

ทำถึง(๑).....
 ที่ /
 เรื่อง พักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

ตามที่(๒)..... ได้รับอนุญาตใช้น้ำประเภทที่(๓)..... ใบอนุญาตที่(๔)..... ออกให้ ณ วันที่
(๕)..... มีผลตามใบอนุญาตตั้งแต่วันที่(๖)..... ถึงวันที่(๗)..... นั้น

ปรากฏว่า(๘)..... พบว่า(๙).....

จึงที่ส่งมาด้วยนี้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือว่า(๑๐).....
 ว่างตามความในมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติ
 อนุญาตใช้น้ำของ.....(๑๑)..... เป็นระยะเวลา

งานมีสิทธิอุทธรณ์คำชี้
(๑๔)

แนวทางปฏิบัติ สำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 หมวด 4

**แนวทางปฏิบัติ
สำหรับการตรวจสอบ
ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ
และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ**

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 หมวด 4

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 วัตถุประสงค์	2
1.2 ขอบเขตการจัดทำ	3
บทที่ 2 การศึกษาทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การศึกษาการดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 การจัดสรร และการใช้น้ำ	4
2.1 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561	4
2.1.1 นิยามศัพท์	4
2.1.2 อำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย ในการตรากฎหมายลำดับรอง	5
2.1.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.)	6
2.1.4 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ	9
2.1.5 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ	11
2.2 กฎกระทรวงกำหนดลักษณะการใช้น้ำแต่ละประเภท พ.ศ. 2567	18
2.3 กฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567	20
2.4 กฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อนและยกเว้น ค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำ ประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567	23
2.5 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติ ตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567	24
2.6 หนังสือตอบข้อหารือ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ด่วนที่สุด	24
2.7 พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539	27
2.7.1 ขอบเขตการบังคับใช้	27
2.7.2 คำสั่งทางปกครอง	28
2.7.3 การพิจารณาทางปกครอง	31
2.7.4 ลักษณะและประเภทของคำสั่งทางปกครองในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561	35

สารบัญ

	หน้า
2.7.5 การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง	43
2.7.5.1 การอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามกฎหมาย วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง	43
2.7.5.2 รูปแบบของคำอุทธรณ์	45
2.7.5.3 กระบวนการพิจารณาอุทธรณ์	48
2.8 พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539	49
2.8.1 ขอบเขตในด้านของเวลา	49
2.8.2 ขอบเขตในแง่ของเจ้าหน้าที่	49
2.8.3 ขอบเขตด้านหน่วยงานของรัฐ	50
2.8.4 ลักษณะของการกระทำละเมิดตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	51
2.8.5 หลักว่าด้วยความรับผิดของหน่วยงานของรัฐจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่	52
2.8.5.1 ความรับผิดของรัฐโดยต้องรับผิดในผลแห่งละเมิด กรณีเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่	52
2.8.5.2 การแยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539	53
2.8.5.3 การไล่เบี่ยเอาแก่เจ้าหน้าที่ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	54
2.8.6 เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก	56
2.8.6.1 เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่	56
2.8.6.2 เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในทางเฉพาะตัว	65
2.8.7 เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ	67
2.8.7.1 เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่	67
2.8.7.2 หลักเกณฑ์การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	73
2.8.7.3 เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในทางเฉพาะตัว	75
2.9 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา	77
2.9.1 หลักเกณฑ์เรื่องเจตนาในการปฏิบัติหน้าที่	78
2.9.2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ	78

สารบัญ

	หน้า
2.9.3 บทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ (มาตรา 85-99)	79
2.10 การดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	80
2.10.1 พนักงานเจ้าหน้าที่ในฐานะ “ผู้พบการกระทำความผิด”	80
2.10.2 ลักษณะของการกระทำความผิดที่อยู่ในอำนาจของ พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561	81
2.10.3 ขั้นตอนการแจ้งความดำเนินคดี (Complaint and Accusation)	82
บทที่ 3 แนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ	85
3.1 การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561	85
3.1.1 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561	85
3.1.1.1 การกำหนดลักษณะและรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภท	86
3.1.1.2 การขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำสาธารณะ	89
3.1.1.3 กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของกรมทรัพยากรน้ำ เกี่ยวข้องกับการติดตั้ง เครื่องมือวัดหรือประเมนน้ำที่ใช้	101
3.2 การตรวจสอบการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม การขอต่ออายุใบอนุญาต การ โอนใบอนุญาต และการขอออกใบแทนใบอนุญาตตาม มาตรา 45	104
3.2.1 สถานที่ยื่นคำขอใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม	105
3.2.2 เอกสารประกอบการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม	106
3.2.3 แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม	107
3.2.4 ขั้นตอนขอรับและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม	107
3.2.4.1 การขอรับและการออกใบอนุญาต	107
3.2.5 ขั้นตอนการการขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้น้ำ	131
3.2.6 ขั้นตอนการการขอโอนใบอนุญาตการใช้น้ำ	134
3.2.7 ขั้นตอนการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ	138
3.3 การตรวจสอบ และควบคุมการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้	141
3.3.1 ขั้นตอนการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้	141

สารบัญ

	หน้า
3.3.2 แบบและเอกสารประกอบการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้	142
3.3.3 แนวปฏิบัติกรณีให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมิน ปริมาณน้ำที่ใช้ เหตุผลของการสั่งให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้	145
3.3.3.1 หลักการทั่วไป	145
3.3.3.2 อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย	146
3.3.3.3 แนวทางการจัดทำหนังสือ หรือ ร่างคำสั่งทางปกครอง กรณีให้ปรับปรุง แก้ไข การ ติดตั้งเครื่องมือวัดหรือ ประเมินปริมาณน้ำที่ใช้	147
3.4 แนวปฏิบัติกรณีให้ผู้รับการอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาต เป็นการชั่วคราวเหตุผล ของการสั่งหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นการชั่วคราว	149
3.4.1 หลักเกณฑ์และเงื่อนไข	149
3.4.2 รูปแบบของคำสั่ง	149
3.4.3 แนวทางการจัดทำหนังสือ หรือ ร่างคำสั่งทางปกครอง กรณีสั่งให้หยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาต ไว้เป็นการชั่วคราว	149
3.5 แนวปฏิบัติกรณีสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ	151
3.5.1 การเตรียมการและการดำเนินการออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สองและ ประเภทที่สาม	153
3.5.1.1 การจัดทำหนังสือแจ้งสิทธิคู่กรณี	153
3.5.1.2 วิธีการแจ้ง “หนังสือแจ้งสิทธิคู่กรณี”	154
3.5.1.3 การตรวจสอบข้อเท็จจริง การแสวงหาข้อเท็จจริง การรับฟังข้อเท็จจริง การขอเอกสาร เพิ่มเติม	155
3.5.1.4 การรับฟังและพิจารณาข้อโต้แย้งและพยานหลักฐานของคู่กรณี	155
3.5.1.5 การจัดทำคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ	156
3.5.1.6 แนวทางการจัดทำหนังสือ หรือ ร่างคำสั่งทางปกครอง กรณีสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ	163

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 4 แนวปฏิบัติสำหรับตรวจสอบ และควบคุมการเรียกเก็บค่าธรรมเนีย และค่าใช้น้ำ ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561	165
4.1 การตรวจสอบ ควบคุมการใช้น้ำและการคำนวณค่าใช้น้ำ	165
4.1.1 การคำนวณค่าใช้น้ำ	165
4.1.2 แบบรายงานการใช้น้ำประจำเดือน	165
4.1.3 การยกเว้นค่าใช้น้ำ	165
4.2 แนวปฏิบัติสำหรับตรวจสอบ และควบคุมการเรียกเก็บค่าธรรมเนีย และค่าใช้น้ำ ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561	169
4.2.1 อัตราค่าธรรมเนียมใบคำขอและใบอนุญาตการใช้น้ำสาธารณะ	169
4.2.2 การเรียกเก็บค่าใช้น้ำ	170
4.2.3 ขั้นตอนการเรียกเก็บค่าธรรมเนียและค่าใช้น้ำ	171
4.2.4 การจัดทำใบแจ้งหนี้	173
4.2.5 การนำส่งรายได้	175
4.2.6 ช่องทางการชำระเงิน	175
4.2.7 การกำหนดดอกเบี้ยกรณีไม่ชำระค่าใช้น้ำตามกำหนดระยะเวลา	176
บทที่ 5 สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแนวทางปฏิบัติสำหรับ ควบคุมการใช้น้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4	177
5.1 รายละเอียดการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแนวทางปฏิบัติ สำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้น้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4	177
5.1.1 วัตถุประสงค์ของการจัดประชุมครั้งที่ 1 และ 2	177
5.1.2 วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการประชุม	177
5.2 สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1	177
5.2.1 จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1	177
5.2.2 จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2	181

สารบัญ

	หน้า
5.3	184
สรุปประเด็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็น ในการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4	
บทที่ 6	195
บทสรุป และข้อเสนอแนะ	
6.1	195
บทสรุป	
6.2	200
ข้อเสนอแนะ	
6.2.1	200
การเพิ่มข้อความในคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยเพิ่มข้อความ ในส่วนท้ายของคำสั่ง ซึ่งเป็นการ แจ้งสิทธิในการโต้แย้งหรืออุทธรณ์คำสั่ง เพื่อให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองทราบเงื่อนไขเวลาในการแจ้งตอบกลับ	
6.2.2	201
แนวทางปฏิบัติกรณีใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับ ตามคำสั่งได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล	
6.2.3	201
ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติและการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่	
สารบัญภาพ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
บรรณานุกรม	
203	
ภาคผนวก	
-	แนวทางออกคำสั่งทางปกครองกรณีให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมิ้วัดหรือประเมิน ปริมาณน้ำที่ใช้
-	แนวทางออกคำสั่งทางปกครอง กรณีให้ผู้รับใบอนุญาตฯ หยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้ เป็นการชั่วคราว
-	แนวทางการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ
-	แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.7 -1 การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539	48
ภาพที่ 2.10 – 2 แนวปฏิบัติการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561	84
ภาพที่ 3.2.4.1-1 คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง (แบบ ทน.๑)	109
ภาพที่ 3.2.4.1-2 คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง (แบบทน.๒)	111
ภาพที่ 3.2.4.1-3 คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม (แบบ ทน. ๓)	113
ภาพที่ 3.2.4.1-4 คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม (แบบ ทน.๔)	115
ภาพที่ 3.2.4.1-5 แผนการบริหารจัดการน้ำ	118
ภาพที่ 3.2.4.1-6 ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง (แบบ ทน.๖)	122
ภาพที่ 3.2.4.1-7 ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม (แบบ ทน.๗)	125
ภาพที่ 3.2.4.1-8 ขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม (กรณีขั้นตอนก่อนอธิบดีมีคำสั่งรับคำขอ)	129
ภาพที่ 3.2.4.1-9 ขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม (กรณีขั้นตอนหลังอธิบดีมีคำสั่งรับคำขอ)	130
ภาพที่ 3.2.5-10 คำขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้น้ำ (แบบ ทน.๘)	132
ภาพที่ 3.2.6-11 คำขอโอนใบอนุญาตการใช้น้ำ (แบบ ทน.๙)	135
ภาพที่ 3.2.5-12 แบบการเขียนหรือประทับข้อความที่ใบอนุญาต	138
ภาพที่ 3.2.7-13 คำขอรับใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ (แบบ ทน.๑๐)	139
ภาพที่ 3.3.1-14 ขั้นตอนการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้	141
ภาพที่ 3.3.1-15 แบบคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ (แบบ ทน.๑๓)	142
ภาพที่ 3.3.1-16 ใบรับคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ (แบบ ทน.๑๕)	144
ภาพที่ 3.3.1-17 แนวทางการออกคำสั่งทางปกครองกรณีให้ปรับปรุง แก่ไข	148
ภาพที่ 3.3.1-18 แนวทางการออกคำสั่งทางปกครองกรณีให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว	150
ภาพที่ 3.3.1-19 แนวทางการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ	164
ภาพที่ 4.1.2-1 แบบรายงานข้อมูลการใช้น้ำ (แบบ ทน.๑๖)	166

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.2.3-2 ขั้นตอนการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้น้ำ	170
ภาพที่ 4.2.4-3 ตัวอย่างใบแจ้งหนี้จากระบบการรับชำระเงินกลาง ของบริการภาครัฐ (e-Payment Portal of Government)	174
ภาพที่ 4.2.6-4 ช่องทางการชำระค่าใช้น้ำ กรมทรัพยากรน้ำ	176
ภาพที่ 5.2.1-1 บรรยายภาพการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1	179
ภาพที่ 5.2.1-2 บรรยายภาพการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1 (ต่อ)	180
ภาพที่ 5.2.1-3 บรรยายภาพการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2	182
ภาพที่ 5.2.1-4 บรรยายภาพการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2 (ต่อ)	183

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1.5-1: สรุปการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและอัตราค่าใช้น้ำ	14
ตารางที่ 2.1.5-2: สรุปหลักเกณฑ์การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด 4	17
ตารางที่ 2.7.4 -3 : การนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ไปประยุกต์ใช้กับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 การจัดสรรและใช้น้ำ	37
ตารางที่ 3.1.1.2-1 ค่าธรรมเนียมการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม	89
ตารางที่ 3.1.1.3-2 รูปแบบมาตรฐานเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้	103
ตารางที่ 3.2.1-3 สถานที่ยื่นคำขออนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม	105
ตารางที่ 5-1 คำถามและข้อเสนอแนะ (Q&A Matrix) การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่างแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4	185

บทที่ 1

บทนำ

ทรัพยากรน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม รวมถึงการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ รัฐจึงมีหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เกิดความเป็นธรรมและยั่งยืน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนได้อย่างเหมาะสม

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติขึ้นเพื่อวางกรอบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศอย่างเป็นระบบและมีความบูรณาการ โดยในหมวด 4 ว่าด้วย การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ได้กำหนดให้การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะและปริมาณการใช้น้ำ ซึ่งในส่วนของการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามนั้น กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ใช้น้ำต้องดำเนินการขอรับใบอนุญาตและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ทั้งในด้านการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ การรายงานข้อมูล รวมถึงการชำระค่าใช้น้ำตามอัตราที่กำหนดไว้ด้วย

กรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 มีภารกิจหลักที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามตามมาตรา 43 และมาตรา 44 การเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามมาตรา 50 ประกอบมาตรา 51 และภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา 49 รวมถึงการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำตามมาตรา 51 โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายจะได้กำหนดกรอบอำนาจหน้าที่และภารกิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนแล้ว แต่การปฏิบัติงานจริงในภาคสนามยังคงต้องอาศัยแนวทางที่เป็นมาตรฐาน มีความครอบคลุม และสามารถใช้อ้างอิงการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งในส่วนของการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำ การออกคำสั่งทางปกครองในกรณีต่าง ๆ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามขั้นตอนที่กำหนด นอกจากนี้ มาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ยังได้บัญญัติให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำมีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา อันเป็นกรอบที่สำคัญยิ่งต่อการยกระดับประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กองการจัดสรรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ จึงได้มอบหมายให้ที่ปรึกษาดำเนินการศึกษาและจัดทำรายงานการศึกษาฉบับนี้ภายใต้ชื่อ **"แนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้น้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ"**

พ.ศ. 2561 หมวด 4 โดยที่ปรึกษามีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเอกสารแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ครบถ้วน และสอดคล้องกับทบทบัญญัติของกฎหมาย สำหรับใช้เป็นกรอบการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ การออกคำสั่งทางปกครองที่จำเป็น ตลอดจนการเรียกเก็บค่าใช้น้ำที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ กองการจัดสรรน้ำได้กำหนดขอบเขตการดำเนินงานและเป้าหมายของการศึกษา เพื่อให้ที่ปรึกษาสามารถจัดทำแนวทางปฏิบัติดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของกรมทรัพยากรน้ำ

รายงานการศึกษานี้ได้ดำเนินการศึกษากฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 รวมถึงกฎหมายและระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งได้จัดทำร่างแนวทางปฏิบัติ รูปแบบคำสั่งทางปกครอง แบบฟอร์มที่จำเป็น และแผนภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการที่เข้าใจง่ายและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง อีกทั้งยังได้นำเสนอร่างแนวทางปฏิบัติดังกล่าวต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนด้านกฎหมาย ผู้แทนสถาบันการศึกษา ผู้แทนภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ประกอบการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ที่ปรึกษาจึงมีความมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการศึกษานี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับศักยภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามกฎหมาย โปร่งใสและตรวจสอบได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อกรมทรัพยากรน้ำในการนำไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานจริง และนำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศที่เป็นธรรมและยั่งยืนต่อไป

1.1 วัตถุประสงค์

คู่มือการจัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ให้ผู้ปฏิบัติงานทราบขั้นตอน กระบวนการสำหรับการตรวจสอบการออกใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สองและประเภทที่สาม การตรวจสอบ และควบคุมการติดตั้งเครื่องมือวัดประมาณน้ำที่ใช้ การใช้น้ำ การคำนวณค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้น้ำ และขั้นตอนการปฏิบัติกระทำ ความผิดกรณีฐานใช้น้ำสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต รวมถึงตัวอย่างรูปแบบคำสั่งทางปกครองในการ ตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการดำเนินงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ใช้เป็นคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ให้กับเจ้าหน้าที่ ผู้สนใจได้รับประโยชน์จากกระบวนการที่มีอยู่

3) ให้ผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

1.2 ขอบเขตการจัดทำ

คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 ครอบคลุมขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานตามภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำ ในความรับผิดชอบพื้นที่นอกเขตชลประทาน ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 ประกอบด้วยขั้นตอนการตรวจสอบการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม การตรวจสอบ และควบคุมการติดตั้งเครื่องมือวัดประมาณน้ำที่ใช้ การใช้น้ำ การตรวจสอบ ควบคุมการใช้น้ำ และการคำนวณ ค่าใช้น้ำ แนวปฏิบัติสำหรับตรวจสอบ และควบคุมการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้น้ำ และแนวปฏิบัติกรณีกระทำความผิดฐานใช้น้ำสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต รวมถึงตัวอย่างรูปแบบคำสั่งทางปกครองในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตัวอย่างเอกสารใบแจ้งหนี้ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง รวมถึงหลักเกณฑ์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ในอนาคตเมื่อกรมทรัพยากรน้ำ ได้ดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายไประยะหนึ่ง และได้มีการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายลำดับรอง ระเบียบฯ และประกาศที่เกี่ยวข้อง เพิ่มเติม กรมฯ ควรทำการปรับปรุงแก้ไข แนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 เพิ่มเติม เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

การศึกษาทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การศึกษาการดำเนินการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 การจัดสรรและการใช้น้ำ

ในการศึกษาของที่ปรึกษาเพื่อนำไปสู่การจัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะและการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 การจัดสรรและการใช้น้ำนั้น ทางที่ปรึกษาได้ทำการศึกษารวบรวมบทบัญญัติของกฎหมายอันเป็นที่มาของการใช้อำนาจ ตลอดจนเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของการใช้อำนาจให้เป็นไปตามกฎหมาย ประกอบด้วยพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ประกอบกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะการใช้น้ำ แต่ละประเภท พ.ศ. 2567 กฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 กฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567 ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่ใช้เพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ตลอดจนพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติราชการตามกฎหมายดังกล่าวเป็นไปตามหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง (Principle of Legality of Administrative Action) ประกอบด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

ในการดำเนินการศึกษาการดำเนินการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ในหมวด 4 นั้น จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบทางกฎหมายประการอื่น อันได้แก่ นิยามศัพท์ ตามมาตรา 4 ประกอบอำนาจหน้าที่ของบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรรมการลุ่มน้ำ เป็นต้น ซึ่งทางที่ปรึกษาได้แยกประเด็นการศึกษาออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่

2.1.1 นิยามศัพท์¹

- 1) “น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำทะเล

¹ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 4

2) “ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งกักเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ พื้นที่ทางน้ำหลาก ไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น และสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการบริหารจัดการน้ำ และให้หมายความรวมถึงน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศและแหล่งน้ำต่างประเทศที่ประเทศไทยอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

3) “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึง แม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน แหล่งน้ำระหว่างประเทศที่อยู่ภายในเขตประเทศไทยซึ่งประชาชนนำมาใช้ประโยชน์ได้ ทางน้ำชลประทาน ตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน และน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

4) “การใช้น้ำ” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการอุปโภค บริโภค การรักษาระบบนิเวศ จาริตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนแปลงหรือไม่ก็ตาม

5) “กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

6) “เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

7) “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

8) “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี แต่งตั้งให้ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัตินี้

9) “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

10) “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

2.1.2 อำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายในการตรากฎหมายลำดับรอง²

ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตาม

² พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 5

พระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือ คำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด 5 ภาวน้ำแล้ง และภาวน้ำท่วม ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือ ยกเว้นค่าธรรมเนียม ทั้งนี้ จะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงขนาดหรือลักษณะของ กิจการการใช้น้ำแต่ละประเภท ผลกระทบต่อประชาชนและความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจก็ได้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

เมื่อพิจารณามาตรา 5 วรรคหนึ่ง จะเห็นว่า นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออก กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับหน้าที่และอำนาจของตน ซึ่งในปัจจุบันได้มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ และตรากฎกระทรวง ประกาศ คำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำ ในการปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรรและการใช้น้ำ ประกอบด้วย

- 1) กฎกระทรวงกำหนดลักษณะการใช้น้ำแต่ละประเภท พ.ศ. 2567
- 2) กฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567
- 3) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567
- 5) ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมีวัดหรือ ประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะ ที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและ ประเภทที่สาม พ.ศ. 2567

สำหรับกรณีมาตรา 5 วรรคสอง จะเห็นว่า นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจรักษาการตาม พระราชบัญญัตินี้และมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้น ค่าธรรมเนียม ทั้งนี้ จะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงขนาดหรือ ลักษณะของกิจการการใช้น้ำแต่ละประเภท ผลกระทบต่อประชาชน และความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจก็ได้ ซึ่งปัจจุบันได้มีการตรากฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และ ยกเว้นค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 เพื่อใช้บังคับแก่ กรณีดังกล่าว

2.1.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.)

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 3 องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ส่วนที่ 1 คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช.”³ ประกอบด้วย

- (1) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (2) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ
- (3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
- (4) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากกรรมการลุ่มน้ำ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ
- (5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสี่คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญประสบการณ์ และผลงานเป็นที่ประจักษ์ไม่น้อยกว่าห้าปีในด้านการเกษตร ด้านทรัพยากรน้ำ ด้านผังเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอุตสาหกรรม

โดยมาตรา 17 ได้กำหนดให้ กนช. มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดทำนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ
- (2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและแผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทตาม (1) และเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปี
- (3) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอตามมาตรา 35 (1)

³ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 9

(4) กำกับ ดูแล เร่งรัด ตรวจสอบ ติดตาม และให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการตามนโยบายและแผนแม่บทตาม (1) รวมทั้งแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณตาม (2) และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกสิ้นปีงบประมาณ

(5) พิจารณาและให้ความเห็นชอบผังน้ำที่สำนักงานเสนอ และประกาศกำหนดผังน้ำในราชกิจจานุเบกษา

(6) เสนอแนะหรือมอบหมายแนวทางแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำให้มีคุณภาพและการจัดการมลพิษทางน้ำที่อยู่ในพื้นที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(7) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ หรือระเบียบของแต่ละหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เกิดการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของประชาชน

(8) กำหนดหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ต้องให้ความร่วมมือต่อสำนักงาน ในการรวบรวมข้อมูล เชื่อมต่อข้อมูล และบูรณาการข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำ

(9) กำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำและควบคุมการใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำ

(10) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ เพื่อบูรณาการการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมระหว่างลุ่มน้ำ

(11) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา 44 และการเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา 54

(12) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำและการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือแหล่งน้ำต่างประเทศ

(13) โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(14) เสนอแนะเกี่ยวกับการตรา การออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาหรือกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(15) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ

(16) ออกระเบียบกำหนดมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในด้านการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูการอนุรักษ์ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

(17) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ กนช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

การจัดทำนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตาม (1) ให้ครอบคลุมถึงการรักษาและแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำด้วย⁴

เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของ กนช. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำ โดยเฉพาะในการดำเนินการตามหมวด 4 การจัดสรรและการใช้น้ำ ที่จะต้องเสนอ กนช. เพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบ การอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา 44 และการเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา 54 (มาตรา 17 (11))

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของ กนช. นั้น มาตรา 21 ได้ให้อำนาจแก่ กนช. กรรมการที่ กนช. มอบหมาย หรือคณะอนุกรรมการที่ กนช. แต่งตั้ง มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือหรือเรียกบุคคลใดมาให้อัยคำหรือส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

2.1.4 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ⁵

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 ได้กำหนดไว้ว่าเมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา 25 แล้ว ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย

(1) กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ในกรณีที่ลุ่มน้ำใดมีพื้นที่ติดต่อกับชายแดน ให้มีผู้แทนกระทรวงกลาโหมเข้าร่วมเป็นกรรมการลุ่มน้ำ หรือในกรณีที่ลุ่มน้ำใดมีพื้นที่ติดต่อกับชายฝั่งทะเล ให้มีผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเข้าร่วมเป็นกรรมการลุ่มน้ำ หรือในกรณีที่ลุ่มน้ำใดอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา ให้มีผู้แทนศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าร่วมเป็นกรรมการลุ่มน้ำด้วย

⁴ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 17 วรรคสอง

⁵ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 35

(2) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน และในกรณีที่ลุ่มน้ำใดอยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำด้วย

(3) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม
ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชยกรรม ภาคละสามคน

(4) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำจำนวน
สี่คน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตาม (1) เลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำและให้
คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ ทั้งนี้ การเลือก
ประธานกรรมการลุ่มน้ำและรองประธานกรรมการลุ่มน้ำให้กระทำทุกสามปี

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงาน
ทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาคเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการอีกไม่เกินสองคน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มี
หน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้⁶

(1) จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและ
การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

(2) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
เสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

(3) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขต
ลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามกรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางที่ กนช. กำหนด

(4) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา
การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด

**(5) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา 43 และการเพิกถอน
ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา 54**

(6) พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

(7) เสนอความเห็นต่อ กนช. เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ
เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(8) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

⁶ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 35

(9) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการ บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(10) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็น หน้าที่ และอำนาจของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือตามที่ กนช. มอบหมาย

การจัดทำแผนตาม (1) และ (2) และการกำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบตาม (4) ให้ครอบคลุมถึงการรักษาและแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำด้วย

การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำไกล่เกลี่ยและ ชี้ขาดตาม (8) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

2.1.5 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ

กล่าวโดยเฉพาะในหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรา 40 การจัดสรรน้ำของประเทศพึงคำนึงถึงน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การรักษาระบบนิเวศ จารัตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ทั้งนี้ การจัดลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามที่ กนช. กำหนด

มาตรา 41 การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท คือ

(1) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน การรักษาระบบนิเวศ จารัตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(2) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปาและกิจการอื่น

(3) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

ลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทตาม (1) (2) และ (3) ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวงที่ออกโดยนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช.

การออกกฎกระทรวงตามวรรคสอง จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน

หลักเกณฑ์การใช้น้ำประเภทที่ 1

มาตรา 42 การใช้น้ำประเภทที่หนึ่งไม่ต้องขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำและไม่ต้องชำระค่าใช้น้ำ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำข้อมูลการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งที่อยู่ในพื้นที่

รับผิดชอบ และจัดส่งข้อมูลดังกล่าวต่อสำนักงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กนช.
ประกาศกำหนด

หลักเกณฑ์การใช้น้ำประเภทที่ 2

มาตรา 43 การใช้น้ำประเภทที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรม
ทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่ม
น้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่

หลักเกณฑ์การใช้น้ำประเภทที่ 3

มาตรา 44 การใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรม
ทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี โดยความเห็นชอบของ กนช.

บทกำหนดโทษ

มาตรา 89 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 90 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 44 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่ง
แสนบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำหรับกรณีฝ่าฝืนมาตรา 43 สามารถเข้าสู่กระบวนการเปรียบเทียบได้ตามมาตรา 98 ประกอบ
มาตรา 89

มาตรา 98 ความผิดตามมาตรา 85 มาตรา 86 มาตรา 87 มาตรา 88 มาตรา 89 มาตรา 91 และ
มาตรา 92 ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งและผู้
นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้
คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่
มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายใน
ระยะเวลาที่ กำหนดตามวรรคสาม ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา 99 คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา 98 ให้ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

(1) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธาน
ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงาน เป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายกรัฐมนตรี
แต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

(2) ในเขตจังหวัดอื่นประกอบด้วยอัยการจังหวัดเป็นประธาน ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้แทนสำนักงานเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

การขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำ

มาตรา 45 การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุ ใบอนุญาต การโอนใบอนุญาต และการอนุญาต รวมทั้งการขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ รวมทั้งการขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ใบอนุญาตตามความในวรรคหนึ่ง อาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้น้ำ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือเพื่อรองรับภาวะวิกฤติน้ำด้วยก็ได้

ในกรณีที่กฎหมายหรือสาระสำคัญแห่งพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุสำคัญเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขในใบอนุญาตการใช้น้ำตามวรรคสองได้

มาตรา 46 ในการพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต ให้คำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ

การยื่นแผนบริหารจัดการน้ำ

มาตรา 47 ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา 43 และมาตรา 44 ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย ทั้งนี้ แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำและแผนการบริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี ประกาศกำหนด

อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต/อัตราค่าใช้น้ำ

มาตรา 48 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 49 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

(1) หลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม

(2) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้

มาตรา 50 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล และให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเรียกเก็บค่าใช้น้ำดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา 49

ตารางที่ 2.1.5-1: สรุปการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและอัตราค่าใช้น้ำ

หัวข้อ	เนื้อหา / ขั้นตอน	ผู้มีอำนาจหลัก	หน่วยปฏิบัติ / ผู้รับผิดชอบ
การกำหนด “ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้น้ำ”	ออกกฎกระทรวงกำหนด “อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต” การใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 (ไม่เกินเพดานในบัญชีท้าย พ.ร.บ.)	นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของ กนช. (คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ)	กระทรวงที่รับผิดชอบด้านทรัพยากรน้ำ และหน่วยงานออกใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 2 และ 3 นำกฎกระทรวงไปใช้เรียกเก็บค่าธรรมเนียม
กฎหมายลำดับรอง	กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567		ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำ และการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567
การวาง “หลักเกณฑ์” เรื่องค่าใช้น้ำ	ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ 2 ส่วนคือ (1) หลักเกณฑ์การกำหนด “อัตราค่าใช้น้ำ” สำหรับการใช้น้ำประเภทที่ 2 และ 3 (2) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข “การเรียกเก็บ / ลดหย่อน / ยกเว้น” ค่าใช้น้ำ โดยอาจ	นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของ กนช.	หน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำ และหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บค่าใช้น้ำ ใช้หลักเกณฑ์นี้เป็น “กรอบใหญ่” ในการกำหนดอัตราจริงและวิธีเก็บเงิน

หัวข้อ	เนื้อหา / ขั้นตอน	ผู้มีอำนาจหลัก	หน่วยปฏิบัติ / ผู้รับผิดชอบ
	กำหนดให้แตกต่างกัน ตามกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณการใช้น้ำแต่ละประเภท / แต่ละลุ่มน้ำ		
กฎหมายลำดับรอง	กฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สอง และการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567		ป ระ ก า ศ ก ะ ร ะ ท ร ว ง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567
ก า ร ก า หนด “อัตราค่าใช้น้ำจริง” (ที่ไม่ใช่ น้ำชลประทาน/ไม่ใช่ น้ำบาดาล)	ออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่ 2 และ 3 ที่ ไม่ใช่ น้ำจากทางน้ำชลประทาน ตามกฎหมายชลประทาน และ ไม่ใช่ น้ำบาดาล ตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ใช้อำนาจออกกฎกระทรวง ภายใต้หลักเกณฑ์ตาม มาตรา 49)	- อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ มีหน้าที่ “เรียกเก็บค่าใช้น้ำ” ตามอัตราและหลักเกณฑ์ที่กำหนด - เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ เป็นผู้ปฏิบัติการจัดเก็บจากผู้ใช้น้ำประเภทที่ 2 และ 3
กฎหมายลำดับรอง	กฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สอง และการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567		ป ระ ก า ศ ก ะ ร ะ ท ร ว ง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567

ที่มา : การวิเคราะห์ของที่ปรึกษา

หน้าที่ติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้

มาตรา 51 เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามต้องติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ และเก็บข้อมูลที่สำคัญเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณีตรวจสอบ ทั้งนี้

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

อำนาจออกคำสั่งหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาต

มาตรา 52 ในกรณีที่การใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

การสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

มาตรา 53 เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สามแล้วแต่กรณี ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา 47 ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี **มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือต่อ กนช. แล้วแต่กรณี ทราบโดยมิชักช้า**

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำตามวรรคหนึ่งต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วแต่กรณี จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้

อำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ

มาตรา 54 เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี ผ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลา ที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา 53 ให้อธิบดีกรมชลประทาน หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำนั้นได้

ข้อยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

มาตรา 55 มิให้นำความในมาตรา 42 วรรคหนึ่ง มาตรา 48 และมาตรา 54 มาใช้บังคับแก่การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เป็นน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

ตารางที่ 2.1.5-2: สรุปหลักเกณฑ์การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด 4

ลำดับ	มาตราที่เกี่ยวข้อง	ขั้นตอน / กระบวนการ	ผู้มีอำนาจ / หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง	หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต
1	ม. 51	ติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำ และเก็บข้อมูลการใช้น้ำ	- อธิบดีกรมชลประทาน / อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ / อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (แล้วแต่กรณี) ออกหลักเกณฑ์และวิธีการโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา - รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติฯ แต่งตั้ง “พนักงานเจ้าหน้าที่” เพื่อเข้าตรวจสอบ	- ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง และ ประเภทที่สาม ต้องติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ตรวจสอบได้
2	ม. 52	ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้หยุดการใช้น้ำชั่วคราว และให้แก้ไข/ระงับเหตุ เมื่อพบว่าการใช้้ำตามใบอนุญาต กระทบความสมดุลทรัพยากรน้ำ หรือ กระทบประโยชน์สาธารณะอย่างสำคัญ	- พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรี (เกษตรฯ หรือ ทรัพยากรฯ แล้วแต่กรณี) เป็นผู้แต่งตั้ง มีอำนาจ ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้หยุดการใช้น้ำชั่วคราว และกำหนดมาตรการแก้ไข	- ต้องหยุดใช้น้ำ ตามคำสั่งชั่วคราว - ต้องดำเนินการแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบ ภายในเวลาที่กำหนดในคำสั่ง
3	ม. 53 วรรคหนึ่ง	สั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ (ครั้งละไม่เกิน 30 วัน) กรณีผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนกฎหมาย/กฎกระทรวง/ระเบียบ/เงื่อนไข/คำสั่ง หรือไม่ทำตามแผนการบริหารจัดการน้ำตาม ม.47	- พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง (เกษตรฯ หรือ ทรัพยากรฯ) มีอำนาจ สั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ครั้งละไม่เกิน 30 วัน - เมื่อสั่งพักใช้แล้ว ต้องรายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือ กนช. แล้วแต่กรณี โดยมีชักช้า	- ในช่วงพักใช้ใบอนุญาต ห้ามใช้น้ำตามใบอนุญาต - ต้องเตรียมดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามที่กฎหมาย/ใบอนุญาต/คำสั่งกำหนด
4	ม. 53 วรรคสอง	กำหนดเวลาให้แก้ไขความบกพร่อง/กระทำให้ถูกต้อง และการยกเลิกคำสั่งพักใช้ก่อนครบกำหนด	- พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง อาจ กำหนดเวลาการแก้ไข ให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติ - เมื่อผู้รับใบอนุญาตแก้ไขถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่มี	- ต้องดำเนินการแก้ไขให้ เป็นไปตามคำสั่งภายในเวลาที่กำหนด

ลำดับ	มาตราที่เกี่ยวข้อง	ขั้นตอน / กระบวนการ	ผู้มีอำนาจ / หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง	หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต
			อำนาจ ยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนด	- เมื่อแก้ไขครบถ้วน สามารถกลับมาใช้ใบอนุญาตได้หากคำสั่งพักใช้ถูกยกเลิก
5	ม. 54	สั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ เมื่อฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ หรือไม่แก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด	- อธิบดีกรมชลประทาน หรือ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ (แล้วแต่กรณี) เป็นผู้มีอำนาจ สั่งเพิกถอนใบอนุญาต - ต้องได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือ กนช. แล้วแต่กรณี ก่อนออกคำสั่งเพิกถอน	- เมื่อใบอนุญาตถูกเพิกถอน ต้องยุติการใช้น้ำตามใบอนุญาตทั้งหมด - หากต้องการใช้น้ำอีก อาจต้องขออนุญาตใหม่ ตามกฎหมาย
6	ม. 55	ข้อยกเว้นสำหรับน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล: ไม่ให้น้ำ ม.42 วรรคหนึ่ง, ม.48 และ ม.54 ไปใช้บังคับกับการใช้น้ำบาดาล	- การใช้น้ำบาดาลอยู่ภายใต้บังคับของ “กฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล (พ.ร.บ.น้ำบาดาล พ.ศ. 2520)” และหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายนั้น (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ฯลฯ)	- ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วยน้ำบาดาล ไม่ถูกผูกพันด้วย ม.42 วรรคหนึ่ง, 48, 54 ของ พ.ร.บ.นี้

2.2 กฎกระทรวงกำหนดลักษณะการใช้น้ำแต่ละประเภท พ.ศ. 2567

กฎกระทรวงกำหนดลักษณะการใช้น้ำแต่ละประเภท พ.ศ. 2567 ได้จำแนกการใช้น้ำเป็น 3 ประเภท ได้แก่ **ประเภทที่หนึ่ง** (เพื่อการดำรงชีพ เกษตรกรรมในครัวเรือน) **ประเภทที่สอง** (เพื่ออุตสาหกรรมการประปา) และ **ประเภทที่สาม** (กิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก) โดยการใช้ประเภทที่หนึ่งไม่ต้องขอใบอนุญาตและไม่ต้องเสียค่าใช้น้ำ แต่ผู้ใช้น้ำต้องให้ข้อมูลแก่หน่วยงานรัฐเพื่อการวางแผนบริหารจัดการน้ำ ส่วนการใช้ประเภทที่สองและสามจะต้องเสียค่าใช้น้ำและต้องขออนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 41 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะดังต่อไปนี้ เป็นการใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง

(1) การใช้เพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดื่มกินของบุคคลหรือสัตว์เลี้ยง และการทำความสะอาดร่างกายของบุคคล ที่พักอาศัย

สัตว์เลี้ยง หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีพหรือเพื่อสุนทรียภาพในการดำรงชีวิต ตลอดจนการรดน้ำ ต้นไม้และพืชต่าง ๆ และกิจกรรมเพื่อการดำรงชีพอื่น

(2) การใช้เพื่อการเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเพาะปลูกหรือการเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อยังชีพ

(3) การใช้เพื่อการอุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการผลิต หรือการบริการภายในครัวเรือน และให้หมายความรวมถึงกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และกิจการภายในชุมชนซึ่งสมาชิกชุมชนเป็นหุ้นส่วนร่วมกัน

(4) การใช้เพื่อการรักษาระบบนิเวศ ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการผลักดันน้ำเค็มมิให้รุกเข้าไปยังระบบน้ำประปา หรือเพื่อการรักษาสภาพความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ หรือการรักษาแหล่งอาหารของสัตว์น้ำ

(5) การใช้เพื่อการรักษาจารีตประเพณี ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจกรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นขนบธรรมเนียมของชาติหรือท้องถิ่น

(6) การใช้เพื่อการบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อระงับหรือบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนป้องกันภัยอันตรายจากภัยนั้นต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคล

(7) การใช้เพื่อการคมนาคม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการขนส่งและการสัญจร

(8) การใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการประกอบกิจการการค้า การบริการ หรือกิจการอื่น ที่มีการใช้น้ำในปริมาณไม่เกินหนึ่งลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ประเภทที่หนึ่ง การใช้น้ำบาดาลในอัตราไม่เกินสองพันลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ ให้ถือว่าเป็นการใช้น้ำ

ข้อ 2 การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในลักษณะหนึ่งลักษณะใดหรือหลายลักษณะรวมกัน ซึ่งมีอัตราการใช้น้ำบาดาลเกินสองพันลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ แต่ไม่เกินสามพันสองร้อยลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ หรือมีอัตราการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำบาดาลไม่เกินสามหมื่นลูกบาศก์เมตรต่อวันดังต่อไปนี้ เป็นการใช้น้ำประเภทที่สอง

(1) การใช้เพื่อการอุตสาหกรรม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในกิจการโรงงานจำพวกที่สอง และโรงงานจำพวกที่สามตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน การสำรวจแร่และการทำเหมืองตามกฎหมายว่าด้วยแร่ การขุดเจาะปิโตรเลียมดิบและก๊าซธรรมชาติตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

(2) การใช้เพื่อการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในกิจการโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม สวนน้ำ สนามกอล์ฟ หรือกิจการต่อเนื่องอื่น ตลอดจนการใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการหรือปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

(3) การใช้เพื่อการผลิตไฟฟ้า ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในกระบวนการผลิตไฟฟ้าเพื่อเปลี่ยนพลังงานรูปแบบหนึ่งรูปแบบใดจากแหล่งพลังงานให้เป็นพลังงานไฟฟ้าตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการพลังงาน ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าจะดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(4) การใช้เพื่อการประปา ได้แก่ การนำทรัพยากรน้ำสาธารณะมาใช้เป็นน้ำดิบในกระบวนการผลิต น้ำประปา โดยการทำน้ำให้สะอาดหรือปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบโดยวิธีการส่งผ่านด้วยเส้นท่อไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(5) การใช้น้ำเพื่อกิจการอื่น ได้แก่ การใช้น้ำของนิคมอุตสาหกรรม เขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือพื้นที่อื่นในลักษณะเดียวกัน หรือการใช้น้ำบาดาลในอัตราเกินสองพันลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อแต่ไม่เกินสามพันสองร้อยลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ เพื่อการอื่นที่ไม่มีลักษณะตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

ข้อ 3 การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ดังต่อไปนี้ เป็นการใช้น้ำประเภทที่สาม

(1) การใช้น้ำในปริมาณมาก ดังนี้

(ก) การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำบาดาลเกินสามหมื่นลูกบาศก์เมตรต่อวัน

(ข) การใช้น้ำบาดาลเกินสามพันสองร้อยลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ

(2) การใช้น้ำที่อาจส่งผลให้สมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะเปลี่ยนแปลงไปจนส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการน้ำ คุณภาพของทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น ระบบนิเวศ หรือลุ่มน้ำอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

2.3 กฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 45 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

“ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง หรือใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี

“หน่วยงานผู้รับผิดชอบ” หมายความว่า ส่วนราชการหรือหน่วยงานในสังกัดของกรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ หรือกรมทรัพยากรน้ำบาดาล หรือหน่วยงานในสังกัดอื่นที่ได้รับมอบหมายจากกรมชลประทานสำหรับการใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำสำหรับการใช้น้ำที่ไม่ใช่

จากทางน้ำชลประทาน หรือกรมทรัพยากรน้ำบาดาลสำหรับการใช้น้ำบาดาล แล้วแต่กรณี ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงนี้

ข้อ 2 ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดีพร้อมด้วยแผนการบริหารจัดการน้ำและเอกสารหรือหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ

ข้อ 3 เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตและแผนการบริหารจัดการน้ำแล้ว ให้ผู้รับคำขอออกไปรับคำขอให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตไว้เป็นหลักฐาน และดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำขอรับใบอนุญาต และเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ

กรณีที่คำขอรับใบอนุญาต เอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้แจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแก้ไขเพิ่มเติมคำขอรับใบอนุญาต หรือจัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด

กรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่แก้ไขเพิ่มเติมคำขอรับใบอนุญาต หรือไม่จัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคสอง ให้ถือว่าคำขอรับใบอนุญาตนั้นเป็นอันยกเลิกนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว และให้อธิบดีแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ

กรณีที่คำขอรับใบอนุญาต แผนการบริหารจัดการน้ำ และเอกสารหรือหลักฐานถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ให้อธิบดีมีคำสั่งรับคำขอรับใบอนุญาตไว้พิจารณา

ข้อ 4 เพื่อให้การจัดสรรน้ำของประเทศและการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นไปอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม เกิดความสมดุลและยั่งยืน การพิจารณาคำขอรับใบอนุญาต ให้พิจารณาปัจจัยดังต่อไปนี้ประกอบด้วย

- (1) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ
- (2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำของแต่ละลุ่มน้ำ
- (3) ความสอดคล้องกับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมของแต่ละลุ่มน้ำ
- (4) ความสอดคล้องกับลำดับความสำคัญของการใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำตามที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด
- (5) ปัจจัยอื่นที่จำเป็นต้องคำนึงถึงเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วม การบำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

ข้อ 5 ให้อธิบดีมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาไปยังผู้ขอรับใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาตพร้อมด้วยแผนการบริหารจัดการน้ำและเอกสารหรือหลักฐานถูกต้องและครบถ้วน กรณีมีคำสั่งไม่อนุญาต ให้แสดงเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ไว้ในหนังสือแจ้งผลการพิจารณาด้วย

ข้อ 6 ใบอนุญาต ให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออก

ข้อ 7 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดประสงค์จะเปลี่ยนแปลงการดำเนินกิจกรรมในทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือกิจการการใช้น้ำที่ได้รับอนุญาตภายในอายุใบอนุญาต หากยังคงเป็นกิจกรรมหรือกิจการที่อยู่ภายใต้ การใช้น้ำประเภทเดียวกัน ให้แจ้งเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมต่ออธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้ทำการเปลี่ยนแปลง และให้อธิบดีบันทึกการเปลี่ยนแปลงนั้นไว้ในใบอนุญาต

หากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงการดำเนินกิจกรรมจากการใช้น้ำประเภทที่ สองเป็นการใช้น้ำประเภทที่สาม ให้ดำเนินการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม

ข้อ 8 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่อ อธิบดีล่วงหน้าไม่เกินเก้าสิบวันก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ พร้อมด้วยแผนการบริหารจัดการน้ำ และเอกสาร หรือหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับการต่ออายุใบอนุญาตหลังจากใบอนุญาตเดิม สิ้นอายุแล้ว ให้ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตยังคงใช้น้ำตามที่ได้รับอนุญาตต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่ อนุญาต

ให้นำความในข้อ 3 ข้อ 4 และข้อ 5 มาใช้บังคับแก่การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต ให้ต่ออายุใบอนุญาตโดยอนุโลม

ข้อ 9 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดประสงค์จะโอนใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดีโดยระบุวัตถุประสงค์ในการ โอนใบอนุญาตให้ชัดเจน พร้อมด้วยข้อมูลและเอกสารหรือหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ

ในกรณีที่มีการโอนกิจการของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำ ให้ผู้รับโอนกิจการซึ่งประสงค์จะใช้น้ำตาม ใบอนุญาตต่อไปดำเนินการเพื่อขอรับโอนใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการโอนกิจการนั้น หากไม่ดำเนินการภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าใบอนุญาตนั้นสิ้นสุดลง

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเลิกกิจการโดยไม่โอนใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่เลิกประกอบ กิจการหรือวันที่ชำระบัญชีแล้วเสร็จ ให้ถือว่าใบอนุญาตนั้นสิ้นสุดลง

ข้อ 10 เมื่อได้รับคำขอตามข้อ 9 แล้ว ให้อธิบดีพิจารณาคำขอดังกล่าวโดยนำความในข้อ 4 และข้อ 5 มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ข้อ 11 ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่น คำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่ออธิบดี พร้อมด้วยเอกสารหรือหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ

ให้อธิบดีพิจารณาออกใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกใบรับคำขอและ ให้ออกใบแทนใบอนุญาตภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับชำระค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาต

ข้อ 12 การยื่นคำขอ การแจ้ง หรือการติดต่อใด ๆ และการออกเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ ตาม กฎกระทรวงนี้ ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีที่มิเหตุไม่สามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งได้ โดยวิธีการ และสถานที่ ดังต่อไปนี้ ให้ดำเนินการ

(1) ส่งไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับมาที่ที่ทำการของหน่วยงานผู้รับผิดชอบหรือสถานที่อื่น ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

(2) ยื่นคำขอ ณ ที่ทำการของหน่วยงานผู้รับผิดชอบหรือสถานที่อื่นตามที่อธิบดีประกาศ กำหนด

(3) วิธีการและสถานที่อื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ข้อ 13 บรรดาคำขอและใบอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงนี้ ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีประกาศ กำหนด

2.4 กฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การคำนวณค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม ให้ใช้สูตร การคำนวณ ดังต่อไปนี้

$$\text{ค่าใช้น้ำ} = \text{อัตราค่าใช้น้ำ} \times \text{ปริมาณน้ำที่ใช้}$$

ข้อ 2 การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม ให้พิจารณาปัจจัย ดังต่อไปนี้

(1) เงินลงทุนซึ่งใช้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำและระบบจัดส่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(2) ค่าบำรุงรักษาและบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา ทรัพยากรน้ำสาธารณะและสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการบริหารจัดการน้ำ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(3) ปริมาณการใช้น้ำและปริมาณอุปทานน้ำ

ข้อ 2 การลดหย่อนค่าใช้น้ำ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) การลดหย่อนต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือหรือบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ใช้น้ำ ประเภทที่สองและผู้ใช้น้ำประเภทที่สามและต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

(2) กำหนดระยะเวลาการลดหย่อน

(3) กำหนดอัตราลดหย่อน และ

(4) การลดหย่อนจะกำหนดเฉพาะลุ่มน้ำใดลุ่มน้ำหนึ่ง หรือเฉพาะประเภทกิจกรรมหรือ กิจกรรมก็ได้ ให้เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติประกาศการลดหย่อนค่าใช้น้ำตามวรรคหนึ่ง

2.5 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติ ตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567

ประกาศกระทรวงฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามประกาศนี้ มีหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม และมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 52 และมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกประกาศแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่และมีอำนาจตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ข้าราชการ และพนักงานราชการในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่และอำนาจปฏิบัติการตามหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

- (1) อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ
- (2) รองอธิบดี ผู้ตรวจราชการกรม ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ผู้อำนวยการกองการจัดสรรน้ำ และผู้อำนวยการกลุ่มนิติกรในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำ
- (3) วิศวกร วิศวกรโยธา นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นักอุทกวิทยา นักวิเคราะห์นโยบายและแผน นายช่างโยธา นายช่างเทคนิค นายช่างเครื่องกล ซึ่งปฏิบัติราชการในกองการจัดสรรน้ำ กองวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์น้ำ และสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 - 11 นิติกรซึ่งปฏิบัติราชการในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำ

ข้อ 2 ให้ข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจปฏิบัติการตามหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เฉพาะในเขตท้องที่ของตน

- (1) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
- (2) นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นักวิชาการทรัพยากรธรณี นักวิเคราะห์นโยบายและแผน นักวิชาการป่าไม้ เจ้าพนักงานป่าไม้ เจ้าพนักงานทรัพยากรธรณี นายช่างเทคนิค นายช่างรังวัด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

ข้อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามประกาศนี้ มีหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม และมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 52 และมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

2.6 หนังสือตอบข้อหารือ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร 1402/13808 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2568 เรื่อง ข้อหารือข้อกฎหมายที่ออกโดยพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

โดยที่กรมทรัพยากรน้ำได้ขอหารือเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561⁷ ว่า ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามหลักเกณฑ์และวิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน แต่โดยที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 และ กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ไม่ใช่ น้ำจากทางน้ำชลประทานและ ไม่ใช่ น้ำบาดาล พ.ศ. 2567 ซึ่งออกตามความในมาตรา 49 และ มาตรา 50 มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเรียกเก็บค่าใช้น้ำไว้ กรมทรัพยากรน้ำ จึงขอหารือว่ามีอำนาจเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามกฎกระทรวงทั้งสองฉบับได้หรือไม่ อย่างไร หากสามารถเรียกเก็บได้จะมีหนังสือเรียกเก็บค่าใช้น้ำได้หรือไม่ และจะเรียกเก็บได้ตั้งแต่เมื่อใด และอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำมีอำนาจในการคิดค่าใช้น้ำตามประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่เป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะที่ไม่ใช่ น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่ น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ออกตามความในมาตรา 51 แห่ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หรือไม่ อย่างไร ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ขอเรียนให้ทราบว่า โดยที่มาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ไม่ใช่ น้ำจากทางน้ำชลประทาน ตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานและไม่ใช่ น้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล และให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเรียกเก็บค่าใช้น้ำดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา 49 แต่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อนและยกเว้นค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สอง และการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ซึ่งออกตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการคำนวณค่าใช้น้ำ การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การลดหย่อน และการยกเว้นค่าใช้น้ำ โดยมีได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเรียกเก็บค่าใช้น้ำไว้แต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่มีหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ทำให้กรมทรัพยากรน้ำไม่อาจเรียกเก็บค่าใช้น้ำจากผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สามได้ ทั้งนี้ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขการเรียกเก็บลดหย่อนและยกเว้นค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567

⁷ หนังสือกรมทรัพยากรน้ำ ด่วนที่สุด ที่ ทส 0619/7113 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2568

ในส่วนที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเรียกเก็บค่าใช้น้ำอยู่ระหว่างการแก้ไข ปรับปรุง ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ซึ่งจะได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วต่อไป

อย่างไรก็ดี โดยที่มาตรา 43 และมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดให้การใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่ หรือคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) แล้วแต่กรณี และมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดว่า เมื่อผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามได้รับการอนุญาตแล้ว ผู้รับใบอนุญาตรายดังกล่าวต้องติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ ประกอบกับ ข้อ 1 ของกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 เพื่อนำไปคำนวณค่าใช้น้ำสำหรับประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม โดยใช้สูตรการคำนวณ **“ค่าใช้น้ำ = อัตราค่าใช้น้ำ x ปริมาณน้ำที่ใช้น้ำ”** ดังนั้น ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดังกล่าวมีหน้าที่ที่จะต้องชำระค่าใช้น้ำตามปริมาณที่ใช้น้ำในอัตราค่าใช้น้ำที่กำหนดเมื่อได้ใช้น้ำ นับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ทั้งนี้ กรมทรัพยากรน้ำควรจะดำเนินการคำนวณค่าใช้น้ำและแจ้งค่าใช้น้ำให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามรายที่ได้รับใบอนุญาตทราบเป็นระยะพร้อมสงวนสิทธิ์เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตทราบถึงค่าใช้น้ำที่ต้องชำระ และไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนผู้รับใบอนุญาต ครั้นเมื่อหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการ เรียกเก็บ ลดหย่อนและยกเว้นค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ฉบับแก้ไขปรับปรุงที่ได้มีการประกาศใช้บังคับแล้ว อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำสามารถเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดต่อไป

สำหรับประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะที่ ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่จากบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยที่มาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำออกหลักเกณฑ์ และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้น้ำนั้น มิได้ให้อำนาจในการออกหลักเกณฑ์และวิธีการและเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าใช้น้ำไว้เช่นเดียวกับมาตรา 49 แห่ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ไม่สามารถนำประกาศฉบับดังกล่าวมาใช้เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ฯ ในการ เรียกเก็บค่าใช้น้ำจากผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สามได้

จากหนังสือตอบข้อหารือดังกล่าว กรมทรัพยากรน้ำควรจะดำเนินการคำนวณค่าใช้น้ำและแจ้งค่าใช้น้ำให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามรายที่ได้รับใบอนุญาตทราบเป็นระยะ

พร้อมสงวนสิทธิ์เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตทราบถึงค่าใช้น้ำที่ต้องชำระ และไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชน ผู้รับใบอนุญาต ครั้นเมื่อหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามกฎหมายกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อนและยกเว้นค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สอง และการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ฉบับแก้ไขปรับปรุงที่ได้มีการประกาศใช้บังคับแล้ว อธิบดีกรม ทรัพยากรน้ำสามารถเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดต่อไป

จากหนังสือตอบข้อหารือดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันกรมทรัพยากรน้ำยังไม่สามารถเรียกเก็บ ค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามตามจริงได้ เนื่องจากกฎกระทรวงฯ ฉบับปี 2567 ยังไม่กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 50 ของพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ที่บัญญัติให้ต้องเป็นไปตาม มาตรา 49

แต่กรมทรัพยากรน้ำควรคำนวณและแจ้งยอดค่าใช้น้ำเป็นระยะและมีหนังสือแจ้งสงวนสิทธิ์ไปยัง ผู้ใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม โดยถือว่าภาระค่าใช้น้ำเกิดจากการใช้น้ำตั้งแต่วันที่ได้รับ ใบอนุญาต และเมื่อกฎกระทรวงส่วนของหลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการเรียกเก็บ (ฉบับแก้ไข) มีผลใช้บังคับแล้ว จึงสามารถเรียกเก็บค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามได้

2.7 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

ตามมาตรา 43 และมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดว่าการใช้น้ำ ประเภทที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรม ทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น ตั้งอยู่ และการใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี โดยความเห็นชอบของ กนช. ซึ่งการอนุญาตตามมาตรา 43 และมาตรา 44 ดังกล่าว ถือเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่ก่อให้เกิดสิทธิหรือหน้าที่ ของบุคคล ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองตามบทนิยามในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทาง ปกครอง พ.ศ. 2539 (เทียบความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ 323/2562)⁸ และนอกจากนี้ยังมีการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ ภายใต้พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 อีกราย กรณี ที่เข้าลักษณะของคำสั่งทางปกครองและการพิจารณาทางปกครอง ในอันที่จะต้องพิจารณาให้ครบถ้วนและถูกต้องตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ได้กำหนดไว้

2.7.1 ขอบเขตการบังคับใช้

⁸ เรื่องเสร็จที่ 323/2562 บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ไปใช้บังคับกับการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกตามพระราชบัญญัติการส่งออกปอกและนำเข้ามาราชาอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มีฐานะเป็นกฎหมายกลางสำหรับการ
ดำเนินการเพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง⁹ โดยได้กำหนดให้วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมาย
ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครองเรื่องใด หลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความ
เป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้¹⁰
แต่ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดมิให้ใช้บังคับกับขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนดใน
กฎหมายเฉพาะนั้น ๆ

2.7.2 คำสั่งทางปกครอง

นิยามความหมายของคำสั่งทางปกครองและการพิจารณาทางปกครอง¹¹

1. “การพิจารณาทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของ
พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง

2. “คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

1) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้น
ระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิ หรือ
หน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัย
อุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

2) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

3. “กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติ
งานคณะกรรมการ พนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผล
บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

4. “คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท” หมายความว่า คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตาม
กฎหมายที่มีการจัดองค์กรและวิธีพิจารณาสำหรับการวินิจฉัยชี้ขาดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย

5. “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับ
มอบให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการ
จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐหรือไม่ก็ตาม

6. “คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ใน
บังคับของคำสั่งทางปกครอง และผู้ซึ่งได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองเนื่องจากสิทธิของ
ผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งทางปกครอง

⁹ วรเจตน์ ภาคีรัตน์ (2554). กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. สถาบันพระปกเกล้า. วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น หน้า 5.

¹⁰ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 3

¹¹ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 5

โดยในการออกคำสั่งทางปกครองจะต้องพิจารณามาตรา 12 และมาตรา 34 ประกอบด้วย
ได้แก่

มาตรา 12 คำสั่งทางปกครองจะต้องกระทำโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้น

มาตรา 34 คำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการสื่อความหมายใน
รูปแบบ

อื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้

ความหมายและองค์ประกอบของคำสั่งทางปกครอง

คำสั่งทางปกครอง เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้าง
นิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอัน ที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระวัง หรือมีผล กระทบต่อสถานภาพ
ของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ
การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ และการอื่นที่
กำหนดในกฎกระทรวง

การพิจารณาว่ากรณีใดเป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง
กล่าวคือ หากคำสั่งของเจ้าหน้าที่ไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง เช่น การออกกฎ การแจ้งข่าวสาร หรือการ
แถลงการณ์ คำสั่งนั้นจะมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปมิได้กระทบต่อสิทธิของผู้รับคำสั่งเป็นการเฉพาะ แต่ถ้า
เป็นคำสั่งทางปกครองแล้ว คำสั่งนั้นย่อมมีผลทางกฎหมายต่อผู้ที่ได้รับคำสั่งหลายประการเมื่อผู้รับคำสั่ง
ทางปกครองถูกกระทบสิทธิโดยผลของคำสั่งทางปกครองนั้น

องค์ประกอบของคำสั่งทางปกครอง

1. เป็นการกระทำโดย “เจ้าหน้าที่” ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 5 แห่ง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ
ราชการทางปกครองฯ

2. เป็นการใช้อำนาจรัฐ การออกคำสั่งทางปกครองดังกล่าว จะต้องใช้อำนาจทาง ปกครอง
ของฝ่ายบริหาร

3. เป็นการกำหนดสถานภาพทางกฎหมาย คำสั่งทางปกครองจะต้องมุ่งประสงค์เพื่อให้
เกิดผล

ทางกฎหมายอันเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์หรือสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในอันที่จะ
ก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระวัง หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล
การกระทำที่มีได้เป็นการกอนิติสัมพันธ์ขึ้นใหม่ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำ หรือการอธิบาย
ความเข้าใจไม่ถือเป็น “คำสั่งทางปกครอง”

4. เกิดผลเฉพาะกรณี คำสั่งทางปกครองนั้นจะต้องกระทำโดยมุ่งกำหนดสภาพทาง
กฎหมายที่

เป็นอยู่ในกรณีหนึ่งโดยเฉพาะ โดยสภาพจะต้องมุ่งใช้บังคับกับบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยตรง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สามารถแยกเป็นบุคคลได้ แม้ในตัวคำสั่งจะไม่ระบุชื่อบุคคลไว้ก็ได้ ซึ่งอาจจะเป็น คำสั่งรวมหรือคำสั่งทั่วไปใช้บังคับกับกลุ่มบุคคลก็ได้

5. มีผลภายนอกโดยตรง จากการทำคำสั่งทางปกครองนั้นอยู่ในขั้นตอนการเตรียมการ นั้นตอน

การเตรียมการ หรือพิจารณาเพื่อออกคำสั่งทางปกครอง และเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาจะ เปลี่ยนแปลงเช่นใดก็ได้ กรณีดังกล่าวนี้ถือว่าอยู่ขั้นตอนที่มีผลภายใน ทั้งนี้ คำสั่งทางปกครองที่สมบูรณ์ จะต้องมีการแสดงออกให้รับคำสั่งทางปกครองทราบคำสั่งนั้น ดังนั้น การพิจารณาคำสั่งว่าจะมีผลภายใน หรือภายนอกนั้นต้องพิจารณาเนื้อหาของคำสั่งเป็นสำคัญ

ดังนั้น คำสั่งทางปกครองจึงมีความหมายสองประการ คือ คำสั่งทางปกครองที่จะต้อง วินิจฉัยในเนื้อหาตาม (1) กับคำสั่งทางปกครองที่เป็นไปตามกฎหมาย ตาม (2) คือ กฎกระทรวงและ ประกาศ ประกอบด้วย

กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทาง ปกครอง พ.ศ. 2539 (ยกเว้นมาตรา 30 ไม่ต้องแจ้งสิทธิก่อนออกคำสั่งทางปกครอง) โดยให้คำสั่งทางปกครอง ในกรณีดังต่อไปนี้ เป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 30 วรรคสอง (6) ได้แก่ (1) การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การสั่งพักงาน หรือสั่งให้ออกจากงานไว้ก่อน หรือการให้พ้นจากตำแหน่ง (2) การแจ้ง ผลการสอบหรือการวัดผลความรู้หรือความสามารถของบุคคล (3) การไม่ออกหนังสือเดินทางสำหรับการ เดินทางไปต่างประเทศ (4) การไม่ตรวจลงตราหนังสือเดินทางของคนต่างด้าว (5) การไม่ออกใบอนุญาตหรือ การไม่ต่ออายุใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว (6) การสั่งให้เนรเทศ

กฎกระทรวงฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. 2539 ให้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ เป็นคำสั่งทางปกครอง ได้แก่

1. การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาหรือให้สิทธิประโยชน์ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) การสั่งรับ หรือไม่รับคำเสนอขาย รับจ้าง แลกเปลี่ยน ให้เช่า ซื้อ เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์ (2) การอนุมัติสั่งซื้อ จ้าง แลกเปลี่ยน เช่า ขาย ให้เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์ (3) การสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอหรือการ ดำเนินการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน (4) การสั่งให้เป็นผู้ทำงาน

2. การให้หรือไม่ให้ทุนการศึกษา และยังมีคำสั่งทางปกครองตามประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรี

เรื่อง คำสั่งทางปกครองที่ต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งหรือในเอกสารแนบท้ายคำสั่งดังต่อไปนี้ (เหตุผล คือ มาตรา 37 คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือต้อง จัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย และเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย (1) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (2) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง (3) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ)

- (1) คำสั่งทางปกครองที่เป็นการปฏิเสธการก่อตั้งสิทธิของคู่กรณี เช่น การไม่รับคำขอ
ไม่อนุญาต ไม่อนุมัติ ไม่รับรอง ไม่รับอุทธรณ์ หรือไม่รับจดทะเบียน
- (2) คำสั่งทางปกครองที่เป็นการเพิกถอนสิทธิ เช่น การเพิกถอนใบอนุญาต เพิกถอน
การอนุมัติ เพิกถอนการรับรอง หรือเพิกถอนการรับจดทะเบียน
- (3) คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการ
- (4) คำสั่งทางปกครองที่เป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์
- (5) คำสั่งยกเลิกการสอบราคา การประกวดราคา หรือการประมูลราคาที่มีผู้ได้รับ
คัดเลือกจากคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาผลการดำเนินการดังกล่าวแล้ว

การพิจารณาทางปกครองและคำสั่งทางปกครองมีความแตกต่างกันในทางปฏิบัติของ
เจ้าหน้าที่ เนื่องจากการพิจารณาทางปกครองเจ้าหน้าที่จะต้องมีความเป็นกลางและไม่มีสภารายแรง
(ตามมาตรา 13 และมาตรา 16) จะต้องใช้หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาเพื่อคุ้มครองสิทธิ
ของคู่กรณี เช่น สิทธิในการมีนายความหรือที่ปรึกษา (มาตรา 23) สิทธิในการแต่งตั้งผู้ทำการแทน (มาตรา
24 และมาตรา 25) สิทธิในการรับคำแนะนำและได้รับแจ้งสิทธิในกระบวนการพิจารณา (มาตรา 27) สิทธิใน
การได้รับแจ้งผลกระทบต่อสิทธิ (มาตรา 30) สิทธิในการตรวจดูเอกสารของเจ้าหน้าที่ (มาตรา 31 และ
มาตรา 32) สิทธิในการได้รับทราบเหตุผลของคำสั่งทางปกครอง (มาตรา 37) สิทธิในการได้รับแจ้งสิทธิ
อุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง (มาตรา 40) เป็นต้น แล้วจึงดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองต่อไป
โดยหลักในการตรวจสอบความชอบของคำสั่งทางปกครองประกอบด้วย (1) อำนาจของเจ้าหน้าที่ชอบด้วย
กฎหมายหรือไม่ (2) ขั้นตอน วิธีการอันเป็นสาระสำคัญในการออกคำสั่งทางปกครองชอบหรือไม่ และ (3)
ดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองชอบหรือไม่

2.7.3 การพิจารณาทางปกครอง

การเตรียมการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง

1) การจัดทำคำสั่งทางปกครอง

มาตรา 26 เอกสารที่ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ให้จัดทำเป็นภาษาไทย ถ้าเป็นเอกสารที่ทำขึ้นเป็น
ภาษาต่างประเทศ ให้คู่กรณีจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทยที่มีการรับรองความถูกต้องมาให้ภายในระยะเวลา
ที่เจ้าหน้าที่กำหนด ในกรณีนี้ให้ถือว่าเอกสารดังกล่าวได้ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ในวันที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำแปลนั้น
เว้นแต่เจ้าหน้าที่จะยอมรับเอกสารที่ทำขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศ และในกรณีนี้ให้ถือว่าวันที่ได้ยื่นเอกสาร
ฉบับที่ทำขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศเป็นวันที่เจ้าหน้าที่ได้รับเอกสารดังกล่าว

การรับรองความถูกต้องของคำแปลเป็นภาษาไทยหรือการยอมรับเอกสารที่ทำขึ้นเป็น
ภาษาต่างประเทศ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

2) การแจ้งสิทธิและหน้าที่ให้คู่กรณีทราบ

ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 27 ได้กำหนดให้
เจ้าหน้าที่แจ้งสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาทางปกครองให้คู่กรณีทราบตามความจำเป็นแก่กรณี

เมื่อมีผู้ยื่นคำขอเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีคำสั่งทางปกครอง ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอ
ที่จะต้องดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของคำขอและความครบถ้วนของเอกสารบรรดาที่มีกฎหมาย
หรือกฎกำหนดให้ต้องยื่นมาพร้อมกับคำขอ หากคำขอไม่ถูกต้องให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวแนะนำให้ผู้ยื่นขอ
ดำเนินการการแก้ไขเพิ่มเติมเสียให้ถูกต้อง และหากมีเอกสารใดไม่ครบถ้วนให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบทันที
หรือภายในไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำขอ ในการแจ้งดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ทำเป็นหนังสือลงลายมือ
ชื่อของผู้รับคำขอและระบุรายการเอกสารที่ไม่ถูกต้องหรือยังไม่ครบถ้วนให้ผู้ยื่นคำขอทราบพร้อมทั้ง
บันทึกการแจ้งดังกล่าวไว้ในกระบวนการพิจารณาจัดทำคำสั่งทางปกครองนั้นด้วย

เมื่อผู้ยื่นคำขอได้แก้ไขคำขอหรือจัดส่งเอกสารตามที่ระบุในการแจ้งตามวรรคสองครบถ้วนแล้ว
เจ้าหน้าที่จะปฏิเสธไม่ดำเนินการตามคำขอเพราะเหตุยังขาดเอกสารอีกมิได้ เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อ
ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือกฎและได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่ง
ตามมาตรา 20 ในกรณีเช่นนั้นให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยพลัน หากเห็น
ว่าเป็นความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป

ผู้ยื่นคำขอต้องดำเนินการแก้ไขหรือส่งเอกสารเพิ่มเติมต่อเจ้าหน้าที่ภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่
กำหนด หรือภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่อนุญาตให้ขยายออกไป เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หากผู้ยื่นคำ
ขอไม่แก้ไขหรือส่งเอกสารเพิ่มเติมให้ครบถ้วน ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอไม่ประสงค์ที่จะให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ
ตามคำขอต่อไป ในกรณีเช่นนั้นให้เจ้าหน้าที่ส่งเอกสารคืนให้ผู้ยื่นคำขอพร้อมทั้งแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ให้
ผู้ยื่นคำขอทราบ และบันทึกการดำเนินการดังกล่าวไว้

3) อำนาจตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

3.1) ในการพิจารณาทางปกครอง เจ้าหน้าที่อาจตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความ
เหมาะสมในเรื่องนั้น ๆ โดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี¹²

3.2) เจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่ตนเห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง
ในการนี้ ให้รวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้¹³

(1) แสวงหาพยานหลักฐานทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง

(2) รับฟังพยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของคู่กรณีหรือของพยานบุคคล
หรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่คู่กรณีกล่าวอ้าง เว้นแต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่จำเป็น ฟุ่มเฟือย
หรือเพื่อประวิงเวลา

¹² พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 28

¹³ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 29

(3) ขอข้อเท็จจริงหรือความเห็นจากคู่กรณี พยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ

(4) ขอให้ผู้ครอบครองเอกสารส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(5) ออกไปตรวจสอบสถานที่

คู่กรณีต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง และมีหน้าที่แจ้ง
พยานหลักฐานที่ตนทราบแก่เจ้าหน้าที่

พยานหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่เจ้าหน้าที่เรียกมาให้ถ้อยคำหรือทำความเห็นมีสิทธิ
ได้รับค่าป่วยการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

4) ให้โอกาสคู่กรณีได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งแสดง พยานหลักฐาน

ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาส
ที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

ยกเว้นมิให้นำมาใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่จะเห็นสมควรปฏิบัติเป็นอย่างอื่น¹⁴

(1) เมื่อมีความจำเป็นรีบด่วนหากปล่อยให้นิ่งช้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่าง
ร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือจะกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

(2) เมื่อจะมีผลทำให้ระยะเวลาที่กฎหมายหรือกฎกำหนดไว้ในการทำคำสั่งทาง
ปกครองต้องล่าช้าออกไป

(3) เมื่อเป็นข้อเท็จจริงที่คู่กรณีนั้นเองได้ให้ไว้ในคำขอ คำให้การหรือคำแถลง

(4) เมื่อโดยสภาพเห็นได้ชัดในตัวเองว่าการให้โอกาสดังกล่าวไม่อาจกระทำได้

(5) เมื่อเป็นมาตรการบังคับทางปกครอง

(6) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กรณีนี้ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ให้โอกาสตาม (1) ถึง (6) ถ้าจะก่อให้เกิดผลเสียหายอย่าง
ร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ

กรณีตามมาตรา 30 ดังกล่าว ที่กำหนดให้กรณีที่เจ้าหน้าที่จะออกคำสั่งทางปกครองที่
กระทบสิทธิ จะต้องแจ้งข้อเท็จจริงให้คู่กรณีทราบและให้โอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานเสียก่อน
ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมี “เวลาเพียงพอ” ในการเตรียมตัวโต้แย้งด้วย ซึ่งในกรณีนี้ศาลปกครองสูงสุด
เคยวินิจฉัยว่า “การออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตสถานบริการโดยแจ้งให้คู่กรณีทราบข้อเท็จจริงและมี
เวลาโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานเพียง 1 วัน ถือว่าไม่ได้ให้เวลาคู่กรณีอย่างเพียงพอที่จะทำความเข้าใจ
ข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อทำคำโต้แย้งตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ

¹⁴ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 30

ราชการทางปกครองฯ คำสั่งเพิกถอนจึงน่าจะไม่ใช่ข้อบัญญัติกฎหมาย ศาลปกครองชั้นต้นจึงชอบที่จะมีคำสั่ง ทูเลกาการบังคับตามคำสั่งไว้ก่อนได้” (คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ 122/2548)

5) สิทธิของคู่กรณี

5.1) คู่กรณีมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกัน สิทธิของตนได้ แต่ถ้ายังไม่ได้ทำคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้น คู่กรณีไม่มีสิทธิขอตรวจดูเอกสารอันเป็นต้น ร้างคำวินิจฉัย¹⁵

การตรวจดูเอกสาร ค่าใช้จ่ายในการตรวจดูเอกสาร หรือการจัดทำสำเนาเอกสารให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

5.2) เจ้าหน้าที่อาจไม่อนุญาตให้ตรวจดูเอกสารหรือพยานหลักฐานได้ ถ้าเป็นกรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับ¹⁶

5.3) ในกรณีที่การดำเนินงานในเรื่องใดจะต้องผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่มากกว่า หนึ่งราย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องประสานงานกันในการกำหนดเวลาเพื่อการดำเนินงานในเรื่องนั้น¹⁷

กรอบระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครอง

มาตรา 39/1 การออกคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือในเรื่องใด หากมิได้มีกฎหมายหรือ กฎกำหนดระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้นไว้เป็นประการอื่น ให้เจ้าหน้าที่ออกคำสั่ง ทางปกครองนั้นให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วน ให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปของเจ้าหน้าที่ ที่จะกำกับดูแลให้ เจ้าหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง คำสั่งทางปกครองที่ต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่ง หรือใน เอกสารแนบท้ายคำสั่ง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 37 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทาง ปกครอง ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือในกรณี ดังต่อไปนี้ เป็นคำสั่งทางปกครองที่ต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งหรือในเอกสารแนบท้ายคำสั่ง ตามมาตรา 37 วรรคสอง

(1) คำสั่งทางปกครองที่เป็นการปฏิเสธการก่อตั้งสิทธิของคู่กรณี เช่น การไม่รับคำขอ ไม่อนุญาต ไม่อนุมัติ ไม่รับรอง ไม่รับอุทธรณ์ หรือไม่รับจดทะเบียน

¹⁵ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 31

¹⁶ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 32

¹⁷ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 33 วรรคสอง

(2) คำสั่งทางปกครองที่เป็นการเพิกถอนสิทธิ เช่น การเพิกถอนใบอนุญาต เพิกถอนการอนุมัติ เพิกถอนการรับรอง เพิกถอนการรับจดทะเบียน

(3) คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการ

(4) คำสั่งทางปกครองที่เป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์

(5) คำสั่งยกเลิกการสอบราคา การประกวดราคา หรือการประมูลราคา ที่มีผู้ได้รับคัดเลือกจาก คณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาผลการดำเนินการดังกล่าวแล้ว

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้ในกรณีที่ไม่อาจเปิดเผยได้ตามที่กำหนดในมาตรา 32

2.7.4 ลักษณะและประเภทของคำสั่งทางปกครองในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567 มีหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากร น้ำสาธารณะของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม และมีหน้าที่และอำนาจตามที่ กำหนดไว้ในมาตรา 52 และมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

2.7.4.1 คำสั่งให้ระงับ ใหหยุด หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงการกระทำ

1) อำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้หยุดการใช้น้ำชั่วคราว และให้แก้ไข/ระงับเหตุ กรณีเมื่อพบว่าการใช้น้ำตามใบอนุญาตกระทบต่อความสมดุลทรัพยากรน้ำหรือกระทบประโยชน์สาธารณะ อย่างสำคัญ ตามมาตรา 52¹⁸

ผู้มีอำนาจออกคำสั่งให้หยุดการใช้น้ำชั่วคราว และให้แก้ไข หรือระงับเหตุ

คำสั่งให้หยุดการใช้น้ำชั่วคราวและให้แก้ไขหรือระงับเหตุดังกล่าวนี้เป็นอำนาจ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี

2) อำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อสั่งพัก ใช้ใบอนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือต่อ กนช. แล้วแต่กรณี ทราบโดยมิชักช้า ตามมาตรา 53¹⁹

¹⁸ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2562 มาตรา 52 “ในกรณีที่การใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของ ทรัพยากรน้ำสาธารณะในกลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจออก คำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตาม ความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด”

¹⁹ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2562 มาตรา 53 “เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สามแล้วแต่กรณี ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนด ไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา 47 ได้ ให้

ผู้มีอำนาจออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

สำหรับคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา 53 ได้บัญญัติให้เป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือต่อ กนช. แล้วแต่กรณี ทราบโดยมิชักช้า

3) อำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี ฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา 53 ตามมาตรา 54²⁰

ผู้มีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ

คำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา 54 กฎหมายได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมชลประทานหรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำนั้นได้

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือต่อ กนช. แล้วแต่กรณี ทราบโดยมิชักช้า

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำตามวรรคหนึ่งต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วแต่กรณี จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้”

²⁰ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2562 มาตรา 54 “เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี ฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา 53 ให้อธิบดีกรมชลประทาน หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำนั้นได้”

ตารางที่ 2.7.4 -3 : การนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ไปประยุกต์ใช้กับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 การจัดสรรและการใช้น้ำ

ลำดับ	การออกคำสั่ง	สถานะของคำสั่ง	เงื่อนไขทางกฎหมายในการออกคำสั่ง	ผู้มีอำนาจออกคำสั่ง
1	ใบอนุญาตการใช้ น้ำประเภทที่สอง	คำสั่งทางปกครอง	(1) ตามกฎกระทรวงการ อนุญาตการใช้น้ำประเภทที่ สองและประเภทที่ สาม พ.ศ. 2567 (2) ต้องติดตั้งเครื่องมือวัดหรือ ประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ และ เก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้ง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตร และสหกรณ์ หรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี ตรวจสอบ (มาตรา 51) (3) ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่น แผนการบริหารจัดการน้ำมา พร้อมกับคำขอด้วย (มาตรา 47)	อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรม ทรัพยากรน้ำ หรือ อธิบดีกรม ทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี โดย ความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่ม น้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่ (มาตรา 43)
2	ใบอนุญาตการใช้ น้ำประเภทที่สาม	คำสั่งทางปกครอง	(1) เป็นไปตามกฎกระทรวง การอนุญาตการใช้น้ำประเภท ที่ สองและประเภทที่ สาม พ.ศ. 2567 (2) ต้องติดตั้งเครื่องมือวัดหรือ ประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ และ เก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้ง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตร และสหกรณ์ หรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ	อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรม ทรัพยากรน้ำ หรือ อธิบดีกรม ทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี โดยความเห็นชอบของ กนช. (มาตรา 44)

ลำดับ	การออกคำสั่ง	สถานะของคำสั่ง	เงื่อนไขทางกฎหมายในการออกคำสั่ง	ผู้มีอำนาจออกคำสั่ง
			สิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี ตรวจสอบ (มาตรา 51) (3) ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่น แผนการบริหารจัดการน้ำมา พร้อมกับคำขอด้วย (มาตรา 47)	
3	คำสั่งเป็นหนังสือ ให้หยุดการใช้น้ำ ชั่วคราว และให้ แก้ไข/ระงับเหตุ	คำสั่งทางปกครอง	เมื่อพบว่าการใช้น้ำตาม ใบอนุญาตกระทบความ สมดุลทรัพยากรน้ำหรือ กระทบประโยชน์สาธารณะ อย่างสำคัญ	พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่แต่งตั้งโดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ หรือ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี (มาตรา 52 ประกอบประกาศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตาม หมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567)
4	คำสั่งพักใช้ใบ อนุญาต การใช้น้ำ ได้ครั้งละไม่เกิน สามสิบวัน	คำสั่งทางปกครอง	กรณีเมื่อพบว่าการใช้น้ำตาม ใบอนุญาตกระทบความ สมดุลทรัพยากรน้ำหรือ กระทบประโยชน์สาธารณะ อย่างสำคัญ	พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่แต่งตั้งโดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี (เมื่อสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วให้ รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ ต่อ กนช. แล้วแต่กรณีทราบโดยมิ ชักช้า) (มาตรา 53 ประกอบประกาศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตาม พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567)

ลำดับ	การออกคำสั่ง	สถานะของคำสั่ง	เงื่อนไขทางกฎหมายในการออกคำสั่ง	ผู้มีอำนาจออกคำสั่ง
5	คำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ	คำสั่งทางปกครอง	เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี ฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา 53	อธิบดีกรมชลประทานหรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี (มาตรา 54)
6	การแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้ง	ยังไม่มีฐานะเป็นคำสั่งทางปกครอง (เทียบคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 1034/2567) ²¹	ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าผู้รับใบอนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประกาศนี้กำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงภายในระยะเวลาที่กำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเสนออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเพื่อพิจารณา กำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อไป	พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามข้อ 4 ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้ง เครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ประกอบประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรร

²¹ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 1034/2567 หนังสือแจ้งดังกล่าวเป็นหนังสือที่แจ้งเตือนว่าผู้ฟ้องคดีใช้น้ำประปาหมู่บ้านโดยยังมิได้ขออนุญาต และเสียค่าธรรมเนียมให้ถูกต้องตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการประปา โดยให้ผู้ฟ้องคดียุติพฤติกรรมการดังกล่าว และให้มาดำเนินการขออนุญาตและเสียค่าธรรมเนียมการใช้น้ำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือฉบับนี้ มิเช่นนั้น อบต. จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป โดยที่ อบต. (ผู้ถูกฟ้องคดี) ยังมิได้ใช้อำนาจและหน้าที่ของ อบต. ดำเนินการใด ๆ กับผู้ฟ้องคดี

หนังสือดังกล่าวจึงเป็นเพียงการแจ้งเตือน มิได้มีสภาพเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ที่มีผลกระทบทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย กรณีจึงยังมิใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

ลำดับ	การออกคำสั่ง	สถานะของคำสั่ง	เงื่อนไขทางกฎหมายในการออกคำสั่ง	ผู้มีอำนาจออกคำสั่ง
			(ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช่ น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่ น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ข้อ 12)	น้ำ และ การใช้ น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567

รูปแบบ สาระสำคัญและสิทธิการอุทธรณ์ ในคำสั่งพักทางปกครอง

(1) ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(1.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526 กำหนดว่า

ข้อ 16 คำสั่ง คือ บรรดาข้อความที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการให้ปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมาย ใช้กระตาดตราครุฑ และให้จัดทำตามแบบที่ 4 ท้ายระเบียบ โดยกรอกรายละเอียดดังนี้

16.1 คำสั่ง ให้ลงชื่อส่วนราชการหรือตำแหน่งของผู้มีอำนาจที่ออกคำสั่ง

16.2 ที่ ให้ลงเลขที่ที่ออกคำสั่ง โดยเริ่มฉบับแรกจากเลข 1 เรียงเป็นลำดับไปจนสิ้นปีปฏิทินนับเลขปีพุทธศักราชที่ออกคำสั่ง

16.3 เรื่อง ให้ลงชื่อเรื่องที่ออกคำสั่ง

16.4 ข้อความ ให้อ้างเหตุที่ออกคำสั่ง และอ้างถึงอำนาจที่ให้ออกคำสั่ง (ถ้ามี)ไว้ด้วยแล้วจึงลงข้อความที่สั่ง และวันใช้บังคับ

16.5 สั่ง ณ วันที่ ให้ลงตัวเลขของวันที่ ชื่อเต็มของเดือน และตัวเลขของปีพุทธศักราชที่ออกคำสั่ง

16.6 ลงชื่อ ให้ลงลายมือชื่อผู้ออกคำสั่ง และพิมพ์ชื่อเต็มของเจ้าของลายมือชื่อไว้ได้ลายมือชื่อ

16.7 ตำแหน่ง ให้ลงตำแหน่งของผู้ออกคำสั่ง

(1.2) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 บัญญัติว่า

มาตรา 36 คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสืออย่างน้อยต้องระบุ วัน เดือนและปีที่ทำคำสั่ง ชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง พร้อมทั้งมีลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้น

มาตรา 37 คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย และเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(1) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

(2) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง

(3) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ

นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้คำสั่งทางปกครองกรณีหนึ่งกรณีใดต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งนั้นเองหรือในเอกสารแนบท้ายคำสั่งนั้นก็ได้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับกรณีดังต่อไปนี้

(1) เป็นกรณีที่มีผลตรงตามคำขอและไม่กระทบสิทธิและหน้าที่ของบุคคลอื่น

(2) เหตุผลนั้นเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้วโดยไม่จำเป็นต้องระบุอีก

(3) เป็นกรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับตามมาตรา 32

(4) เป็นการออกคำสั่งทางปกครองด้วยวาจาหรือเป็นกรณีเร่งด่วน แต่ต้องให้เหตุผล
เป็นลายลักษณ์อักษรในเวลาอันควรหากผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งนั้นร้องขอ

มาตรา 39 การออกคำสั่งทางปกครองเจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ได้เท่าที่
จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เว้นแต่กฎหมายจะกำหนดข้อจำกัดดุลพินิจเป็นอย่างอื่น

การกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกำหนดเงื่อนไขในกรณี
ดังต่อไปนี้ ตามความเหมาะสมแก่กรณีด้วย

(1) การกำหนดให้สิทธิหรือภาระหน้าที่เริ่มมีผลหรือสิ้นผล ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง

(2) การกำหนดให้การเริ่มมีผลหรือสิ้นผลของสิทธิหรือภาระหน้าที่ต้องขึ้นอยู่กับ
เหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน

(3) ข้อสงวนสิทธิที่จะยกเลิกคำสั่งทางปกครอง

(4) การกำหนดให้ผู้ได้รับประโยชน์ต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำหรือต้องมี
ภาระหน้าที่หรือยอมรับภาระหน้าที่ หรือความรับผิดชอบบางประการ หรือการกำหนดข้อความในการจัด
ให้มีเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มข้อกำหนดดังกล่าว

มาตรา 40 คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุกรณีที่อาจ
อุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้ง
ดังกล่าวไว้ด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือ
การโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลา
ดังกล่าวมีระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่รับคำสั่งทางปกครอง

มาตรา 44 ภายใต้อำนาจมาตรา 48 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดย
รัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์
คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้ง
คำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่
อ้างอิงประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้
ทุเลาการบังคับตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง

มาตรา 45 วรรคสาม “เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรค
สองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

สิทธิการอุทธรณ์ ในคำสั่งทางปกครอง

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 48 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้น โดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว”

สิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง จึงต้องใช้กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยในคำสั่งทางปกครองต้องระบุข้อความการอุทธรณ์คำสั่งให้ผู้รับอนุญาตทราบในคำสั่งด้วย

2.7.5 การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

คำสั่งทางปกครองสามารถทบทวนได้ใน 2 กรณี คือ การอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง และการขอให้พิจารณาใหม่ ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดขั้นตอน ระยะเวลา และวิธีการอุทธรณ์ไว้ อย่างไร บุคคลผู้รับคำสั่งทางปกครองก็ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายเฉพาะนั้นกำหนดไว้ หากไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ บุคคลผู้รับคำสั่งทางปกครองที่ประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวก็ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองซึ่งเป็นกฎหมายกลาง อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งมีหน้าที่ที่จะต้องระบุวิธีการและระยะเวลาในการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองให้ทราบด้วย มิฉะนั้นระยะเวลาอุทธรณ์จะเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้แจ้งหลักเกณฑ์ดังกล่าว หากไม่มีการแจ้งใหม่ ระยะเวลาอุทธรณ์จะขยายไปเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง ดังบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 40

“มาตรา 40 คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง”

2.7.5.1 การอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

การอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ส่วนที่ 5 การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ดังบทบัญญัติต่อไปนี้

มาตรา 44 ภายใต้บังคับมาตรา 48 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง

มาตรา 45 ให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา 44 วรรคหนึ่ง พิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 44 วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาคำอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช้กับกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา 46 ในการพิจารณาคำอุทธรณ์ ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนคำสั่งทางปกครองได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครอง และอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใดทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระหรือลดภาระหรือใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครองหรือมีข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างไรก็ได้

มาตรา 47 การใดที่กฎหมายกำหนดให้อุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคณะกรรมการขอบเขตการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น สำหรับกระบวนการพิจารณาให้ปฏิบัติตามบทบัญญัติ หมวด 2 นี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายดังกล่าว

มาตรา 48 คำสั่งทางปกครองของบรรดาคณะกรรมการต่าง ๆ ไม่ว่าจะจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายหรือไม่ ให้คู่กรณีมีสิทธิโต้แย้งต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่งนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการดังกล่าวเป็นคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท สิทธิการอุทธรณ์และกำหนดเวลาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามที่บัญญัติในกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา

กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 บัญญัติหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ข้อ 2 การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(2) เลขานุการรัฐมนตรี เลขานุการกรม หัวหน้าส่วนราชการระดับกองหรือเทียบเท่า หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา 31 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำเขต แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดของส่วนราชการนั้น

(8) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด นายอำเภอ เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการของจังหวัด เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการของอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่ของสภาตำบล เว้นแต่กรณีที่กำหนดไว้แล้วใน (1) หรือ (3)

ตามบทบัญญัติของกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองดังกล่าวข้างต้น คำสั่งทางปกครองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหมวด 4 ว่าด้วยการจัดสรรและการใช้น้ำ ซึ่งคู่กรณีสามารถอุทธรณ์ได้ คือ

(1) คำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และ

(2) คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม

2.7.5.2 รูปแบบของคำอุทธรณ์

สำหรับรูปแบบของคำอุทธรณ์นั้น พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นจึงต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย”

ดังนั้น คำอุทธรณ์ต้องประกอบด้วย

(1) ต้องทำเป็นหนังสือ

(2) หนังสืออุทธรณ์ต้องระบุข้อโต้แย้งในการอุทธรณ์ และ

(3) หนังสืออุทธรณ์ต้องระบุข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิง

2.7.5.3 กระบวนการพิจารณาอุทธรณ์

โดยผู้อุทธรณ์ต้องยื่นดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดไว้ คือ

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 48 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนด

ขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว”

กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายได้มีคำสั่งทางปกครอง และหากคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองซึ่งมิได้ออกโดยคณะกรรมการหรือรัฐมนตรี แม้ว่ากฎหมายเฉพาะจะมีได้บัญญัติถึงสิทธิการอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้ ผู้รับคำสั่งก็มีสิทธิอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่ง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 โดยกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์จะเป็นไปตามกฎหมายนี้

ดังนั้น คู่กรณีตามคำสั่งต้องยื่นคำอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ประกอบกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ที่กำหนดว่า

ข้อ 2 การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(2) เลขานุการรัฐมนตรี เลขานุการกรม หัวหน้าส่วนราชการระดับกองหรือเทียบเท่าหัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา 31 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำเขต แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดของส่วนราชการ นั้น

(8) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด นายอำเภอ เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการของจังหวัด เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการของอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่ของสภาตำบล เว้นแต่กรณีที่กำหนดไว้แล้วใน (1) หรือ (3)

(2) เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งพักใบอนุญาตการใช้น้ำได้ออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ และคู่กรณี คือ ผู้รับอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้งคำสั่งแล้ว ให้คู่กรณีจัดทำคำอุทธรณ์เป็นหนังสือระบุข้อโต้แย้งในการอุทธรณ์ ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย ยื่นคำอุทธรณ์ต่อผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันรับแจ้งคำสั่ง และเมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ได้รับคำอุทธรณ์แล้ว ให้ส่งคำอุทธรณ์ไปให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งเป็นผู้พิจารณา

(3) เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 45 ดังนี้

(3.1) ต้องพิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยมิชักช้า ไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันได้รับคำอุทธรณ์

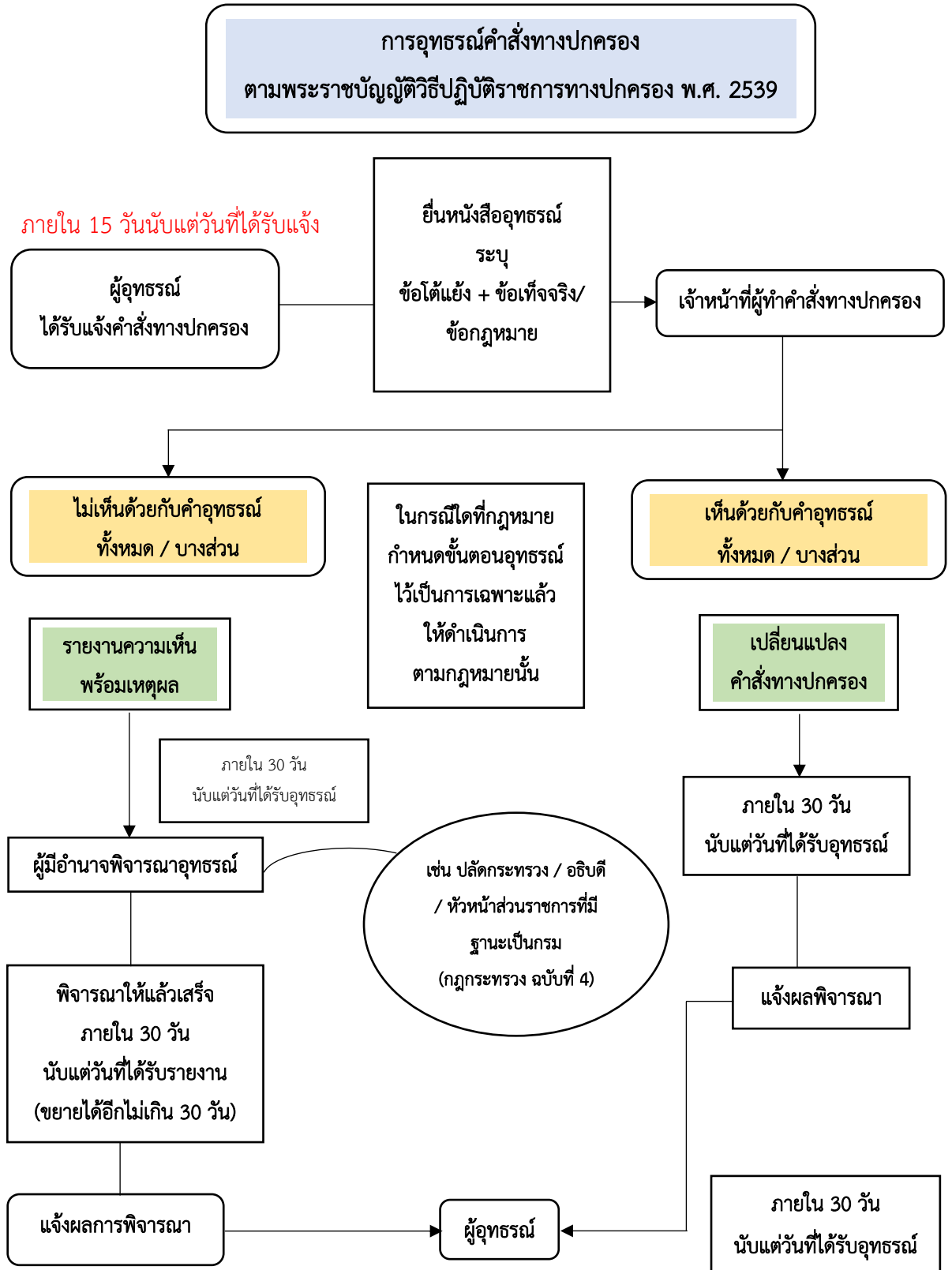
(3.2) ในกรณีเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน เจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจในการแก้ไข เปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนได้ภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน

(3.3) ในกรณีไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้เจ้าหน้าที่รายงาน
ความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ กำหนดระยะเวลา 30 วัน เพื่อให้ผู้มีอำนาจ
พิจารณาคำอุทธรณ์วินิจฉัยสั่งการ

(4) ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 45 โดยต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่
ได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จ ก็มีหนังสือแจ้งผู้อุทธรณ์ทราบก่อนกำหนดและ
ขยายเวลาพิจารณาได้ไม่เกิน 30 วัน นับแต่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ดังนั้น เมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ได้รับรายงานจากผู้ทำคำสั่งแล้ว กรณีผู้มีอำนาจ
พิจารณาคำอุทธรณ์สามารถทบทวนคำสั่งทางปกครองได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือ
ความเหมาะสมในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองและอาจจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่ง
ทางปกครองไม่ว่าในทางที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้อุทธรณ์ได้ เช่น สั่งเพิกถอนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการ
ใช้น้ำ สั่งยืนตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่ง (สั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ) สั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่
พิจารณาใหม่ เมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์สั่งประการใดแล้ว “ให้ถือเป็นที่สุด” อนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใช้
ใบอนุญาต และพนักงานเจ้าหน้าที่จะอุทธรณ์ฎีกาคำสั่งต่อไปอีกไม่ได้ โดยผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตต้อง
ดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ต่อไป

ภาพที่ 2.7 -1 การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

2.8 พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติสาระสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐ และผู้เสียหาย เช่น ความรับผิดของหน่วยงานของรัฐต่อผู้เสียหายความรับผิดของเจ้าหน้าที่ต่อผู้เสียหาย ความรับผิดของเจ้าหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐ

ขอบเขตการใช้บังคับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ มีดังต่อไปนี้

2.8.1 ขอบเขตในด้านของเวลา

การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่เกิดขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2539 ซึ่งแยกพิจารณาได้สองส่วน คือ ในส่วนที่เป็นกฎหมายสารบัญญัติและในส่วนที่เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ ดังต่อไปนี้

1) ในส่วนที่เป็นกฎหมายสารบัญญัติ

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดก่อนที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ในส่วนที่เป็นกฎหมายสารบัญญัติต้องเป็นไปตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด เช่น สิทธิไต่เบี่ยความรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม การขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนโดยของดชำระดอกเบี้ยและขอผ่อนชำระที่เป็นต้นเงินเพียงครั้งหนึ่ง หรืออายุความในการเรียกร้องค่าเสียหาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448

แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับอายุความของสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่มีกำหนดสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

2) ในส่วนที่เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ

การดำเนินการในส่วนที่เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ เช่น ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน การพิจารณาของผู้มีอำนาจสั่งการ การรายงานกระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ การแจ้งผลการพิจารณาหรือสิทธิในการฟ้องคดี การแจ้งคำสั่งให้ชดใช้เงิน ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

2.8.2 ขอบเขตในแง่ของเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ได้กำหนดบทนิยามของคำว่า “เจ้าหน้าที่” ไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด

เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้จึงไม่ได้หมายความว่าเฉพาะข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ที่มีสถานะพิเศษตามกฎหมาย แต่ยังรวมถึงลูกจ้างซึ่งโดยปกติอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายแรงงานด้วย

2.8.3 ขอบเขตด้านหน่วยงานของรัฐ

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 4 ได้วางหลักบทนิยามของคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ไว้ ดังนี้

หน่วยงานของรัฐ หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจที่ตั้งโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

เหตุที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เน้นถึงการทำงานแทนรัฐในลักษณะของหน่วยงานของภาครัฐโดยตรง เพราะฉะนั้นในคำนิยามของคำว่าหน่วยงานของรัฐจะหมายความถึง

1) ราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม

2) ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ

3) ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร

4) รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา ซึ่งจะไม่ครอบคลุมถึงรัฐวิสาหกิจดังต่อไปนี้ คือ

(ก) รัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล เช่น โรงงานยาสูบของกระทรวงการคลัง ซึ่งหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบแทนโรงงานยาสูบ คือ กระทรวงการคลัง

(ข) รัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทจำกัด เพราะอยู่ในบังคับของกฎหมายเอกชน ความรับผิดทางละเมิดของรัฐวิสาหกิจดังกล่าวจึงสมควรอยู่ในบังคับของกฎหมายเอกชน

5) หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย ซึ่งได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 พ.ศ. 2540 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวหลายครั้ง ซึ่งในปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 31 (พ.ศ. 2564) โดยกำหนดให้หน่วยงานรวม 71 หน่วยงาน เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

นอกจากนี้ ได้มีการเพิ่มเติมมาตรา 3/1 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 พ.ศ. 2540 กำหนดให้หน่วยงานดังต่อไปนี้เป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามพระราชบัญญัตินี้

- 1) องค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน
- 2) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการและที่ไม่เป็นส่วนราชการแต่อยู่ในกำกับของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) หน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะที่เป็นองค์การมหาชนตามมติคณะรัฐมนตรีตามข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน

จะเห็นได้ว่าพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 พ.ศ. 2540 รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 31 ฉบับแล้ว ได้มีการเพิ่มให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา 3 (62) เพิ่มโดยพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2562

กล่าวโดยเฉพาะกรณีกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีฐานะเป็นราชการส่วนกลาง ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545²² จึงมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

2.8.4 ลักษณะของการกระทำละเมิดตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มีข้อพิจารณา ดังนี้

1) พระราชบัญญัตินี้มิได้วางหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่ยังสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ด้วยว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องรับผิด หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย

2) พระราชบัญญัตินี้มิได้ยกเลิกหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทั้งหมด พระราชบัญญัตินี้กำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นข้อยกเว้นของหลักทั่วไปในเรื่องละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องใดที่พระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดไว้ ก็ยังคงใช้หลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3) พระราชบัญญัตินี้มิใช่บังคับในเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติไว้แล้วโดยเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 147 วางหลักว่าให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รับผิดชอบส่วนตัวเฉพาะในกรณีที่ได้กระทำโดยเจตนาร้ายหรือโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

4) พระราชบัญญัตินี้มิได้ใช้บังคับกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมด โดยใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐบางประเภทเท่านั้น และใช้บังคับกับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะในการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น

²² พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 23 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนราชการดังต่อไปนี้ (1) สำนักงานรัฐมนตรี (2) สำนักงานปลัดกระทรวง (3) กรมควบคุมมลพิษ (4) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (5) กรมทรัพยากรธรณี (6) กรมทรัพยากรน้ำ (7) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (8) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (9) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (10) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.8.5 หลักว่าด้วยความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

สาระสำคัญในส่วนที่เป็นสาระบัญญัติของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จะกล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดของหน่วยงานของรัฐในผลแห่งละเมิดที่เกิดขึ้นแก่เอกชน การไล่เบียดเอาแก่เจ้าหน้าที่ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐดังต่อไปนี้

2.8.5.1 ความรับผิดของรัฐโดยต้องรับผิดในผลแห่งละเมิดกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มิได้มีบทบัญญัติในเรื่องความรับผิดของรัฐต่อผู้เสียหายไว้ จึงยังคงเป็นไปตามเดิม คือ รัฐ ต้องรับผิดโดยตรงต่อผู้เสียหายในคดีที่เกิดจากการกระทำละเมิด ของเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 มาตรา 425 มาตรา 426 หรือ มาตรา 427 แล้วแต่กรณี ซึ่งไม่ได้ทำให้หลักประกันในการการฟ้องทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ลดลงไป เนื่องจากรัฐยังคงต้องรับผิดต่อผู้เสียหายตามหลักละเมิดในทางแพ่งเหมือนเดิม

1) หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 วางหลักว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรงแต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่า กระบวนการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดตามวรรคหนึ่ง

กรณีนี้ย่อมถือว่าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในผลแห่งละเมิดนั้น และผู้เสียหายสามารถฟ้องร้องให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้เท่านั้น จะฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ (มาตรา 5 วรรคหนึ่ง) หรือแม้แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ผู้เสียหายก็จะฟ้องเจ้าหน้าที่นั้นโดยตรงไม่ได้ จะต้องฟ้องกระทรวงการคลังแทน (มาตรา 5 วรรคสอง)²³

2) เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดเป็นการเฉพาะตัวต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ พระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้ในมาตรา 6 ว่า ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดในการนั้นเป็นการเฉพาะตัวไม่เกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดอยู่

²³ ตัวอย่างกรณีที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ตามนัยของมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เช่น คณะรัฐมนตรีกระทำละเมิด กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิด (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 286/2547)

มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติสาระสำคัญไว้ว่า ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดขอในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีได้อยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ได้ไปทะเลาะวิวาทกับแม่ค้าแล้วทำร้ายร่างกายแม่ค้า ก็ถือว่าเป็นการกระทำส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น เพราะเจ้าหน้าที่นั้นนอกเวลาการปฏิบัติงานก็เป็นเอกชนธรรมดาคนหนึ่ง

2.8.5.2 การแยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5 ประกอบกับมาตรา 6 พบว่า ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่อาจแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะ คือ

- (1) ความรับผิดจากการปฏิบัติหน้าที่ และ
 - (2) ความรับผิดที่เป็นการเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่
- กรณีดังกล่าวนี้อาจแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1) ความรับผิดจากการปฏิบัติหน้าที่

มาตรา 5 วรรคหนึ่ง กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐที่ฟ้องได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

บทบัญญัตินี้ได้กำหนดการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ หากเป็นละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ผู้เสียหายสามารถฟ้องหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนได้เท่านั้น แต่จะไปฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ (มาตรา 5 วรรคหนึ่ง)

หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้สังกัดหน่วยงานใด ผู้เสียหายก็จะฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรงไม่ได้ โดยจะต้องฟ้องกระทรวงการคลัง ตามมาตรา 5 วรรคสอง ตัวอย่างเช่น กรณีของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ออกคำสั่งทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 เป็นเจ้าหน้าที่ที่มีได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด กระทรวงการคลัง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 64/2552)

2) ความรับผิดที่เป็นการเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 6 กำหนดกรณีการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ หากมิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ กล่าวคือ ความรับผิดที่เป็นการเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 6 เป็นการกระทำละเมิดไม่ได้เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แต่เป็นละเมิดที่เกิดจากการกระทำโดยส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงต้องรับผิดเป็นการส่วนตัว

2.8.5.3 การไล่เบียดเอาแก่เจ้าหน้าที่ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

1) กรณีที่หน่วยงานของรัฐอาจไล่เบียดเอาแก่เจ้าหน้าที่ได้

มาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 วางหลักว่าในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

มาตรา 8 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความประมาทเลินเล่อธรรมดา หน่วยงานของรัฐก็ไม่มีสิทธิไล่เบียดเอาจากเจ้าหน้าที่ได้ อันเป็นการคุ้มครองเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้นจากเดิมเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้รับความเป็นธรรมและมีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น²⁴

จากบทบัญญัติมาตรา 8 ข้างต้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะไม่ต้องรับผิดโดยตรงต่อผู้เสียหายในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนก็ตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เจ้าหน้าที่จะหลุดพ้นจากความรับผิดทั้งหมดไปเสียทีเดียว กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในจำนวนค่าสินไหมทดแทนนั้นด้วย ถ้าหากตนได้กระทำให้เกิดการละเมิดขึ้นด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ในกรณีเช่นนี้เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายไปแล้ว ก็มีสิทธิไล่เบียดเอาแก่เจ้าหน้าที่ได้²⁵

บทบัญญัติดังกล่าวได้ยกระดับความรับผิดเป็นการเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่จะมีความรับผิดเป็นส่วนตัวเพียง 2 ระดับเท่านั้น คือ ในกรณีจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งแสดงว่าในกรณีที่เจ้าหน้าที่ประมาทเลินเล่อธรรมดา หน่วยงานของรัฐไม่มีสิทธิไล่เบียด

²⁴ ชาญชัย แสงศักดิ์. (2554). กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐโดยปราศจากความผิด (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 290.

²⁵ สะเทือน ชูสกุล. (2540). “พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539”. สารสำคัญของกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. หน้า 36.

ซึ่งเป็นการยกระดับให้ดีขึ้น จึงไม่มีความลักลั่นกันในการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเจ้าพนักงานบังคับคดีกับเจ้าหน้าที่อื่นอีกต่อไป²⁶

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกจากการปฏิบัติหน้าที่และหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกไปแล้ว หน่วยงานของรัฐมีสิทธิที่จะออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้เฉพาะในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่เป็นการกระทำโดยจงใจ เช่น การที่เจ้าหน้าที่อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่กระทำทุจริตให้ทางราชการเสียหาย หรือกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำการฝ่าฝืนระเบียบปฏิบัติ²⁷

ส่วนการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงนั้น มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1789/2518²⁸ เป็นแนวทางในการวินิจฉัย

2) หลักเกณฑ์การไล่เบียด

(2.1) การคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณี

มาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 วางหลักว่าสิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใด ให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยมีต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

บทบัญญัติดังกล่าว เป็นการกำหนดการไล่เบียดเอาแก่เจ้าหน้าที่นั้นจะไล่เบียดอย่างไร ให้คำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีประกอบด้วย เช่น

²⁶ กมลชัย รัตนสากววงศ์. (2540). สรุปคำบรรยายพิเศษ เรื่อง พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2540. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ. หน้า 14.

²⁷ ชาวยุชย แสงศักดิ์. อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 21. หน้า 88.

²⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1789/2518 วินิจฉัยว่า คดีไฟไหม้ที่เกิดจากไฟไหม้เศษปอจากโรงงานของจำเลยถูกลมพัดลอยไปครอบคลุมผิวจราจรบนถนน เป็นเหตุให้รถจักรยานยนต์คันอื่นชนท้าย ซึ่งก่อนหน้านั้นกลุ่มควันไฟไหม้เกิดจากการเผาเศษปอของจำเลยได้เคยถูกลมพัดพาไปครอบคลุมบนถนนเป็นเหตุให้รถยนต์คันอื่นชนกันมาแล้ว 2-3 ครั้ง แต่ก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้จัดการวางมาตรการป้องกันแต่อย่างใด คงปล่อยให้เหตุการณังคงเป็นอยู่เช่นเดิมจนกระทั่งได้เกิดเหตุคดีนี้ขึ้นอีก พฤติการณ์ที่เกิดขึ้นไม่เป็นเหตุสุดวิสัยตั้งจำเลยอ้างเพราะจำเลยย่อทราบต้อยแล้วว่าลมอาจจะพัดพาเอาควันไฟจากปอไปครอบคลุมผิวจราจรบนท้องถนนได้ ซึ่งจำเลยอาจจะป้องกันเหตุการณังดังกล่าวได้โดยย้ายบ่อเผาเศษปอให้ห่างไกลพอที่ลมไม่สามารถจะพัดพาควันไฟมาถึงบริเวณที่เกิดเหตุได้ จำเลยก็หาได้กระทำเช่นนั้นไม่ คดีจึงฟังได้ว่าจำเลยได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้โจทก์ทั้งสองได้รับความเสียหาย จำเลยต้องรับผิด

เจ้าหน้าที่ได้ทำให้เกิดความเสียหายขึ้นเป็นเงิน 100 ล้านบาท เจ้าหน้าที่ยอมไม่มีเงินที่จะชดใช้เต็มจำนวนของความเสียหายได้อย่างแน่นอน จึงต้องพิจารณาว่าหน่วยงานของรัฐจะไล่เบี้ยเอาแก่เจ้าหน้าที่เพียงใด ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่²⁹

(2.2) การคำนึงถึงความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม

มาตรา 8 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วย

บทบัญญัติดังกล่าว ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่อง ของหน่วยงานของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่เอารถของทางราชการไปใช้เป็นการส่วนตัวแล้วเกิดอุบัติเหตุ ทำให้ความเสียหายให้แก่เอกชนเพราะเบรกของรถดังกล่าวไม่ทำงานเนื่องจากหน่วยงานของรัฐบกพร่องมิได้จัดให้มีการบำรุงรักษารถดังกล่าวให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตามปกติ หรือถ้าการละเมิดเกิดจากระบบการดำเนินงานส่วนรวม ในกรณีดังกล่าวข้างต้นก็ต้องหักส่วนแห่งความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐออกด้วย โดยต้องพิจารณาว่าการละเมิดเกิดจากส่วนใดมากกว่ากันเป็นสัดส่วนเท่าใด³⁰

(2.3) กรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน

มาตรา 8 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 วางหลักว่า ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

เพื่อความเป็นธรรมพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดว่าเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น โดยตัดระบบความรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมออกไป³¹

2.8.6 เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย ไม่ว่าจะบุคคลภายนอกผู้นั้นจะเป็นเอกชนหรือเจ้าหน้าที่ด้วยกันก็ตาม บุคคลภายนอกผู้เสียหายย่อมมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดได้ ส่วนบุคคลภายนอกผู้นั้นจะมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อบุคคลใดและด้วยวิธีการใดย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ว่าเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่หรือในทางเฉพาะตัว

2.8.6.1 เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่

²⁹ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. (2540). “กฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่”. เอกสารการบรรยาย. บรรยาย ณ โรงแรมพรพิงค์ทาวเวอร์ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 28 มีนาคม 2540.. หน้า 16.

³⁰ เรื่องเดียวกัน. หน้า 17.

³¹ กมลชัย รัตนสากววงศ์. อ่างแล้วเชิงอรธที่ 23. หน้า 14-15.

การกระทำละเมิดเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่³² คือ การที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่โดยทั่วไปในลักษณะที่เป็นการกระทำทางกายภาพ หรือเป็นการกระทำละเมิดที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากการออกคำสั่งทางปกครอง การออกกฎ หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดย่อมต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดดังกล่าว โดยมีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

1) ลักษณะของการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่

การกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลภายนอกอาจจะเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไป เช่น พนักงานขับรถของกระทรวงศึกษาธิการได้ขับรถไปติดต่อราชการด้วยความเร็วสูงเป็นเหตุให้รถเสียหลักชนพ่อค้าริมถนนได้รับบาดเจ็บสาหัส แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐรักษาผู้ป่วยด้วยความประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้ผู้ป่วยได้ถึงแก่ความตาย หรืออาจเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรก็ได้ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งไล่ผู้ได้บังคับบัญชาออกจากราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นเหตุให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้รับความเสียหาย

2) ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดดังกล่าวแต่อย่างไรก็ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แม้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะได้กระทำความผิดด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงก็ตาม กรณีเช่นนี้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดอยู่ในสังกัดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียวตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง

3) วิธีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

บุคคลภายนอกผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ มีสิทธิเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ 2 วิธี คือ

(1) การใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล และ

³² ไพโรจน์ อารักขา. (2563). ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ: นิติธรรม. หน้า 38.

(2) การใช้สิทธิเรียกร้องทางปกครอง โดยแต่ละวิธีมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้³³

(1) การใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล

ผู้เสียหายอาจใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลโดยการฟ้องหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสังกัดต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อพิพากษาให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1.1) บุคคลซึ่งถูกฟ้องคดี

ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสังกัดให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้โดยตรงตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ โดยหน่วยงานของรัฐที่ถูกฟ้องให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลด้วย หากหน่วยงานของรัฐนั้นไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลก็ไม่อาจถูกฟ้องให้รับผิดชอบได้

กรณีที่ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐ ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่าเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ เช่น หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเป็นการกระทำละเมิดในทางส่วนตัว หรือในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ ถ้าเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ เช่น เจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ กรณีเช่นนี้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีสิทธิขอให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้น เรียกเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาเป็นคู่ความในคดีได้ตามมาตรา 7 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539³⁴

(1.2) ศาลที่มีเขตอำนาจ

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีละเมิดดังกล่าวอาจเป็นศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นว่าเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย จากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542³⁵

(1) คดีละเมิดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

คดีละเมิดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองที่เรียกว่าคดีละเมิดทางปกครองต้องเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการใช้อำนาจตาม

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 167-196.

³⁴ สนิท สนั่นศิลป์. (2548). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ: สุตรไฟศาล. หน้า 13.

³⁵ สุรียา ปานแป้น, อนุวัฒน์ บุญนันท์. อ่างแล้วจึงอรธที่ 31. หน้า 166-169.

กฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายให้ ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ก. คดีละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย

คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย เช่น การฟ้องเรียกค่าเสียหายอันเกิดจากการที่บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองในการให้บริการสื่อสาร โทรคมนาคมติดตั้งผู้ผ่านและเสาโทรศัพท์บนที่ดินของผู้ฟ้องคดีและกีดขวางทางเข้าออกที่ดินแปลงดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาต (เทียบเคียง คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 45/2553)

ข. คดีละเมิดอันเกิดจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น

คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น เช่น การฟ้องเรียกค่าเสียหายอันเกิดจากการที่กรมที่ดินมีคำสั่งเพิกถอนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของผู้ฟ้องคดี (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 27/2548)

ค. คดีละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติอันจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) ต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่นั้น จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น

(2) คดีละเมิดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม

คดีละเมิดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรมที่เรียกว่าคดีละเมิดทางแพ่ง ต้องเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไปอันมิได้เกิดจากอำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย กำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และหมายความรวมถึงคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือ กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง และคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับ สิทธิในทางแพ่ง ดังเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

ก. คดีละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไป

คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไปซึ่งมิได้เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเป็นคดีที่อยู่ใน

อำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม เช่น การฟ้องเรียกค่าเสียหายอันเกิดจากการที่พนักงานขับรถของหน่วยงานของรัฐขับรถด้วยความประมาทเลินเล่อจนผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ถึงแก่ความตาย (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 1/2545) จากกรณีที่แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐรักษาพยาบาลด้วยความประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้คนไข้ถึงแก่ความตาย (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 2/2545) เป็นต้น

ข. คดีละเมิดอันเกิดจากการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกำหนดให้อำนาจไว้โดยเฉพาะ การกระทำดังกล่าวย่อมอยู่ในอำนาจการควบคุมตรวจสอบของศาลยุติธรรมเช่นเดียวกับการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมด้วย (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 100/2557 ที่ 72/2558 และที่ 84/2558)

ค. คดีละเมิดอันเกิดจากการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งโดยเฉพาะการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลยุติธรรมในคดีแพ่งเป็นขั้นตอนที่อยู่ในอำนาจการควบคุมตรวจสอบของศาลยุติธรรมโดยตรง ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมด้วย (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 56/2557)

ง. คดีละเมิดอันเกี่ยวข้องกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลในทางแพ่ง คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกี่ยวข้องกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลในทางแพ่งเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม เช่น การฟ้องเรียกค่าเสียหายอันเกิดจากการที่หน่วยงานทางปกครองนำรถมาไถ่ที่ดินรुक้าเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดี ทำให้ที่ดินและต้นไม้ที่ปลูกไว้ได้รับความเสียหาย แต่หน่วยงานทางปกครองอ้างว่าเป็นที่ราชพัสดุนั้น ดังนั้น การที่ศาลจะมีคำพิพากษาตามคำขอของผู้ฟ้องคดีได้ ศาลต้องพิจารณาให้ได้ความเสียก่อนว่าที่ดินพิพาทเป็นของผู้ฟ้องคดีหรือเป็นที่ราชพัสดุ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและสิทธิในที่ดินอันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 164/2561)

(1.3) อายุความการฟ้องคดี

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐเจ้าหน้าที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือกระทรวงการคลังในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ได้สังกัด

หน่วยงานของรัฐแห่งใดให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมภายในกำหนดอายุความดังต่อไปนี้

(1) กรณีคดีละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลปกครองภายในกำหนดอายุความ 1 ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ต้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

(2) กรณีคดีละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่มิได้เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลยุติธรรมภายในกำหนดอายุความ 10 ปี นับแต่วันทำละเมิดตามมาตรา 193/30³⁶ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องเข้ารับผิดแทนเจ้าหน้าที่ของตนซึ่งเป็นผู้กระทำละเมิดมิได้รับผิดในฐานะผู้กระทำละเมิดหรือผู้ร่วมรับผิดกับผู้กระทำละเมิดดังเช่นกรณีที่นายจ้างต้องร่วมรับผิดกับลูกจ้าง จึงไม่อาจนำกำหนดอายุความตามมาตรา 448 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งใช้บังคับในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องผู้กระทำละเมิดหรือผู้ร่วมรับผิดกับผู้กระทำละเมิดมาใช้บังคับแก่กรณีนี้ได้ และเมื่อพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มิได้บัญญัติอายุความฟ้องหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง หรือ วรรคสอง ไว้โดยเฉพาะจึงต้องนำกำหนดอายุความ 10 ปี ตามมาตรา 193/30 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับแก่กรณีนี้

(3) กรณีที่ศาลพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งถูกฟ้องมิใช่ผู้ต้องรับผิดอันเป็นไปในลักษณะของการฟ้องผิดตัว ผู้เสียหายต้องฟ้องผู้ซึ่งต้องรับผิดซึ่งมิได้ถูกเรียกเข้ามาในคดีภายในกำหนดอายุความ 6 เดือนนับแต่วันที่คำพิพากษานั้นถึงที่สุดตามมาตรา 7 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

(2) การใช้สิทธิเรียกร้องทางปกครอง

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก นอกจากผู้เสียหายจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลโดยการฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลที่มีเขตอำนาจได้แล้ว ผู้เสียหายอาจใช้สิทธิเรียกร้องทางปกครองโดยการยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทน

³⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้มีกำหนดสิบปี

แก้ต้นได้ ตามมาตรา 11³⁷ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(2.1) การยื่นคำขอ

ผู้เสียหายชอบที่จะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดอยู่ในสังกัด หรือกระทรวงการคลังในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้พิจารณาขอใช้ค่าสินไหมทดแทนแก้ต้นได้ตามมาตรา 11 วรรคหนึ่ง โดยผู้เสียหายต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน 1 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่ต้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันทำละเมิดเช่นเดียวกับการฟ้องคดีต่อศาล (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 573/2549) เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอของผู้เสียหายแล้ว หน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอให้ผู้เสียหายไว้เป็นหลักฐานตามมาตรา 11 วรรคหนึ่ง มิฉะนั้นย่อมถือว่าหน่วยงานของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 91/2547)

(2.2) การพิจารณาคำขอ

หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว หน่วยงานของรัฐต้องรายงานอุปสรรคและปัญหาให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบ และขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกิน 180 วัน ตามมาตรา 1 วรรคสอง ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่พิจารณาคำขอหรือพิจารณาคำขอไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ย่อมถือว่าหน่วยงานของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 97/2544)

(2.3) การฟ้องผลการวินิจฉัย

เมื่อหน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอของผู้เสียหายเสร็จแล้ว หน่วยงานของรัฐอาจมีคำสั่งไม่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้ หากผู้เสียหายไม่พอใจผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐตามคำสั่งดังกล่าว ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีต่อศาลเพื่อโต้แย้งผลการวินิจฉัยได้ ส่วนผู้เสียหายจะฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นที่มาของผลการวินิจฉัยเกี่ยวกับการชดใช้ค่า

³⁷ มาตรา 11 ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา 5 ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาขอใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่มีข้อจำกัดเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันหาก เรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับ หรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบ และขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

สินไหมทดแทน แม้คำสั่งของผลการวินิจฉัยจะเป็นคำสั่งทางปกครอง มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธี
ปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ก็ตาม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(ก) คดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

หากผลการวินิจฉัยเกี่ยวกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นผลสืบ
เนื่องมาจาก คำขอในกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการใช้อำนาจตาม
กฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย
กำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ซึ่งเป็นคดีละเมิดที่อยู่ในเขตอำนาจของ
ศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี
ปกครอง พ.ศ. 2542 กรณีเช่นนี้ผู้เสียหายต้องฟ้องโต้แย้งผลการวินิจฉัยต่อศาลปกครองภายในกำหนด
อายุความ 90 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการวินิจฉัยตามมาตรา 11 ประกอบมาตรา 14³⁸ แห่ง
พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

(ข) คดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม

หากผลการวินิจฉัยเกี่ยวกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นผลสืบ
เนื่องมาจากคำขอในกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไปอันมิได้เกิดจาก
การใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่
ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ซึ่งเป็นคดีละเมิดที่อยู่ใน
เขตอำนาจของศาลยุติธรรม กรณีเช่นนี้ผู้เสียหายต้องฟ้องโต้แย้งผลการวินิจฉัยต่อศาลยุติธรรมภายใน
กำหนดอายุความ 90 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการวินิจฉัยตามมาตรา 14 แห่ง พระราชบัญญัติความรับ
ผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ประกอบมาตรา 106 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ
วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

(2.4) การไต่เบียดระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเจ้าหน้าที่

การไต่เบียดระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเจ้าหน้าที่เกิดขึ้นได้เฉพาะกรณีที่เจ้าหน้าที่
กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอกเท่านั้น โดยการไต่เบียดระหว่างหน่วยงานของรัฐ

กับเจ้าหน้าที่อาจแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) หน่วยงานของรัฐไต่เบียดเจ้าหน้าที่ และ

(2) เจ้าหน้าที่ไต่เบียดหน่วยงานของรัฐ

ทั้งนี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้³⁹

(1) หน่วยงานของรัฐไต่เบียดเจ้าหน้าที่

³⁸ มาตรา 14 เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตาม มาตรา 11 ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดี
ต่อศาลปกครอง

³⁹ สุริยา ปานแป้น และอนุวัฒน์ บุญนันท์. อ่างแล้วเชิงอรธที่ 31. หน้า 196-199.

เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิด
ที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ไปแล้ว หน่วยงานของรัฐมีสิทธิไล่เบียดจากเจ้าหน้าที่ให้
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวคืนแก่ตนได้ภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1.1) ขอบเขตการไล่เบียด

หน่วยงานของรัฐมีสิทธิไล่เบียดจากเจ้าหน้าที่ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตน
ได้เฉพาะกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
เท่านั้นตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ในกรณีที่
เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่อธรรมดา หน่วยงานของรัฐย่อมไม่มีสิทธิ
ไล่เบียดจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนได้เลย ความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมดจึงตกเป็น
พัวแก่หน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจงใจหรือประมาท
เลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิไล่เบียดจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้เพียงใด
ให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิดและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องให้
ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้ตามมาตรา 8 วรรคสอง

(1.2) วิธีการไล่เบียด

หน่วยงานของรัฐสามารถไล่เบียดจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดได้โดย
การออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ตนตามมาตรา 12⁴⁰ แห่งพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 โดยหน่วยงานของรัฐต้องออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้
นั้นชำระค่าสินไหมทดแทนภายในกำหนดอายุความ 1 ปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ค่าสินไหม
ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน หากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระ
ค่าสินไหมทดแทนให้ถูกต้องครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนด หน่วยงานของรัฐสามารถใช้มาตรการบังคับ
ทางปกครอง โดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นและขายทอดตลาดโดยเจ้าหน้าที่หน่วยงาน
ของรัฐหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนได้ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทาง
ปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 63/7 หรือมาตรา 63/15 แล้วแต่กรณี เนื่องจากคำสั่งเรียกให้ชำระ
ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทาง
ปกครอง พ.ศ. 2539 (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 47/2546 (ประชุมใหญ่) โดยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
แห่งนั้นต้องมีหนังสือเตือนให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินภายในกำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่า 7 วัน ถ้าเจ้าหน้าที่
ผู้นั้น ไม่ปฏิบัติตามคำเตือน หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจึงจะใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการ
ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนได้ การใช้มาตรการ

⁴⁰ มาตรา 12 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตาม มาตรา 8 หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่
ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 10 ประกอบกับมาตรา 8 ให้หน่วยงานของ
รัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

บังคับทางปกครองดังกล่าวเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อให้ได้รับชำระเงิน ครบถ้วน หากหน่วยงานของรัฐยังมี ข้อขัดข้องในการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับทางปกครองก็ไม่ตัดสิทธิหน่วยงานของรัฐแห่ง นั้นที่จะใช้สิทธิทางศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชดใช้เงินตามคำสั่งของหน่วยงาน ของรัฐได้ (เทียบเคียง คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 127/2554 และที่ 128/2554) แต่หากเจ้าหน้าที่ผู้ถูกไต่เบียด ประสงค์จะได้แย้งคำสั่งเรียกให้ชำระค่าสินไหมทดแทนก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอน คำสั่งดังกล่าวได้ตาม มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี ปกครอง พ.ศ. 2542 โดยต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทาง ปกครอง พ.ศ. 2539 เสียก่อน มิฉะนั้นศาลปกครองจะมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาตามมาตรา 42 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

(2) เจ้าหน้าที่ไต่เบียดหน่วยงานของรัฐ

เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิด ที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ไปแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ นั้นมีสิทธิไต่เบียดจากหน่วยงานของรัฐที่ต้อง เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่ต้องรับผิดชอบให้ชดใช้ค่า สินไหมทดแทนดังกล่าวคืนแก่ตนได้เต็มจำนวนในกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ประมาทเลินเล่อธรรมดาหรือได้บางส่วนเท่าที่ตนไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะให้เจ้าหน้าที่ผู้ นั้น ต้องรับผิดชอบเต็มจำนวนของความเสียหายโดยค้ำึง ระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำละเมิดและความเป็น ธรรมในกรณีดังกล่าว หรือการกระทำละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือ ระบบการดำเนินงานส่วนรวมด้วย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ที่ต้องใช้สิทธิไต่เบียดจากหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหม ทดแทนนั้นแก่ตน ภายในกำหนดอายุความ 1 ปีนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ผู้ นั้นได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ ผู้เสียหายตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 หากหน่วยงาน ของรัฐไม่ชำระค่าสินไหมทดแทนเงินให้ถูกต้องครบถ้วน เจ้าหน้าที่ผู้ นั้นอาจใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลได้ โดย การฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลปกครองในกรณีที่การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการ ปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ หรือจากกฎ จากคำสั่งทางปกครอง หรือ คำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกิน สมควรตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง ฯ หรือต่อศาลยุติธรรมในกรณีที่ การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไปอันมิได้เกิดจากการใช้ อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่ กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

2.8.6.2 เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในทางเฉพาะตัว

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในทางส่วนตัวต่อบุคคลภายนอก เจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดดังกล่าว โดยมีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้⁴¹

1) ลักษณะของการกระทำละเมิดในทางเฉพาะตัว

การกระทำละเมิดในทางเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก เป็นกรณีมิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ โดยอาจเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการดำเนินชีวิตส่วนตัวโดยแท้ หรืออาจเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่แต่การละเมิดนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่เลย

2) ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดมิใช่การปฏิบัติหน้าที่⁴² คือ การกระทำละเมิดที่มีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัวไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดแต่อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องรับเป็นเป็นการเฉพาะตัวต่อบุคคลภายนอก เจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่ตนได้กระทำให้ขึ้นเป็นการเฉพาะตัวเพียงผู้เดียวตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 โดยหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดไม่ต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดดังกล่าวด้วยแต่อย่างไรก็ตาม ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีนี้ย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทุกประการ

3) วิธีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

บุคคลภายนอกผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดในทางส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยการใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลเพียงวิธีเดียว ผู้เสียหายจึงไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องทางปกครองโดยการยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐได้เลย การใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในทางเฉพาะตัวต่อบุคคลภายนอก มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(3.1) บุคคลซึ่งถูกฟ้องคดี ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดในทางเฉพาะตัวให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนโดยตรงตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดไม่ได้เลย

(3.2) ศาลที่มีเขตอำนาจ นอกจากศาลยุติธรรมจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไปอันมิได้เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎคำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรแล้ว ศาลยุติธรรมยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีละเมิดในทาง

⁴¹ สุรียา ปานแป้น และอนุวัฒน์ บุญนันท์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 31. หน้า 199-201.

⁴² ไพโรจน์ อารักษ์ษา. (2563). ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม. หน้า 38.

ส่วนตัวด้วย ดังนั้น ผู้เสียหายจึงต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดในทางส่วนตัวต่อศาลยุติธรรม ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 346/2546⁴³

(3.3) อายุความการฟ้องคดี กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในทางส่วนตัว ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดในทางส่วนตัวต่อศาลยุติธรรมภายในกำหนดอายุความ 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิด แต่ต้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่ทำการละเมิดตามมาตรา 448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.8.7 เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐ

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นก็ตาม หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีสิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้หรือไม่ เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำความผิดว่าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

พระราชบัญญัตินี้บัญญัติในมาตรา 10 กรณีเจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ ก็ต่อเมื่อได้กระทำไปโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น ถ้าประมาทเลินเล่อธรรมดาเจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ถ้าเป็นการกระทำที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัวตามหลักในเรื่องละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁴⁴

2.8.7.1 เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นย่อมต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐในผลแห่งละเมิดดังกล่าวภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกับการไล่เบี้ยเจ้าหน้าที่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก โดยมีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้⁴⁵

1) ลักษณะของการกระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่

⁴³ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 346/2546 ผู้ฟ้องคดีได้ติดต่อกับ ณ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดินในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดี (กรมที่ดิน) เพื่อขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างมาเป็นชื่อของผู้ฟ้องคดี เพราะต้องการนำไปเป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงิน แต่ ณ. แจ้งว่าต้องใช้เวลานานในการดำเนินการและให้ผู้ฟ้องคดีกู้ยืมเงิน จำนวน 60,000 บาท ไปก่อน โดย ณ. ได้ขอ น.ส. 3 และหนังสือมอบอำนาจจากเจ้าของที่ดินเดิม พร้อมทั้งให้ผู้ฟ้องคดีลงลายมือชื่อในแบบพิมพ์ของทางราชการที่ยังไม่กรอกข้อความอีกหลายฉบับไปจากผู้ฟ้องคดี ต่อมา ณ. ได้อาศัยหลักฐานดังกล่าวโอนขายที่ดินให้แก่ผู้อื่นแล้วนำเงินที่ได้จากการขายที่ดินไปเป็นประโยชน์ของตนเองการกระทำของ ณ. มิได้เป็นการกระทำอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ที่ดินแต่อย่างใด กรณีจึงมิใช่การกระทำความผิดในทางปกครองที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 แต่เป็นการกระทำความผิดในทางส่วนตัวที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม

⁴⁴ ชาญชัย แสงศักดิ์. อ่างแล้วเชิงอรธที่ 21. หน้า 290.

⁴⁵ สุรียา ปานแป้น, อนุวัฒน์ บุญนันท์. อ่างแล้วเชิงอรธที่ 31. หน้า 202-214.

การกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐอาจเป็นการกระทำ
ละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไป เช่น พนักงานขับรถของกระทรวงศึกษาธิการขับรถไปติดต่อ
ราชการด้วยความเร็วสูงเป็นเหตุให้รถเสียหลักพุ่งชนรถของกระทรวงมหาดไทยได้รับความเสียหาย หรือ
อาจเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่ง
ทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติ
หน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรก็ได้ เช่น ผู้บังคับบัญชาละเลยไม่สอดส่องดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาเป็น
ช่องทางให้ผู้ใต้บังคับบัญชาขโมยเงินของทางราชการ (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่
7/2545 และที่ 20/2545)

2) ขอบเขตความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐที่เสียหาย
มีสิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้เฉพาะในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิด
ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้นตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง⁴⁶ ประกอบมาตรา 8
วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่
กระทำละเมิดด้วยความประมาทเลินเล่อธรรมดา หน่วยงานของรัฐย่อมไม่มีสิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้น
รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้เลย ความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมดจึงตกเป็นพับแก่หน่วยงานของรัฐ

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจงใจ
หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหม
ทดแทนได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำละเมิดและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็น
เกณฑ์โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้ตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 8 วรรคสอง
ถ้าการกระทำละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม
ให้หักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วยตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 8 วรรคสาม และในกรณี
ที่การกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ โดยให้เจ้าหน้าที่แต่ละ
คนรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้นตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 8 วรรคสี่

3) วิธีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐได้รับความ
เสียหายและการกระทำละเมิดดังกล่าวเป็นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
หน่วยงานของรัฐสามารถเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ 2 วิธี คือ

(1) การใช้สิทธิเรียกร้องทางปกครอง และ

⁴⁶ มาตรา 10 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการ
กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา 8 มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การ
กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฯลฯ

(2) การใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล

ทั้งนี้ ในแต่ละวิธีมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) การใช้สิทธิเรียกร้องทางปกครอง

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่และการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานของรัฐที่เสียหายสามารถใช้สิทธิเรียกร้องทางปกครองโดยการออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของตนภายในเวลาที่กำหนดได้ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1.1) อำนาจในการออกคำสั่ง

หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าสินไหมทดแทนได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่อยู่หรือไม่ ดังนั้นแม้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไปก่อนแล้วก็ตาม เช่น เกษียณอายุราชการ พ้นจากตำแหน่งตามวาระ หรือลาออกจากราชการ เป็นต้น

สำหรับกรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานที่ได้รับความเสียหายและหัวหน้าหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำความผิดสังกัดมีอำนาจร่วมกันพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด รวมทั้งร่วมกันวินิจฉัยสั่งการและเสนอความเห็นไปยังกระทรวงการคลังตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 10 เมื่อหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยหัวหน้าหน่วยงานลงนามแต่เพียงผู้เดียว รวมทั้งได้รายงานและเสนอความเห็นไปยังกระทรวงการคลังและมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำความผิดชดเชยค่าสินไหมทดแทน โดยมีได้ให้หัวหน้าหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดร่วมลงนามในคำสั่งด้วย จึงเป็นการออกคำสั่งโดยไม่มีอำนาจ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 301/2562)

(1.2) อายุความในการออกคำสั่ง

กรณีหน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดต้องรับผิด หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของตนภายในกำหนดอายุความ 2 ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทน ส่วนในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของตนภายในกำหนดอายุความ 1 ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังตามมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของ

เจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แต่ทั้งสองกรณีต้องไม่เกินกำหนดอายุความ 10 ปี นับแต่วันทำละเมิดตามมาตรา 448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 96/2552)

(1.3) การบังคับตามคำสั่ง

กรณีคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชำระค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 12 แห่งความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ฯ เป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 767/2547)

อย่างไรก็ตาม มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา 63/7 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เป็นมาตรการหนึ่งเพื่อให้ได้รับการชำระเงินครบถ้วนหากหน่วยงานของรัฐยังมีข้อขัดข้องในการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับทางปกครองไม่ตัดสิทธิหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นที่จะใช้สิทธิทางศาล (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 128/2554)

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการบังคับทางปกครองโดยเฉพาะการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน โดยมีรายละเอียดวิธีปฏิบัติและระยะเวลาในการบังคับทางปกครองที่ชัดเจน ซึ่งมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการสืบหาทรัพย์สินและมอบหมายให้หน่วยงานอื่นหรือเอกชนดำเนินการแทนได้ ทั้งหน่วยงานของรัฐสามารถขอให้ทำการบังคับโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ตามมาตรา 63/15 เพื่อให้การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรณีที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชำระค่าสินไหมทดแทนแล้ว แต่ต่อมาภายหลังเจ้าหน้าที่ผู้นั้นถึงแก่ความตาย หน่วยงานของรัฐอาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองแก่ทายาทผู้รับมรดกหรือผู้จัดการมรดกของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้ โดยให้ถือว่าทายาทผู้รับมรดกหรือผู้จัดการมรดกของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองนั้นตามมาตรา 63/4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

(1.4) การฟ้องเพิกถอนคำสั่ง

กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเห็นว่าคำสั่งเรียกให้ตนชำระค่าสินไหมทดแทนเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้ตนชำระค่าสินไหมทดแทนทั้งที่ตนกระทำละเมิดด้วยความประมาทเลินเล่อธรรมดา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 300/2551) หรือออกคำสั่งเรียกให้ตนชำระค่าสินไหมทดแทนโดยไม่ได้หักส่วนแห่งความรับผิดอันเกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 214/2549) เป็นต้น เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองให้เพิกถอนคำสั่งเรียกให้ตนชำระค่าสินไหมทดแทนได้ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 แต่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ตนชำระค่าสินไหมทดแทนก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด

ที่ อ. 47/2546 (ประชุมใหญ่) มิฉะนั้นศาลปกครองจะมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาตามมาตรา 42 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

(2) การใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล

หน่วยงานของรัฐที่เสียหายสามารถฟ้องเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดต่อศาลเพื่อขอให้มีการพิพากษาให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตน โดยอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมก็ได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ว่าเป็นการกระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 หรือไม่

(2.1) การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

กรณีที่มีการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือ ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

ส่วนกรณีที่หน่วยงานของรัฐสามารถออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าสินไหมทดแทนได้ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 หน่วยงานของรัฐต้องใช้สิทธิเรียกร้องทางปกครองโดยการออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ตน หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ชำระค่าสินไหมทดแทนให้ถูกต้องครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนด หน่วยงานของรัฐสามารถเข้ามาตราการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น และขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนได้ตามมาตรา 63/7 แห่ง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

อย่างไรก็ตามมาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา 63/7 แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ฯ เป็นมาตรการหนึ่งเพื่อให้ได้รับชำระเงินครบถ้วน หากหน่วยงานของรัฐยังมีข้อขัดข้องในการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับทางปกครองก็ไม่ตัดสิทธิหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นที่จะใช้สิทธิทางศาล (เทียบเคียง คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 127/2554 และที่ 128/2554)

(2.2) การฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม

กรณีที่มีการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐเป็นคดีพิพาท (Dispute) เกี่ยวกับการกระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไปอันมิได้เกิดจากการใช้อำนาจ

ตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร เช่น เจ้าหน้าที่ของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรศึกษาธิการกระทำละเมิดในการตรวจรับงานและการอนุมัติจ่ายค่าจ้างตามสัญญาโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลสมาชิกและจัดทำบัตรสมาชิกการ์ด เป็นเหตุให้กองทุนฯ ได้รับความเสียหาย ซึ่งไม่ใช่การใช้อำนาจในการสงเคราะห์ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษาอันเป็นหน้าที่โดยตรงของกองทุนฯ จึงเป็นการละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 8/2562) กรณีเช่นนี้หน่วยงานของรัฐต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อศาลยุติธรรม

4) กรณีที่หน่วยงานของรัฐอาจเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้

กรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดอยู่หรือหน่วยงานอื่นของรัฐก็ตาม ถ้าการละเมิดนั้นไม่ได้เกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ กรณีก็ต้องบังคับกันไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันเป็นหลักทั่วไปในเรื่องละเมิด แต่ถ้าเกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว การจะเรียกให้เจ้าหน้าที่นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายก็ต้องพิจารณาไปตามหลักเกณฑ์เดียวกันกับกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อเอกชน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐก็ต่อเมื่อได้กระทำไปโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น หากไม่ได้จงใจหรือไม่ได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เพียงแต่ประมาทเลินเล่อธรรมดา เจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ

สำหรับกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบ การจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้เท่าใด จะต้องพิจารณาถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีไป เจ้าหน้าที่อาจไม่ต้องชดใช้จนเต็มจำนวนก็ได้และถ้าหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมก็มีส่วนผิดหรือมีความบกพร่องอยู่ด้วย ก็ต้องหักส่วนแห่งความรับผิดชอบนั้นออก จะให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในส่วนนี้ไม่ได้ รวมทั้งในกรณีที่การละเมิดนั้นเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่แต่ละคนก็รับผิดชอบเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำละเมิดเท่านั้น ไม่ต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม

กรณีที่เจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐจะมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ก็แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง การใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8⁴⁷ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัตินี้

⁴⁷ มาตรา 8 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือ

2.8.7.2 หลักเกณฑ์การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ในประเด็นของหลักเกณฑ์การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน แยกพิจารณาได้ ดังนี้

1) การคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณี

การคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำ เช่น นักการภารโรงอยู่เวรเฝ้าอาคารโดยไม่ใช้ความระมัดระวังในการดูแลรักษาทรัพย์สิน เป็นเหตุให้คนร้ายลักเอาเครื่องคอมพิวเตอร์ของทางราชการไป เมื่อพิจารณาถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในกรณีนี้ รวมทั้งความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐแล้ว จึงให้นักการภารโรงรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ 20 ของความเสียหายหลังจากหักค่าเสื่อมแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 147/2550)⁴⁸

2) การคำนึงถึงความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการ

ดำเนินงานส่วนรวม

การคำนึงถึงความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม เช่น มหาวิทยาลัยไม่มีระเบียบปฏิบัติในการควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับการคืนเงินของผู้วิจัยที่ขอถอนโครงการวิจัย เมื่อมีการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เกิดขึ้น ต้องหักส่วนแห่งความรับผิดชอบที่เกิดจากความบกพร่องของมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้กำหนดวิธีคืนเงินดังกล่าวออกจากค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ฟ้องคดีต้องชำระด้วย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 214/2549)⁴⁹

ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงสิทธิเรียกให้ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมีต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่มีการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มีให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

⁴⁸ คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 147/2550 วินิจฉัยว่าการที่นักการภารโรงอยู่เวรเฝ้าอาคารโดยไม่ใช้ความระมัดระวังในการดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการดังเช่นวิญญูชนพึงกระทำ จนเป็นเหตุให้คนร้ายลักเอาเครื่องคอมพิวเตอร์ไปจำนวน 29 ตัว อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย แต่โดยที่นักการภารโรงมิได้มีหน้าที่โดยตรงในการรักษาความปลอดภัยและมหาวิทยาลัยก็ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่โดยตรงในการรักษาความปลอดภัย ทั้งที่มีทรัพย์สินมูลค่าสูง แต่ได้ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการตามปกติมาอยู่เวรโดยไม่มีผู้ตรวจเวรและไม่มีระเบียบข้อบังคับหรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาเวรยาม ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในกรณีนี้รวมทั้งความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐแล้ว การที่มหาวิทยาลัยให้นักการภารโรงรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ 20 ของความเสียหายหลังจากหักค่าเสื่อมแล้ว จึงเป็นการเหมาะสมและชอบด้วยกฎหมาย

⁴⁹ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 214/2549 วินิจฉัยว่า มหาวิทยาลัยไม่มีระเบียบปฏิบัติในการควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับการคืนเงินของผู้วิจัยที่ขอถอนโครงการวิจัย เมื่อการกระทำละเมิดของผู้ฟ้องคดีส่วนหนึ่งเกิดจากการที่มหาวิทยาลัยไม่ได้กำหนดวิธีคืนเงินดังกล่าวให้ชัดเจน เป็นช่องทางให้ นาง ข. สามารถยกยอกเงินที่ได้รับคืนจากผู้วิจัยที่ถอนโครงการวิจัยไปได้ ดังนั้น การที่มหาวิทยาลัยออกคำสั่งเรียกเงินจากผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของ นาง ข. และไม่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของ นาง ข. อันมีลักษณะเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงโดยหักส่วนความรับผิดชอบเฉพาะกรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของนาง ข. เป็นผู้ตรวจพบการทุจริตและรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบเท่านั้นโดยไม่ได้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบที่เกิดจากความบกพร่องของมหาวิทยาลัย

3) กรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน

กรณีที่การทำละเมิดมีผู้ต้องรับผิดชอบร่วมกันหลายคน การแบ่งส่วนความรับผิดชอบระหว่างผู้ทำละเมิดด้วยกัน โดยอาจแยกพิจารณาได้ ดังนี้

(ก) พิจารณาตามส่วนของการกระทำ ผู้ใดมีส่วนในการทำละเมิดมากกว่ากันก็ย่อมต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนมากกว่า หากมีส่วนในการละเมิดเท่ากัน ก็ย่อมรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามส่วนเท่ากันด้วย เช่น กรณีที่การละเมิดมิได้เกิดจากการร่วมกันกระทำละเมิด แต่เป็นเรื่องที่ต่างคนต่างทำละเมิดจึงต้องรับผิดชอบในผลละเมิดเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำลง จึงแบ่งส่วนความรับผิดชอบระหว่างผู้ฟ้องคดีและนาย ด. ในอัตราร้อยละ 40 และร้อยละ 60 ของค่าเสียหายทั้งหมด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 72/2550)⁵⁰

(ข) กรณีผู้เสียหายมีส่วนในการทำละเมิดปะปนอยู่ด้วยส่วนหนึ่ง มีตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4129/2530 วินิจฉัยว่า การที่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นผู้รับเหมาทำการก่อสร้างทางได้ใช้ถึงน้ำมันขนาด 200 ลิตร ปิดกั้นขวางถนนที่กำลังก่อสร้างโดยไม่ติดตั้งอุปกรณ์ส่องสว่างเพื่อให้ผู้ขับขี่ยานพาหนะในเวลากลางคืนมีโอกาสเห็นได้ในระยะอันสมควร เป็นเหตุให้โจทก์ไม่สามารถจะหยุดรถได้ทัน ทำให้ต้องหักรถหลบพุ่งขึ้นไปบนเกาะกลางถนน ถือได้ว่าจำเลยที่ 2 ประมาทเลินเล่อ ทำให้ทรัพย์สินของบุคคลอื่นเสียหาย จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ฐานละเมิด ส่วนกรมทางหลวง จำเลยที่ 1 มีหน้าที่รับผิดชอบในการซ่อมแซมก่อสร้าง บำรุงรักษาถนนที่เกิดเหตุ ย่อมมีหน้าที่ควบคุมและจัดให้มีเครื่องหมายหรือป้ายและสัญญาณจราจรในบริเวณก่อสร้างและปรับปรุงถนนที่เกิดเหตุ แม้จะได้กำหนดให้จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างดำเนินการก่อสร้างปรับปรุงถนนให้ทำและปิดป้ายจราจร เครื่องหมายกันเพื่อความปลอดภัยแก่การจราจรแล้วก็ตาม จำเลยที่ 1 ก็ต้องคอยควบคุมดูแลให้ผู้รับเหมาก่อสร้างติดตั้งเครื่องหมายและสัญญาณจราจรขึ้นให้ถูกต้อง เมื่อปรากฏว่าจำเลยที่ 2 มิได้ติดตั้งให้ถูกต้อง เป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย จำเลยที่ 1 ย่อมต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ร่วมกับจำเลยที่ 2 ด้วย ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าโจทก์ขับรถด้วย

ที่ไม่ได้กำหนดวิธีคืนเงินดังกล่าวออกจากค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ฟ้องคดีต้องชำระ คำสั่งของมหาวิทยาลัยดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

⁵⁰ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 72/2550 วินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 (กระทรวงการคลัง) ได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบโดยให้นาย ด. หัวหน้างานบัญชีรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ 60 เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นที่ใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาทั้งหมดมากกว่า และให้ผู้ฟ้องคดี (สรรพากรอำเภอ) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสำนักงานรับผิดชอบในอัตราส่วนร้อยละ 40 ของค่าเสียหายทั้งหมด เห็นว่ากรณีละเมิดในคดีนี้มีสาเหตุจากผู้ฟ้องคดีและนาย ด. จึงใจกระทำละเมิด อันจะถือว่าร่วมกันกระทำละเมิด หากแต่เป็นเรื่องต่างคนต่างทำละเมิดจึงต้องรับผิดชอบในผลละเมิดเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำลง ซึ่งตามมาตรา 8 วรรคสี่ มิให้นำหลักกฎหมายนี้ร่วมมาใช้บังคับ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบระหว่างผู้ฟ้องคดีและนาย ด. ในอัตราร้อยละ 40 และร้อยละ 60 ของค่าเสียหายทั้งหมด การแบ่งส่วนความรับผิดชอบในอัตราดังกล่าวเหมาะสมแล้ว

ความเร็วมิได้ใช้ความระมัดระวัง โจทก์จึงได้ชี้ว่ามีส่วนในความประมาทที่ก่อให้เกิดความเสียหายด้วย แต่จำเลยทั้งสองมีส่วนในความประมาทมากกว่าจึงให้จำเลยทั้งสองรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์สองในสามส่วนของค่าเสียหายทั้งหมด

4) การไม่นำหลักฐานนี้ร่วมมาใช้บังคับ

มีตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลปกครอง ดังนี้

กรณีละเมิดในคดีนี้ไม่ใช่เกิดจากผู้ฟ้องคดีและนาย ด. จงใจกระทำละเมิดอันจะถือว่าร่วมกันกระทำละเมิด หากแต่เป็นเรื่องต่างคนต่างทำละเมิดจึงต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำลงซึ่งตามมาตรา 8 วรรคสี่ มิให้นำหลักฐานนี้ร่วมมาใช้บังคับ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบระหว่างผู้ฟ้องคดีและนาย ด. ในอัตราร้อยละ 40 และ ร้อยละ 60 ของค่าเสียหายทั้งหมด การแบ่งส่วนความรับผิดชอบในอัตราดังกล่าวเหมาะสมแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 72/2550)⁵¹

2.8.7.3 เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในทางเฉพาะตัว

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในทางส่วนตัวต่อหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่นเดียวกับเอกชนกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 10 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 โดยมีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้⁵²

1) ลักษณะของการกระทำละเมิดในทางเฉพาะตัว

การกระทำละเมิดในทางส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐเป็นกรณีที่ไม่ใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ โดยอาจเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการดำเนินชีวิตส่วนตัวโดยแท้หรืออาจเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่แต่การละเมิดนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่เลย

2) ขอบเขตความรับผิดของเจ้าหน้าที่

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในทางส่วนตัว หน่วยงานของรัฐที่เสียหายย่อมมีสิทธิให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ในทุกกรณี แม้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะกระทำละเมิดด้วยความประมาทเลินเล่อธรรมดาก็ตาม และหน่วยงานของรัฐสามารถเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นรับผิดชอบใช้

⁵¹ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 72/2550 วินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 (กระทรวงการคลัง) ได้แบ่งส่วนความรับผิดโดยให้นาย ด. หัวหน้างานบัญชีรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ 60 เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นที่ใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาทั้งหมดมากกว่า และให้ผู้ฟ้องคดี (สรรพากรอำเภอ) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสำนักงานรับผิดชอบในอัตราส่วนร้อยละ 40 ของค่าเสียหายทั้งหมด เห็นว่ากรณีละเมิดในคดีนี้ไม่ใช่เกิดจากผู้ฟ้องคดีและนาย ด. จงใจกระทำละเมิด อันจะถือว่าร่วมกันกระทำละเมิด หากแต่เป็นเรื่องต่างคนต่างทำละเมิดจึงต้องรับผิดชอบในผลละเมิดเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำลง ซึ่งตามมาตรา 8 วรรคสี่ มิให้นำหลักฐานนี้ร่วมมาใช้บังคับ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้แบ่งส่วนความรับผิดระหว่างผู้ฟ้องคดีและ นาย ด. ในอัตราร้อยละ 40 และร้อยละ 60 ของค่าเสียหายทั้งหมด การแบ่งส่วนความรับผิดในอัตราดังกล่าวเหมาะสมแล้ว

⁵² สุริยา ปานแป้น และอนุวัฒน์ บุญนันท์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 31. หน้า 214-216.

ค่าสินไหมทดแทนได้เต็มจำนวนของความเสียหายที่เข้าหน้าที่ผู้ยื่นข้อขึ้น โดยมีพักต้องคำนึงถึงระดับ ความร้ายแรงแห่งการกระทำละเมิดและความเป็นธรรมในแต่ละกรณี นอกจากนี้ หากเจ้าหน้าที่หลายคน ร่วมกันกระทำละเมิดเป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายหน่วยงานของรัฐย่อมสามารถ เรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ทุกคนร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนอย่างลูกหนี้ร่วมตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ ประกอบมาตรา 10 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

3) วิธีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในทางส่วนตัว หน่วยงานของรัฐที่เสียหายสามารถ เรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้ยื่นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้เพียงวิธีเดียว คือ การใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล โดยหน่วยงานของรัฐต้องฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 64/2557 และที่ 59/2558) ภายในอายุความ 2 ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ต้องรับผิด หรือภายในอายุ ความ 1 ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ในกรณีที่หน่วยงาน ของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด แล้วแต่กรณี ตามมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แต่ต้อง ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันทำละเมิดตามมาตรา 448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย

กรณีนี้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายไม่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องทางปกครองโดยการ ออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชำระค่าสินไหมทดแทนได้ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เพราะการออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด ชำระค่าสินไหมทดแทนใช้กับกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น ตามคำวินิจฉัย ชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 59/2558⁵³

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 ได้ให้อำนาจแก่พนักงาน เจ้าหน้าที่ ในการควบคุมการใช้น้ำ ตั้งแต่การตรวจสอบข้อมูล (มาตรา 51) ไปจนถึงการออกคำสั่งสั่งหยุดใช้น้ำ การออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ตลอดจนออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ (มาตรา 52 ถึง

⁵³ คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 59/2558 เมื่อคดีนี้โจทก์ (สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน) ฟ้องว่าจำเลยซึ่งเป็นราชการใน สังกัดของโจทก์เบิกค่าเช่าบ้านเป็นเท็จ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสอบสวนแล้วมีความเห็นว่าจำเลยกระทำละเมิด ต่อหน่วยงานโจทก์ แต่มิใช่การกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น ความรับผิดทางละเมิดของจำเลยต่อโจทก์จึงต้องเป็นไปเช่นกรณี เอกชนกระทำละเมิดต่อเอกชน โดยมาตรา 10 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติว่าการ เรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น การออกคำสั่งเรียกให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหม ทดแทนให้แก่โจทก์ในกรณีนี้จึงไม่ถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เมื่อ จำเลยเพิกเฉย โจทก์ซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองที่ได้รับความเสียหายจึงต้องฟ้องคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีละเมิดของ เจ้าหน้าที่นอกการปฏิบัติหน้าที่คือศาลยุติธรรม คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม

มาตรา 54) ในกรณีถ้ามีการใช้อำนาจตามกฎหมายแล้วเกิดความเสียหายแก่เอกชนและการกระทำนั้นเป็น “การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย” โดยหลักแล้วผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐตาม มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (ไม่มีสิทธิฟ้องตัวเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิด) ซึ่งในที่นี้หน่วยงานระดับกระทรวงและกรมอันได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมทรัพยากรน้ำ ย่อมเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ศาลปกครองย่อมมีอำนาจพิจารณาในคดีละเมิดที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย จากกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองดังกล่าว ซึ่งหากหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่มีการขอใช้เยียวยาต่อผู้เสียหายแล้วจะใช้สิทธิไล่เบี้ยคืนจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้ก็แต่เฉพาะเมื่อพิสูจน์ได้ว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวกระทำการโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น

2.9 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา

เนื่องจากพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติให้มีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ขึ้น เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยในมาตรา 4 ได้บัญญัตินิยามความหมายของ “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบมาตรา 82 ที่บัญญัติให้การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

เมื่อพิจารณาประกอบกับนิยามของ “เจ้าพนักงาน” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(16) ซึ่งหมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ ซึ่งย่อมรวมถึงบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หมายถึง บรรดา “ข้าราชการ” ทั้งหลาย ที่ได้รับเงินจากงบประมาณประเภทเงินเดือน ตลอดจนบุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงาน หมายถึง กรณีนี้บุคคลนั้น ๆ ไม่ใช่เจ้าพนักงานโดยสภาพ แต่เป็นเจ้าพนักงานประเภทที่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่าให้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน โดยจะถือเป็นเจ้าพนักงานตามความหมายนี้ ก็ต่อเมื่อได้ปฏิบัติการตามหน้าที่เท่านั้น หากว่าไม่ได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้วย่อมไม่ถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน ตัวอย่างเช่น พนักงานเก็บเงินค่าผ่านทางพิเศษประจำด่านบางนาเป็นเจ้าหน้าที่พนักงานตามกฎหมาย (ฎ.153/2545) พนักงานบำรุงป่าไม้ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายอาญา (ฎ.1736/2523) พระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ กำหนดให้เป็นเจ้าพนักงาน (ฎ.304/2517) เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 4 มาตรา 82 ประกอบประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ

ตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567 ประกอบนิยามความหมายของ “เจ้าพนักงาน” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(16) แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายดังกล่าว ย่อมเข้าองค์ประกอบของการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วยซึ่งในการใช้อำนาจตามกฎหมายดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบในทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมาย ดังจะพิจารณาได้ต่อไปนี้

2.9.1 หลักเกณฑ์เรื่องเจตนาในการปฏิบัติหน้าที่

เจตนาธรรมดา (มาตรา 59 ประมวลกฎหมายอาญา)

การกระทำโดยรู้สำนึกและประสงค์ต่อผล หรือเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น มีความสำคัญในการประเมินความผิดของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หากปรากฏว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในลักษณะดังต่อไปนี้

1) การออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและสาม ตามมาตรา 43 และ 44 โดยการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ

2) ออกคำสั่งหยุดการใช้น้ำหรือพักใช้ใบอนุญาต ตามมาตรา 52 และ 53 ในกรณีผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขใบอนุญาตหรือแผนการบริหารจัดการน้ำ

หากปรากฏว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จงใจกระทำการดังกล่าวโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือด้วยเจตนาที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำหรือต่อผู้ใช้น้ำประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สอง ให้ถือว่าเป็นการกระทำด้วยเจตนาธรรมดา ซึ่งในกรณีนี้อาจก่อให้เกิดความรับผิดชอบในทางอาญาได้ ดังจะได้กล่าวต่อไป

การปฏิบัติหน้าที่โดยประมาท

แม้พนักงานเจ้าหน้าที่มิได้เจตนาทำให้เกิดความเสียหาย แต่หากขาดความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ดังต่อไปนี้

(1) ติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำ ตามมาตรา 51 ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

(2) เก็บข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการตรวจสอบ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความรับผิดชอบในการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายได้ ดังที่ได้กล่าวโดยละเอียดในหัวข้อที่ 8

2.9.2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

1) การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 157 ประมวลกฎหมายอาญา

ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

องค์ประกอบความผิด ได้แก่

- (1) เป็นเจ้าพนักงาน (พนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561)
- (2) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
- (3) เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

ตัวอย่างการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในบริบทของการควบคุมการใช้น้ำ ได้แก่

- (1) การจงใจไม่ออกใบอนุญาต ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (มาตรา 43) ซึ่งเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
- (2) เจตนากลั่นแกล้งสั่งพักใช้ใบอนุญาต ผู้ใช้น้ำตามมาตรา 53 โดยไม่มีสาเหตุที่ชัดเจนตามที่กฎหมาย
- (3) การปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อสั่งให้หยุดการใช้น้ำชั่วคราว (มาตรา 52) โดยไม่สมเหตุสมผล หรือการบ่งบอกว่าเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจของตนเพื่อแสวงประโยชน์ส่วนตัว (โดยทุจริต)

ถ้าได้กระทำไปโดยมีเจตนาพิเศษเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตแล้ว ย่อมมีความรับผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157

2) การใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ตามมาตรา 148 ประมวลกฎหมายอาญา

ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ข่มขืนใจหรือจูงใจบุคคลใดเพื่อให้กระทำหรือละเว้นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 148 ความว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือจูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต”

ตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น

การข่มขู่เรียกรับผลประโยชน์จากผู้ใช้น้ำเพื่อนำเรื่องไปสู่การเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 54

การจูงใจให้ผู้ใช้น้ำชำระค่าใช้น้ำเพิ่มเติมเกินกว่าอัตราที่กฎกระทรวงกำหนดตามมาตรา 49 และ 50

2.9.3 บทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ (มาตรา 85-99)

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดความรับผิดทางอาญาและกำหนดโทษทางอาญาของผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังต่อไปนี้

มาตรา 89 การฝ่าฝืนมาตรา 43 (การใช้น้ำประเภทที่สองโดยไม่มีใบอนุญาต) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 90 การฝ่าฝืนมาตรา 44 (การใช้น้ำประเภทที่สามโดยไม่มีใบอนุญาต) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1-3 ปี หรือปรับตั้งแต่ 1-3 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดจากการขัดขวางพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 91 การขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบการใช้น้ำ (มาตรา 80) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความรับผิดของนิติบุคคล

มาตรา 97 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล หากการกระทำความผิดเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล บุคคลดังกล่าวต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

2.10 การดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พบการกระทำผิด และต้องการดำเนินคดีอาญาตามหมวด 9 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 จะต้องพิจารณาหลักกฎหมายดังต่อไปนี้ประกอบ

2.10.1 พนักงานเจ้าหน้าที่ในฐานะ “ผู้พบการกระทำความผิด”

1) อำนาจในการตรวจสอบและรวบรวมหลักฐานตามมาตรา 80 และมาตรา 81

มาตรา 80 ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สำนวณ หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ

(2) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(3) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง และหากมีความจำเป็น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางอันเป็นอุปสรรคในการที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่จะต้องใช้ความระมัดระวัง ในกรณีที่มีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

เมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดตาม (3) แล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่เสร็จจะดำเนินการต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้ หรือในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง จะดำเนินการตาม (3) ในเวลากลางคืนก็ได้

มาตรา 81 ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

2) สถานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอาญา (มาตรา 82 แห่ง พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา)

2.10.2 ลักษณะของการกระทำความผิดที่อยู่ในอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พบว่ามีการฝ่าฝืนหรือพบการกระทำความผิดดังต่อไปนี้

มาตรา 85 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 6 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 86 ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา 21 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 87 ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา 21 ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม ตามมาตรา 36 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 88 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี หรือขัดขวางการกระทำการใด ๆ ที่ดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา 24 วรรคสอง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา 57 หรือมาตรา 58 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 89 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 90 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 44 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 91 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 66 มาตรา 67 มาตรา 75 วรรคสอง มาตรา 76 หรือมาตรา 80 หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา 79 วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 92 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 66 หรือมาตรา 67 ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 77 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 93 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 71 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 94 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 71 วรรคหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 77 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 95 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 75 วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 78 วรรคหนึ่ง (1) (3) (4) หรือ (5) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 96 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 78 วรรคหนึ่ง (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำหรับกรณีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ได้มีบทบัญญัติเฉพาะได้แก่มาตรา 97

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจดำเนินการกล่าวโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดดังกล่าวได้ ต่อพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อไป ซึ่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ไม่ได้บัญญัติให้อำนาจในการฟ้องคดีอาญาแก่เจ้าพนักงานแต่อย่างใด ดังนั้น การฟ้องคดีอาญาย่อมเป็นอำนาจของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁵⁴

2.10.3 ขั้นตอนการแจ้งความดำเนินคดี (Complaint and Accusation)

1) การกล่าวโทษ พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งต่อพนักงานสอบสวนเมื่อพบการกระทำผิด (เช่น ลักลอบใช้น้ำปริมาณมาก หรือฝ่าฝืนคำสั่งระงับการใช้)

2) การจัดทำบันทึกการตรวจค้นและยึดทรัพย์สิน โดยมีรูปแบบเอกสารที่ถูกต้องตามป.วิอาญา เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานได้ในชั้นศาล

⁵⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 บุคคลเหล่านี้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาล

(1) พนักงานอัยการ

(2) ผู้เสียหาย

3) **หน้าที่ในการสนับสนุนพนักงานสอบสวน ได้แก่** การให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือให้ปากคำตามมาตรา 21

2.10.4 กระบวนการส่งเรื่องต่อคณะกรรมการเปรียบเทียบ (มาตรา 98-99) เพื่อให้คดีอาญาเล็กน้อย

1) **เงื่อนไขการเปรียบเทียบปรับตามมาตรา 98** หากเป็นความผิดที่เปรียบเทียบปรับได้ ได้แก่ ความผิดตามมาตรา 85 มาตรา 86 มาตรา 87 มาตรา 88 มาตรา 89 มาตรา 91 และมาตรา 92 ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบ⁵⁵ มีอำนาจเปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเล็กน้อยตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคสาม ให้ดำเนินคดีต่อไป

2) **การระงับคดีอาญา** เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเล็กน้อยตามมาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมี 7 กรณีดังต่อไปนี้

- (1) โดยความตายของผู้กระทำความผิด
- (2) ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย
- (3) เมื่อคดีเล็กน้อยตามมาตรา 37
- (4) เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง
- (5) เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำความผิดยกเลิความผิดเช่นนั้น
- (6) เมื่อคดีขาดอายุความ
- (7) เมื่อมีกฎหมายยกเว้นโทษ

⁵⁵ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 99 คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา 98 ให้ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการและเลขานุการ

(2) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วยอัยการจังหวัดเป็นประธาน ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้แทนสำนักงานเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

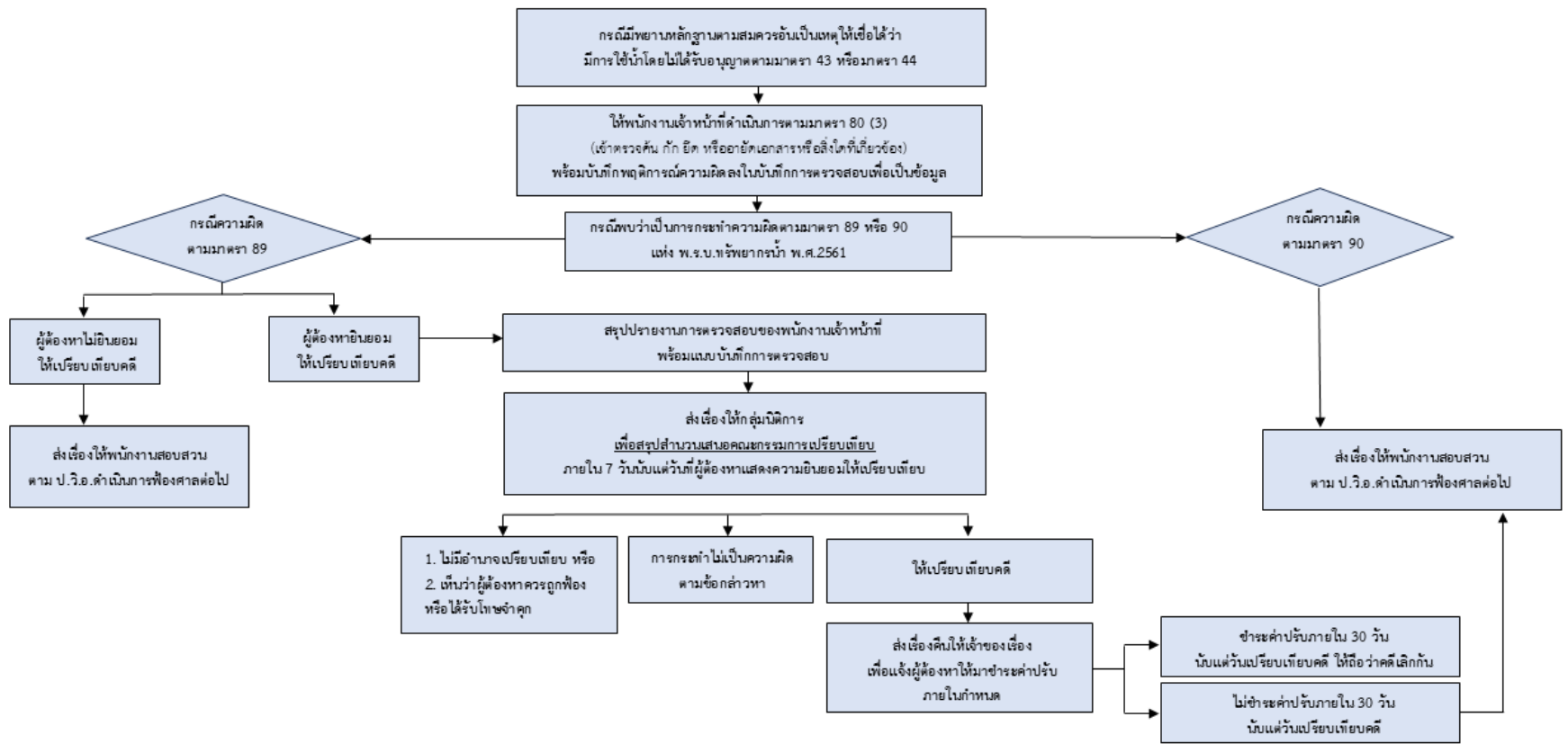
หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

ภาพที่ 2.10 – 2 แนวปฏิบัติการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

แนวปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิด
ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561

กรณีฝ่าฝืนใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สอง หรือประเภทที่สาม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 43 หรือมาตรา 44

แนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

3.1 การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

3.1.1 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งหมายความรวมถึงการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และสิทธิในน้ำ ซึ่งเป็นการรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึง น้ำของประชาชน และเพื่อการบริหารจัดการน้ำทั้งในสถานการณ์น้ำปกติ ในสถานการณ์น้ำท่วม และน้ำแล้ง โดย “น้ำ” ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมายความรวมถึง น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำทะเล¹ ด้วย

นอกจากนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ หรือ กนช. มีอำนาจในการบริหาร ทรัพยากรน้ำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้น้ำ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ ในการจัดทำนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ การพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนการใช้น้ำ การกำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติของ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ ซึ่งตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ได้กำหนดให้การใช้น้ำ สาธารณะประเภทที่สอง และประเภทที่สามต้องได้รับการอนุญาตใช้น้ำ โดยในการใช้น้ำสาธารณะ ประเภทที่สองต้องได้รับความเห็นชอบผ่านคณะกรรมการลุ่มน้ำ² และการใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สาม ต้องได้รับความเห็นชอบผ่านคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ³ โดยผู้ที่มีอำนาจในการออกใบอนุญาต การใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม คือ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดี กรมทรัพยากรน้ำ แล้วแต่กรณี นอกจากนี้ยังกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจและหน้าที่ในการออก กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการอนุญาตใช้น้ำ ตั้งแต่การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต การโอนใบอนุญาต และการอนุญาต รวมทั้ง การขอและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม⁴

¹ มาตรา 4 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561

² มาตรา 43 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561

³ มาตรา 44 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561

⁴ มาตรา 45 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

กรณีผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สามฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของพระราชบัญญัตินี้ หรือบัพัญญูติจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการสั่งพักใบอนุญาตได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน โดยต้องมีการรายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือต่อ กนช. โดยไม่ชักช้า⁵ และหากผู้รับใบอนุญาตยังคงฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือไม่ทำการแก้ไข หรือดำเนินการให้ถูกต้อง ภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ พระราชบัญญัติฉบับ นี้ ยังให้อำนาจอธิบดีกรมชลประทาน หรือ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำโดยความเห็นของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือ กนช. แล้วแต่กรณีมีอำนาจสั่งเพิกถอน ใบอนุญาตการใช้น้ำนั้นได้⁶

จากการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการขออนุญาตใช้น้ำภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ในหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำยังพบปัญหาความไม่ชัดเจนของขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เช่น การไม่ติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประมินน้ำที่ใช้ภายในระยะเวลาที่กำหนด เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติอย่างไรก่อนไปถึงกระบวนการสั่งพักใบอนุญาต หรือกระบวนการเสนอต่ออธิบดีฯ ผู้มีอำนาจในการสั่งเพิกถอนใบอนุญาต **การจัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 ประจําปีงบประมาณ พ.ศ. 2569** จึงเป็นการรวบรวมบัพัญญูติของกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและขั้นตอนดังกล่าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ ได้แก่ กรมน้ำบาดาล และกรมชลประทาน เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการปฏิบัติ และเสนอแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานอนุญาตการใช้น้ำให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถดำเนินงานตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.1.1 การกำหนดลักษณะและรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภท

ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำหมวด 4 นี้⁷ ปรากฏความในมาตรา 41 ให้มีการแบ่งประเภทของการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะออกเป็น 3 ประเภท คือ

การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภค บริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมเพื่อครัวเรือน การรักษาระบบนิเวศน์ จาริตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่ออุตสาหกรรม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปาและกิจการอื่น

การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้างลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

⁵ มาตรา 53 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

⁶ มาตรา 54 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

⁷ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4

รูปแบบการใช้น้ำทั้งสามประเภทดังกล่าวข้างต้นมีลักษณะที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการใช้น้ำส่วนบุคคล รูปแบบการใช้น้ำในทางธุรกิจหรือกิจการต่าง ๆ แหล่งน้ำที่ต้องการใช้ ปริมาณของน้ำที่ต้องการใช้ หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้และปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้เป็นที่มาของการกำหนดให้ต้องมีการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำ โดยการใช้ประเภทที่หนึ่ง ไม่ต้องขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำและไม่ต้องชำระค่าใช้น้ำตามความในมาตรา 42 แต่ในส่วนของการใช้น้ำในประเภทที่สอง และประเภทที่สามนั้น ถูกกำหนดให้ต้องมีการขอใบอนุญาตการใช้น้ำและมีการเรียกเก็บค่าใช้น้ำภายใต้การตรวจสอบควบคุมของกรมทรัพยากรน้ำ

1. การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะประเภทที่หนึ่ง

การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะประเภทที่หนึ่ง ประกอบด้วย⁸

(1) การใช้เพื่อดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดื่มกินของบุคคลหรือสัตว์เลี้ยง และการทำความสะอาดร่างกายของบุคคล ที่พักอาศัย สัตว์เลี้ยง หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีพหรือเพื่อสุนทรียภาพในการดำรงชีวิต ตลอดจนการรดน้ำต้นไม้และพืชต่าง ๆ และกิจกรรมเพื่อการดำรงชีพอื่น

(2) การใช้เพื่อการเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อยังชีพ

(3) การใช้เพื่อการอุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการผลิต หรือการบริการภายในครัวเรือน และให้หมายความรวมถึงกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และกิจการภายในชุมชนซึ่งสมาชิกชุมชนเป็นหุ้นส่วนร่วมกัน

(4) การใช้เพื่อการรักษาระบบนิเวศ ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการผลักดันน้ำเค็มมิให้รुक้าไปยังระบบน้ำประปา หรือเพื่อการรักษาสภาพความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ หรือการรักษาแหล่งอาหารของสัตว์น้ำ

(5) การใช้เพื่อการรักษาจารีตประเพณี ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจกรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นขนบธรรมเนียมของชาติหรือท้องถิ่น

(6) การใช้เพื่อการบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อระงับหรือบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนป้องกันภัยอันตรายจากภัยนั้นต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคล

(7) การใช้เพื่อการคมนาคม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการขนส่งและการสัญจร

⁸ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะการใช้น้ำแต่ละประเภท พ.ศ. 2567 ข้อ 1

(8) การใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการประกอบการค้า การบริการ หรือกิจการอื่นที่มีการใช้น้ำในปริมาณไม่เกินหนึ่งลูกบาศก์เมตรต่อวัน นอกจากนี้การใช้น้ำบาดาลในอัตราไม่เกินสองพันลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ ก็ให้ถือว่าเป็นการใช้น้ำประเภทหนึ่งด้วยเช่นเดียวกัน

2. การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะประเภทที่สอง

การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะประเภทที่สอง⁹ ประกอบด้วยการใช้น้ำในลักษณะหนึ่งลักษณะใดหรือหลายลักษณะรวมกัน ซึ่งมีอัตราการใช้น้ำบาดาลเกินสองพันลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ แต่ไม่เกินสามพันสองร้อยลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ หรือมีอัตราการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช่ใช้น้ำบาดาลไม่เกินสามหมื่นลูกบาศก์เมตรต่อวัน ดังต่อไปนี้ ถือเป็นการใช้น้ำทรัพยากรน้ำประเภทที่สอง

(1) การใช้เพื่อการอุตสาหกรรม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในกิจการโรงงานจำพวกที่สอง และโรงงานจำพวกที่สามตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน การสำรวจแร่และการทำเหมืองตามกฎหมายว่าด้วยแร่ การขุดเจาะปิโตรเลียมดิบและก๊าซธรรมชาติตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

(2) การใช้เพื่อการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในกิจการโรงแรม ตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม สวนน้ำ สนามกอล์ฟ หรือกิจการต่อเนื่องอื่น ตลอดจนการใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการหรือปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

(3) การใช้เพื่อการผลิตไฟฟ้า ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในกระบวนการผลิตไฟฟ้า เพื่อเปลี่ยนพลังงานรูปแบบหนึ่งรูปแบบใดจากแหล่งพลังงานให้เป็นพลังงานไฟฟ้า ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการพลังงาน ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าจะดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนก็ตาม

(4) การใช้เพื่อการประปา ได้แก่ การนำทรัพยากรน้ำสาธารณะมาใช้เป็นน้ำดิบในกระบวนการผลิตน้ำประปา โดยการทำน้ำให้สะอาด หรือปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบโดยวิธีการส่งผ่านด้วยเส้นท่อไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(5) การใช้น้ำเพื่อกิจการอื่น ได้แก่ การใช้น้ำของนิคมอุตสาหกรรม เขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือพื้นที่อื่นในลักษณะเดียวกัน หรือการใช้น้ำบาดาลในอัตราเกินสองพันลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ แต่ไม่เกินสามพันสองร้อยลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ เพื่อการอื่นที่ไม่มีลักษณะตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

3. การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะประเภทที่สาม

การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะประเภทที่สาม¹⁰ ประกอบด้วย การใช้น้ำในลักษณะดังต่อไปนี้

⁹ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะการใช้น้ำแต่ละประเภท พ.ศ. 2567 ข้อ 2

¹⁰ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะการใช้น้ำแต่ละประเภท พ.ศ. 2567 ข้อ 3

(1) การใช้น้ำในปริมาณมาก ดังนี้

- (ก) การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำบาดาลเกินสามหมื่นลูกบาศก์เมตรต่อวัน
- (ข) การใช้น้ำบาดาลเกินสามพันสองร้อยลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อลูกบาศก์เมตรต่อวันต่อบ่อ

(2) การใช้น้ำที่อาจส่งผลให้สมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะเปลี่ยนแปลงไปจนส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการน้ำ คุณภาพของทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น ระบบนิเวศ หรือลุ่มน้ำอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

3.1.1.2 การขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำสาธารณะ

1) ค่าธรรมเนียมการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะประเภทที่สองและประเภทที่สามตามที่ถูกกำหนดให้ต้องมีการขอรับใบอนุญาตตามความในมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ผู้ขอใช้น้ำมีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมในการขอรับใบอนุญาตตามหลักเกณฑ์ที่ปรากฏในกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567¹¹ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1.1.2-1 ค่าธรรมเนียมการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

ลำดับที่	รายการ	อัตราค่าธรรมเนียม
1	คำขอ	ฉบับละ 100 บาท
2	ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง	ฉบับละ 2,500 บาท
3	ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม	ฉบับละ 12,500 บาท
4	ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ 500 บาท
5	การต่อใบอนุญาต	ครึ่งละเท่ากับค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาตแต่ละฉบับ
6	การโอนใบอนุญาต	ฉบับละ 500 บาท

การยื่นใบอนุญาตขอใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม มีการกำหนดให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับกรณีดังต่อไปนี้

¹¹ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 47

1) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ สำหรับการผลิตน้ำ เพื่อให้บริการด้านอุปโภคบริโภคแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เฉพาะกรณีประปาหมู่บ้านที่มีกำลังการผลิตไม่เกินสามสิบลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง การผลิตน้ำดื่มสำหรับบริโภคในโรงเรียน หรือการใช้น้ำในโรงพยาบาล

2) การผลิตน้ำเพื่อให้บริการด้านอุปโภคบริโภคแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไร

3) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ สำหรับการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ไม่ใช่ทางน้ำชลประทาน เพื่อการผลิตไฟฟ้าที่เป็นการใช้ที่ไม่เกิดการสูญเสียไป

4) การใช้น้ำจากทะเลอาณาเขตเพื่อผลิตหรือทดแทนการใช้น้ำจืด

2) ค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

นอกจากนี้การใช้น้ำตามความในหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดให้ ผู้ขอใช้น้ำในประเภทที่สองและประเภทที่สามมีหน้าที่ต้องชำระค่าใช้น้ำตามความในมาตรา 49 โดยรายละเอียดปรากฏตามกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567

ทั้งนี้ การคำนวณค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม ให้ใช้สูตรการคำนวณ ดังต่อไปนี้

$$\text{ค่าใช้น้ำ} = \text{อัตราค่าใช้น้ำ} \times \text{ปริมาณน้ำที่ใช้}$$

ในการกำหนดอัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สามให้พิจารณาปัจจัยดังต่อไปนี้ประกอบด้วย ได้แก่

(1) เงินลงทุนซึ่งใช้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำและระบบจัดส่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(2) ค่าบำรุงรักษาและบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำ สาธารณะและสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการบริหารจัดการน้ำ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(3) ปริมาณการใช้น้ำและปริมาณอุปทานน้ำ

โดยในกฎกระทรวงที่กำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ไม่ใช้น้ำจากทาง น้ำชลประทานและไม่นำน้ำบาดาล พ.ศ. 2567 ได้กำหนด “อัตราค่าใช้น้ำ” ประเภทที่สองและประเภทที่สามในอัตรารูปลูกบาศก์เมตรละ 0.373 บาท¹²

นอกจากนี้ในส่วนของการลดหย่อนค่าใช้น้ำ ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(1) การลดหย่อนต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือหรือบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ใช้น้ำประเภทที่สองและผู้ใช้น้ำประเภทที่สาม และต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

(2) กำหนดระยะเวลาการลดหย่อน

(3) กำหนดอัตราลดหย่อน และ

(4) การลดหย่อนจะกำหนดเฉพาะลุ่มน้ำใดลุ่มน้ำหนึ่ง หรือเฉพาะประเภทกิจกรรมหรือกิจการก็ได้ ให้เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติประกาศการลดหย่อนค่าใช้น้ำตามวรรคหนึ่ง

3) การยกเว้นค่าใช้น้ำ

นอกจากนี้สำหรับกรณีการใช้น้ำสาธารณะเพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้ให้ได้รับการยกเว้นค่าใช้น้ำ ได้แก่

(1) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ สำหรับการผลิตน้ำเพื่อให้บริการ ด้านอุปโภคบริโภคแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เฉพาะกรณีประปาหมู่บ้านที่มีกำลังการผลิตไม่เกินสามสิบลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง การผลิตน้ำดื่มสำหรับบริโภคในโรงเรียน หรือการใช้น้ำในโรงพยาบาล

(2) การผลิตน้ำเพื่อให้บริการด้านอุปโภคบริโภคแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบหรือ เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไร

(3) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่ใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ไม่ใช่ทางน้ำชลประทานเพื่อการผลิตไฟฟ้าที่เป็นการใช้ที่ไม่เกิดการสูญเสียไป

(4) การใช้น้ำจากทะเลอาณาเขตเพื่อผลิตหรือทดแทนการใช้น้ำจืด

(5) กรณีที่เข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามข้อ 3 (1) (2) และ (4) และให้เลขาธิการ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติดำเนินการตามข้อ 3 วรรคสอง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำอาจกำหนดให้แตกต่างกันได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำแต่ละประเภทในแต่ละ

¹² กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ไม่นำจากทางชลประทานและไม่นำน้ำบาดาล พ.ศ.2567

ละลุ่มน้ำก็ได้ทั้งนี้เป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นอื่นได้ตามสมควร¹³

นอกจากนี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในประเภทที่สอง และประเภทที่สาม ผู้รับใบอนุญาตต้องติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณของน้ำที่ใช้ รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบการใช้น้ำตามใบอนุญาตดังกล่าวได้¹⁴

ในกรณีที่การใช้น้ำตามที่ได้รับอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำนั้นรวมถึงลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบสำคัญอย่างหนึ่งอย่างใดต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตหยุดการใบอนุญาตเป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุอันก่อให้เกิดผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด¹⁵

เมื่อพบว่าผู้รับใบอนุญาตในการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัติฉบับนี้รวมถึงเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตลอดจนกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา 47 ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน โดยเมื่อมีการสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี ทั้งนี้หากผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำได้การแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดระยะเวลา 30 วันก็ได้¹⁶

ในกรณีที่พบว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้อธิบดีกรชลประทาน หรือกรมทรัพยากรน้ำ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าวได้¹⁷

4) การจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำ ตามมาตรา 47

สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม กฎหมายได้กำหนดรายละเอียดการขอรับใบอนุญาตโดยผู้ขอรับใบอนุญาตต้องดำเนินการยื่นแผนบริหารจัดการน้ำมาพร้อม

¹³ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 49

¹⁴ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 51

¹⁵ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 52

¹⁶ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 53

¹⁷ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 54

กับแบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามความในมาตรา 47 วรรคหนึ่ง โดยแผนบริหารจัดการน้ำดังกล่าว อย่างน้อยจะต้องมีรายละเอียดประกอบด้วย

- (1) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้
- (2) ปริมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้
- (3) สถานที่กักเก็บน้ำ
- (4) วิธีการใช้น้ำ
- (5) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง
- (6) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม
- (7) วิธีการบำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น

ในการยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สาม ตามความในมาตรา 47 วรรคหนึ่งนั้น ถูกกำหนดให้ต้องมีการยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำประกอบคำขอรับ ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่องแบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม และแผนการบริหารจัดการน้ำ พ.ศ. 2567 โดยตามประกาศฉบับนี้แบ่งประเภทคำขอรับ ใบอนุญาตการใช้น้ำออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ กรณีที่หนึ่ง เป็นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง สำหรับบุคคลธรรมดา (แบบ ทน. 1) กรณีที่สอง เป็นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองสำหรับนิติ บุคคล หรือหน่วยงานของรัฐ (แบบ ทน. 2) กรณีที่สาม เป็นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามสำหรับ บุคคลธรรมดา (แบบ ทน. 3) และกรณีที่สี่ เป็นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามสำหรับ นิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐ (แบบ ทน. 4) ทั้งนี้ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องอย่างครบถ้วนเพื่อประโยชน์ ในการพิจารณาอนุญาตของกรมฯ โดยการให้ข้อมูลแต่ละรายการมีข้อควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้

(1) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้

การขอรับใบอนุญาตใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สองหรือประเภทที่สามจะต้องมี การระบุวัตถุประสงค์ของการใช้น้ำอย่างชัดเจนว่าเป็นการใช้น้ำประเภทใด เนื่องจากการจัดสรรน้ำของ ประเทศภายใต้การบริหารจัดการของกรมทรัพยากรน้ำ การจะอนุญาตใช้น้ำใด ๆ หน่วยงานของรัฐผู้มีอำนาจ จะต้องคำนึงถึงการลำดับความสำคัญของการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ ตามที่ กนช. กำหนด ไม่ว่าจะเป็นการ ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค การรักษาระบบนิเวศ จาริตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว ทั้งนี้เป็นไปตามความใน พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 ว่าด้วยเรื่องการจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ มาตรา 40 ซึ่งการ ที่ไม่สามารถระบุประเภทหรือวัตถุประสงค์ของการใช้น้ำที่ชัดเจน หรือระบุผิดประเภทอาจส่งผลต่อการ พิจารณานุมัติใบอนุญาตใช้น้ำซึ่งกรมทรัพยากรน้ำจะต้องคำนึงถึงลำดับการใช้น้ำที่ กนช. ประกาศกำหนด ไว้เป็นสำคัญ

นอกจากการพิจารณาประเภทการใช้น้ำตามการจัดลำดับความสำคัญตามมาตรา 40 แล้ว ผู้ขอใช้น้ำยังต้องระบุประเภทของการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยพิจารณาตามความในมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดลักษณะการใช้น้ำแต่ละประเภท พ.ศ. 2567 ซึ่งได้มีการอธิบายรายละเอียดของการใช้น้ำแต่ละประเภทอย่างชัดเจนอันจะทำให้ผู้ขอใช้น้ำสามารถประเมินได้ว่าลักษณะการใช้น้ำของตนจัดอยู่ในประเภทใด รวมถึงกรมทรัพยากรน้ำจะต้องพิจารณาว่าการใช้น้ำในลักษณะที่ยื่นขอใบอนุญาตมานั้นเป็นการใช้น้ำในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อระบบนิเวศหรือสมดุลน้ำหรือไม่ประกอบการพิจารณาด้วย

ในการขออนุญาตใช้น้ำสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องระบุให้ชัดเจนคือแหล่งน้ำที่จะใช้ พร้อมทั้งแผนที่แสดงเส้นทางเข้าถึงแหล่งน้ำนั้นโดยสังเขป ทั้งนี้ เนื่องจากว่าอำนาจในการบริหารจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่อาจมีหน่วยงานที่รับผิดชอบแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นกรมทรัพยากรน้ำ กรมชลประทาน หรือกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อให้การยื่นคำขอได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้องผู้ขอจะต้องยื่นคำขอให้ตรงกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการให้ใบอนุญาตนั้น หรือในกรณีการขอใช้น้ำจากกลุ่มน้ำใดกลุ่มน้ำหนึ่ง ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของกรมการกลุ่มน้ำที่แตกต่างกัน อาจส่งผลให้รูปแบบการพิจารณาอนุญาตใช้น้ำของแต่ละกลุ่มน้ำไม่เหมือนกันเนื่องจากแต่ละกลุ่มน้ำจัดลำดับความสำคัญของประเภทการใช้น้ำแตกต่างกัน การยื่นขออนุญาตผิดเขตพื้นที่อาจส่งผลต่อการพิจารณาในส่วนนี้ อย่างไรก็ตามจากการศึกษา ในปัจจุบันยังคงพบปัญหาความไม่ชัดเจนหรือความทับซ้อนของเขตอำนาจหรือหน้าที่ในการพิจารณาอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นกรณีข้อถกเถียงเรื่องเขตอำนาจของกรม หรือข้อถกเถียงเรื่องของการแบ่งบริเวณกลุ่มน้ำ ซึ่งยังคงจำเป็นต้องหาแนวทางเพื่อกำหนดเขตอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนต่อไป

นอกจากนี้การระบุแหล่งน้ำที่จะใช้ให้ชัดเจนนี้ยังส่งผลถึงการพิจารณาผลกระทบต่อแหล่งน้ำด้วย เนื่องจากหนึ่งในเกณฑ์ที่ผู้ให้อนุญาตจะต้องคำนึงถึงได้แก่ ปัจจัยผลกระทบต่ออาจเกิดแก่แหล่งน้ำนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อด้านมลพิษ ผลกระทบต่อสมดุลน้ำ หรือผลกระทบต่อระบบนิเวศในบริเวณโดยรอบ เหล่านี้เป็นผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่ผู้พิจารณาให้อนุญาตจำต้องคำนึงถึงด้วยเสมอ

(2) ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้

การขอใบอนุญาตจะต้องระบุลักษณะการใช้น้ำให้ชัดเจน โดยแสดงให้เห็นลักษณะของการใช้น้ำว่ามี การใช้น้ำในรูปแบบใด เช่น การใช้น้ำเพื่อนำไปทำน้ำประปา การใช้น้ำเพื่อนำไปเป็นน้ำหล่อเย็นในอุตสาหกรรม การใช้น้ำโดยนำน้ำเค็มไปบำบัดให้เป็นน้ำจืดแล้วนำไปใช้รูปแบบอื่น ๆ เป็นต้น รวมถึงต้องระบุปริมาณการใช้น้ำที่ประสงค์จะขออนุญาตด้วย ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงศักยภาพสูงสุด (Full Capacity) ในการผลิตสำหรับกิจการหรือกิจกรรมของตนซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน ประกอบกับปริมาณการใช้น้ำที่คาดว่าจะใช้ในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องครอบคลุมต่อความจำเป็นในระยะยาวเนื่องจากใบอนุญาตมี

อายุ 5 ปี ผู้ขอจึงควรควรต้องคาดการณ์ปริมาณการใช้น้ำให้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด เพราะการดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงใบอนุญาตหรือขออนุญาตใหม่อาจมีความยุ่งยากหรือล่าช้า ดังนั้น หากผู้ขอสามารถประมาณปริมาณการใช้น้ำของตนได้เพียงพอต่อความต้องการจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินกิจการมากที่สุด

การประมาณปริมาณการใช้น้ำนี้ควรระบุให้ชัดเจนว่าลักษณะน้ำที่ใช้เป็นน้ำลักษณะใด เช่น จะเป็นการการใช้น้ำจากแหล่งแหล่งน้ำผิวดินหรือใต้ดิน เป็นการใช้น้ำในลักษณะของน้ำดิบหรือน้ำเค็มเป็นการใช้น้ำจากแม่น้ำหรือการใช้น้ำจากทะเล โดยจะต้องระบุแหล่งน้ำที่ผู้ขอประสงค์จะใช้น้ำให้ชัดเจนด้วย ทั้งนี้เนื่องจากอำนาจในการอนุญาตหรือพิจารณาตลอดจนการบริหารจัดการของน้ำแต่ละแหล่งอาจอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่แตกต่างกัน เช่น กรมทรัพยากรน้ำ กรมชลประทาน หรือกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นต้น หรือแม้กระทั่งกรณีภายใต้หน่วยงานเดียวกัน อาทิ ภายใต้กรมทรัพยากรน้ำแต่ละเขตพื้นที่ก็มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานหรือการกำกับดูแลของสำนักงานทรัพยากรน้ำแต่ละเขตพื้นที่ รวมถึงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ ซึ่งมีเขตอำนาจในการกำกับดูแลที่แตกต่างกันด้วย

นอกจากการระบุปริมาณการใช้น้ำที่คาดว่าจะใช้ในแต่ละวันหรือในแต่ละช่วงเวลาแล้ว สิ่งที่ต้องกำหนด ในประการต่อไปคือลักษณะการใช้น้ำดังกล่าวจะเป็นการสูบน้ำขึ้นมาใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ โดยตรงหรือเป็นการสูบน้ำขึ้นมาเก็บไว้ใช้ หากเป็นกรณีของการสูบน้ำมากเก็บไว้เพื่อใช้ ผู้ขอใบอนุญาตจะต้องระบุปริมาณน้ำที่จะกักเก็บด้วยว่าในพื้นที่กักเก็บดังกล่าวมีความจุเต็มที่เท่าไร และในสภาวะปกติจะมีการกักเก็บน้ำในปริมาณเท่าไร

(3) สถานที่กักเก็บน้ำ

ในการขออนุญาตใช้น้ำเพื่อให้การจัดสรรน้ำของประเทศและการการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นไปอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและเป็นธรรม ตลอดจนเกิดความสมดุลยั่งยืน การพิจารณาใบอนุญาตขอใช้น้ำจะต้องคำนึงถึงรูปแบบของสถานที่กักเก็บน้ำโดยผู้ขอใช้น้ำจะต้องระบุสถานที่กักเก็บน้ำพร้อมทั้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง เช่น ความจุสูงสุดของสถานที่กักเก็บน้ำ ปริมาณของน้ำที่ประสงค์จะกักเก็บไว้ใช้ในสถานการณ์ปกติ ลักษณะหรือวิธีการนำน้ำเข้าและนำน้ำออก ระบบบำบัดน้ำหรือระบบการฟื้นฟูน้ำในรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในสถานที่กักเก็บน้ำนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ให้อนุญาตได้พิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น เรื่องของมลพิษหรือสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความมั่นคงปลอดภัยของโครงสร้างและมาตรการความปลอดภัยต่าง ๆ ของสถานที่กักเก็บน้ำนั้น ในส่วนนี้ให้ผู้ขอใบอนุญาตถ่ายภาพสถานที่กักเก็บน้ำแนบเป็นหลักฐานประกอบแผนบริหารจัดการน้ำตามมาตรา 47 เสนอมาพร้อมคำขอรับใบอนุญาตด้วย

(4) วิธีการใช้น้ำ

ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตระบุวิธีการใช้น้ำในกิจกรรมหรือกิจการการใช้น้ำของตน รวมถึงวิธีการส่งน้ำจากแหล่งน้ำไปยังสถานที่ใช้น้ำหรือสถานที่กักเก็บน้ำ โดยให้ทำเป็นแผนผังโดยสังเขป เพื่อให้ผู้พิจารณาใบอนุญาตสามารถเข้าใจรูปแบบของการใช้น้ำและสามารถพิจารณาผลกระทบต่อแหล่งน้ำ สาธารณะที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ขอจะมีการสูบน้ำหรือผันน้ำในบริเวณดังกล่าว ทั้งนี้ เนื่องจากหน่วยงานรัฐผู้ให้ อนุญาตจะต้องคำนึงถึงหลักการจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมทำให้จำเป็นต้องพิจารณาสมดุลน้ำ ระบบนิเวศ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่นที่อาจมีขึ้นในบริเวณดังกล่าวประกอบการพิจารณาอนุญาตด้วย

(5) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สองและประเภทที่สามนี้ ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องจัดทำแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดสภาวะน้ำแล้งไว้โดยละเอียด ทั้งนี้เนื่องจาก หน่วยงานผู้ให้อนุญาตจะต้องพิจารณาถึงการใช้น้ำประโยชน์ที่ดินในระบบทางน้ำตามผังน้ำที่ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาตามความในมาตรา 17 (5) ซึ่งต้องพิจารณาว่าการใช้น้ำที่จะอนุญาตนี้จะก่อให้เกิด ผลกระทบต่อระบบทางน้ำตามผังน้ำหรือไม่ การใช้น้ำที่จะอนุญาตได้นั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบน น้ำหรือกระแสน้ำ ไม่ก่อให้เกิดการกีดขวางการไหลของน้ำในระบบทางน้ำ ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติ ตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตลอดจนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมด้วย

ตามความในหมวด 5 ว่าด้วยเรื่องภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม แห่ง พระราชบัญญัตินี้ ปรากฏบทบัญญัติในส่วนที่ 2 ว่าด้วยเรื่องของการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง โดยระบุว่า ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใดของกลุ่มน้ำ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความ เห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้งและกำหนดให้กิจการ ใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรตามความในมาตรา 57 ประกอบกับในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งจนอาจ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใด ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศ ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการการใช้น้ำเพื่อ ลดปริมาณการใช้น้ำหรือห้ามใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค ซึ่งมีอำนาจกำหนดวิธีการ แบ่งปันน้ำรวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อใช้บังคับในพื้นที่ให้การแก้ไขและบรรเทาภาวะน้ำแล้ง เป็นไปอย่างเรียบร้อยและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม รวมถึงทำให้ผู้ใช้น้ำเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ตาม ความในมาตรา 58

เหล่านี้จะเห็นได้ว่าสภาวะน้ำแล้งเป็นสภาวะที่หน่วยงานของรัฐผู้มีหน้าที่ในการ บริหารจัดการกำกับดูแลโดยตรงจะควบคุมได้อย่างยากลำบาก แต่ผู้ใช้น้ำเองก็ ก็สามารถจำกัดความเสียหาย ของตนได้โดยการวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมรับมือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อกิจการหรือกิจกรรมของตน จากภาวะน้ำแล้งดังกล่าว การระบุปริมาณน้ำที่กักเก็บหรือรูปแบบวิธีการบริหารจัดการในช่วงภาวะน้ำแล้งที่

ชัดเจนจะช่วยให้หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการสมดุลงาน้ำมีข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง และเกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาความจำเป็นในการต้องผันน้ำจาก ลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง หรือพิจารณาสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ต้องเฉลี่ยน้ำ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชน กรณีดังกล่าวผู้รับใบอนุญาตอาจถูกสั่งให้ต้อง ลดปริมาณน้ำซึ่งกักเก็บไว้ และแม้ว่าในกรณีนี้ผู้กักเก็บน้ำมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสีย น้ำที่ กักเก็บไว้ใช้สำหรับกิจการของตนตามความในมาตรา 60 แต่กรณีดังกล่าวก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อ กระบวนการผลิตหรืออุตสาหกรรมของตนได้ ดังนั้น การวางแผนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมรับมือกับภาวะ น้ำแล้งจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องเตรียมความพร้อมไว้ให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ใน การบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจ และลดความเสียหายต่อกิจการของผู้ใช้น้ำและ ประชาชนอื่นอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

ทั้งนี้ในการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำที่กักเก็บไว้ในช่วงภาวะน้ำแล้ง ควรทำ แผนสำหรับภาวะน้ำแล้งในสภาวะปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ตามฤดูกาลในทุก ๆ ปี และนอกจากนี้ควรจัดทำ แผนสำหรับสภาวะน้ำแล้งรุนแรงซึ่งแม้จะเกิดขึ้นไม่บ่อยแต่อาจเป็นกรณีที่ส่งผลกระทบต่อกิจการหรือ กิจกรรมและสมดุลงาน้ำในบริเวณดังกล่าวอันเป็นผลกระทบรุนแรงในวงกว้างเป็นแผนสำรองเผื่อไว้เป็นอีก กรณีด้วย

(6) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม

ในการจัดทำแผนสำหรับการกักเก็บน้ำเมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม ผู้ใช้น้ำต้อง จัดทำแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใด ระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ อาทิ ในฤดูน้ำหลาก รวมถึงผู้ใช้น้ำควรเตรียมแผนสำหรับสภาวะน้ำท่วมซึ่งเป็น กรณีฉุกเฉินที่อาจอาจเกิดขึ้นโดยฉับพลัน ทั้งนี้ในการทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ผังน้ำ ระบบ นิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้น

สำหรับการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมนั้น ตามความในพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวดที่ 5 ส่วนที่ 3 ว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ได้กำหนดให้ คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า ดังนั้นผู้ใช้น้ำควร ศึกษาแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำไว้เป็นข้อมูลสำคัญเพื่อกำหนดแผนใน การกักเก็บน้ำเมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมสำหรับกิจกรรมหรือกิจการของตนเพื่อให้สอดคล้องกัน

นอกจากนี้ภายใต้การกักเก็บน้ำของผู้ใช้น้ำควรต้องปรากฏมาตรการเพื่อ ความปลอดภัยในการตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของสถานที่กักเก็บน้ำ ระบบการเตือนภัย ระบบการ ปล่องน้ำหรือผันน้ำ รวมถึงพิจารณาความเสี่ยงสำหรับกรณีน้ำท่วมที่อาจส่งผลให้เกิดการรั่วไหลของน้ำใน กิจการของตนที่มีมลพิษเจือปนหรือยังไม่ได้รับการบำบัดปะปนรั่วไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติอันเนื่องมาจาก

ภาวะน้ำท่วมนี้ ผู้ใช้น้ำควรระมัดระวังการเพื่อความปลอดภัยสำหรับกรณีนี้ให้ชัดเจนเนื่องจากเป็นกรณีที่อาจส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างหากเกิดการรั่วไหลของน้ำที่มีการปนเปื้อนออกสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งจะกระทบต่อระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และประชาชนใกล้เคียงก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางกายภาพและทางเศรษฐกิจต่อไป

(7) วิธีการบำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น

ในการขอใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สองและประเภทที่สามนี้ ผู้ขอใช้น้ำต้องแสดงให้เห็นถึงวิธีการบำรุงรักษา พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะอย่างชัดเจน เนื่องจากในการพิจารณาอนุญาตใช้น้ำนี้ หน่วยงานผู้ให้อนุญาตต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นสำคัญ ทั้งนี้ตามความในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ในหมวดหมวดที่ 6 ว่าด้วยเรื่องการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานรัฐที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในทรัพยากรน้ำสาธารณะที่อาจส่งผลกระทบต่อหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในกรณีที่การใช้น้ำตามที่ขอรับใบอนุญาตนี้ มีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพหรือคุณสมบัติของน้ำ หรืออาจมีการปนเปื้อนเจือปนของสารเคมีหรือมลพิษอื่นใด ผู้ขอใช้น้ำต้องมีการอธิบายลักษณะของการใช้น้ำอย่างชัดเจน ตลอดจนรูปแบบวิธีการบำบัดน้ำ ก่อนจะมีการปล่อยน้ำกลับสู่ทางน้ำปกติหรือกลับสู่ลุ่มน้ำ ซึ่งหากผู้ใช้น้ำมิได้ดำเนินการบำบัดพื้นฟูน้ำให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม การปล่อยน้ำลักษณะดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ หรือสิ่งแวดล้อมโดยรอบ อันเป็นผลกระทบในวงกว้าง ดังนั้นหากผู้ขอใช้น้ำไม่สามารถระบุวิธีการบำรุงรักษาหรือบำบัดน้ำได้อย่างชัดเจน จะทำให้ผู้ให้อนุญาตไม่สามารถอนุญาตใช้น้ำตามคำขอดังกล่าวได้ และนอกจากนี้ หากโครงการ กิจการ หรือการดำเนินการของผู้ขอรับใบอนุญาตใช้น้ำเป็นกรณีที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องจัดทำรายงานดังกล่าวแนบมาพร้อมกับแผนการบริหารจัดการน้ำนี้ด้วย

5) หลักเกณฑ์การพิจารณาใบอนุญาตของใช้น้ำประเภทที่สองและสาม

การพิจารณาอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม มีหลักเกณฑ์การพิจารณาระบุไว้ในกฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 โดยผู้ประสงค์ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตพร้อมด้วยแผนการบริหารจัดการน้ำและเอกสารหรือหลักฐานตามที่กำหนดไว้ในแบบคำขอต่ออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ เมื่อได้รับคำขอดังกล่าวแล้วผู้รับคำขอต้องออกไปรับให้ไว้เป็นหลักฐานแก่ผู้ยื่นและดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำขอรับใบอนุญาตรวมทั้งเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ ในกรณีที่การยื่นคำขอดังกล่าวมีข้อความไม่ครบถ้วนหรือมีเอกสารหลักฐานประกอบไม่ถูกต้องประการใดให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอนั้นแจ้งแก้ไข

เพิ่มเติมหรือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอฯ ดำเนินการส่งเอกสารหรือหลักฐานเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วนภายใน ระยะเวลาที่กำหนด และในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอได้รับการแจ้งให้แก้ไขหรือยื่นเอกสารเพิ่มเติมไม่ดำเนินการแก้ไข เอกสารดังกล่าว หรือมิได้ส่งเอกสารหรือหลักฐานเพิ่มเติมตามที่เจ้าหน้าที่แจ้งไว้ให้ดำเนินการภายใน ระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าคำขอฉบับดังกล่าวเป็นอันยกเลิกไปนับตั้งแต่วันพ้นกำหนดระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ แจ้งไว้ และให้อธิบดีแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ แต่ในกรณีที่คำขอและแผนบริหารจัดการ น้ำมีรายละเอียดหรือมีเอกสารหลักฐานประกอบอย่างครบถ้วนแล้วนั้น ให้อธิบดีมีคำสั่งรับคำขอฉบับนั้นไว้ พิจารณาต่อไป

การพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตนั้นต้องมีการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อให้การจัดสรรน้ำของประเทศและการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นไปอย่างทั่วถึง เท่าเทียมและเป็น ธรรมอันก่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การขอใช้น้ำดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหาร ทรัพยากรน้ำ
2. การขอใช้น้ำดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำของแต่ละลุ่มน้ำ
3. การขอใช้น้ำดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและ ภาวะน้ำท่วมของแต่ละลุ่มน้ำ
4. การขอใช้น้ำดังกล่าวต้องสอดคล้องกับลำดับความสำคัญของการใช้น้ำในแต่ละ ลุ่มน้ำตามที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด และ
5. การขอใช้น้ำดังกล่าวต้องคำนึงถึงปัจจัยปัจจัยอื่นที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการ ป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ สาธารณะ

หลังจากที่พิจารณาคำขอตามปัจจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ให้อธิบดีมีหนังสือแจ้ง ผลการพิจารณาไปยังผู้ขอรับใบอนุญาตภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาตพร้อมแผน บริหารจัดการน้ำซึ่งมีรายละเอียดและรายการครบถ้วนแล้ว ในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นสมควรไม่อนุญาต ให้ใช้น้ำให้อธิบดีมีคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมแสดงเหตุผลและแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ไว้ในหนังสือแจ้งผลการ พิจารณาด้วย

ใบอนุญาตการขอใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามตามความใน พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 นี้มีอายุ 5 ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต โดยระหว่างนี้หากผู้รับ ใบอนุญาตมีความประสงค์จะเปลี่ยนแปลงการดำเนินกิจกรรมในการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือกิจการ การใช้น้ำในขณะที่ใบอนุญาตฉบับนี้ยังไม่สิ้นอายุ หากกิจกรรมดังกล่าวดังกล่าวเป็นกิจกรรมหรือกิจการ

ภายใต้การใช้น้ำประเภทเดียวกันให้แจ้งเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลดังกล่าวต่ออธิบดีภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงเช่นว่า และให้อธิบดีบันทึกการเปลี่ยนแปลงนั้นไว้ในใบอนุญาต แต่หาก การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงการดำเนินกิจกรรมการใช้น้ำจากการใช้น้ำประเภทที่สองไป เป็นการใช้น้ำประเภทที่สามให้ผู้ขอรับใบอนุญาตดำเนินการขอรับใบอนุญาตใหม่เป็นการใช้น้ำประเภทที่ สามแทน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตมีความประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ผู้รับใบอนุญาต ดังกล่าวจะต้องยื่นคำขอต่ออายุต่ออธิบดีล่วงหน้าไม่เกิน 90 วันก่อนใบอนุญาตฉบับเดิมจะสิ้นอายุ ในการ ขอต่อใบอนุญาตนี้ ผู้ยื่นคำขอต้องยื่นแผนบริหารจัดการน้ำและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ใน แบบคำขอให้ครบถ้วนด้วย หากภายหลังที่ยื่นเอกสารทุกอย่างครบถ้วนแล้วและยังไม่มีคำสั่งต่อ ใบอนุญาตจากอธิบดีจนกระทั่งระยะเวลาตามใบอนุญาตฉบับเดิมสิ้นอายุลง ผู้ขอต่อใบอนุญาตยังคง สามารถใช้น้ำต่อได้เรื่อย ๆ จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งว่าไม่อนุญาตให้ใช้น้ำอีกต่อไป

ส่วนกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะโอนใบอนุญาตของตนให้แก่บุคคลอื่น ผู้ถือ ใบอนุญาตเดิมนั้นต้องยื่นคำขอต่ออธิบดีโดยระบุวัตถุประสงค์ในการโอนใบอนุญาตนั้นให้ชัดเจนพร้อมด้วย ข้อมูลและเอกสารหรือหลักฐานให้ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ ส่วนในกรณีที่มีการโอนกิจการของ ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำ ผู้รับโอนกิจการซึ่งประสงค์จะใช้ใบอนุญาตใบเดิมต่อไป ให้ดำเนินการขอรับโอน ใบอนุญาตดังกล่าวภายใน 90 วันนับแต่วันที่มีการโอนกิจการนั้น หากผู้ประสงค์จะรับโอนใบอนุญาตดังกล่าวไม่ ดำเนินการภายในกำหนดระยะเวลานี้ ให้ถือว่าใบอนุญาตฉบับเดิมนั้นเป็นอันสิ้นสุดลง และนอกจากนี้ในกรณีที่ ผู้รับใบอนุญาตเลิกกิจการโดยไม่ได้มีการโอนใบอนุญาตให้แก่ผู้ใดภายใน 90 วัน นับตั้งแต่วันที่เลิกประกอบ กิจการหรือวันที่ชำระบัญชีแล้วเสร็จให้ถือว่าใบอนุญาตฉบับดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุดลง อย่างไรก็ตามการ พิจารณาคำร้องสำหรับการขอโอนใบอนุญาตนี้ ให้อธิบดีพิจารณาตามหลักเกณฑ์เช่นเดียวกันกับการยื่นขอรับ ใบอนุญาตโดยอนุโลม

นอกจากนี้ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือเกิดความชำรุดในส่วนอัน เป็นสาระสำคัญ ผู้รับใบอนุญาตต้องยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่ออธิบดีพร้อมด้วยเอกสารหรือ หลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ หลังจากนั้นให้อธิบดีพิจารณาออกใบแทนใบอนุญาตภายใน 15 วัน นับจากวันที่ได้รับคำขอใบแทนและเจ้าหน้าที่ได้ลงรับเอกสารโดยการออกใบรับคำขอมอบให้แก่ผู้ขอแล้ว การออกใบแทนนี้ให้ดำเนินการภายใน 7 วัน นับจากวันที่ได้รับชำระค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาต

การยื่นคำขอการแจ้งหรือการติดต่อใด ๆ ตลอดจนการออกเอกสารหรือหลักฐาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ ขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามตามกฎกระทรวง ฉบับนี้ ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตามในกรณีที่ไม

สามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ให้ดำเนินการโดยการมายื่นเอกสารด้วยตัวเอง หรือส่งไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับมายังที่ทำการของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนตัวไป

3.1.1.3 กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของกรมทรัพยากรน้ำ เกี่ยวข้องกับการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมิณน้ำที่ใช้

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำมาตรา 51 ได้บัญญัติไว้ว่า เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 ต้องติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมิณปริมาณน้ำที่ใช้และเก็บข้อมูลที่เป็นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตรวจสอบ ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ทำให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ใช้น้ำสาธารณะประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 ต้องดำเนินการขออนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดเพื่อประเมิณปริมาณน้ำที่ใช้และเก็บข้อมูลการใช้น้ำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งตรวจสอบ โดยในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดนั้นกรมทรัพยากรน้ำได้ออกประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมิณปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2568 ในหัวข้อนี้จึงเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เป็นหลักเกณฑ์วิธีการรวมถึงกระบวนการและขั้นตอนในการขอติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมิณปริมาณน้ำที่ใช้ตลอดจนการส่งรายงานผลการใช้น้ำและการชำระค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนดโดยอิงจะประกาศทั้ง 2 ฉบับรายละเอียดดังกล่าวต่อไปนี้

ผู้ที่ยื่นขออนุญาตการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมิณน้ำที่ใช้

ตามประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมิณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2568 ได้แบ่งประเภทของผู้ที่ยื่นขออนุญาตการติดตั้งเครื่องมือวัดและประเมิณปริมาณน้ำที่ใช้เป็น 2 ประเภทคือ

1) ผู้ที่ได้รับอนุญาตใช้น้ำรายใหม่

ประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมิณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม 2567 ข้อ 5 ได้กำหนดให้กิจการใดที่มีการใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 ก่อนมีการใช้น้ำให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำโดยต้องยื่นคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำต่ออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำตามเอกสารแนบ ทน. 13 โดยกำหนดให้ต้องยื่น

ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการอนุญาตการใช้น้ำจากกรมทรัพยากรน้ำ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้รับอนุญาตให้ติดตั้งและดำเนินการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ เรียบร้อยแล้วก่อนการใช้น้ำ ให้แจ้งต่อกรมทรัพยากรน้ำเพื่อให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ ซึ่งหากการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้มีความถูกต้องเที่ยงตรงตามมาตรฐานที่กำหนดพนักงานเจ้าหน้าที่จะร้อยลวดติดกับเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้แล้วใช้เม็ดตะกั่วปิดทับรอยต่อลวดและประทับตราไว้เป็นสำคัญ หรือใช้วิธีอื่นใดเพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงหรือตัดแปลงให้เครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้แสดงตัวเลขการใช้น้ำคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงแล้วจดตัวเลขในเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้เพื่อถือเป็นตัวเลขเริ่มต้นใช้น้ำและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับชนิดประเภทขนาดตำแหน่งที่มีการติดตั้งและจำนวนของเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้ด้วย ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 7 ของประกาศดังกล่าว

นอกจากผู้ได้รับอนุญาตใช้น้ำรายใหม่แล้วประกาศฉบับดังกล่าวยังหมายความรวมถึงผู้ที่ได้รับอนุญาตใช้น้ำซึ่งมีการใช้น้ำอยู่ก่อนแล้ว (กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 2 หรือประเภทที่ 3 อยู่ก่อนวันที่ 16 มีนาคม 2567)

2) ผู้ได้รับอนุญาตใช้น้ำซึ่งมีการใช้น้ำอยู่ก่อนแล้ว

สำหรับกรณี 1) ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำและมีการใช้น้ำอยู่ก่อนประกาศ กรมทรัพยากรน้ำเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2568 ใช้บังคับ และได้มีการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้อยู่ก่อนแล้ว หรือ 2) ผู้รับใบอนุญาตที่ยังไม่ได้ดำเนินการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้หรือเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้ หรือ 3) กรณีเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้ชำรุดทำงานไม่เที่ยงตรงหรือไม่เป็นไปตามประกาศ จะต้องดำเนินการขออนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้ตามกำหนด โดยติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้ให้แล้วเสร็จภายใน 120 วันนับถัดจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการอนุญาตให้ติดตั้งฯ จากกรมทรัพยากรน้ำและให้รายงานข้อมูลการใช้น้ำตามแบบทน. 16

ทั้งนี้ กรมทรัพยากรน้ำจะเริ่มวัดปริมาณน้ำและคิดค่าใช้น้ำในวันที่ครบกำหนด 30 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับอนุญาตการใช้น้ำจากกรมทรัพยากรน้ำตามปริมาณน้ำที่ได้รับอนุญาต จนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จและกรมทรัพยากรน้ำได้ตรวจสอบความถูกต้องหรือจนกว่าจะมีคำสั่งยกเลิกใบอนุญาตการใช้น้ำ

กรณีผู้รับใบอนุญาตไม่สามารถติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

ตามบทบัญญัติข้อ 13 ของประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่ใช้เป็นการตรวจสอบและ ควบคุมการใช้น้ำสาธารณะที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำ ประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2568 ได้กำหนดวิธีปฏิบัติ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำไม่สามารถดำเนินการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ให้แล้ว เสร็จภายในกำหนดเวลาผู้รับใบอนุญาตจะต้องดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงรายละเอียดเหตุผลความจำเป็น และระยะเวลาที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จเพื่อให้กรมทรัพยากรน้ำพิจารณาภายใน 30 วันก่อนครบ กำหนดเวลาติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำ **ประเภทเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้**

ตามข้อ 5 ของประกาศฯ ได้กำหนดประเภทของเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณ น้ำที่ใช้ว่าต้องเป็นประเภทใดประเภทหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) เครื่องมือวัดปริมาณน้ำแบบการไหลในท่อ
- 2) เครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำแบบการไหลในทางเปิดน้ำ

โดยกำหนดรายละเอียดในแนบท้ายประกาศและมีการกำหนดลักษณะ รายละเอียดของวัสดุที่ใช้ความเที่ยงและอัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดตามที่กระทรวงพาณิชย์ประกาศกำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรชั่งตวงวัด

ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือได้รับการรับรองผลการ สอบเทียบจากสถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติหรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ผ่านการรับรองตาม มาตรฐานสากล ISO/IEC 17025

ตารางที่ 3.1.1.3 -2 รูปแบบมาตรฐานเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้

มาตรฐานเดิม	หน่วยงานที่กำกับ ควบคุม ดูแล	มาตรฐานใหม่
ISO 4064 : 1977	 International Organization for Standardization	ISO 4064 : 2014
มอก. 1021-2534 (มาตรวัดน้ำแบบใบพัด) มอก. 1271-2538 (มาตรวัดน้ำแบบลูกสูบ)		มอก. 3078-2563 (มาตรวัดน้ำแบบใบพัด และแบบลูกสูบ)

กรณีผู้รับใบอนุญาตขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในประกาศ

กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2568 ให้แสดงรายละเอียดวัสดุที่ใช้ความเที่ยงและอัตราผลเหลือเผื่อขาดตามที่กระทรวงพาณิชย์ประกาศกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานชั่งตวงวัดและเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือมาตรฐานการทดสอบสถาบันอื่น ๆ ที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ (ISO) การรับรองผลการสอบเทียบจากสถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติหรือได้รับการรับรองผลการสอบเทียบจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่ผ่านการรับรองตามมาตรฐานสากล ISO/IEC17025 และการรับรองมาตรฐานการออกแบบติดตั้งจากสามัญวิศวกร¹⁸

3.2 การตรวจสอบการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามการขอต่ออายุใบอนุญาต การโอนใบอนุญาต และการขอออกใบแทนใบอนุญาตตามมาตรา 45

บทบัญญัติมาตรา 45 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต การโอนใบอนุญาต และการอนุญาต รวมทั้งการขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

จากบทบัญญัติดังกล่าว สามารถแยกกรณีสำหรับการจัดทำแนวทางปฏิบัติเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะ ตามมาตรา 45 ได้ดังนี้

- 1) กรณีขอรับและการออกใบอนุญาต
- 2) กรณีการขอต่ออายุใบอนุญาต
- 3) การโอนใบอนุญาต
- 4) การออกใบแทนใบอนุญาต

¹⁸ ข้อ 13 วรรค 3 ประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2568

3.2.1 สถานที่ยื่นคำขอใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

ในการยื่นคำขออนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยชลประทานและไม่ใช้น้ำจากน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ได้มีการกำหนดช่องทางหรือสถานที่ไว้ในประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง กำหนดสถานที่ยื่นคำขออนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ออกตามความในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ประกอบกับกฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ข้อ 12 กำหนดว่า การยื่นคำขออนุญาตการใช้น้ำทั้งสองประเภทนี้สามารถดำเนินการได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ยังไม่สามารถดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ หรือในกรณีที่ผู้ยื่นไม่ประสงค์ใช้วิธีการยื่นคำร้องผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประสงค์ยื่นใบอนุญาตสามารถดำเนินการยื่นคำร้องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ **การยื่นคำขอรับใบอนุญาตฯ ณ กองการจัดสรรน้ำกรมทรัพยากรน้ำ** สำหรับกรณีการขอใช้น้ำที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และ**การยื่นคำขอรับใบอนุญาตฯ สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 - 11** สำหรับกรณีการขอใช้น้ำที่อยู่ในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งเขตอำนาจในการดำเนินการเป็นไปตามบัญชีรายละเอียดสถานที่ยื่นคำขอในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครแนบท้ายประกาศฉบับนี้ โดยมีเขตอำนาจในความรับผิดชอบดังต่อไปนี้¹⁹

ตารางที่ 3.2.1-3 สถานที่ยื่นคำขออนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

สถานที่ยื่นคำขอ	เขตจังหวัด
กองการจัดสรรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ	กรุงเทพมหานคร
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1	กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2	ชัยนาท นครสวรรค์ นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา เพชรบูรณ์ ลพบุรี สมุทรปราการ สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง อุทัยธานี
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 3	นครพนม บึงกาฬ เลย มุกดาหาร สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี

¹⁹ ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง กำหนดสถานที่ยื่นคำขออนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567

สถานที่ยื่นคำขอ	เขตจังหวัด
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 4	กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 5	นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 6	จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 7	กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สุพรรณบุรี
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 8	ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา สงขลา สตูล
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 9	น่าน พิจิตร พิษณุโลก แพร่ สุโขทัย อุตรดิตถ์
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 10	กระบี่ ชุมพร พังงา ภูเก็ต ระนอง สุราษฎร์ธานี
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11	ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี

3.2.2 เอกสารประกอบการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

ผู้ที่ประสงค์ขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำยื่นเอกสารประกอบการขอรับใบอนุญาต ดังนี้

1. คำขอรับใบอนุญาตใช้น้ำ
 2. บัตรประชาชน / สำเนารับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล
 3. แผนการบริหารจัดการน้ำ ประกอบด้วย
 - 1) วัตถุประสงค์การใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้
 - 2) ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้
 - 3) สถานที่กักเก็บน้ำ
 - 4) วิธีการใช้น้ำ
 - 5) แผนการจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดสภาวะน้ำแล้ง
 - 6) แผนการจัดการน้ำที่กักเก็บสภาวะน้ำท่วม และ
 - 7) วิธีการบำรุงรักษา พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น
 4. ผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำเบื้องต้นในกรณีใช้น้ำเกิน 10,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน
- ประกอบการพิจารณาอนุญาตใช้น้ำ เพื่อให้ไม่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของกลุ่มน้ำ

3.2.3 แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

ตามประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม และแผนการใช้น้ำ พ.ศ.2567 ได้กำหนดแบบคำขอรับใบอนุญาตสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามไว้ 4 แบบดังนี้

1) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา ให้ใช้แบบ **ทน.1**

2) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐ ให้ใช้แบบ **ทน.2**

3) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา ให้ใช้แบบ **ทน.3**

4) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐ ให้ใช้แบบ **ทน.4**

3.2.4 ขั้นตอนขอรับและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

3.2.4.1 การขอรับและการออกใบอนุญาต

บทบัญญัติมาตรา 45 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 วรรคหนึ่ง ประกอบประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม และแผนการบริหารจัดการน้ำ พ.ศ. 2567 และประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง แบบใบรับคำขอ ใบอนุญาต คำขอต่ออายุใบอนุญาต คำขอโอนใบอนุญาต คำขอรับใบแทนใบอนุญาต และแบบอื่นๆ พ.ศ. 2567 กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขสำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไว้ รายละเอียดดังนี้

1) ผู้ประสงค์ขอรับใบอนุญาตให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

ผู้ประสงค์ขอรับใบอนุญาตให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ พร้อมแผนการบริหารจัดการน้ำ และเอกสารหรือหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอโดยใช้แบบตามที่ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม และแผนการบริหารจัดการน้ำ พ.ศ. 2567 และประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง แบบใบรับคำขอ ใบอนุญาต คำขอต่ออายุใบอนุญาต คำขอโอนใบอนุญาต คำขอรับใบแทนใบอนุญาต และแบบอื่นๆ พ.ศ. 2567 กำหนดตามประเภทการขออนุญาต ใช้น้ำ ดังนี้

(1) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา ให้ใช้แบบ **ทน.1**

(2) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็น
นิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐ ให้ใช้แบบ ทน.2

(3) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็น
บุคคลธรรมดา ให้ใช้แบบ ทน.3

(4) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็น
นิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐ ให้ใช้แบบ ทน.4

ภาพที่ 3.2.4.1-1 คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง (แบบ ทน.๑)

๒. รายละเอียดในการขอรับใบอนุญาต (โปรดระบุให้ชัดเจน)

วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำตามลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำประเภทที่สอง

ขออนุญาตใช้น้ำเพื่อกิจกรรมด้านใด

- เพื่อการอุตสาหกรรม
- เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า
- เพื่อการประปา
- เพื่อกิจการอื่น (ระบุ).....

ทั้งนี้ ตามลักษณะหรือรายละเอียดที่กำหนดในกฎกระทรวงตามความในมาตรา ๔๑ วรรคสอง (โปรดระบุ
ลักษณะหรือรายละเอียดให้ชัดเจน)

รายละเอียดการขอใช้น้ำ

การติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำแบบการไหลในท่อ(มาตรวัดน้ำ)

ประเภท/ชนิด

- มาตรวัดน้ำในท่อแบบใบพัด (Paddle Wheel)
- มาตรวัดน้ำในท่อแบบอิเล็กโตรแมกเนติก (Electromagnetic)
- มาตรวัดน้ำในท่อแบบอัลตราโซนิก (Ultrasonic Flowmeter)
- อื่นๆ (ระบุ).....

ปริมาณการใช้น้ำสูงสุดต่อวัน.....ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ปริมาณการใช้น้ำต่อเดือน (ไม่เกินเดือนละ/ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน) พร้อมระบุการใช้น้ำช่วงฤดูแล้ง และฤดูฝน

การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำแบบการไหลในทางน้ำเปิด

ประเภท/ชนิด

- ประตูระบายน้ำแบบบานตรง (Slide gate)
- ประตูระบายน้ำแบบบานโค้ง (Radial Gate)
- อาคารแบบไม่ใช้บานบังคับน้ำ รางวัดน้ำแบบพาร์แชล (Parshall Flume)
- เครื่องมือวัดปริมาณน้ำในทางน้ำเปิดที่ไหลด้วยแรงโน้มถ่วง
- อื่นๆ (ระบุ).....

ปริมาณการใช้น้ำสูงสุดต่อวัน.....ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ปริมาณการใช้น้ำต่อเดือน (ไม่เกินเดือนละ/ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน) พร้อมระบุการใช้น้ำช่วงฤดูแล้ง และฤดูฝน

พิกัด (จุดสูบน้ำ/จุดดึงน้ำ) Zone..... N..... E.....
ตั้งอยู่ เลขที่.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

ปัจจุบันได้รับอนุญาตให้ใช้น้ำจากหน่วยงานใดมาก่อนหรือไม่ ถ้ามีให้ระบุรายละเอียดของการได้รับอนุญาต
หรือใบอนุญาตที่ได้รับและหน่วยงานที่อนุญาตหรือออกใบอนุญาตอย่างชัดเจน หรือถ้าเป็นกรณีที่คำขอรับอนุญาตให้
ใช้น้ำยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้แจ้งรายละเอียดด้วยว่าคำขอดังกล่าวอยู่ในขั้นตอนใด

พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารหรือหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยดังนี้

- หลักฐานการจดทะเบียนหรือจัดแจ้งตามกฎหมาย
- เลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร
- สำเนาหนังสือเดินทางของผู้ขอรับใบอนุญาต (กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตไม่มีสัญชาติไทย)
- กรณีมอบอำนาจได้แนบสำเนาหนังสือมอบอำนาจซึ่งติดอากรแสตมป์ถูกต้องตามกฎหมายพร้อมเลข
ประจำตัวประชาชนหรือเลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือสำเนาหนังสือเดินทางของผู้มอบอำนาจ
และผู้รับมอบอำนาจ
- แบบคำขอตัดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำพร้อมรายละเอียดการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ และเอกสาร
หลักฐาน (กรณีผู้ใช้น้ำประสงค์จะยื่นขออนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำพร้อมการยื่นขออนุญาตใช้น้ำ)
- ผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำเบื้องต้น ในกรณีขอใช้น้ำเกิน ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวันประกอบการ
พิจารณาอนุญาตใช้น้ำ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของกลุ่มน้ำ
- เอกสารหลักฐานประกอบการขอลดหย่อนหรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ตามกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนด
อัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำ
ประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗
- เอกสารหรือหลักฐานอื่น เช่น เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดิน

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต/ ผู้รับมอบอำนาจ

หมายเหตุ:

กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตใช้น้ำแจ้งข้อมูลหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

ภาพที่ 3.2.4.1-2 คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง (แบบทน.๒)

๒. รายละเอียดในการขอรับใบอนุญาต (โปรดระบุให้ชัดเจน)

วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำตามลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำประเภทที่สอง

ขออนุญาตใช้น้ำเพื่อกิจกรรมด้านใด

- เพื่อการอุตสาหกรรม
- เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า
- เพื่อการประปา
- เพื่อกิจการอื่น (ระบุ).....

ทั้งนี้ ตามลักษณะหรือรายละเอียดที่กำหนดในกฎกระทรวงตามความในมาตรา ๔๑ วรรคสอง (โปรดระบุลักษณะหรือรายละเอียดให้ชัดเจน)

.....
.....
.....

รายละเอียดการขอใช้น้ำ

การติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำแบบการไหลในท่อ(มาตรวัดน้ำ)

ประเภท/ชนิด

- มาตรวัดน้ำในท่อแบบใบพัด (Paddle Wheel)
- มาตรวัดน้ำในท่อแบบอิเล็กโตรแมกเนติก (Electromagnetic)
- มาตรวัดน้ำในท่อแบบอัลตราโซนิก (Ultrasonic Flowmeter)
- อื่นๆ (ระบุ).....

ปริมาณการใช้น้ำสูงสุดต่อวัน.....ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ปริมาณการใช้น้ำต่อเดือน (ไม่เกินเดือนละ/ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน) พร้อมระบุการใช้น้ำช่วงฤดูแล้ง และฤดูฝน

.....
.....
.....

การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำแบบการไหลในทางน้ำเปิด

ประเภท/ชนิด

- ประตูระบายน้ำแบบบานตรง (Slide gate)
- ประตูระบายน้ำแบบบานโค้ง (Radial Gate)
- อาคารแบบไม่ใช้บานบังคับน้ำ รางวัดน้ำแบบพาร์แชล (Parshall Flume)
- เครื่องมือวัดปริมาณน้ำในทางน้ำเปิดที่ไหลด้วยแรงโน้มถ่วง
- อื่นๆ (ระบุ).....

ปริมาณการใช้น้ำสูงสุดต่อวัน.....ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ปริมาณการใช้น้ำต่อเดือน (ไม่เกินเดือนละ/ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน) พร้อมระบุการใช้น้ำช่วงฤดูแล้ง และฤดูฝน

.....
.....
.....

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

พิกัด (จุดสูบน้ำ/จุดดึงน้ำ) Zone.....N.....E.....
ตั้งอยู่ เลขที่.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

ปัจจุบันได้รับอนุญาตให้ใช้น้ำจากหน่วยงานใดมาก่อนหรือไม่ ถ้ามีให้ระบุนรายละเอียดของการได้รับอนุญาต
หรือใบอนุญาตที่ได้รับและหน่วยงานที่อนุญาตหรือออกใบอนุญาตอย่างชัดเจน หรือถ้าเป็นกรณีที่คำขอรับอนุญาตให้ใช้น้ำ
ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้แจ้งรายละเอียดด้วยว่าคำขอดังกล่าวอยู่ในขั้นตอนใด

พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารหรือหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยดังนี้

- หลักฐานการจดทะเบียนหรือจดทะเบียนตามกฎหมาย
- เลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร
- สำเนาหนังสือเดินทางของผู้ขอรับใบอนุญาต (กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตไม่มีสัญชาติไทย)
- กรณีมอบอำนาจได้แนบสำเนาหนังสือมอบอำนาจซึ่งติดอากรแสตมป์ถูกต้องตามกฎหมายพร้อมเลขประจำตัวประชาชนหรือเลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือสำเนาหนังสือเดินทางของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ
- แบบคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำพร้อมรายละเอียดการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ และเอกสารหลักฐาน (กรณีผู้ใช้น้ำประสงค์ขอยื่นขออนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำพร้อมกับการยื่นขออนุญาตใช้น้ำ)
- ผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำเบื้องต้น ในกรณีขอใช้น้ำเกิน ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวันประกอบการพิจารณาอนุญาตใช้น้ำ เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ
- เอกสารหลักฐานประกอบการยื่นขอลดหย่อนหรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ตามกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่า ใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗
- เอกสารหรือหลักฐานอื่น เช่น เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดิน

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต/ ผู้รับมอบอำนาจ

หมายเหตุ:

กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตใช้น้ำแจ้งข้อมูลหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

ภาพที่ 3.2.4.1-3 คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม (แบบ ทน. ๓)

๒. รายละเอียดในการขอรับใบอนุญาต (โปรดระบุให้ชัดเจน)

วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำตามลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำประเภทที่สาม

ขออนุญาตใช้น้ำเพื่อกิจกรรมด้านใด

- เพื่อการอุตสาหกรรม
- เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า
- เพื่อการประปา
- เพื่อกิจการอื่น (ระบุ).....
- เพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่

อย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้ ตามลักษณะหรือรายละเอียดที่กำหนดในกฎกระทรวงตามความในมาตรา ๔๑ วรรคสอง (โปรดระบุ
ลักษณะหรือรายละเอียดให้ชัดเจน)

รายละเอียดการขอใช้น้ำ

การติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำแบบการไหลในท่อ(มาตรวัดน้ำ)

ประเภท/ชนิด

- มาตรวัดน้ำในท่อแบบใบพัด (Paddle Wheel)
- มาตรวัดน้ำในท่อแบบอิเล็กโตรแมกเนติก (Electromagnetic)
- มาตรวัดน้ำในท่อแบบอัลตราโซนิก (Ultrasonic Flowmeter)
- อื่นๆ (ระบุ).....

ปริมาณการใช้น้ำสูงสุดต่อวัน.....ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ปริมาณการใช้น้ำต่อเดือน (ไม่เกินเดือนละ/ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน) พร้อมระบุการใช้น้ำช่วงฤดูแล้ง และฤดูฝน

การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำแบบการไหลในทางน้ำเปิด

ประเภท/ชนิด

- ประตูระบายน้ำแบบบานตรง (Slide gate)
- ประตูระบายแบบบานโค้ง (Radial Gate)
- อาคารแบบไม่ใช้บานบังคับน้ำ รางวัดน้ำแบบพาร์แชล (Parshall Flume)
- เครื่องมือวัดปริมาณน้ำในทางน้ำเปิดที่ไหลด้วยแรงโน้มถ่วง
- อื่นๆ (ระบุ).....

ปริมาณการใช้น้ำสูงสุดต่อวัน.....ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ปริมาณการใช้น้ำต่อเดือน (ไม่เกินเดือนละ/ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน) พร้อมระบุการใช้น้ำช่วงฤดูแล้ง และฤดูฝน

พิกัด (จุดสูบน้ำ/จุดดึงน้ำ) Zone..... N..... E.....
ตั้งอยู่ เลขที่..... หมู่ที่..... แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ..... จังหวัด.....

ปัจจุบันได้รับอนุญาตให้ใช้น้ำจากหน่วยงานใดมาก่อนหรือไม่ ถ้ามีให้ระบุรายละเอียดของการได้รับอนุญาต
หรือใบอนุญาตที่ได้รับและหน่วยงานที่อนุญาตหรือออกใบอนุญาตอย่างชัดเจน หรือถ้าเป็นกรณีที่ไม่ได้รับอนุญาตให้
ใช้น้ำยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้แจ้งรายละเอียดด้วยว่าค่าขอตั้งกล่าวอยู่ในขั้นตอนใด

๓. รายละเอียดประเภทโครงการ กิจการ หรือการดำเนินการซึ่งเป็นที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบ
สิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (โปรดระบุให้ชัดเจน)

พร้อมทั้งคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารหรือหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยดังนี้

- หลักฐานการจดทะเบียนหรือจัดแจ้งตามกฎหมาย
- เลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร
- สำเนาหนังสือเดินทางของผู้ขอรับใบอนุญาต (กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตไม่มีสัญชาติไทย)
- กรณีมอบอำนาจได้แนบสำเนาสื่อมอบอำนาจซึ่งติดอากรแสตมป์ถูกต้องตามกฎหมายพร้อมเลข

ประจำตัวประชาชนหรือเลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือสำเนาหนังสือเดินทางของผู้มอบอำนาจ
และผู้รับมอบอำนาจ

- แบบคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำพร้อมรายละเอียดการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ และเอกสาร
หลักฐาน (กรณีผู้ใช้น้ำประสงค์จะยื่นขออนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำพร้อมกับการยื่นขออนุญาตใช้น้ำ)
- ผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำเบื้องต้น ประกอบการพิจารณาอนุญาตใช้น้ำ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวม
ความสมดุลของลุ่มน้ำ
- เอกสารหลักฐานประกอบการขอลดหย่อนหรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ตามกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนด
อัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำ
ประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗
- เอกสารหรือหลักฐานอื่น เช่น เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดิน

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต/ ผู้รับมอบอำนาจ

หมายเหตุ:

กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตใช้น้ำแจ้งข้อมูลหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

๒. รายละเอียดในการขอรับใบอนุญาต (โปรดระบุให้ชัดเจน)

วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำตามลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำประเภทที่สาม

ขออนุญาตใช้น้ำเพื่อกิจกรรมด้านใด

- เพื่อการอุตสาหกรรม
- เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า
- เพื่อการประปา
- เพื่อกิจการอื่น (ระบุ).....
- เพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่

อย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้ ตามลักษณะหรือรายละเอียดที่กำหนดในกฎกระทรวงตามความในมาตรา ๔๑ วรรคสอง (โปรดระบุลักษณะหรือรายละเอียดให้ชัดเจน)

.....
.....
.....

รายละเอียดการขอใช้น้ำ

การติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำแบบการไหลในท่อ(มาตรวัดน้ำ)

ประเภท/ชนิด

- มาตรวัดน้ำในท่อแบบใบพัด (Paddle Wheel)
- มาตรวัดน้ำในท่อแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electromagnetic)
- มาตรวัดน้ำในท่อแบบอัลตราโซนิก (Ultrasonic Flowmeter)
- อื่นๆ (ระบุ).....

ปริมาณการใช้น้ำสูงสุดต่อวัน.....ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ปริมาณการใช้น้ำต่อเดือน (ไม่เกินเดือนละ/ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน) พร้อมระบุการใช้น้ำช่วงฤดูแล้ง และฤดูฝน

.....
.....
.....

การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำแบบการไหลในทางน้ำเปิด

ประเภท/ชนิด

- ประตูระบายน้ำแบบบานตรง (Slide gate)
- ประตูระบายน้ำแบบบานโค้ง (Radial Gate)
- อาคารแบบไม่ใช้บานบังคับน้ำ รางวัดน้ำแบบพาร์แชล (Parshall Flume)
- เครื่องมือวัดปริมาณน้ำในทางน้ำเปิดที่ไหลด้วยแรงโน้มถ่วง
- อื่นๆ (ระบุ).....

ปริมาณการใช้น้ำสูงสุดต่อวัน.....ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ปริมาณการใช้น้ำต่อเดือน (ไม่เกินเดือนละ/ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน) พร้อมระบุการใช้น้ำช่วงฤดูแล้ง และฤดูฝน

.....
.....
.....

พิกัด (จุดสูบน้ำ/จุดตักน้ำ) Zone.....N.....E.....
ตั้งอยู่ เลขที่.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

ปัจจุบันได้รับอนุญาตให้ใช้น้ำจากหน่วยงานใดมาก่อนหรือไม่ ถ้ามีให้ระบุรายละเอียดของการได้รับอนุญาต
หรือใบอนุญาตที่ได้รับและหน่วยงานที่อนุญาตหรือออกใบอนุญาตอย่างชัดเจน หรือถ้าเป็นกรณีที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้น้ำ
ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้แจ้งรายละเอียดด้วยว่าค่าขอตั้งกล่าวอยู่ในขั้นตอนใด

๓. รายละเอียดประเภทโครงการ กิจการ หรือการดำเนินการซึ่งเป็นกรณีที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบ
สิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (โปรดระบุให้ชัดเจน)

พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารหรือหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยดังนี้

- หลักฐานการจดทะเบียนหรือจัดแจ้งตามกฎหมาย
- เลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร
- สำเนาหนังสือเดินทางของผู้ขอรับใบอนุญาต (กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตไม่มีสัญชาติไทย)
- กรณีมอบอำนาจได้แนบสำเนาหนังสือมอบอำนาจซึ่งติดอากรแสตมป์ถูกต้องตามกฎหมายพร้อมเลขประจำตัวประชาชนหรือเลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือสำเนาหนังสือเดินทางของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ
- แบบคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำพร้อมรายละเอียดการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ และเอกสารหลักฐาน (กรณีผู้ใช้น้ำประสงค์ขออนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำพร้อมกับการยื่นขออนุญาตใช้น้ำ)
- ผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำเบื้องต้น ประกอบการพิจารณาอนุญาตใช้น้ำ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ
- เอกสารหลักฐานประกอบการขอลดหย่อนหรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ตามกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่า ใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗
- เอกสารหรือหลักฐานอื่น เช่น เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดิน

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต/ ผู้รับมอบอำนาจ

หมายเหตุ:

กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตใช้น้ำแจ้งข้อมูลหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

ภาพที่ 3.2.4.1-5 แผนการบริหารจัดการน้ำ

แผนการบริหารจัดการน้ำ

ประกอบด้วย

ชื่อผู้ขอรับใบอนุญาต.....ขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่.....
ได้จัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำขึ้นมาพร้อมกับคำขอรับใบอนุญาต โดยมีรายละเอียดตามรายการ ดังต่อไปนี้

๑. วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำ

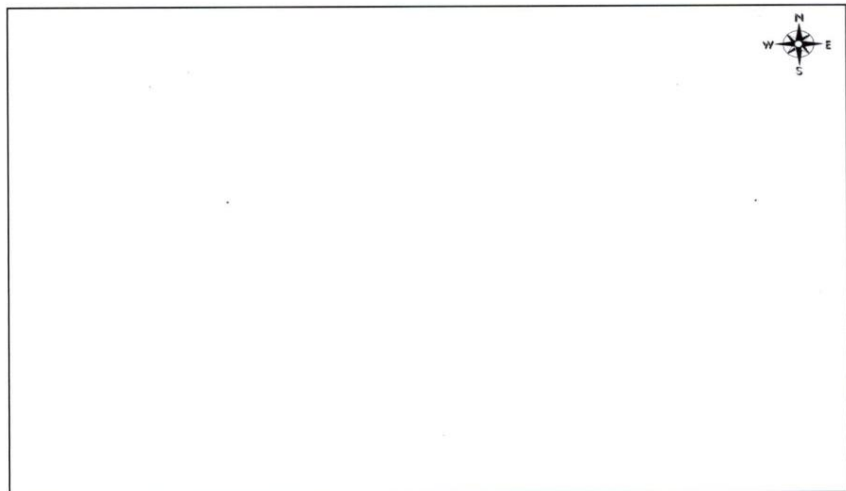
.....
.....

๒. แหล่งน้ำที่จะใช้ พร้อมทั้งแผนที่แสดงเส้นทางเข้าถึงแหล่งน้ำโดยสังเขป

๒.๑ แหล่งน้ำผิวดินหรือน้ำดิบ ระบุชื่อแหล่งน้ำ ลุ่มน้ำ พร้อมตำแหน่งที่ตั้ง และความจุเก็บกักหรืออัตราการไหลสูงสุด
แหล่งน้ำผิวดินหรือน้ำดิบ/ลำน้ำ.....
ลุ่มน้ำ.....
ที่ตั้ง แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด

ความจุเก็บกักของแหล่งน้ำ.....ล้านลูกบาศก์เมตร
อัตราการไหลสูงสุด(กรณีลำน้ำ).....ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที
อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๒.๒ แผนที่แสดงเส้นทางเข้าถึงแหล่งน้ำโดยสังเขป (โดยแสดงระยะทาง หลักกิโลเมตร และสถานที่ใกล้เคียงที่เห็น
ได้ง่าย หรือที่รู้จักโดยทั่วไป) รวมถึงพิกัดตำแหน่งจุดสูบน้ำหรือชักน้ำไปใช้ในกิจการ ทางน้ำหรือท่อส่งน้ำไปยัง
สถานที่กักเก็บน้ำพร้อมภาพถ่าย

๓. การดำเนินกิจกรรมในทรัพยากรน้ำสาธารณะและกิจการการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สาม

- เพื่อการอุตสาหกรรม
- เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า
- เพื่อการประปา
- เพื่อกิจการอื่น(ระบุ).....
- เพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่

อย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้ ตามลักษณะหรือรายละเอียดที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๔๑ วรรคสอง (โปรดระบุลักษณะหรือรายละเอียดให้ชัดเจน)

.....
.....
.....

๔. ศักยภาพในการผลิตสูงสุด (fullcapacity) ของการประกอบกิจการในปัจจุบันหรือที่จะขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สาม สำหรับกิจการแต่ละประเภท

- กำลังการผลิต.....ต่อวัน หรือ.....ต่อปี
- ขนาดพื้นที่ของโรงงาน.....ตารางเมตร
- จำนวนห้องพัก.....ห้อง
- จำนวนผู้ใช้บริการ.....ต่อปี
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๕. ปริมาณการปริมาณน้ำที่ใช้หรือที่จะใช้จากแหล่งน้ำผิวดินหรือน้ำดิบในปัจจุบัน

- ใช้ในกระบวนการผลิต.....ลบ.ม./วัน
 - ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต.....ลบ.ม./วัน
 - ใช้ในการอุตสาหกรรม.....ลบ.ม./วัน
 - ใช้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.....ลบ.ม./วัน
 - ใช้ในเกษตรกรรมเพื่อการพาณิชย์.....ลบ.ม./วัน
 - อื่นๆ.....ลบ.ม./วัน
- รวมปริมาณน้ำที่ประสงค์จะขออนุญาตใช้ทั้งหมด.....ลบ.ม./วัน.....ลบ.ม./ปี

๖. ปริมาณการปริมาณน้ำที่จะกักเก็บไว้เพื่อใช้

ปริมาณน้ำที่จะกักเก็บไว้ใช้จำนวน ลบ.ม./ปี (ฤดูแล้ง.....ลบ.ม. ฤดูฝน.....ลบ.ม.)
โดยคำนวณจากสัดส่วนปริมาณน้ำที่ประสงค์จะขออนุญาตใช้ทั้งหมดตามรายการข้อ ๕ ซึ่งปริมาณการโดยสอดคล้องกับ
แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง ลบ.ม. ตามรายการข้อ ๔ และแผนจัดการน้ำที่กัก
เก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมตามรายการข้อ ๑๐ลบ.ม.

๗. สถานที่กักเก็บน้ำ พร้อมภาพถ่าย

๗.๑ ยื่นแบบแผนผังโดยสังเขประบุตำแหน่งขอบเขต ขนาด และความจุของสถานที่กักเก็บน้ำในพื้นที่ประกอบการ
อย่างชัดเจน ระบุพิกัดอย่างน้อยสี่มุม เพื่อแสดงขอบเขตสถานที่กักเก็บน้ำ

2) เจ้าหน้าที่ที่จะออกไปรับคำขอและตรวจสอบเอกสารหลักฐาน

เมื่อยื่นคำขอรับใบอนุญาตแล้ว เจ้าหน้าที่ที่จะออกไปรับคำขอโดยใช้แบบ ทน.5 โดยมอบใบรับคำขอให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทำสำเนาและเก็บฉบับสำเนาไว้แนบกับ คำขอดังกล่าว จากนั้นให้ผู้ยื่นคำขอฯ ชำระค่าธรรมเนียมคำขอรับใบอนุญาตใช้น้ำจำนวน 100 บาท โดย เจ้าหน้าที่ดำเนินการออกไปเสีรับเงิน

3) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำขอรับใบอนุญาตและ เอกสารหรือหลักฐาน

เจ้าหน้าที่กองการจัดสรรน้ำจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำขอรับใบอนุญาตและเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ กรณีคำขอรับใบอนุญาต เอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้อง หรือไม่ครบถ้วน ผู้ยื่นขอรับใบอนุญาตจะได้รับแจ้งให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขอรับใบอนุญาต หรือจัดส่งเอกสารหรือ หลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายใน 15 วันนับจากวันที่รับคำขอ หากเกินกำหนดให้จำหน่ายเรื่องออกจาก สารบบ

4) เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบสถานที่ใช้น้ำ

กรณีคำขอรับใบอนุญาต แผนการบริหารจัดการน้ำ และเอกสารหรือหลักฐาน ถูกต้องและครบถ้วนแล้ว เจ้าหน้าที่ประจำท้องที่ของกองการจัดสรรน้ำ หรือสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1-11 ดำเนินการลงพื้นที่ตรวจสอบสถานที่ใช้น้ำ โดยตรวจสอบสภาพสถานที่ใช้น้ำ สภาพแหล่งน้ำ จุดที่ตั้ง น้ำมาใช้ ปริมาณน้ำที่ต้องการใช้ ตามวิธีการตรวจสอบฯ เพื่อประกอบการพิจารณาขออนุญาตใช้น้ำ

กรณีตรวจสอบแล้วพบว่า ไม่ตรงกับเอกสารคำขอและแผนการบริหารจัดการน้ำ ต้องดำเนินการแจ้งแก้ไขต่อผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตใช้น้ำทันที

5) คณะทำงานกลั่นกรองพิจารณาตรวจสอบ เสนอความเห็น

เมื่อผ่านการตรวจสอบสถานที่ใช้น้ำ-แหล่งน้ำและเอกสารทั้งหมดมีความถูกต้อง ครบถ้วนแล้ว ให้เจ้าหน้าที่กองการจัดสรรน้ำ หรือสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1-11 แสกนเอกสารคำขอ พร้อมหลักฐานทุกแผ่น และส่งฉบับจริงมายังกองการจัดสรรน้ำโดยเร็วที่สุด

ให้เจ้าหน้าที่กองการจัดสรรน้ำนำคำขอและแผนบริหารจัดการน้ำส่งไป ดำเนินการพิจารณาสมมูลน้ำระดับแหล่งน้ำ ระดับลุ่มน้ำสาขา ระดับลุ่มน้ำหลัก และสรุปผลการพิจารณา โดยเห็นควรอนุญาต หรือเห็นควรอนุญาตแต่ให้ปรับลดปริมาณน้ำ หรือไม่เห็นควรอนุญาต แล้วแต่กรณี

คณะทำงานกลั่นกรองฯ ตรวจสอบและให้ความเห็นคำขอรับใบอนุญาตใช้น้ำ ประเภทที่สองและประเภทที่สาม ตามหลักกฎหมาย และหลักวิชาการอย่างรอบคอบ รัดกุม รวมทั้งเสนอ ความเห็น

6) อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำมีคำสั่งรับคำขอ

เมื่อดำเนินกระบวนการเสร็จสิ้นจนถึง 2.4.1.6 แล้ว ให้เจ้าหน้าที่กองการจัดสรรน้ำรวบรวมคำขอและเอกสารเสนอเรื่องต่ออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำให้มีคำสั่งรับคำขอ

7) กรมทรัพยากรรวบรวมข้อมูล ข้อพิจารณา และข้อคิดเห็น เสนอ คณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช.

เจ้าหน้าที่กองการจัดสรรน้ำส่งเอกสารไปยังสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อให้

- คณะกรรมการลุ่มน้ำที่ผู้ยื่นขออนุญาตใช้น้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่ (กรณีขอใช้น้ำประเภทที่สอง)
- คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) (กรณีเป็นการใช้น้ำประเภทที่สาม)

พิจารณาให้ความเห็นชอบและแจ้งผลการพิจารณาให้กรมทรัพยากรน้ำทราบ ภายใน 25 วัน นับจากวันที่อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำมีคำสั่งรับคำขอ

กรณีไม่ผ่านความเห็นชอบ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำมีคำสั่งไม่อนุญาต ให้เจ้าหน้าที่แจ้งผู้ยื่นคำขอโดยแสดงเหตุผลและสิทธิในการอุทธรณ์ เมื่อผู้ยื่นคำขอมีความประสงค์ขอยื่นอุทธรณ์ ให้เจ้าหน้าที่ของกองการจัดสรรน้ำรับเรื่องอุทธรณ์เสนอต่อกลุ่มงานนิติการ และเสนอต่อปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อพิจารณาการอุทธรณ์ต่อไป

8) แจ้งผลการพิจารณาผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช.

เมื่อคำขอรับใบอนุญาตผ่านความเห็นชอบ ให้เจ้าหน้าที่กองการจัดสรรน้ำหรือสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1-11 แจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบผลเป็นหนังสือหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายในระยะเวลา 30 วันนับแต่วันที่อธิบดีมีคำสั่งรับคำขอ และให้ผู้ขอรับใบอนุญาตมาชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำ จำนวน 2,500 บาท กรณีขอใช้น้ำประเภทที่สอง และจำนวน 12,500 บาท กรณีขอใช้น้ำประเภทที่สาม กับเจ้าหน้าที่ประจำท้องที่ของกองการจัดสรรน้ำหรือสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1-11 ภายในระยะเวลา 15 วัน นับจากวันที่ทราบผล

9) ออกใบอนุญาต

เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตแล้วอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำหรือ ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจพิจารณา

- อนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามแบบ **ทน.6** หรือ
- อนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามแบบ **ทน.7** (แล้วแต่กรณี)

โดยลงลายมือชื่อผู้ออกใบอนุญาตและประทับตรากรมทรัพยากรน้ำ โดยกองการ
จัดสรรน้ำจะดำเนินการออกใบอนุญาตใช้น้ำ 3 ฉบับ สำหรับผู้ถือใบอนุญาตใช้น้ำ กรมทรัพยากรน้ำโดย
เก็บไว้ที่กองการจัดสรรน้ำ และพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำท้องที่ โดยเก็บไว้ที่สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1-11

ภาพที่ 3.2.4.1-6 ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง (แบบ ทน.๖)

แบบ ทน. ๖

รหัสหน่วยงาน.....

ใบอนุญาตเลขที่.....

ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง

ตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำ.....

อนุญาตให้.....
ที่อยู่เลขที่..... หมู่ที่..... ต.รอก/ชอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

พิกัด (จุดสูบน้ำ/จุดตึงน้ำ) Zone..... N..... E.....
เลขที่..... หมู่ที่..... ต.รอก/ชอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

เป็นผู้ใช้น้ำประเภทที่สองจากทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานตามกฎหมาย
ว่าด้วยการชลประทานและไม่ใช่จากบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล มีระยะเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่
ได้รับอนุญาตเป็นต้นไป ปริมาณน้ำไม่เกิน..... ลบ.ม./วัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์
ในการใช้น้ำเพื่อ.....
ภายใต้เงื่อนไขท้ายใบอนุญาตนี้

อนุญาตตามคำขอรับใบอนุญาตเลขที่..... ลงวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตชื่อ.....

เลขประจำตัวประชาชน

เป็นผู้แทนของ (กรณีมอบอำนาจ).....

ตามหนังสือมอบอำนาจ.....

อนุญาตตั้งแต่วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... ถึงวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ออกให้เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

ประทับตรากรมทรัพยากรน้ำไว้เป็นสำคัญ

เงื่อนไขท้ายใบอนุญาตการใช้น้ำ

ผู้รับใบอนุญาตราย.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และกฎกระทรวงการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำจากทรัพยากรน้ำสาธารณะ ดังนี้

ข้อ ๑ ใบอนุญาตการใช้น้ำฉบับนี้ ออกให้ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบเพื่อการจัดสรรการใช้ การบริหารจัดการ และสิทธิในน้ำ ซึ่งได้ใช้บังคับอยู่แล้วในเวลานี้ หรือที่จะประกาศใช้ต่อไปในภายหน้า ซึ่งผู้รับใบอนุญาตจะอ้างเอาใบอนุญาตการใช้น้ำนี้ขึ้นเป็นข้อยกเว้นมิให้ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับแห่งกฎหมาย กฎ หรือระเบียบ เพื่อการจัดสรร การใช้ การบริหารจัดการ และสิทธิในน้ำนั้น มิได้

ข้อ ๒ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตนำใบอนุญาตการใช้น้ำไปแอบอ้างการได้รับอนุญาตให้ใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในพื้นที่อื่น นอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาต ไม่ว่าจะ เป็นประเภทเดียวกันหรือต่างประเภทกัน

ข้อ ๓ เมื่อได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำแล้ว ผู้รับใบอนุญาตต้องดำเนินการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ ให้เป็นไปตามประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำกำหนด

ถ้าผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ ตามระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมายในวรรคแรก ผู้รับใบอนุญาตจะต้องชำระค่าใช้น้ำรายวันตามปริมาณสูงสุดที่ขนาดของเครื่องสูบน้ำจะสูบน้ำได้ในยี่สิบสี่ชั่วโมงต่อวันทุกเครื่องรวมกัน จนกว่าผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำจะดำเนินการซ่อมแซมเครื่องมือวัดปริมาณน้ำหรือติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำตัวใหม่ทดแทน และแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ

ข้อ ๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องดูแลเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำของตนให้อยู่ในสภาพดีและใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา และต้องคอยดูแลมิให้ลวดที่ร้อยมาตรและตะกั่วที่ประทับตรารอยต่อลวดไว้มิให้ถูกทำลาย หากถูกทำลายให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

เพื่อประโยชน์ในการจัดสรร การใช้ การบริหารจัดการ และสิทธิในน้ำ ในระหว่างการใช้เครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำของผู้รับใบอนุญาต พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือดังกล่าวและอุปกรณ์อื่นที่เกี่ยวข้องได้ หากพบข้อบกพร่องประการใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิสั่งให้แก้ไขปรับปรุงภายในระยะเวลาที่เหมาะสมได้ ซึ่งผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ถ้าผู้รับใบอนุญาตมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งจนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๕ การดัดแปลงเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำภายหลังการติดตั้งและผ่านการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว เพื่อให้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ดังกล่าวทำงานไม่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อประโยชน์ของผู้รับใบอนุญาตเอง ผู้รับใบอนุญาตจะต้องชำระค่าใช้น้ำตามปริมาณสูงสุดที่ได้รับอนุญาตตามใบอนุญาตการใช้น้ำตามจำนวนวันที่ได้กระทำการนั้น

ข้อ ๖ ผู้รับใบอนุญาตต้องใช้น้ำไม่เกินปริมาณที่ได้รับตามใบอนุญาตการใช้น้ำ หากใช้น้ำเกินปริมาณที่ได้รับ ให้รายงานเหตุแห่งการใช้น้ำเกินปริมาณที่ได้รับทุกสิ้นเดือน ต่อกรมทรัพยากรน้ำ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในพื้นที่นั้น และเมื่อถึงรอบจ่ายค่าใช้น้ำ ให้จ่ายค่าน้ำส่วนที่ใช้เกินใบอนุญาตการใช้น้ำด้วยทั้งหมดในคราวเดียวกัน

ผู้รับใบอนุญาตที่ใช้น้ำเกินปริมาณที่ได้รับตามใบอนุญาตการใช้น้ำ แต่ไม่ดำเนินการตามเงื่อนไขในวรรคแรก ถือเป็นการปฏิบัติผิดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตการใช้น้ำ

ข้อ ๗ ผู้รับใบอนุญาตต้องไม่ทำให้ทรัพยากรน้ำสกปรก ปนเปื้อนสิ่งโสโครก เป็นพิษ หรือเป็นอันตราย
อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ อันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ปฏิบัติงาน
ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้รับใบอนุญาต

ข้อ ๘ กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตมีการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ได้มีการติดตั้งตามที่
กรมทรัพยากรน้ำได้ให้อนุญาตไว้ ให้แจ้งกรมทรัพยากรน้ำภายใน ๓ (สาม) วัน เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่
เข้าตรวจสอบให้เป็นไปตาม กฎข้อบังคับ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ หากผู้รับใบอนุญาตมิได้ดำเนินการและปล่อยให้ระยะเวลาล่วงพ้นกำหนดตามวรรคแรก
จนพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำดังกล่าว ถือว่าผู้รับใบอนุญาตมีเจตนาฝ่าฝืนข้อบังคับหรือเงื่อนไขท้าย
ใบอนุญาตการใช้น้ำ

ข้อ ๙ ผู้รับใบอนุญาตต้องชำระค่าใช้น้ำตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและ
ประเภทที่สามที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยอัตราการจัดเก็บดังกล่าว
หากมีการกำหนดอัตราขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นหรือลดลง ผู้รับใบอนุญาตจะต้องชำระเงินค่าใช้น้ำ
ตามอัตราใหม่ที่ โดยไม่มีข้อโต้แย้ง

ข้อ ๑๐ กรณีผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนเงื่อนไขข้อ ๒ ๕ ๖ ๗ และข้อ ๘ กรมทรัพยากรน้ำจะพิจารณาให้
หยุดการใช้น้ำ หรือพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ และดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๑ ผู้รับใบอนุญาตได้รับทราบและเข้าใจเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตการใช้น้ำทุกข้อแล้ว รวมทั้ง
ยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไข กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ที่จะบังคับใช้ในภายหน้าทุกประการ

(.....)

ผู้รับใบอนุญาต

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(.....)

ผู้อนุญาต

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ภาพที่ 3.2.4.1-7 ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม (แบบ ทน.๗)

แบบ ทน. ๗

รหัสหน่วยงาน.....

ใบอนุญาตเลขที่

ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม

ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.)

อนุญาตให้.....
ที่อยู่เลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ซอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

พิกัด (จุดสูบน้ำ/จุดตึงน้ำ) Zone..... N..... E.....
เลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ซอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

เป็นผู้ใช้น้ำประเภทที่สามจากทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานตามกฎหมาย
ว่าด้วยการชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล มีระยะเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่
ได้รับอนุญาตเป็นต้นไป ปริมาณน้ำไม่เกิน.....ลบ.ม./วัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์
ในการใช้น้ำเพื่อ.....
ภายใต้เงื่อนไขท้ายใบอนุญาตนี้

อนุญาตตามคำขอรับใบอนุญาตเลขที่..... ลงวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตชื่อ

เลขประจำตัวประชาชน

เป็นผู้แทนของ (กรณีมอบอำนาจ).....

ตามหนังสือมอบอำนาจ.....

อนุญาตตั้งแต่วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... ถึงวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ออกให้เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

ประทับตรากรมทรัพยากรน้ำ

เงื่อนไขท้ายใบอนุญาตการใช้น้ำ

ผู้รับใบอนุญาตราย.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และกฎกระทรวงการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำจากทรัพยากรน้ำสาธารณะ ดังนี้

ข้อ ๑ ใบอนุญาตการใช้น้ำฉบับนี้ ออกให้ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบเพื่อการจัดสรรการใช้ การบริหารจัดการ และสิทธิในน้ำ ซึ่งได้ใช้บังคับอยู่แล้วในเวลานี้ หรือที่จะประกาศใช้ต่อไปในภายหน้า ซึ่งผู้รับใบอนุญาตจะอ้างเอาใบอนุญาตการใช้น้ำนี้ขึ้นเป็นข้อยกเว้นมิให้ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับแห่งกฎหมาย กฎ หรือระเบียบ เพื่อการจัดสรร การใช้ การบริหารจัดการ และสิทธิในน้ำนั้น มิได้

ข้อ ๒ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตนำใบอนุญาตการใช้น้ำไปแอบอ้างการได้รับอนุญาตให้ใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในพื้นที่อื่น นอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาต ไม่ว่าจะประเภทเดียวกันหรือต่างประเภทกัน

ข้อ ๓ เมื่อได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำแล้ว ผู้รับใบอนุญาตต้องดำเนินการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ ให้เป็นไปตามประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำกำหนด

ถ้าผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ ตามระยะเวลาที่กำหนด ตามกฎหมายในวรรคแรก ผู้รับใบอนุญาตจะต้องชำระค่าใช้น้ำรายวันตามปริมาณสูงสุดที่ขนาดของเครื่องสูบน้ำจะสูบน้ำได้ในยี่สิบสี่ชั่วโมงต่อวันทุกเครื่องรวมกัน จนกว่าผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำจะดำเนินการซ่อมแซมเครื่องมือวัดปริมาณน้ำหรือติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำตัวใหม่ทดแทน และแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ

ข้อ ๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องดูแลเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำของตนให้อยู่ในสภาพดีและใช้การได้เต็มประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา และต้องคอยดูแลมิให้ลวดที่ร้อยมาตรและตะกั่วที่ประทับตรารอยต่อลวดไว้มิให้ถูกทำลาย หากถูกทำลายให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

เพื่อประโยชน์ในการจัดสรร การใช้ การบริหารจัดการ และสิทธิในน้ำ ในระหว่างการใช้เครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำของผู้รับใบอนุญาต พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือดังกล่าวและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องได้ หากพบข้อบกพร่องประการใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิสั่งให้แก้ไขปรับปรุงภายในระยะเวลาที่เหมาะสมได้ ซึ่งผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ถ้าผู้รับใบอนุญาตมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งจนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๕ การดัดแปลงเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำภายหลังการติดตั้งและผ่านการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว เพื่อให้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ดังกล่าวทำงานไม่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อประโยชน์ของผู้รับใบอนุญาตเอง ผู้รับใบอนุญาตจะต้องชำระค่าใช้น้ำตามปริมาณสูงสุดที่ได้รับอนุญาตตามใบอนุญาตการใช้น้ำตามจำนวนวันที่ได้กระทำการนั้น

ข้อ ๖ ผู้รับใบอนุญาตต้องใช้น้ำไม่เกินปริมาณที่ได้รับตามใบอนุญาตการใช้น้ำ หากใช้น้ำเกินปริมาณที่ได้รับ ให้รายงานเหตุแห่งการใช้น้ำเกินปริมาณที่ได้รับทุกสิ้นเดือนต่อกรมทรัพยากรน้ำ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในพื้นที่นั้น และเมื่อถึงรอบจ่ายค่าใช้น้ำ ให้จ่ายค่าน้ำส่วนที่เกินใบอนุญาตการใช้น้ำด้วยทั้งหมดในคราวเดียวกัน

ผู้รับใบอนุญาตที่ใช้น้ำเกินปริมาณที่ได้รับตามใบอนุญาตการใช้น้ำ แต่ไม่ดำเนินการตามเงื่อนไขในวรรคแรก ถือเป็นการปฏิบัติผิดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตการใช้น้ำ

ข้อ ๗ ผู้รับใบอนุญาตต้องไม่ทำให้ทรัพยากรน้ำสกปรก ปนเปื้อนสิ่งโสโครก เป็นพิษ หรือเป็นอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ อันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ปฏิบัติงานภายใต้ความรับผิดชอบของผู้รับใบอนุญาต

ข้อ ๘ กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตมีการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ได้รับการติดตั้งตามที่
กรมทรัพยากรน้ำได้ให้อนุญาตไว้ ให้แจ้งกรมทรัพยากรน้ำภายใน ๓ (สาม) วัน เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้า
ตรวจสอบให้เป็นไปตาม กฎข้อบังคับ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ หากผู้รับใบอนุญาตมิได้ดำเนินการและปล่อยให้ระยะเวลาล่วงพ้นกำหนดตามวรรคแรก จน
พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำดังกล่าว ถือว่าผู้รับใบอนุญาตมีเจตนาฝ่าฝืนข้อบังคับหรือเงื่อนไขท้าย
ใบอนุญาตการใช้น้ำ

ข้อ ๙ ผู้รับใบอนุญาตต้องชำระค่าใช้น้ำตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและ
ประเภทที่สามที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยอัตราการจัดเก็บดังกล่าว
หากมีการกำหนดอัตราขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นหรือลดลง ผู้รับใบอนุญาตจะต้องชำระเงินค่าใช้น้ำตาม
อัตราใหม่ที่ โดยไม่มีข้อโต้แย้ง

ข้อ ๑๐ กรณีผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนเงื่อนไขข้อ ๒ ๕ ๖ ๗ และข้อ ๘ กรมทรัพยากรน้ำจะพิจารณาให้
หยุดการใช้น้ำ หรือพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ และดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๑ ผู้รับใบอนุญาตได้รับทราบและเข้าใจเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตการใช้น้ำทุกข้อแล้ว รวมทั้ง
ยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไข กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ที่จะบังคับใช้ในภายหน้าทุกประการ

(.....)

ผู้รับใบอนุญาต

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(.....)

ผู้อนุญาต

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

10) แจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตทราบเป็นหนังสือเพื่อมารับใบอนุญาตการใช้น้ำ

เจ้าหน้าที่ประจำท้องที่ของกองการจัดสรรน้ำหรือสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1-11 แจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตทราบเป็นหนังสือหรือทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อมารับใบอนุญาตการใช้น้ำ เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตมารับใบอนุญาตการใช้น้ำ ให้เจ้าหน้าที่ฯ แจ้งหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ผู้รับใบอนุญาต พร้อมให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขท้ายใบอนุญาต เช่น ต้องไม่ใช้น้ำเกินปริมาณที่ได้รับอนุญาต ต้องไม่ทำให้ทรัพยากรน้ำสกปรก ปนเปื้อน เป็นพิษ หรือเป็นอันตราย ต้องชำระค่าใช้น้ำตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำและกองการจัดสรรน้ำเป็นผู้จัดเก็บค่าใช้น้ำตามปริมาณน้ำที่ใช้ภายใต้เงื่อนไขที่กฎกระทรวงกำหนด

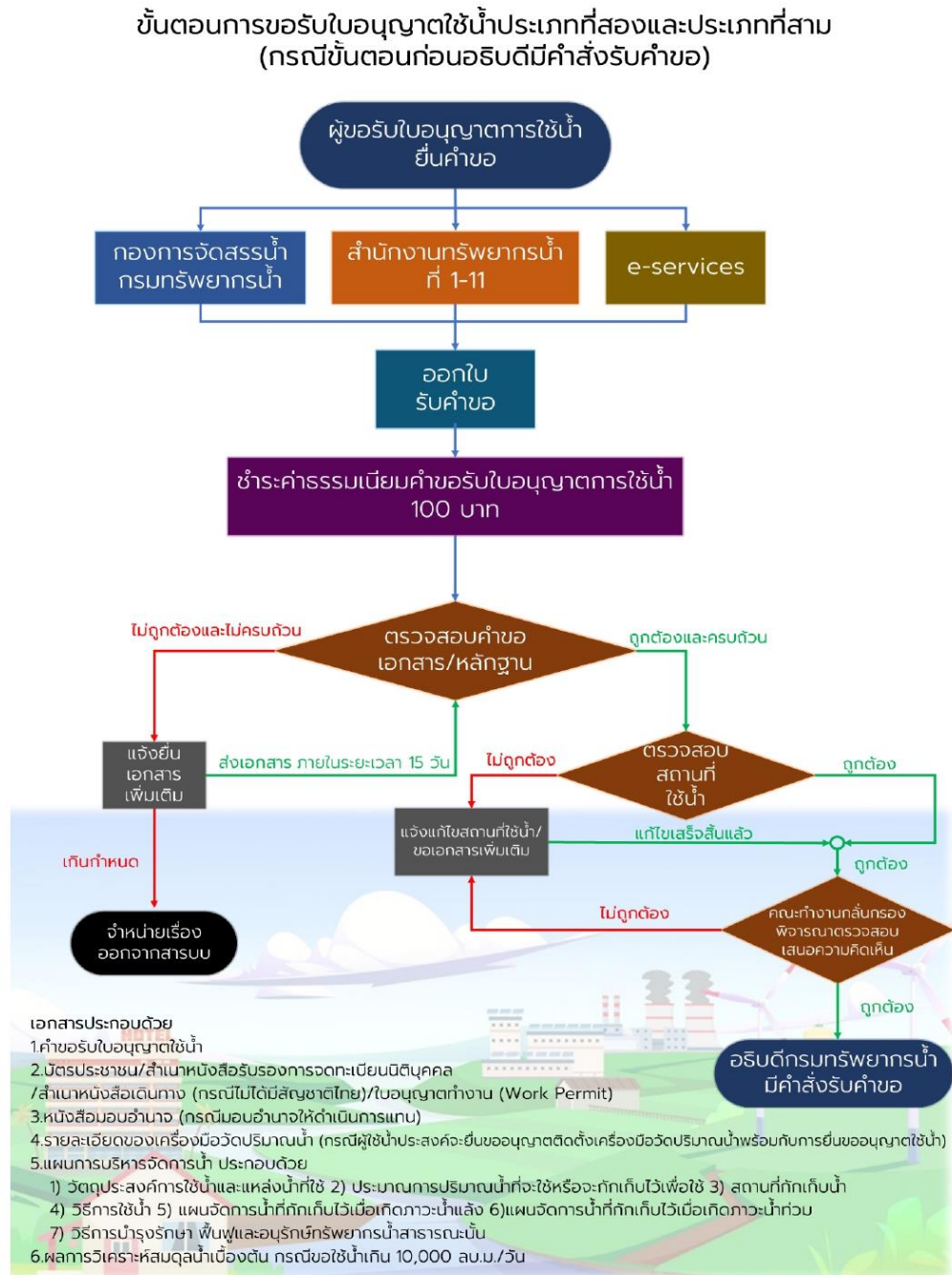
11) ติดตามประเมินผล และควบคุมการใช้น้ำ

พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมการจัดสรรน้ำและสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1-11 ติดตามประเมินผลและควบคุมการใช้น้ำจากอุปกรณ์ตรวจวัดที่ได้มาตรฐานตามประกาศกรมทรัพยากรน้ำฯ

12) เงื่อนไขใบอนุญาตใช้น้ำ

- (1) ใบอนุญาตมีอายุ 5 ปี นับแต่วันที่ออก
- (2) หากผู้รับใบอนุญาตผู้ใดประสงค์จะเปลี่ยนแปลงการดำเนินกิจกรรมในทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือกิจการการใช้น้ำที่ได้รับอนุญาตภายในอายุใบอนุญาต หากยังคงเป็นกิจกรรมหรือกิจการที่อยู่ภายใต้การใช้น้ำประเภทเดียวกัน ให้แจ้งเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมต่ออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้ทำการเปลี่ยนแปลง
- (3) หากการเปลี่ยนแปลงการดำเนินกิจกรรมหรือกิจการจากการใช้น้ำประเภทที่ 2 เป็นการใช้น้ำประเภทที่ 3 ให้ดำเนินการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 3

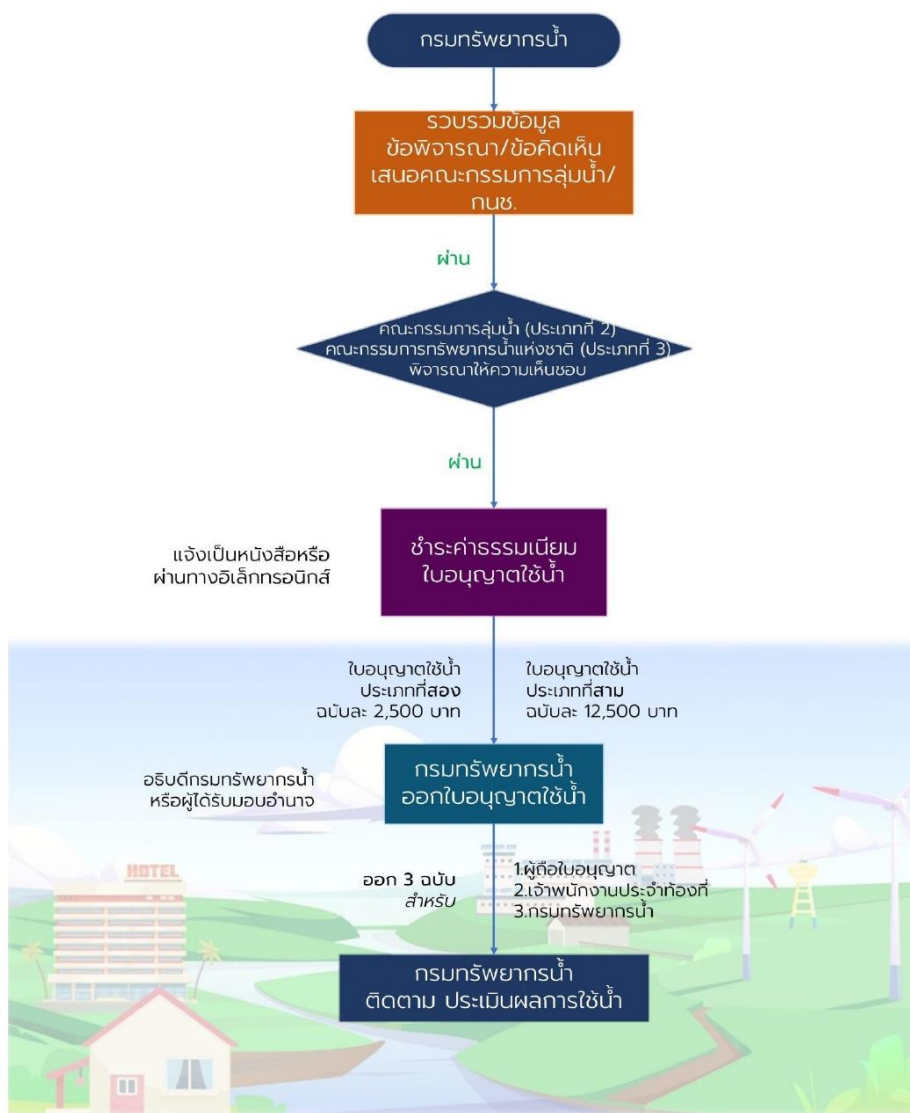
ภาพที่ 3.2.4.1-8 ขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม (กรณีขั้นตอนก่อนออริบตีมีคำสั่งรับคำขอ)

ภาพที่ 1 ผังขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม (กรณีขั้นตอนก่อนออริบตีมีคำสั่งรับคำขอ)

ภาพที่ 3.2.4.1-9 ขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม (กรณี ขั้นตอนหลังอธิบดีมีคำสั่งรับคำขอ)

ขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม (กรณีขั้นตอนหลังอธิบดีมีคำสั่งรับคำขอ)

ภาพที่ 2 ผังขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม (กรณีขั้นตอนหลังอธิบดีมีคำสั่งรับคำขอ)

3.2.5 ขั้นตอนการขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้น้ำ

(1) ผู้ขอรับใบอนุญาตผู้ใดประสงค์ที่จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตล่วงหน้า ไม่เกิน 90 วันก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ พร้อมด้วยแผนบริหารจัดการน้ำ และเอกสารหรือหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ (ทน.8)

(2) เมื่อยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตแล้ว เจ้าหน้าที่จะออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ขอต่ออายุใบไว้เป็นหลักฐาน และจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำขอต่ออายุใบอนุญาต และเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ

กรณีคำขอต่ออายุใบอนุญาต เอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ผู้ยื่นขอรับใบอนุญาตจะได้รับแจ้งให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขอฯ หรือจัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตไม่แก้ไขเพิ่มเติมคำขอฯ หรือไม่จัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในกำหนดระยะเวลา คำขอนั้นจะถูกยกเลิกนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว โดยกรมทรัพยากรน้ำจะแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ

(3) กรณีคำขอต่ออายุใบอนุญาต แผนการบริหารจัดการน้ำ และเอกสารหรือหลักฐานถูกต้องและครบถ้วนแล้ว อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำจะมีคำสั่งรับคำขอรับใบอนุญาตไว้พิจารณา

(4) กรมทรัพยากรน้ำจะแจ้งผลการพิจารณาไปยังผู้ขอรับใบอนุญาตภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาต พร้อมด้วยแผนบริหารจัดการน้ำและเอกสารหรือหลักฐานถูกต้องและครบถ้วน

กรณีมีคำสั่งไม่อนุญาต กรมทรัพยากรน้ำจะแจ้งเป็นหนังสือพร้อมแจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ

เงื่อนไข

(1) ใบอนุญาตมีอายุ 5 ปี นับแต่วันที่ออก

(2) ในการต่ออายุใบอนุญาต ผู้ยื่นคำขอต้องไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราวหรืออยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต และต้องไม่มีหนี้ค่าใช้น้ำค้างชำระหรืออยู่ในระหว่างคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต และต้องไม่มีหนี้ค่าใช้น้ำ ใช้น้ำค้างชำระ

(3) ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่แก้ไขเพิ่มเติมคำขอต่อใบอนุญาต หรือไม่จัดส่งข้อมูลเอกสาร หรือหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่กำหนด ให้ถือว่าคำขอรับใบอนุญาตนั้นเป็นอันยกเลิกนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว และอธิบดีแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ

(4) ในการพิจารณาคำขอต่อใบอนุญาต เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการตามคำขออาจขอให้รับใบอนุญาตชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม รวมถึงถึงอนุญาตให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบสภาพแหล่งน้ำ สถานที่ใช้น้ำ หรือสถานที่กักเก็บน้ำตามสมควร เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาได้

ภาพที่ 3.2.5-10 คำขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้น้ำ (แบบ ทน.๘)

เลขที่รับ.....
วันที่.....
รหัสหน่วยงาน.....
ลงชื่อ.....ผู้รับคำขอ
(สำหรับเจ้าหน้าที่เป็นผู้กรอก)

แบบ ทน. ๘

คำขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้น้ำ

ประเภทที่สอง ประเภทที่สาม

เขียนที่
วันที่ เดือน พ.ศ.

๑. ข้าพเจ้า (ผู้ยื่นคำขอ/ผู้มีอำนาจทำการแทน).....
๑.๑ บุคคลธรรมดา หมายเลขประจำตัวประชาชน.....
อายุ ปี สัญชาติ..... ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่..... ตรอก/ซอย.....
ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
หมายเลขโทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....
ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๑.๒ องค์กรผู้ใช้น้ำ
ที่ตั้งสถานที่ทำการ/ที่ทำการสาขา เลขที่..... หมู่ที่ ตรอก/ซอย.....
ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....
ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๑.๓ นิติบุคคล.....
ทะเบียนเลขที่..... สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่..... หมู่ที่.....
ตรอก/ซอย ถนน..... ตำบล/แขวง
อำเภอ/เขต จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....
ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๑.๔ หน่วยงานของรัฐ
ที่ตั้งสถานที่ทำการ/ที่ทำการสาขา เลขที่..... หมู่ที่ ตรอก/ซอย.....
ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....
ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๒. มีความประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้น้ำ เลขที่
โดยมีวัตถุประสงค์ของการใช้น้ำ (โดยสังเขป) ดังนี้

.....
.....

ปริมาณน้ำที่ได้รับอนุญาตให้ใช้..... ลบ.ม./วัน

พิกัด (จุดสูบน้ำ/จุดตักน้ำ) Zone..... N..... E.....

ที่ตั้ง เลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ซอย..... ถนน.....

แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ..... จังหวัด.....

.....

พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารหรือหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยดังนี้

- หลักฐานการจดทะเบียนหรือจดทะเบียนตามกฎหมาย
- เลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร
- สำเนาหนังสือเดินทางของผู้ขอรับใบอนุญาต (กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตไม่มีสัญชาติไทย)
- กรณีมอบอำนาจได้แนบสำเนาหนังสือมอบอำนาจซึ่งติดอากรแสตมป์ถูกต้องตามกฎหมายพร้อมเลขประจำตัวประชาชนหรือเลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือสำเนาหนังสือเดินทางของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

.....

แบบคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำพร้อมรายละเอียดการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ และเอกสารหลักฐาน (กรณีผู้ใช้น้ำประสงค์เปลี่ยนแปลงเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ)

ผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำเบื้องต้น ในกรณีขอใช้น้ำเกิน ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อประกอบการพิจารณาอนุญาตใช้น้ำ เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ

เอกสารหลักฐานประกอบการนิยอลดหย่อนหรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ตามกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่า ใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗

- เอกสารหรือหลักฐานอื่น เช่น เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดิน

.....
.....
.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงลายมือชื่อ.....

(.....)

ผู้ยื่นคำขอ/ ผู้รับมอบอำนาจ

หมายเหตุ:

กรณีผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้น้ำแจ้งข้อมูลหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

3.2.6 ขั้นตอนการการขอโอนใบอนุญาตการใช้น้ำ

1. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดประสงค์จะโอนใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำโดยระบุวัตถุประสงค์ในการโอนใบอนุญาตให้ชัดเจน พร้อมด้วยข้อมูลและเอกสารหรือหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ (ทน.9)

2. เมื่อยื่นคำขอโอนใบอนุญาตแล้ว เจ้าหน้าที่จะออกใบรับคำขอโอนให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตไว้เป็นหลักฐาน และจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำขอฯ และเอกสารหรือหลักฐานต่างๆ กรณีคำขอโอนใบอนุญาต เอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ผู้ยื่นขอรับโอนใบอนุญาตจะได้รับแจ้งให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขอฯ หรือจัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตไม่แก้ไขเพิ่มเติมคำขอฯ หรือไม่จัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในกำหนดระยะเวลา คำขอนั้นจะถูกยกเลิกนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว โดยกรมทรัพยากรน้ำจะแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ

3. กรณีคำขอโอนใบอนุญาต แผนการบริหารจัดการน้ำ และเอกสารหรือหลักฐานถูกต้อง และครบถ้วนแล้วอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำจะมีคำสั่งรับคำขอฯ ไว้พิจารณา

4. กรมทรัพยากรน้ำจะแจ้งผลการพิจารณาไปยังผู้ขอรับใบอนุญาตภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับโอนใบอนุญาตพร้อมด้วยแผนการบริหารจัดการน้ำและเอกสารหรือหลักฐานถูกต้องและครบถ้วน กรณีมีคำสั่งไม่อนุญาต กรมทรัพยากรน้ำจะแจ้งเป็นหนังสือพร้อมแจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ

เงื่อนไข

(1) ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเลิกกิจการ โดยไม่โอนใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่เกิดประกอบกิจการหรือวันที่ชำระบัญชีแล้วเสร็จ ให้ถือว่าใบอนุญาตนั้นสิ้นสุดลง

(2) ผู้ขอโอนใบอนุญาตจะต้องไม่มีหนี้ค่าใช้น้ำค้างชำระ หากปรากฏว่าผู้ขอโอนใบอนุญาตยังไม่ได้ชำระ

ค่าใช้น้ำที่ค้างชำระดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเรียกชำระให้เสร็จสิ้นเสียก่อน

กรณีที่มีการขอโอนใบอนุญาตในระหว่างที่ยังไม่ถึงงวดที่ต้องชำระค่าใช้น้ำ ให้ถือว่าไม่มีหนี้ค้างชำระจนถึงวันที่ยื่นคำขอโอนใบอนุญาต

กรณีที่ผู้ขอโอนใบอนุญาตไม่ชำระค่าใช้น้ำที่ค้างชำระ ให้อธิบดีถือเป็นเหตุในการไม่อนุญาตให้โอนใบอนุญาตได้

(3) ในกรณีที่มีการโอนกิจการที่ได้รับใบอนุญาต ให้ผู้รับโอนกิจการซึ่งประสงค์จะใช้น้ำตามใบอนุญาตต่อไปดำเนินการเพื่อขอรับโอนใบอนุญาตภายใน 90 วัน นับแต่วันที่มีการโอนกิจการนั้น หากไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่า ใบอนุญาตนั้นสิ้นสุดลง

(4) ให้ผู้รับโอนใบอนุญาตรับโอนไปซึ่งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้รับใบอนุญาตเดิม

ภาพที่ 3.2.6-11 คำขอโอนใบอนุญาตการใช้น้ำ (แบบ ทน.๙)

เลขที่รับ..... วันที่..... รหัสหน่วยงาน..... ลงชื่อ.....ผู้รับคำขอ (สำหรับเจ้าหน้าที่เป็นผู้กรอก)	แบบ ทน. ๙
---	-----------

คำขอโอนใบอนุญาตการใช้น้ำ
 ประเภทที่สอง ประเภทที่สาม

เขียนที่
วันที่ เดือน พ.ศ.

๑. ข้าพเจ้า (ผู้ยื่นคำขอ/ผู้มีอำนาจทำการแทน).....
๑.๑ บุคคลธรรมดา หมายเลขประจำตัวประชาชน.....
อายุ ปี สัญชาติ.....ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่.....ต.รอก/ชอย.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
หมายเลขโทรศัพท์.....ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....
ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๑.๒ องค์กรผู้ใช้น้ำ
ที่ตั้งสถานที่ทำการ/ที่ทำการสาขา เลขที่.....หมู่ที่.....ต.รอก/ชอย.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....
ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๑.๓ นิติบุคคล.....
ทะเบียนเลขที่.....สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่.....หมู่ที่.....
ต.รอก/ชอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....
ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๑.๔ หน่วยงานของรัฐ.....
ที่ตั้งสถานที่ทำการ/ที่ทำการสาขา เลขที่.....หมู่ที่.....ต.รอก/ชอย.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....
ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๒. มีความประสงค์จะขอโอนใบอนุญาตการใช้น้ำเลขที่.....ให้แก่

๑.๑ บุคคลธรรมดา หมายเลขประจำตัวประชาชน.....
อายุ ปี สัญชาติ..... ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่..... ต.รอก/ชอย.....
ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
หมายเลขโทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

๑.๒ องค์กรผู้ใช้น้ำ
ที่ตั้งสถานที่ทำการ/ที่ทำการสาขา เลขที่..... หมู่ที่..... ต.รอก/ชอย.....
ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

๑.๓ นิติบุคคล.....
ทะเบียนเลขที่..... สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่..... หมู่ที่.....
ต.รอก/ชอย ถนน..... ตำบล/แขวง
อำเภอ/เขต จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

๑.๔ หน่วยงานของรัฐ
ที่ตั้งสถานที่ทำการ/ที่ทำการสาขา เลขที่..... หมู่ที่..... ต.รอก/ชอย.....
ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

ใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สาม ที่ขอโอนดังกล่าว
มีอายุถึงถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

วัตถุประสงค์ของการโอนใบอนุญาต

.....
.....

พร้อมกับคำขอนี้ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารหรือหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยดังนี้

- หลักฐานการจดทะเบียนหรือจดทะเบียนตามกฎหมาย
- เลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร
- สำเนาหนังสือเดินทางของผู้ขอรับใบอนุญาต (กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตไม่มีสัญชาติไทย)
- กรณีมอบอำนาจได้แนบสำเนาหนังสือมอบอำนาจซึ่งติดอากรแสตมป์ถูกต้องตามกฎหมายพร้อมเลขประจำตัวประชาชนหรือเลขประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือสำเนาหนังสือเดินทางของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ
- แบบคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำพร้อมรายละเอียดการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ และเอกสารหลักฐาน (กรณีผู้ใช้น้ำประสงค์เปลี่ยนแปลงเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ)
- ผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำเบื้องต้น ในกรณีขอใช้น้ำเกิน ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อประกอบการพิจารณาอนุญาตใช้น้ำ เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของกลุ่มน้ำ

เอกสารหลักฐานประกอบกรณีขอลดหย่อนหรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ตามกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗

เอกสารหรือหลักฐานอื่น เช่น เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดิน

.....
.....
.....
.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ยื่นคำขอ/ ผู้รับมอบอำนาจ

หมายเหตุ:

กรณีผู้ขอโอนใบอนุญาตการใช้น้ำแจ้งข้อมูลหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

ภาพที่ 3.2.5-12 แบบการเขียนหรือประทับข้อความที่ใบอนุญาต

แบบการเขียนหรือประทับข้อความที่ใบอนุญาต
(การโอนใบอนุญาต)

อนุญาตให้โอนใบอนุญาตฉบับนี้ และให้ใช้ต่อไปได้จนกว่าจะสิ้นอายุ

(ลงชื่อ)(ผู้อนุญาต)
(.....)
ตำแหน่ง
ลงวันที่/...../.....

3.2.7 ขั้นตอนการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ

1. ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ พร้อมด้วยเอกสารหรือหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ (ทน.10)
2. เมื่อคำขอรับใบแทนใบอนุญาตถูกต้องและครบถ้วนแล้ว เจ้าหน้าที่จะออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน
3. เจ้าหน้าที่จะบันทึกถ้อยคำผู้ยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตว่าใบอนุญาตชำรุดในสาระสำคัญสูญหาย หรือถูกทำลายจริงตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด หากเป็นกรณีใบอนุญาตชำรุดในสาระสำคัญ ให้แสดงใบอนุญาตที่ชำรุด
4. อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำจะพิจารณาออกใบแทนใบอนุญาตภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้ออกใบรับคำขอและออกใบแทนใบอนุญาตภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับชำระค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาต

ภาพที่ 3.2.7-13 คำขอรับใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ (แบบ ทน.๑๐)

เลขที่รับ.....
วันที่.....
รหัสหน่วยงาน.....
ลงชื่อ.....ผู้รับคำขอ
(สำหรับเจ้าหน้าที่เป็นผู้กรอก)

แบบ ทน. ๑๐

คำขอรับใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ

ประเภทที่สอง ประเภทที่สาม

เขียนที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑. ข้าพเจ้า (ผู้ยื่นคำขอ/ผู้มีอำนาจทำการแทน).....

๑.๑ บุคคลธรรมดา หมายเลขประจำตัวประชาชน.....

อายุปี สัญชาติ..... ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่..... ตรอก/ชอย.....

ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

หมายเลขโทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๑.๒ องค์กรผู้ใช้น้ำ

ที่ตั้งสถานที่ทำการ/ที่ทำการสาขา เลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ชอย.....

ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๑.๓ นิติบุคคล.....

ทะเบียนเลขที่..... สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่..... หมู่ที่.....

ตรอก/ชอย ถนน..... ตำบล/แขวง

อำเภอ/เขต จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

๑.๔ หน่วยงานของรัฐ

ที่ตั้งสถานที่ทำการ/ที่ทำการสาขา เลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ชอย.....

ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง ประเภทที่สามถึงวันที่ เดือน พ.ศ.

การควบคุมและตรวจสอบการใช้น้ำสาธารณะตามมาตรา 45 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เป็นการควบคุมและตรวจสอบตามกระบวนการขออนุญาตเริ่มตั้งแต่การขอรับใบอนุญาตใช้น้ำ การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การโอนใบอนุญาต และการขอออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ ซึ่งในการขออนุญาตแต่ละขั้นตอนมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาให้ปฏิบัติตามเป็นลำดับ ซึ่งหากผู้ขออนุญาตใช้น้ำไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ย่อมมีผลให้การยื่นคำขออนุญาตนั้นไม่สมบูรณ์ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งให้แก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด และหากผู้ขออนุญาตใช้น้ำ ไม่แก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ย่อมส่งผลให้คำขออนุญาตดังกล่าวสิ้นผลไป

การออกใบอนุญาตใช้น้ำสาธารณะ รวมถึงการต่ออายุใบอนุญาต การโอนใบอนุญาต และการขอออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ เป็นหลักฐานแห่งการเป็นผู้ทรงสิทธิของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นหากเอกสารใบอนุญาตดังกล่าวออกไม่ถูกต้อง สมบูรณ์ ย่อมมีผลให้สิทธิการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำไม่สมบูรณ์ตามไปด้วย เช่น

(1) กรณีการขอรับใบอนุญาตฯ ไม่ถูกต้อง สมบูรณ์

ผล ไม่สามารถออกใบอนุญาตใช้น้ำ

(2) กรณีการออกใบอนุญาตฯ ไม่ถูกต้อง สมบูรณ์

ผล ใบอนุญาตไม่มีผลทางกฎหมาย ผู้รับใบอนุญาตไม่สามารถใช้น้ำตามใบอนุญาตได้

(3) กรณีการต่ออายุใบอนุญาตฯ ไม่ถูกต้อง สมบูรณ์

ผล ใบอนุญาตหมดอายุ ผู้รับใบอนุญาตไม่สามารถใช้น้ำตามใบอนุญาตได้

ต้องยื่นขอรับใบอนุญาตใหม่

(4) กรณีการโอนใบอนุญาตฯ ไม่ถูกต้อง สมบูรณ์

ผล การโอนไม่มีผลทางกฎหมาย สิทธิการใช้น้ำยังคงเป็นของผู้ได้รับใบอนุญาตเดิม

(5) กรณีขอออกใบแทนใบอนุญาตฯ ไม่ถูกต้อง สมบูรณ์

ผล ไม่สามารถออกใบแทนใบอนุญาตให้ได้ ต้องแก้ไขให้ถูกต้อง หรือยื่นคำขอใหม่

การใช้น้ำโดยไม่มีใบอนุญาต หรือใบอนุญาตสิ้นผล หรือไม่สมบูรณ์ ถือเป็น การใช้น้ำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา 43 (กรณีใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สอง) และฝ่าฝืนมาตรา 43 (กรณีใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สาม) ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีการกำหนดโทษทั้งปรับและจำคุก ซึ่งหากพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบที่มีการกระทำความผิดดังกล่าว หรือมีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดใช้น้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต พนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิในการควบคุม ตรวจสอบตามมาตรา 80 (3) และหากพบว่าเป็นความผิดจริง²⁰ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป ซึ่งจะมีการกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และ

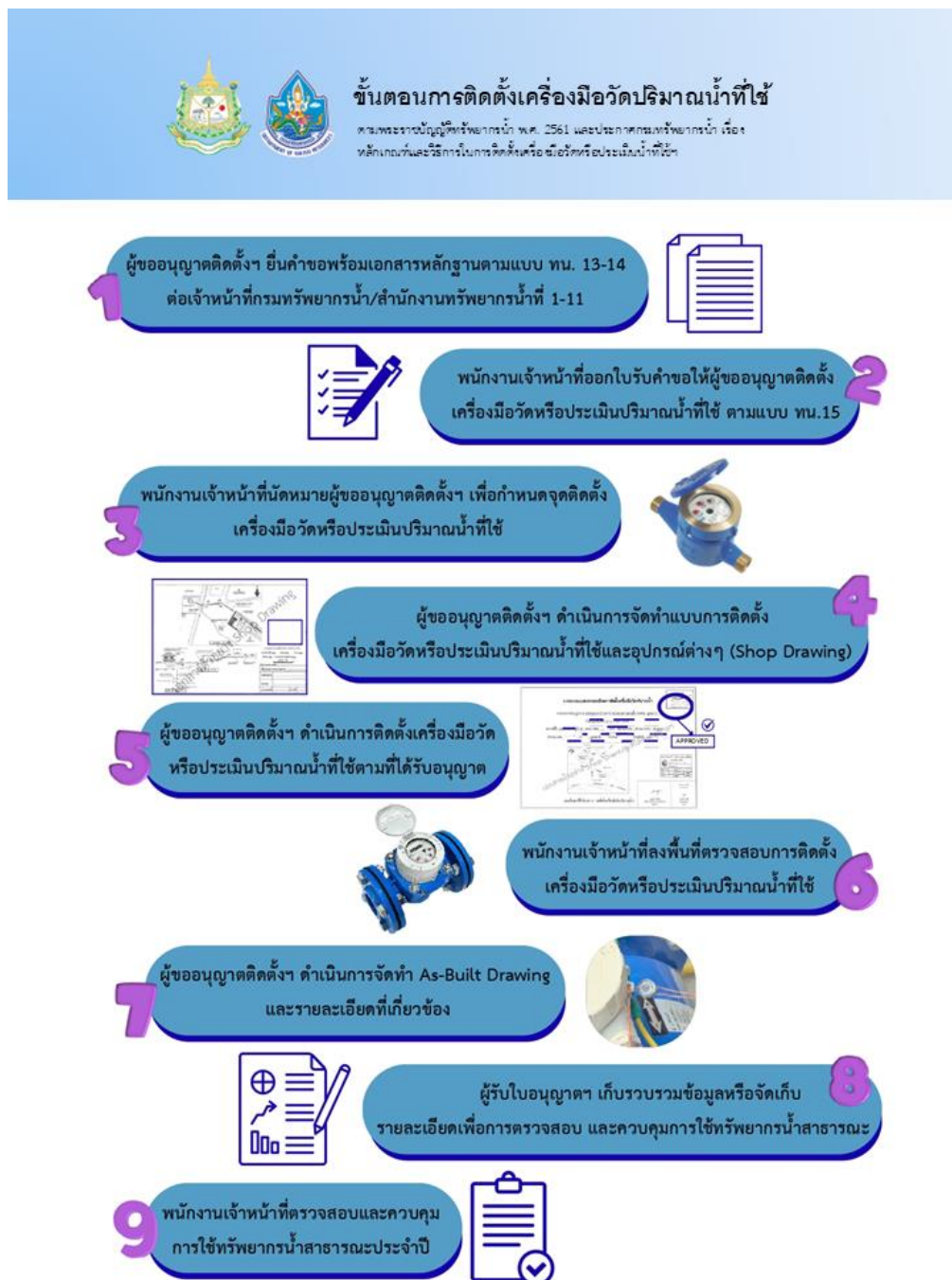
²⁰ เป็นความผิดตามมาตรา 89 และ 90 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2569 (กรณีใช้น้ำสาธารณะประเภทที่ 3 และประเภทที่ 3 ตามลำดับ)

แนวปฏิบัติในการตรวจสอบ ควบคุม ในบทที่ 6 แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ต่อไป

3.3 การตรวจสอบ และควบคุมการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้

3.3.1 ขั้นตอนการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้

ภาพที่ 3.3.1-14 ขั้นตอนการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้

3.3.2 แบบและเอกสารประกอบการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ ภาพที่ 3.3.1-15 แบบคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ (แบบ ทน.๑๓)

แบบ ทน.๑๓

แบบคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ

เขียนที่.....
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

ข้าพเจ้า บุคคลธรรมดา (นาย/นาง/นางสาว)
เลขประจำตัวประชาชน/อื่นๆ
 องค์กรผู้ใช้น้ำ ชื่อ.....เขตพื้นที่ลุ่มน้ำ.....
เลขทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำ
 นิติบุคคล ซึ่งจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย
(บริษัท/ห้างหุ้นส่วนจำกัด/หน่วยงาน).....

ที่อยู่เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... แขวง/ตำบล
.....เขต/อำเภอ..... จังหวัด..... โทรศัพท์.....

โดยมี (ผู้มีอำนาจทำการแทน) (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่ง
อายุ.....ปี สัญชาติ..... เลขประจำตัวประชาชน/อื่น ๆ.....เป็นผู้รับมอบอำนาจ
ให้ทำนิติกรรมแทน.....ตามหนังสือมอบอำนาจที่.....
.....ลงวันที่..... มีความประสงค์ขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณ
น้ำ สำหรับโครงการ/กิจการ.....เพื่อวัดปริมาณ
การสูบน้ำจากแหล่งน้ำ(แม่น้ำ/คลอง/อ่างเก็บน้ำ)ที่พิกัด (จุดสูบน้ำ) Zone.....
N..... E..... ซึ่งตั้งอยู่ที่ แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด..... ตามแบบแปลนแสดงจุดติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ และมาตรฐานเครื่องมือวัดหรือ
ประเมินปริมาณน้ำ โดยเลือกติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำตามประเภท ดังต่อไปนี้

- มาตรวัดน้ำใบพัด (Paddle wheel) สำหรับวัดอัตราการไหลในท่อขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ไม่เกิน ๒๐๐ มิลลิเมตร
- มาตรวัดน้ำอเลคโตรแมกเนติก (Electromagnetic Flow Meter) สำหรับวัดอัตราการไหลในท่อขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ไม่เกิน ๖๐๐ มิลลิเมตร
- มาตรวัดน้ำอัลตราโซนิก (Ultrasonic Flow Meter) สำหรับวัดอัตราการไหลในท่อขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง มากกว่า ๖๐๐ มิลลิเมตร
- เครื่องมือวัดปริมาณน้ำประเภทอื่น.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเอกสารและหลักฐานที่แนบมาพร้อมคำขอฯ นี้ เป็นจริงทุกประการ และจะปฏิบัติตามเงื่อนไขในหนังสืออนุญาตทุกประการ

(ลงลายมือชื่อ) ผู้ยื่นคำขอ
(.....)

- ใบรับรองผลการสอบเทียบ (ซึ่งออกไว้ไม่เกินหกเดือนนับถึงวันที่ยื่นเรื่องขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ) ได้แก่.....

ใบอนุญาตการใช้น้ำ (ถ้ามี)

แผนผังแสดง จุดติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ, จุดสูบน้ำและจุดติดตั้งเครื่องสูบน้ำ และจุดจ่ายน้ำ (พร้อมระบุพิกัด)

เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินสำหรับจุดติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ ได้แก่

(ลงลายมือชื่อ)ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ภาพที่ 3.3.1-16 ใบรับคำขอติดตั้งเครื่องวัดปริมาณน้ำ (แบบ ทน.๑๕)

เลขที่รับ.....
วันที่.....
เวลา.....
(สำหรับเจ้าหน้าที่เป็นผู้กรอก)

แบบ ทน.๑๕

ใบรับคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ

ใบรับคำขอนี้ ออกไว้เพื่อเป็นหลักฐานว่า กรมทรัพยากรน้ำได้รับคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ
ของผู้ยื่นคำขอ..... สำหรับการใช้น้ำในการประกอบกิจการ
.....ไว้เรียบร้อยแล้ว และจะดำเนินการพิจารณาต่อไป

ได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำแล้ว
ครบถ้วน

ได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำแล้ว
ไม่ครบถ้วน เนื่องจาก

.....
.....
.....

ทั้งนี้ให้ดำเนินการแก้ไข ภายในวันที่เดือน.....พ.ศ.
หากไม่ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนด กรมทรัพยากรน้ำจะจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ

ออกใบรับคำขอเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. ทั้งนี้ ได้แจ้งให้
ผู้ยื่นคำขอรทราบ และมอบใบรับคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอด้วยแล้ว

(ลงลายมือชื่อ)เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอ
(.....)
ตำแหน่ง

3.3.3 แนวปฏิบัติกรณีให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ เหตุผลของการสั่งให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้

เนื่องจากมาตรา 51 ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดให้อำนาจในการ ออกคำสั่งให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม ในกรณีเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามต้องติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณ น้ำที่ใช้ และเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณีตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ บาดาล แล้วแต่กรณี กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ทั้งนี้ได้มีประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือ ประเมินปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ไว้ดังต่อไปนี้

3.3.3.1 หลักการทั่วไป

นิยามความหมายที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้น้ำจากทรัพยากรน้ำสาธารณะประเภท ที่สองและประเภทที่สาม ที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาล ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

“เครื่องมือวัดปริมาณน้ำ” หมายความว่า เครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ผู้รับ ใบอนุญาตติดตั้งเพื่อตรวจสอบปริมาณน้ำที่ใช้ไป โดยมีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตร

“วิธีประเมินปริมาณน้ำที่ใช้” หมายความว่า วิธีการเก็บข้อมูลการใช้น้ำโดยการแสดง วิธีการคำนวณ หรือวิธีการอื่นใดที่มีใช้เครื่องมือวัดปริมาณน้ำ เพื่อตรวจสอบปริมาณน้ำโดยมีหน่วยวัดเป็น ลูกบาศก์เมตร

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติการตามหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

เมื่อพิจารณาประกอบประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้ง เครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ที่ได้กำหนดหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำในการ

ดำเนินการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ ตามข้อ 7 ได้แก่ “ข้อ 7 เมื่อผู้รับใบอนุญาตได้รับอนุญาตให้ติดตั้ง และดำเนินการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ ตามข้อ 5 แล้ว ก่อนใช้น้ำให้แจ้งต่อกรมทรัพยากรน้ำ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบความถูกต้องที่ยังตรงของเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ” ซึ่งหากปรากฏแก่เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้รับใบอนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ประกาศฯ กำหนด ย่อมมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

3.3.3.2 อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

หากปรากฏแก่เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบแล้วพบว่าผู้รับใบอนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ประกาศฯ กำหนด ย่อมมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามขั้นตอนในข้อ 12 ได้แก่

ข้อ 12 ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าผู้รับใบอนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประกาศนี้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้ง

หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเสนออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเพื่อพิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อไป

ดังนั้น ในกรณีให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้ตามข้อ 12 ของประกาศประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 จึงสามารถดำเนินการได้ใน 2 ขั้นตอน คือ

1. กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าผู้รับใบอนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประกาศนี้กำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้ง (หน้าที่ในการตรวจสอบ และอำนาจในการแจ้งให้แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้ง)

2. กรณีถ้าผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเสนออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเพื่อพิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อไป(อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการเสนอต่ออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเพื่อพิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อไป)

กระบวนการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 51 ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ประกอบข้อ 12 ประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้ง

เครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567

1. ตรวจสอบ ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขเปลี่ยนแปลงภายใน 30 วัน
2. กรณีมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องภายในกำหนด 30 วัน ให้ใช้น้ำต่อไปตามเงื่อนไขของใบอนุญาต
3. กรณีไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องภายในกำหนด 30 วัน ให้เสนออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเพื่อพิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อไป

3.3.3.3 แนวทางการจัดทำหนังสือ หรือ ร่างคำสั่งทางปกครองกรณีให้ปรับปรุง แก้ไขการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้

1. หนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง หรือประเภทที่สามแก้ไขเปลี่ยนแปลงภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้ง

- ดำเนินการตรวจสอบเมื่อ วัน เดือน ปี
- จากการตรวจสอบพบว่า
- ผู้รับใบอนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประกาศนี้กำหนด ในข้อใด อย่างไร
- กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ต้องดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลงอย่างไร ภายในกำหนด 30 วัน

2. หนังสือเสนออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ เพื่อพิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อไป ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องภายในกำหนด 30 วัน

- จากการตรวจสอบ พบว่า
- ผู้รับใบอนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประกาศนี้กำหนด ในข้อใด อย่างไร
- ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ต้องดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง อย่างไร ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับ ถึงวันที่ ...
- เสนออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเพื่อพิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อไป ตามอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

ภาพที่ 3.3.1-17 แนวทางการออกคำสั่งทางปกครองกรณีให้ปรับปรุง แก่ไข

แนวทางการออกคำสั่งทางปกครองกรณีให้ปรับปรุง แก่ไข
การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และข้อ 12 แห่ง ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินน้ำที่ใช้และการเก็บ ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะที่ไม่ใช่จากทางน้ำ ชลประทานและไม่ใช่บำบัดของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ 2568

ออกหนังสือแจ้งสิทธิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ
แจ้งให้ปรับปรุง แก่ไขการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้
ภายใน 30 วันนับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

ผู้ติดตั้งไม่ดำเนินการแก้ไข / แก้ไขไม่เสร็จตามกำหนด

ออกหนังสือถึงอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ
เสนอพิจารณาใช้มาตรการตามมาตรา 53 วรรค 1 พักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ
เป็นระยะเวลา 30 วัน โดย เสนอไปพร้อมกับคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

อธิบดีพิจารณา และลงนาม

ดำเนินการตามแนวทางการออกคำสั่งทางปกครอง
กรณีมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ตามมาตรา 53

จากการประชุมร่วมกับกลุ่มนิติการ กองการจัดสรรน้ำ ในกรณีที่ผู้ติดตั้งไม่ดำเนินการแก้ไข หรือแก้ไขไม่แล้วเสร็จตามกำหนด เข้าลักษณะตามมาตรา 53 วรรค 1 จึงมีมติให้เสนอมาตรการพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา 53 วรรค 1 แทนการ “เสนอให้อธิบดีฯ พิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสม” โดยเสนอไปพร้อมกับคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตฯ เพื่อให้อธิบดีฯ พิจารณาลงนาม ทั้งนี้ เพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติงาน และเพื่อประโยชน์ในตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะฯ และเมื่ออธิบดีฯ ลงนามในคำสั่งให้ดำเนินการตามแนวทางการออกคำสั่งทางปกครองกรณีมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ตามมาตรา 53 ต่อไป

3.4 แนวปฏิบัติกรณีให้ผู้รับการอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นการชั่วคราว เหตุผลของการสั่งหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นการชั่วคราว

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 52 ได้กำหนดให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่การใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

3.4.1 หลักเกณฑ์และเงื่อนไข

(1) การใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือ

(2) การใช้น้ำตามใบอนุญาตก่อให้เกิดผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

(3) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่²¹ มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

3.4.2 รูปแบบของคำสั่ง

ตามมาตรา 52 ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว

เนื่องจากคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราวนั้น เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่มีผลเป็นการระงับสิทธิของบุคคล

²¹ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำ และการใช้ทรัพยากรน้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567

เป็นการชั่วคราว จึงเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกฎหมายในการจัดทำคำสั่งทางปกครอง

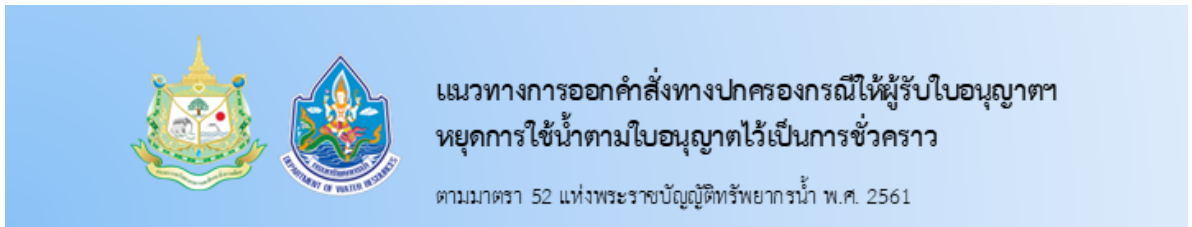
3.4.3 แนวทางการจัดทำหนังสือ หรือ ร่างคำสั่งทางปกครองกรณีสั่งให้หยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว

1. หนังสือแจ้งสิทธิและรับทราบถึงเหตุผล ได้แก่

- 1.1 การใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในกลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 การใช้น้ำตามใบอนุญาตก่อให้เกิดผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

2. คำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

ภาพที่ 3.3.1-18 แนวทางการออกคำสั่งทางปกครองกรณีให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ
หยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว

ออกหนังสือแจ้งสิทธิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ
แจ้งสิทธิและรับทราบถึงเหตุผลเกี่ยวกับการใช้น้ำ
ที่เป็นเหตุให้ออกคำสั่งให้หยุดการใช้น้ำไว้เป็นการชั่วคราว

ออกคำสั่งให้หยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว
และกำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการแก้ไข
หรือระงับเหตุแห่งผลกระทบจากการใช้น้ำดังกล่าว

ตรวจติดตามหลังครบกำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการแก้ไข
หรือระงับเหตุแห่งผลกระทบจากการใช้น้ำดังกล่าว

3.5 แนวปฏิบัติกรณีสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

สำหรับแนวทางการปฏิบัติในการออกคำสั่งทางปกครอง ตามหมวด 4 ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ได้กล่าวถึงคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เหตุผลของการสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ²²

²² พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 53

เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สามแล้วแต่กรณี ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา 47 ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือต่อ กนช. แล้วแต่กรณี ทราบโดยมิชักช้า

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำตามวรรคหนึ่งต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วแต่กรณี จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้

จากบทบัญญัติมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ดังกล่าวข้างต้น การที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้นั้น จะต้องมิเหตุตามกฎหมายปรากฏขึ้นก่อน พนักงานเจ้าหน้าที่จึงจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำดังกล่าวได้ โดยสาเหตุที่ทำให้ต้องออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม มีดังต่อไปนี้

- 1) ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม **พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้**
- 2) ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม **เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต**
- 3) ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม **คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่**
- 4) ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ **ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา 47 ได้**

2. ผู้มีอำนาจออกคำสั่งและกรอบระยะเวลาในการสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้ทรัพยากรน้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567 ซึ่งจากประกาศกระทรวงฯ ดังกล่าวได้กำหนดบุคคลผู้ใช้อำนาจและเวลาดำเนินการ เฉพาะกรณีที่เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำ ดังต่อไปนี้

ตามข้อ 1 แห่งประกาศกระทรวงฯ ดังกล่าว ได้กำหนดให้ข้าราชการและพนักงานราชการในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่และอำนาจปฏิบัติการตามหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ได้แก่

(1) อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

(2) รองอธิบดี ผู้ตรวจราชการกรม ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 - 11 ผู้อำนวยการกองการจัดสรรน้ำ และผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ ในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำ

(3) วิศวกร วิศวกรโยธา นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นักอุทกวิทยา นักวิเคราะห์นโยบาย และแผน นายช่างโยธา นายช่างเทคนิค นายช่างเครื่องกล ซึ่งปฏิบัติราชการในกองการจัดสรรน้ำ กองวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์น้ำ และสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 - 11 นิติกรซึ่งปฏิบัติราชการ ในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำ

สำหรับกรณีเป็นคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง ต้องรายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ²³ และกรณีเป็นคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ต้องรายงานต่อกนช.²⁴ ตามมาตรา 53 วรรคแรก ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

3.5.1 การเตรียมการและการดำเนินการออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม

เนื่องจากการสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างทางราชการและผู้รับอนุญาต ในอันที่จะระงับหรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้รับอนุญาตเป็นการชั่วคราว จึงเป็น “คำสั่งทางปกครอง” การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ถือเป็น “การพิจารณาทางปกครองในการพักใช้ใบอนุญาต” ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 สำหรับอำนาจในการสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้น เมื่อผู้รับอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สาม ได้กระทำการอย่างใดที่เข้าองค์ประกอบตามเงื่อนไขในการพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ตามมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม ข้อ 1 (1) - (3) ของประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้ทรัพยากรน้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567 มีหน้าที่ต้องพิจารณาดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.5.1.1 การจัดทำหนังสือแจ้งสิทธิคู่กรณี

เจ้าหน้าที่ต้องจัดทำหนังสือแจ้งสิทธิคู่กรณีให้ผู้ยื่นคำขอทราบ โดยปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 คือ

²³ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 35 คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ ... (5) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา 43 และการเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา 54

²⁴ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 17 “กนช. มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ ... (11) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา 44 และการเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา 54”

- 1) เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน (มาตรา 30)
- 2) เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งต้องแจ้งสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาทางปกครองให้คู่กรณีทราบตามความจำเป็นแก่กรณี (มาตรา 27)
- 3) เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งมีอำนาจตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสมในเรื่องนั้น ๆ โดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี (มาตรา 28)
- 4) เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งมีอำนาจพิจารณาหลักฐาน โดยแสวงหา รับฟังข้อเท็จจริง ให้ส่งเอกสารตรวจสอบสถานที่ (มาตรา 29)

ดังนั้น “การพิจารณาทางปกครอง” ก่อนมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พนักงานเจ้าหน้าที่ต้อง ทำหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบถึงสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง กรณีมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ (มาตรา 27) ทั้งนี้ เพื่อให้คู่กรณีทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนเพิ่มเติมได้ (ตามมาตรา 29 และมาตรา 30) โดยกำหนดเวลาให้ผู้ยื่นคำขอโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนในเวลาอันสมควร ซึ่งหนังสือดังกล่าวเรียกว่า “หนังสือแจ้งสิทธิคู่กรณี”

3.5.1.2 วิธีการแจ้ง “หนังสือแจ้งสิทธิคู่กรณี”

เนื่องจากพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มิได้บัญญัติเรื่องการหนังสือแจ้งสิทธิคู่กรณีให้ผู้รับอนุญาตการใช้น้ำไว้แต่อย่างใด ดังนั้น จึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งประกอบไปด้วยบทบัญญัติดังต่อไปนี้

มาตรา 69 การแจ้งคำสั่งทางปกครอง การนัดพิจารณา หรือการอย่างอื่นที่เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอาจกระทำด้วยวาจาก็ได้ แต่ถ้าผู้นั้นประสงค์จะให้กระทำเป็นหนังสือก็ให้แจ้งเป็นหนังสือ

การแจ้งเป็นหนังสือให้ส่งหนังสือแจ้งต่อผู้นั้น หรือถ้าได้ส่งไปยังภูมิลำเนาของผู้นั้นก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งตั้งแต่ในขณะທີ່ไปถึง

ในการดำเนินการเรื่องใดที่มีการให้ที่อยู่ไว้กับเจ้าหน้าที่ไว้แล้ว การแจ้งไปยังที่อยู่ดังกล่าวให้ถือว่าเป็นการแจ้งไปยังภูมิลำเนาของผู้นั้นแล้ว

มาตรา 70 การแจ้งเป็นหนังสือโดยวิธีให้บุคคลนำไปส่ง ถ้าผู้รับไม่ยอมรับหรือถ้าขณะนำไปส่งไม่พบผู้รับ และหากได้ส่งให้กับบุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้น หรือในกรณีที่ผู้นั้นไม่ยอมรับ หากได้วางหนังสือนั้นหรือปิดหนังสือนั้นไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่นั้นต่อหน้าเจ้าพนักงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ไปเป็นพยานก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งแล้ว

มาตรา 71 การแจ้งโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนดเจ็ดวัน นับแต่วันส่งสำหรับกรณีภายในประเทศหรือเมื่อครบกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันส่งสำหรับกรณีส่งไปยัง ต่างประเทศ เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับหรือได้รับก่อนหรือหลังจากวันนั้น

ดังนั้น เมื่อผู้มีอำนาจลงนามในหนังสือแจ้งสิทธิคุ้มครองแล้ว เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการให้ ผู้รับอนุญาตการใช้น้ำรับทราบหนังสือดังกล่าวนี้ โดยวิธีดังต่อไปนี้

(1) จัดส่งหนังสือแจ้งสิทธิคุ้มครองให้ผู้รับอนุญาตทราบ ไปยังภูมิลำเนาของผู้รับอนุญาต ตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ และถือว่าผู้รับอนุญาตได้รับแจ้งเมื่อครบ กำหนดเจ็ดวันนับแต่วันส่งหนังสือ ซึ่งวิธีการที่ง่ายและสะดวกที่สุด หรือ

(2) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือหนังสือแจ้งสิทธิคุ้มครองไปส่งให้ผู้รับอนุญาตรับทราบ โดย ดำเนินการตามควรแก่กรณี คือ

1) กรณีผู้รับอนุญาตอยู่และยอมรับหนังสือ ให้ผู้รับอนุญาตลงชื่อรับทราบหนังสือแจ้ง สิทธิคุ้มครองไว้เป็นหลักฐานด้วยจึงถือว่าได้รับแจ้งแล้ว

2) กรณีผู้รับอนุญาตอยู่แต่ไม่ยอมรับหนังสือ หากได้วางหนังสือแจ้งสิทธิคุ้มครองหรือ ปิดหนังสือแจ้งสิทธิคุ้มครองไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่รับอนุญาตต่อหน้าเจ้าพนักงานตามที่กำหนดใน กฎกระทรวงที่ไปเป็นพยานก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งแล้ว

3) กรณีผู้รับอนุญาตไม่อยู่ ให้ส่งหนังสือแจ้งสิทธิคุ้มครองให้กับบุคคลใดซึ่งบรรลุนิติ ภาวะที่อยู่หรือทำงานในสถานที่รับอนุญาตและให้บุคคลนั้นลงนามไว้เป็นหลักฐาน หรือปิดหนังสือแจ้ง สิทธิคุ้มครองไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่รับอนุญาตต่อหน้าเจ้าพนักงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ ไปเป็นพยานก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งแล้ว

3.5.1.3 การตรวจสอบข้อเท็จจริง การแสวงหาข้อเท็จจริง การรับฟังข้อเท็จจริง การขอ เอกสารเพิ่มเติม

ตามมาตรา 28 ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า “ในการพิจารณาทางปกครอง เจ้าหน้าที่อาจตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสมในเรื่องนั้น ๆ โดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี” ดังนั้น ในการเตรียมการและการดำเนินการ ออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตสามารถออกไปตรวจสอบ ข้อเท็จจริง แสวงหา รับฟัง ขอเอกสารเพิ่มเติมได้ ตามที่เห็นสมควร แล้วนำผลมาประกอบการพิจารณา ร่วมกับข้อมูลเดิมและข้อมูลจากการรับฟังคำโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานเพิ่มเติมต่อไป

3.5.1.4 การรับฟังและพิจารณาข้อโต้แย้งและพยานหลักฐานของคู่กรณี

เมื่อได้มีหนังสือแจ้งสิทธิคุ้มครองให้ผู้รับอนุญาตการใช้น้ำจัดทำคำโต้แย้งและแสดง พยานหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อให้เจ้าหน้าที่พิจารณาและพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับหนังสือโต้แย้งสิทธิจากผู้รับ

อนุญาตการใช้น้ำภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว หรือผู้รับอนุญาตการใช้น้ำไม่ใช่สิทธิโดยไม่ส่งหนังสือโต้แย้งสิทธิ หรือส่งหนังสือโต้แย้งสิทธิเกินระยะเวลาที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูล พยานเอกสาร หรือหลักฐาน หรือข้อเท็จจริงจากการออกไปตรวจสอบตามข้อ 3.3) เพิ่มเติมแล้วประมวลเรื่องราวทั้งหมด พิจารณามีเหตุผล ข้อเท็จจริง รับฟังได้หรือไม่ สมควรพิจารณาออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำหรือไม่ อย่างไร

1. กรณีมีความเห็นว่า **หนังสือโต้แย้งสิทธิมีเหตุผลรับฟังได้ จึงไม่สมควรพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ**

2. กรณีมีความเห็นว่า **หนังสือโต้แย้งสิทธิไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะรับฟังได้ (รับฟังไม่ได้) และสมควรมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ** ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการประมวลเรื่องเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งการให้พักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำก่อน แล้วจัดทำคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำพร้อมหนังสือแจ้งผู้ถูกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตพักการใช้น้ำให้ผู้มีอำนาจลงนาม จากนั้นส่งหนังสือแจ้งพร้อมคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำให้ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำทราบต่อไป แล้วรายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือต่อ กนช. แล้วแต่กรณี ทราบโดยมิชักช้า²⁵

3.5.1.5 การจัดทำคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

1. รูปแบบของคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

1) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 บัญญัติในกรณีการออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ได้แก่

มาตรา 53 วรรคหนึ่ง “เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สามแล้วแต่กรณี ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา 47 ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือต่อ กนช. แล้วแต่กรณี ทราบโดยมิชักช้า”

2) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 34

มาตรา 34 “คำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการสื่อความหมายในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้”

²⁵ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 53 วรรคแรก

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ไม่ได้บัญญัติให้การออกคำสั่ง พักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำต้องทำเป็นหนังสือเท่านั้น และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. 2539 ที่บัญญัติในกรณีคำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการ สื่อสารในรูปแบบอื่นใดก็ได้ แต่เมื่อพิจารณาประกอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 4 แล้ว การจัดทำคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตควรจัดทำใน รูปแบบของ “หนังสือคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ”

2. ระยะเวลาการสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 53 ที่บัญญัติว่า “เมื่อ ปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สามแล้วแต่กรณี ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือ เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไป ตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา 47 ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่ กรณี มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วให้ รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือต่อ กนช. แล้วแต่กรณี ทราบโดยมิชักช้า”

ดังนั้น กรอบระยะเวลาในการสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ในกรณีเมื่อปรากฏว่าผู้รับ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สามแล้วแต่กรณี ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน ใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำ ตามมาตรา 47 ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ทั้งนี้จากบทบัญญัติดังกล่าว มาตรา 53 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้ใช้ดุลยพินิจแก่เจ้า พนักงานผู้มีอำนาจ ว่าควรสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำครั้งละไม่เกินกี่วัน (สูงสุดไม่เกินครั้งละสามสิบวัน) โดย ไม่จำกัดจำนวนครั้ง แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 53 วรรคสองด้วย กล่าวคือ “ในกรณีที่ผู้รับ ใบอนุญาตการใช้น้ำตามวรรคหนึ่งต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้ง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับ ใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะยกเลิกคำสั่งพักใช้ ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้”

สรุป กรอบระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครองเกี่ยวกับการพักใช้ใบอนุญาต การใช้น้ำ ตามมาตรา 53

- (1) คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำครั้งละไม่เกินสามสิบวัน (มาตรา 53 วรรคหนึ่ง)
- (2) ในกรณีคำสั่งยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลา (มาตรา 53 วรรคสอง)

3. รูปแบบ สารระสำคัญและสิทธิการอุทธรณ์ ในคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต

(1) ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(1.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526

กำหนดว่า

ข้อ 16 คำสั่ง คือ บรรดาข้อความที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการให้ปฏิบัติโดยชอบ
ด้วยกฎหมาย ใช้กระดาดตราครุฑ และให้จัดทำตามแบบที่ 4 ทำระเบียบ โดยกรอกรายละเอียดดังนี้

16.1 คำสั่ง ให้ลงชื่อส่วนราชการหรือตำแหน่งของผู้มีอำนาจที่ออก
คำสั่ง

16.2 ที่ ให้ลงเลขที่ที่ออกคำสั่ง โดยเริ่มฉบับแรกจากเลข 1 เรียง
เป็นลำดับไปจนสิ้นปีปฏิทินนับเลขปีพุทธศักราชที่ออกคำสั่ง

16.3 เรื่อง ให้ลงชื่อเรื่องที่ออกคำสั่ง

16.4 ข้อความ ให้อ้างเหตุที่ออกคำสั่ง และอ้างถึงอำนาจที่ให้ออก
คำสั่ง (ถ้ามี) ไว้ด้วยแล้วจึงลงข้อความที่สั่ง และวันใช้บังคับ

16.5 สั่ง ณ วันที่ ให้ลงตัวเลขของวันที่ ชื่อเต็มของเดือน และตัวเลข
ของปีพุทธศักราชที่ออกคำสั่ง

16.6 ลงชื่อ ให้ลงลายมือชื่อผู้ออกคำสั่ง และพิมพ์ชื่อเต็มของ
เจ้าของลายมือชื่อ ไว้ได้ลายมือชื่อ

16.7 ตำแหน่ง ให้ลงตำแหน่งของผู้ออกคำสั่ง

(1.2) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539

บัญญัติว่า

มาตรา 36 คำสั่งทางปกครองที่ทาเป็นหนังสืออย่างน้อยต้องระบุ วัน
เดือนและปีที่ทำคำสั่ง ชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง พร้อมทั้งมีลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ทำ
คำสั่งนั้น

มาตรา 37 คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทาง
ปกครองเป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย และเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(1) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

(2) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง

(3) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ

นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้คำสั่งทางปกครองกรณีหนึ่งกรณีใดต้องระงับเหตุผลไว้ในคำสั่งนั้นเองหรือในเอกสารแนบท้ายคำสั่งนั้นก็ได้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับกรณีดังต่อไปนี้

(1) เป็นกรณีที่มีผลตรงตามคำขอและไม่กระทบสิทธิและหน้าที่ของ

บุคคลอื่น

(2) เหตุผลนั้นเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้วโดยไม่จำเป็นต้องระบุอีก

(3) เป็นกรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับตามมาตรา 32

(4) เป็นการออกคำสั่งทางปกครองด้วยวาจาหรือเป็นกรณีเร่งด่วน

แต่ต้องให้เหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรในเวลาอันควรหากผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งนั้นร้องขอ

มาตรา 39 การออกคำสั่งทางปกครองเจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ

ได้เท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เว้นแต่กฎหมายจะกำหนดข้อจำกัดดุลพินิจเป็นอย่างอื่น

การกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกำหนดเงื่อนไขในกรณีดังต่อไปนี้ ตามความเหมาะสมแก่กรณีด้วย

(1) การกำหนดให้สิทธิหรือภาระหน้าที่เริ่มมีผลหรือสิ้นสุด ณ เวลา

ใดเวลาหนึ่ง

(2) การกำหนดให้การเริ่มมีผลหรือสิ้นสุดของสิทธิหรือภาระหน้าที่

ต้องขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน

(3) ข้อสงวนสิทธิที่จะยกเลิกคำสั่งทางปกครอง

(4) การกำหนดให้ผู้ได้รับประโยชน์ต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำ

หรือต้องมีภาระหน้าที่

หรือยอมรับภาระหน้าที่ หรือความรับผิดชอบบางประการ หรือการกำหนดข้อความในการจัดให้มีเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มข้อกำหนดดังกล่าว

มาตรา 40 คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่รับคำสั่งทางปกครอง

มาตรา 44 ภายใต้บังคับมาตรา 48 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง

มาตรา 45 วรรคสาม “เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

4. สิทธิการอุทธรณ์ ในคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

การอุทธรณ์คำสั่งพักใช้ใบอนุญาต พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 48 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้น โดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว” ซึ่งในเรื่องนี้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ไม่ได้บัญญัติถึงขั้นตอนการอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ

ดังนั้น สิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำจึงต้องใช้กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยในคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำในวรรคท้ายต้องระบุข้อความการอุทธรณ์คำสั่งให้ผู้รับอนุญาตทราบ ดังนี้

อนึ่ง ตามบทบัญญัติมาตรา 44 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ท่านมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งฉบับนี้ต่อ ... (เลขที่ ... ซอย ... ถนน ... แขวง ... เขต ... กรุงเทพฯ ...) ได้ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่ง

5. สรุป รูปแบบสาระสำคัญในคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม

เมื่อประมวลรายละเอียดซึ่งกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 ข้อ 16, บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539, พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 แล้ว จะได้รูปแบบของ “คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ” ปรากฏรายละเอียดในหน้า ...

6. วิธีแจ้งคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

เนื่องจากพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ไม่ได้บัญญัติถึงวิธีการแจ้งคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นจึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ได้แก่

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า

มาตรา 69 การแจ้งคำสั่งทางปกครอง การนัดพิจารณา หรือการอย่างอื่นที่เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอาจกระทำด้วยวาจาก็ได้ แต่ถ้าผู้นั้นประสงค์จะให้กระทำเป็นหนังสือก็ให้แจ้งเป็นหนังสือ

การแจ้งเป็นหนังสือให้ส่งหนังสือแจ้งต่อผู้นั้น หรือถ้าได้ส่งไปยังภูมิลำเนาของผู้นั้นก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งตั้งแต่วันที่ไปถึง

ในการดำเนินการเรื่องใดที่มีการให้ที่อยู่ไว้กับเจ้าหน้าที่ไว้แล้ว การแจ้งไปยังที่อยู่ดังกล่าวให้ถือว่าเป็นการแจ้งไปยังภูมิลำเนาของผู้นั้นแล้ว

มาตรา 70 การแจ้งเป็นหนังสือโดยวิธีให้บุคคลนำไปส่ง ถ้าผู้รับไม่ยอมรับหรือถ้าขณะนำไปส่งไม่พบผู้รับ และหากได้ส่งให้กับบุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้น หรือในกรณีที่ผู้นั้นไม่ยอมรับ หากได้วางหนังสือนั้นหรือปิดหนังสือนั้นไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่นั้นต่อหน้าเจ้าพนักงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ไปเป็นพยานก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งแล้ว

มาตรา 71 การแจ้งโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันส่งสำหรับกรณีภายในประเทศหรือเมื่อครบกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันส่งสำหรับกรณีส่งไปยังต่างประเทศ เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับหรือได้รับก่อนหรือหลังจากวันนั้น

ดังนั้น เมื่อผู้มีอำนาจลงนามในคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำและหนังสือแจ้งแล้ว เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการให้ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำรับทราบหนังสือดังกล่าวนี้ โดยวิธี

1) จัดส่งหนังสือแจ้งพร้อมคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตให้ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตทราบ ไปยังภูมิลำเนาของผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต (ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ) ตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ และถือว่าผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันส่งหนังสือซึ่งเป็นวิธีการที่ง่ายและสะดวกที่สุด หรือ

2) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือหนังสือแจ้งพร้อมคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตไปส่งให้ ผู้รับอนุญาตรับทราบ โดยดำเนินการตามควรแก่กรณี คือ

(2.1) กรณีผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอยู่และยอมรับหนังสือ ให้ผู้ถูกสั่งพักใช้ ใบอนุญาตลงชื่อรับทราบหนังสือแจ้งพร้อมคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตไว้เป็นหลักฐานด้วย จึงถือว่าได้รับแจ้งแล้ว

(2.2) กรณีผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอยู่แต่ไม่ยอมรับหนังสือ หากได้วางหนังสือ แจ้งพร้อมคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือปิดหนังสือแจ้งพร้อมคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต ไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่รับอนุญาตต่อหน้าเจ้าพนักงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ไปเป็นพยานก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งแล้ว

(2.3) กรณีผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตไม่อยู่ ให้ส่งหนังสือแจ้งพร้อมคำสั่งพัก ใช้ใบอนุญาตให้กับบุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่หรือทำงานในสถานที่รับอนุญาตและให้บุคคลนั้นลงนาม ไว้เป็นหลักฐาน หรือปิดหนังสือแจ้งพร้อมคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่รับอนุญาต ต่อหน้าเจ้าพนักงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ไปเป็นพยานก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งแล้ว

อนึ่ง เจ้าพนักงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ไปเป็นพยาน ตามข้อ 2.2 และข้อ 2.3 กำหนดไว้ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธี ปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 คือ

- (1) เจ้าพนักงานตำรวจ
- (2) ข้าราชการส่วนกลาง
- (3) เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ ได้แก่
 - (ก) กำนัน
 - (ข) แพทย์ประจำตำบล
 - (ค) สารวัตรกำนัน
 - (ง) ผู้ใหญ่บ้าน
 - (จ) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 - (ฉ) ข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น
 - (ช) ข้าราชการประจำอำเภอหรือจังหวัด

7. ผลของคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีผลทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงซึ่งสิทธิ หน้าที่หรือสถานภาพทางกฎหมายทันทีที่มีผลบังคับและให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าคำสั่ง ทางปกครองนั้นชอบด้วยกฎหมาย หากเอกชนเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็มี หน้าที่ต้องโต้แย้งคำสั่งนั้นต่อฝ่ายปกครอง สำหรับบทบัญญัติเกี่ยวกับผลบังคับของคำสั่งนั้นเป็นไปตาม พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า

“มาตรา 42 คำสั่งทางปกครองให้มีผลใช้บังคับต่อบุคคลตั้งแต่ขณะที่ผู้นั้นได้รับแจ้ง
เป็นต้นไป

คำสั่งทางปกครองย่อมมีผลตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผลลงโดย
เงื่อนไขหรือโดยเหตุอื่น”

ตามบทบัญญัติของกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการปกครอง คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการ
ใช้น้ำมีผลทำให้ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหมดสิทธิตามใบอนุญาตในช่วงระยะเวลาที่คำสั่งกำหนดไว้ ตั้งแต่
เมื่อผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้รับแจ้งคำสั่งเป็นต้นไป

**8. วิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ เมื่อครบกำหนดเวลาพักใช้ใบอนุญาต หรือ
พนักงานเจ้าหน้าที่ยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต**

มาตรา 53 วรรคสอง ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำตามวรรคหนึ่งต้องทำ
การแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี จะกำหนดเวลา
ให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้
ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้

เมื่อครบกำหนดเวลาพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา 53 วรรคหนึ่ง หรือใน
กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิก
คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ โดยถือว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำมีสิทธิตามใบอนุญาตนั้น ๆ อีกครั้ง

**3.5.1.6 แนวทางการจัดทำหนังสือ หรือ ร่างคำสั่งทางปกครองกรณีสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ
ตามมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561**

1. หนังสือแจ้งสิทธิและรับทราบถึงเหตุผล ได้แก่

1.1 ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

1.2 ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม เงื่อนไขที่กำหนดไว้
ในใบอนุญาต

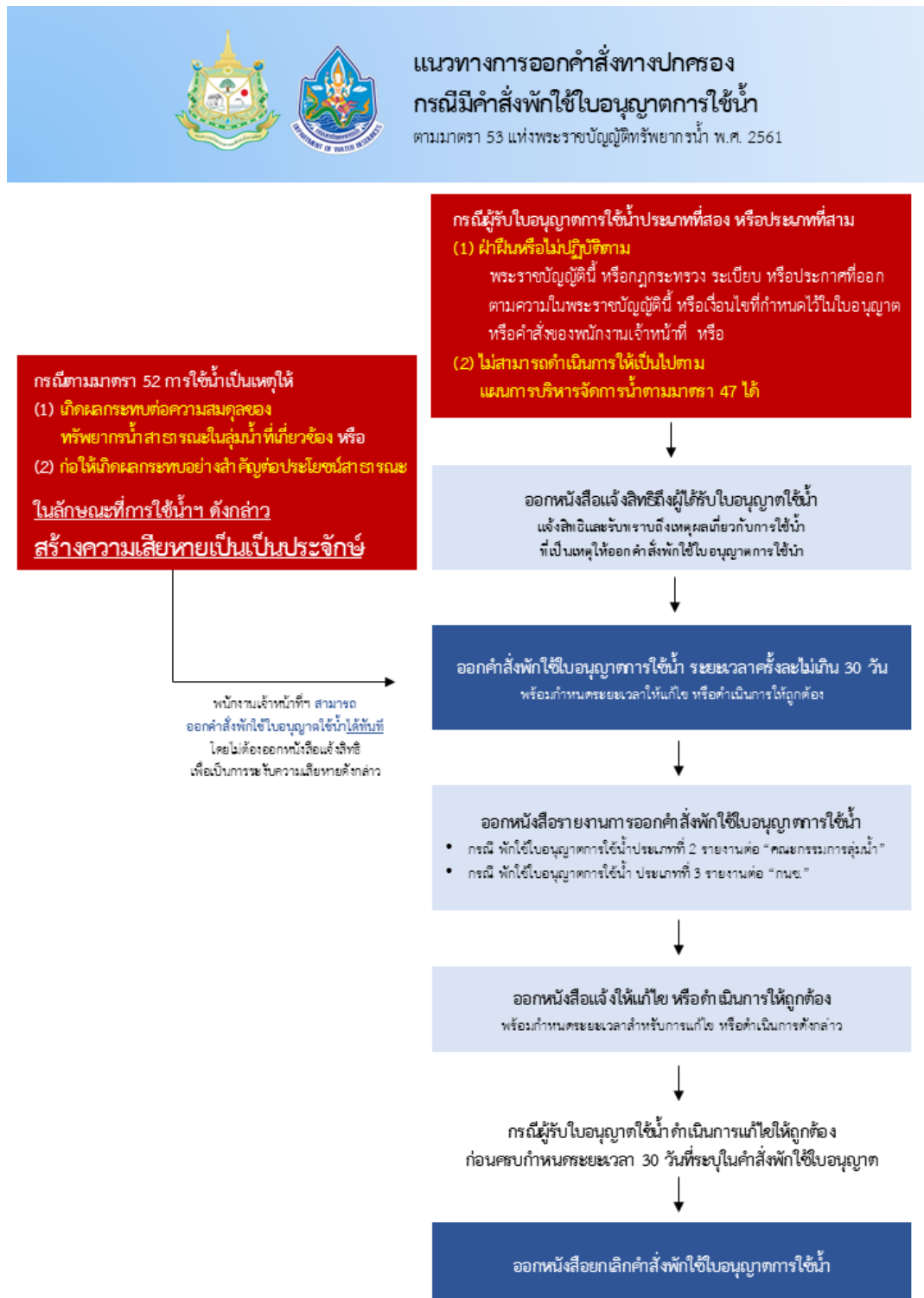
1.3 ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงาน
เจ้าหน้าที่

1.4 ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการ
บริหารจัดการน้ำตามมาตรา 47 ได้

2. คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

3. หนังสือยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

ภาพที่ 3.3.1-19 แนวทางการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

บทที่ 4

แนวปฏิบัติสำหรับตรวจสอบ และควบคุมการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้น้ำ ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

4.1 การตรวจสอบ ควบคุมการใช้น้ำและการคำนวณค่าใช้น้ำ

4.1.1 การคำนวณค่าใช้น้ำ

ตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม
ที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาล พ.ศ. 2567 กำหนดให้ค่าใช้น้ำประเภทที่สอง และ
ประเภทที่สาม มีอัตรา .0373 บาทต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีวิธีคำนวณค่าใช้น้ำ ดังนี้

$$\text{ค่าใช้น้ำ} = \text{อัตราค่าใช้น้ำ} \times \text{ปริมาณน้ำที่ใช้}$$

4.1.2 แบบรายงานการใช้น้ำประจำเดือน

ผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ต้องรายงานข้อมูลการใช้น้ำตามแบบ
ทน.16 ซึ่งต้องระบุเลขในมาตรวัดปริมาณน้ำที่ใช้เป็นรายวันทุกวันตลอดทั้งเดือน และทุกวันสิ้นเดือนต้อง
ระบุถ่ายภาพเลขในมาตรวัดปริมาณน้ำที่ใช้แนบในแบบเพื่อนำส่งให้กองการจัดสรรน้ำ หรือสำนักงาน
ทรัพยากรที่ 1-11 หรือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูล
ประกอบการออกใบแจ้งหนี้เพื่อชำระค่าใช้น้ำต่อไป

ภาพที่ 4.1.2-1 แบบรายงานข้อมูลการใช้น้ำ (แบบ ทน.๑๖)

แบบ ทน.๑๖

แบบรายงานข้อมูลการใช้น้ำ

วันที่ส่งรายงาน.....

ชื่อผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ.....

ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่..... เลขที่ใบอนุญาต..... วันที่ได้รับอนุญาต.....

สถานที่ตั้งจุดสูบน้ำดิบ..... พิกัด.....

เครื่องสูบน้ำ จำนวน : เครื่อง อัตราการสูบน้ำ เครื่องที่ ๑ : ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง

อัตราการสูบน้ำ เครื่องที่ ๒ : ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง

อัตราการสูบน้ำ เครื่องที่ ๓ : ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง

เครื่องมือวัดปริมาณน้ำชนิด มาตรวัดน้ำ อื่น ๆ คือ.....

ยี่ห้อ..... รุ่น..... ขนาด..... หมายเลขเครื่อง.....

รายละเอียดการใช้น้ำ เดือน..... พ.ศ.

จดครั้งก่อนเมื่อวันที่..... อ่านตัวเลขในเครื่องวัดได้.....

(วันที่ไม่มีการใช้น้ำ หยุดงาน เครื่องสูบน้ำชำรุด หรือเหตุขัดข้องอื่น ๆ ให้ระบุไว้ในช่องหมายเหตุ)

วันที่	อ่านได้	ใช้น้ำ (ม ^๓)	หมายเหตุ	วันที่	อ่านได้	ใช้น้ำ (ม ^๓)	หมายเหตุ
๑				๑๖			
๒				๑๗			
๓				๑๘			
๔				๑๙			
๕				๒๐			
๖				๒๑			
๗				๒๒			
๘				๒๓			
๙				๒๔			
๑๐				๒๕			
๑๑				๒๖			
๑๒				๒๗			
๑๓				๒๘			
๑๔				๒๙			
๑๕				๓๐			
				๓๑			
				รวมใช้น้ำเดือนนี้..... ลูกบาศก์เมตร			

(ลงชื่อ).....ผู้รับใบอนุญาต/ผู้ซึ่งผู้รับใบอนุญาตมอบหมาย
(.....)

ดูหมายเหตุด้านหลัง

ที่.....

.....

.....

วันที่

เรื่อง ขอนำส่งรายงานการใช้น้ำ ประจำเดือน.....

เรียน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

บุคคลธรรมดา (นาย/นาง/นางสาว)

องค์กรผู้ใช้น้ำ ชื่อ.....เลขทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำ

นิติบุคคล (บริษัท / หจก /)

ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่..... ใบอนุญาตเลขที่.....

โดยมี (ผู้มีอำนาจทำการแทน) (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่ง

อายุ.....ปี สัญชาติ..... เลขประจำตัวประชาชน/อื่น ๆ.....เป็นผู้รับมอบอำนาจ

ให้ทำนิติกรรมแทน.....ตามหนังสือมอบอำนาจที่

.....ลงวันที่..... ขอนำส่งรายงานการใช้น้ำตามใบอนุญาต

ดังกล่าว ประจำเดือน..... พ.ศ. จำนวน.....ฉบับ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง.....

โทร.

โทรสาร

4.1.3 การยกเว้นค่าใช้น้ำ

การยกเว้นค่าใช้น้ำกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้ในข้อ 4 ของกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การ กำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการ ใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ดังต่อไปนี้ให้ยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับกรณี ดังต่อไปนี้

(1) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่เป็นใช้วิสาหกิจ สำหรับการผลิตน้ำเพื่อให้บริการด้าน อุปโภคบริโภคแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เฉพาะกรณีประปาหมู่บ้านที่มีกำลังการผลิตไม่เกิน สามสิบลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง การผลิตน้ำดื่มสำหรับบริโภคในโรงเรียน หรือการใช้น้ำในโรงพยาบาล

(2) การผลิตน้ำเพื่อให้บริการด้านสุขุโภคบริโภคแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับที่รับหรือเพื่อ ประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไร

(3) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่ใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ไม่ใช่ทางน้ำชลประทานเพื่อการ ผลิตไฟฟ้าที่เป็นการใช้งานที่ไม่เกิดการสูญเสียไป

(4) การใช้น้ำจากทะเลอาณาเขตเพื่อผลิตหรือทดแทนการใช้น้ำจืด

(5) กรณีที่เข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามข้อ 3 (1) (2) และ (4) และให้เลขาธิการสำนักงาน ทรัพยากรน้ำแห่งชาติดำเนินการประกาศการยกเว้นค่าใช้น้ำ

4.1.4 การลดหย่อนค่าใช้น้ำ

การลดหย่อนค่าใช้น้ำกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้ในข้อ 3 ของกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การ กำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการ ใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ดังต่อไปนี้

(1) การลดหย่อนต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือหรือบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ใช้น้ำประเภท ที่สองและผู้ใช้น้ำประเภทที่สาม และต้องต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล¹

(2) กำหนดระยะเวลาการลดหย่อน

(3) กำหนดอัตราลดหย่อน และ

(4) การลดหย่อนจะกำหนดเฉพาะลุ่มน้ำใดลุ่มน้ำหนึ่ง หรือเฉพาะประเภทกิจกรรมหรือกิจการก็ได้

โดยให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติในการประกาศการ ลดหย่อนค่าใช้น้ำ

¹ ตามร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สาม (ฉบับที่...) พ.ศ. แก่ใจเป็น “การลดหย่อนค่าใช้น้ำต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือหรือบรรเทาความเดือดร้อนของ ผู้ใช้น้ำประเภทที่สองและผู้ใช้น้ำประเภทที่สาม และต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดให้ลดหย่อนค่าใช้น้ำไว้เป็นการเฉพาะพื้นที่ ประเภทกิจกรรมหรือกิจการ หรือระยะเวลาได้”

4.2 แนวปฏิบัติสำหรับตรวจสอบ และควบคุมการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้น้ำ ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561

มาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 บัญญัติว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาล ตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล และให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเรียกเก็บค่าใช้น้ำดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา 49” ซึ่งเป็นการกำหนดให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเรียกเก็บค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยมี การอ้างถึงมาตรา 49 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้อำนาจนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. ในการออกกฎกระทรวง 2 ฉบับ คือ

1) กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม ที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาล พ.ศ. 2567 และ

2) กฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567

นอกจากค่าใช้น้ำที่ต้องเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามแล้วยังมีค่าธรรมเนียมใบคำขอและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ต้องเรียกเก็บจากผู้ที่มายื่นคำขออนุญาตใช้น้ำด้วย โดยในส่วนของค่าธรรมเนียม กำหนดไว้ในกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567

ทั้งนี้ ขณะทำแนวทางการปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำฯ เล่มนี้อยู่ระหว่างการเสนอพิจารณา (ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม (ฉบับที่...) พ.ศ. ซึ่งเป็น การแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ฉบับเดิม โดยเพิ่มบทบัญญัติในส่วนของ การเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ซึ่งจะใช้ร่างกฎกระทรวงฉบับนี้ในการศึกษาและกำหนดกรอบแนวทางในการจัดเก็บค่าใช้น้ำฯ

4.2.1 อัตราค่าธรรมเนียมใบคำขอและใบอนุญาตการใช้น้ำสาธารณะ

ตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ได้กำหนดค่าธรรมเนียม ดังต่อไปนี้

(1) คำขอ	ฉบับละ 100 บาท
(2) ใบอนุญาตการใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สอง	ฉบับละ 2,500 บาท

(3) ใบอนุญาตการใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สาม	ฉบับละ 12,500 บาท
(4) ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ 500 บาท
(5) การต่อใบอนุญาต	ครั้งละเท่ากับค่าธรรมเนียมสำหรับ
ใบอนุญาตแต่ละฉบับ
(6) การโอนใบอนุญาต	ฉบับละ 500 บาท

โดยในกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ได้กำหนดหลักเกณฑ์การยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ สำหรับการผลิตน้ำเพื่อให้บริการด้านอุปโภคบริโภคแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เฉพาะกรณีประปาหมู่บ้านที่มีกำลังการผลิตไม่เกิน 30 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง การผลิตน้ำดื่มสำหรับบริโภคในโรงเรียน หรือการใช้น้ำในโรงพยาบาล

(2) การผลิตน้ำเพื่อให้บริการด้านอุปโภคบริโภคแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไร

(3) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ สำหรับการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ไม่ใช่ทางน้ำชลประทาน เพื่อการผลิตไฟฟ้าที่เป็นการใช้ที่ไม่เกิดการสูญเสียไป

(4) การใช้น้ำจากทะเลอาณาเขตเพื่อผลิตหรือทดแทนการใช้น้ำจืด²

4.2.2 การเรียกเก็บค่าใช้น้ำ

ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สอง และประเภทที่สาม ต้องมีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำและค่าใช้น้ำสาธารณะตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1-11 จัดทำรายงานสรุปยอดการจัดเก็บรายได้ทุกเดือนเพื่อให้กรมทรัพยากรน้ำทราบ และเมื่อมีการรับชำระค่าธรรมเนียมฯ หรือค่าใช้น้ำ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1-11 จัดทำและส่งมอบใบเสร็จรับเงินให้กับผู้รับใบอนุญาตที่ชำระค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้น้ำไว้เป็นหลักฐาน โดยกรณีจัดเก็บโดยกรมทรัพยากรน้ำให้ใช้ใบเสร็จรับเงินของกรมทรัพยากรน้ำ โดยจะแยกประเภทแยกเล่มเพื่อความสะดวกในการตรวจสอบก็ได้

(ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม (ฉบับที่...) พ.ศ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าใช้น้ำไว้ ดังนี้

(1) การคำนวณค่าใช้น้ำให้คิดเป็นรายเดือน รายงวด หรือตามระยะเวลาที่แต่ละกรมกำหนด โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ดำเนินการตรวจสอบและคำนวณค่าใช้น้ำตามปริมาณน้ำที่แท้จริงที่วัดได้จากเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้

² ตามร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม (ฉบับที่...) พ.ศ. แก่ใช้เป็น (4) การใช้น้ำทะเลเพื่อผลิตหรือทดแทนการใช้น้ำจืด

(2) กรณีไม่อาจคำนวณปริมาณน้ำที่ใช้จริงจากเครื่องมือวัดได้ เนื่องจากเครื่องมือวัดชำรุดใช้การไม่ได้หรือด้วยเหตุอื่นใด ให้ประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ดังนี้

(2.1) กรณีน้ำบนผิวดินให้คำนวณจากปริมาณน้ำสูงสุดที่ขนาดของเครื่องสูบน้ำทุกเครื่องที่ใช้จริงรวมกันจะสูบได้ต่อวัน

(2.2) แต่กรณีการใช้น้ำที่ไม่ผ่านเครื่องสูบน้ำให้คำนวณปริมาณน้ำ ตามปริมาณน้ำสูงสุดที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตโดยคำนวณตามวันที่ไม่อาจคำนวณปริมาณน้ำได้

จนกว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำจะดำเนินการซ่อมแซมเครื่องมือวัดหรือติดตั้งเครื่องมือวัดใหม่

(2.3) กรณีน้ำบาดาลให้คำนวณจากปริมาณน้ำบาดาลสูงสุดที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตโดยคำนวณตามวันที่ไม่อาจคำนวณปริมาณน้ำบาดาลได้ แต่หากพบว่าผู้รับใบอนุญาตได้ใช้น้ำบาดาลสูงกว่าปริมาณน้ำบาดาลสูงสุดที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตให้ประเมินปริมาณน้ำบาดาลเพิ่มขึ้นได้

(3) กรณีตรวจสอบแล้วเห็นว่าไม่สามารถติดตั้งเครื่องมือวัดได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินปริมาณน้ำที่ใช้โดยให้คำนวณปริมาณน้ำจากปริมาณการใช้น้ำจริงสูงสุดต่อวัน แต่ไม่เกินปริมาณน้ำสูงสุดต่อวันที่ได้รับอนุญาต หรือปริมาณน้ำสูงสุดที่นำไปใช้ได้ต่อวัน (แล้วแต่วิธีการใดจะใช้น้ำมากกว่ากัน)

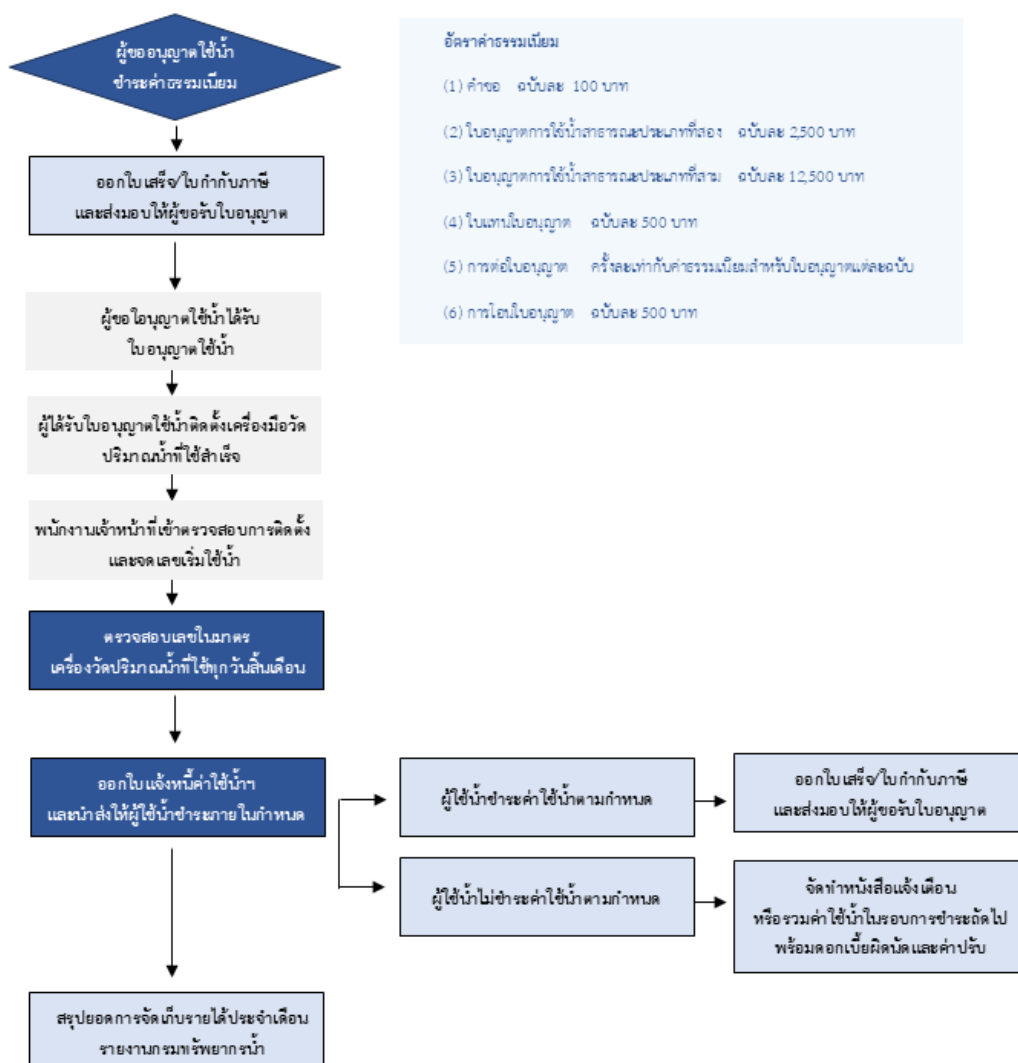
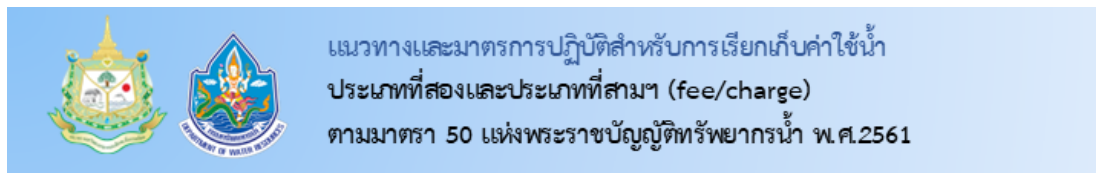
ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุม และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ที่ไม่อาจติดตั้งเครื่องมือวัดได้ทุก 6 เดือน หรือเมื่อได้รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงจากผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ

(4) กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำมิได้ชำระค่าใช้น้ำหรือชำระค่าใช้น้ำไม่ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้หน่วยงานแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำชำระค่าใช้น้ำค้างจ่าย ค่าปรับเงินเพิ่มหรือค่าใช้น้ำเพิ่ม (แล้วแต่กรณี) พร้อมกำหนดระยะเวลาในการชำระ

ทั้งนี้ อัตราค่าปรับเงินเพิ่ม หรือค่าใช้น้ำเพิ่ม และระยะเวลาในการชำระให้เป็นไปตามที่หน่วยงานกำหนด

4.2.3 ขั้นตอนการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้น้ำ

ภาพที่ 4.2.3-2 ขั้นตอนการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้น้ำ

4.2.4 การจัดทำใบแจ้งหนี้

เพื่อให้การเรียกเก็บค่าใช้น้ำ สามารถควบคุมและตรวจสอบได้โดยอ้างอิงตามปริมาณการใช้น้ำในแต่ละเดือนของผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ และเมื่อได้รับข้อมูลการใช้น้ำแล้ว เจ้าหน้าที่กองการจัดสรรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำจะดำเนินการคำนวณค่าใช้น้ำตามประเภทการใช้น้ำที่ได้รับอนุญาต และระบุจำนวนค่าใช้น้ำที่ต้องชำระของผู้ได้รับใบอนุญาตแต่ละรายในระบบการรับชำระเงินกลางของบริการภาครัฐ (e-Payment Portal of Government) เพื่อดำเนินการออกใบแจ้งหนี้ โดยใบแจ้งหนี้จะมีรายละเอียดดังนี้

- 1) เลขที่ใบแจ้งหนี้
- 2) ชื่อผู้ชำระ
- 3) วันที่เริ่มชำระ
- 4) วันที่ครบกำหนดชำระ
- 5) รหัสอ้างอิง
- 6) รายการ
- 7) จำนวนเงินที่ต้องชำระ
- 8) รูปแบบการชำระ
- 9) ช่องทางการชำระค่าริการ

4.2.5 การนำส่งรายได้

การจัดเก็บค่าธรรมเนียม ตามกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียม
ใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ซึ่งได้แก่

- (1) ค่าธรรมเนียมค่าขอใบอนุญาต
- (2) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สอง
- (3) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สาม
- (4) ค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาต
- (5) ค่าธรรมเนียมการต่อใบอนุญาต
- (6) ค่าธรรมเนียมการโอนใบอนุญาต

รวมถึงค่าใช้น้ำของผู้ใช้น้ำเมื่อดำเนินการชำระผ่านทางช่องทางที่กำหนดตามใบแจ้งหนี้
เงินรายได้จะเข้าสู่กรมบัญชีกลางโดยตรง ตามประเภทและรหัสหน่วยงานที่ได้ระบุไว้ ซึ่งรหัสหน่วยงาน
ของกรมทรัพยากรน้ำในระบบ GFMS คือ รหัส 0906 จึงช่วยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ใน
การนำส่งรายได้

4.2.6 ช่องทางการชำระเงิน

ผู้ใช้น้ำ สามารถเลือกชำระค่าใช้น้ำได้จากช่องทางดังต่อไปนี้

- (1) เคาน์เตอร์ธนาคาร
- (2) หักผ่านบัญชีธนาคาร
- (3) ATM
- (4) Internet Banking
- (5) Mobile Banking
- (6) เคาน์เตอร์เซอร์วิส (7-11) โดยชำระด้วยเงินสดหรือบัตรเครดิต

ภาพที่ 4.2.6-4 ช่องทางการชำระค่าใช้น้ำ กรมทรัพยากรน้ำ

ช่องทางการรับชำระผ่านบริการชำระบิลข้ามธนาคาร (Cross Bank Bill Payment)					
รายชื่อธนาคาร	ช่องทางการรับชำระ (Channel)				
	เคาน์เตอร์ธนาคาร	หักผ่านบัญชีธนาคาร	ATM	Internet Banking	Mobile Banking
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	✓	✓
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	✗	✗	✓	✓	✓
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	✗	✗	✓	✗	✓
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	✗	✗	✓	✓	✓
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	✗	✗	✓	✓	✓
ธนาคารออมสิน	✗	✗	✗	✓	✓
ธนาคารมิซูโฮ จำกัด	✓	✗	✗	✗	✗
ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน)	✓	✗	✓	✓	✓
ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน)	✗	✗	✓	✓	✓
ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน)	✗	✗	✓	✓	✓
ธนาคารไอซีบีซี	✗	✗	✗	✓	✗
ธนาคารทีสโก็ จำกัด (มหาชน)	✗	✗	✗	✗	✓
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	✓	✗	✗	✗	✓
ธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน)	✗	✗	✓	✓	✓
ธนาคารซีทีแบงก์	✗	✗	✗	✓	✓
ธนาคารแลนด์แอนด์เ้าส์	✗	✗	✗	✗	✓

✓ เป็นช่องทางที่เปิดให้บริการ ✗ เป็นช่องทางที่ยังไม่เปิดให้บริการ

ช่องทางการชำระค่าบริการอื่นๆ
 เคาน์เตอร์เซอร์วิส (เซเว่นอีเลฟเว่น) ชำระได้ด้วยเงินสดหรือบัตรเครดิต

4.2.7 การกำหนดดอกเบี้ย กรณีไม่ชำระค่าใช้น้ำตามกำหนดระยะเวลา

สามารถดำเนินการได้โดยใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยต้องดำเนินการออกเอกสาร “หนังสือแจ้งให้ใช้เงิน” เพิ่มเติมจากใบแจ้งหนี้ และหากผู้ใช้น้ำไม่ชำระสามารถรวบรวมพยานหลักฐานส่งให้พนักงานบังคับคดีดำเนินการโดยไม่ฟ้องร้องคดีต่อศาลได้

บทที่ 5

สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแนวทางปฏิบัติ สำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 ประกอบด้วยการประชุม รวมทั้งสิ้น 2 เวที ได้แก่ (1) การประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1 (2) การประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 รายละเอียดการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการจัดประชุมครั้งที่ 1 และ 2

1. เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ขั้นตอนในการการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4
2. เพื่อนำเสนอความเป็นมา วัตถุประสงค์ และขอบเขตการดำเนินงานโครงการ
3. รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาและนำเสนอแนวทางปฏิบัติเพื่อการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 ต่อไป

5.1.2 วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนด้านกฎหมาย ผู้แทนสถาบันการศึกษา ผู้แทนภาครัฐที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ

สำหรับการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1 ดำเนินการในวันพฤหัสบดีที่ 12 มีนาคม 2569 เวลา 09:30 – 12:00 น. ณ ห้องประชุมสายชล (ชั้น 9) กรมทรัพยากรน้ำ และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระบบ Zoom Meeting และการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2 ดำเนินการในวันศุกร์ที่ 27 มีนาคม 2569 เวลา 09.30 - 15.00 น. ณ ห้องประชุมกองการจัตสรน้ำ (ชั้น 7) กรมทรัพยากรน้ำ และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระบบ Zoom Meeting

5.2 สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1

5.2.1 จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1

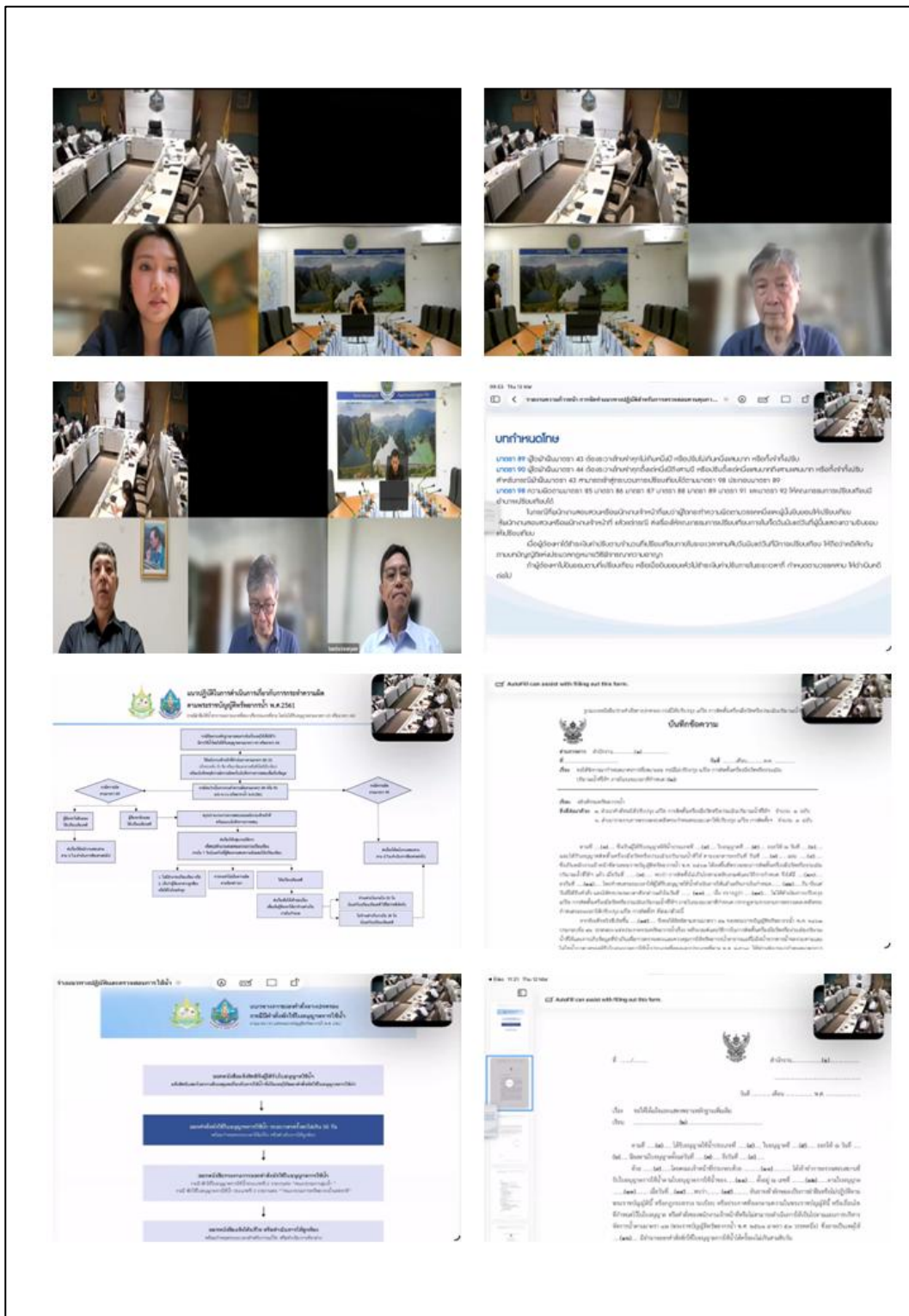
การประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1 ดำเนินการในวันพฤหัสบดีที่ 12 มีนาคม 2569 เวลา 09:30 – 12:00 น. ณ ห้องประชุมสายชล (ชั้น 9) กรมทรัพยากรน้ำ และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยระบบ Zoom Meeting รูปแบบการประชุมเป็นการประชุมเชิงอภิปราย โดยคณะที่ปรึกษา นำเสนอสรุปความก้าวหน้าการดำเนินงานผลการศึกษการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรน้ำ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ของโครงการฯ สถานะและความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการฯ จากนั้นจึงเปิดให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1 ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนด้านกฎหมาย ผู้แทนสถาบันการศึกษา ผู้แทนภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คณะที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดรวม 127 คน

ภาพที่ 5.2.1-1 บรรยากาศการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1

ภาพที่ 5.2.1-2 บรรยากาศการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 1 (ต่อ)

5.2.2 จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2

การประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2 ดำเนินการในวันศุกร์ที่ 27 มีนาคม 2569 เวลา 09.30 - 15.00 น. ณ ห้องประชุมกองการจัดสรรน้ำ (ชั้น 7) กรมทรัพยากรน้ำ และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยระบบ Zoom Meeting รูปแบบการประชุมเป็นการประชุมเชิงอภิปราย โดยคณะที่ปรึกษา นำเสนอแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 ให้เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ รับทราบพร้อมรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2 ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำหลายส่วนงาน หลายส่วน ทั้งจากส่วนอำนวยการ ส่วนอนุญาตการใช้น้ำ ส่วนอนุญาตประปาสัมปทาน ส่วนมาตรฐานประปา ส่วนกำกับการใช้น้ำ ส่วนเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ ส่วนแผนงานและประเมินผล ตลอดจนส่วนจ้างเหมาบริการซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญและผู้มีทักษะและความชำนาญด้านการจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดรวม 59 คน ผู้เข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 31 คน

ภาพที่ 5.2.1-3 บรรยากาศการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2

ภาพที่ 5.2.1-4 บรรยากาศการประชุมรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2 (ต่อ)

5.3 สรุปประเด็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็นในการประชุมรับฟังความคิดเห็น ต่อร่างแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4

จากการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 มีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนด้านกฎหมาย ผู้แทนสถาบันการศึกษา ผู้แทนภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง คณะที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ มีการเสนอข้อหารือเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ สำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ สาธารณะในหลาย ประเด็น ตั้งแต่กระบวนการขอรับใบอนุญาต เจ็อนไขท้ายใบอนุญาต การติดตั้งเครื่องวัดปริมาณน้ำที่ใช้ การคำนวณค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บค่าใช้น้ำ การตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำ การดำเนินการกรณีตรวจ พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้น้ำ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ร่างพระราชบัญญัติวิธี ปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีผลบังคับใช้ ซึ่งมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รายละเอียดตามตาราง Q&A Matrix ดังนี้

ตารางที่ 5.3-1 คำถามและข้อเสนอแนะ (Q&A Matrix) การประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4

ประเด็น	คำถามหรือข้อหารือ	ข้อเสนอแนะ
เงื่อนไขท้ายใบอนุญาตการใช้น้ำ	การกำหนดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตในลักษณะเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการควบคุมตรวจสอบการใช้น้ำ สามารถทำได้หรือไม่ และมีผลทางกฎหมายอย่างไร	ด้วยสถานะทางกฎหมายของใบอนุญาตการใช้น้ำมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างกรมฯ และผู้ใช้น้ำ ส่งผลเป็นการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับสิทธิ อันมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 การบังคับตามเงื่อนไขที่ระบุในคำสั่งทางปกครอง ต้องมีกฎหมายกำหนดให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ไว้ด้วยจึงจะสามารถกระทำได้จึงเสนอให้กรมทรัพยากรน้ำดำเนินการเพิ่มรายละเอียดตามเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตการใช้น้ำเป็นบทบัญญัติในร่างกฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม (ฉบับที่...) พ.ศ..... เพื่อให้มีผลบังคับตามกฎหมาย และให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดได้อย่างสมบูรณ์

ประเด็น	คำถามหรือข้อหาหรือ	ข้อเสนอแนะ
<p>การจ้างบุคคลภายนอก (Outsource) ดำเนินการติดตั้งและตรวจสอบภายใต้การกำกับดูแลของกรมทรัพยากรน้ำ</p>	<p>รูปแบบสัญญาที่เหมาะสมสำหรับการจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการติดตั้งและตรวจสอบภายใต้การกำกับดูแลของกรมทรัพยากรน้ำคือรูปแบบใด</p>	<p>ด้วยข้อจำกัดด้านจำนวนของเจ้าหน้าที่ทำให้การตรวจสอบการติดตั้งต้องใช้เวลา ซึ่งอาจทำให้ไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่ประกาศกระทรวงฯ กำหนด และด้วยแนวโน้มการขออนุญาตใช้น้ำที่มีปริมาณมากขึ้นเพื่อให้การดำเนินการในขั้นตอนการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เสนอให้กรมทรัพยากรน้ำดำเนินการวางแผนเพื่อจัดจ้างบุคคลภายนอก (Outsource) ให้เป็นผู้ดำเนินงานในกระบวนการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ภายใต้การกำกับดูแลและควบคุมมาตรฐานของกรมทรัพยากรน้ำ โดยสามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามปกติตามขั้นตอนที่ระบุในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ</p>
<p>การเริ่มเก็บค่าใช้น้ำกับประกาศฯ การติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ พ.ศ. 2568</p>	<p>การกำหนดเงื่อนไขในการเริ่มเก็บค่าใช้น้ำในกฎหมายระดับประกาศกระทรวงฯ มีผลทางกฎหมายอย่างไร</p>	<p>หากพิจารณาแล้วการกำหนดเงื่อนไขการเริ่มเก็บค่าใช้น้ำเป็นขั้นตอนที่กำหนดขึ้นเพื่อให้มีผลบังคับหลังจากได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ จึงควรกำหนดในระดับกฎกระทรวงเพื่อให้มีผลบังคับตามกฎหมาย จึงเสนอให้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) นำบทบัญญัติในประกาศกระทรวงฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเริ่มเก็บค่าใช้น้ำไปเพิ่มเติมในเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตการใช้น้ำ (2) เพิ่มเป็นบทบัญญัติของ ร่างกฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม (ฉบับที่...) พ.ศ..... ด้วย

ประเด็น	คำถามหรือข้อหาหรือ	ข้อเสนอแนะ
		(3) อ้างถึงบทบัญญัติข้อ 2) ใน ร่างกฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
<p>แนวทางปฏิบัติกรณีไม่สามารถติดตั้งเครื่องวัดปริมาณน้ำให้แล้วเสร็จได้在规定时间内</p>	<p>กรณีครบ 120 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการอนุญาตให้ติดตั้งจากกรมทรัพยากรน้ำแล้วยังติดตั้งไม่เครื่องมือวัดปริมาณน้ำไม่เสร็จ ต้องดำเนินการอย่างไร</p>	<p>เสนอแนวทางปฏิบัติ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เจ้าหน้าที่คิดค่าใช้น้ำและเรียกเก็บค่าใช้น้ำตามปริมาณที่ขออนุญาต จนกว่าจะติดตั้งแล้วเสร็จ 2. ติดตามสถานะการติดตั้งกับผู้ได้รับใบอนุญาตในวันครบกำหนด 120 วัน เพื่อบันทึกข้อมูลและแนะนำแนวทาง หรือแผนการดำเนินงานที่เหมาะสม เพื่อให้การติดตั้งแล้วเสร็จเร็วขึ้น 3. กำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะติดตั้งแล้วเสร็จแผนหรือจากคำแนะนำที่ให้กับผู้รับใบอนุญาต 4. ติดตามสถานะการติดตั้งเพื่อช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการติดตั้งแก่ผู้รับใบอนุญาตอย่างใกล้ชิด

ประเด็น	คำถามหรือข้อหาหรือ	ข้อเสนอแนะ
<p>แนวทางปฏิบัติกรณีไม่สามารถแก้ไขการติดตั้งเครื่องวัด ปริมาณน้ำให้แล้วเสร็จได้ในกำหนดระยะเวลา</p>	<p>ข้อเสนอแนะ “มาตรการที่เหมาะสม” กรณีไม่ดำเนินการแก้ไขการติดตั้งภายในกำหนดระยะเวลา</p>	<p>เสนอแนวทางการพิจารณาที่เหมาะสม เพื่อให้ประกอบการใช้ดุลพินิจของอธิบดีฯ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กรณีตรวจพบในขั้นตอนการเริ่มติดตั้ง และยังไม่มีการใช้น้ำ ให้แจ้งผู้รับใบอนุญาตแก้ไข พร้อมกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ พร้อมการติดตามสถานการณ์แก้ไขการติดตั้งเป็นระยะ 2. กรณีตรวจพบหลังการติดตั้งครั้งแรก และเริ่มมีการใช้น้ำแล้ว โดยอาจมีเปลี่ยนหรือซ่อมแซมเครื่องมือวัดแล้วไม่ใช่เครื่องมือวัดตามหลักเกณฑ์กำหนด เมื่อได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ให้อธิบดีมีคำสั่งให้แก้ไขการติดตั้งให้ถูกต้องโดยเร็ว พร้อมกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ และให้เจ้าหน้าที่ตรวจติดตาม โดยระหว่างแก้ไข หากมีการใช้น้ำ ให้คำนวณค่าใช้น้ำตามเงื่อนไขกรณีไม่สามารถคำนวณค่าน้ำได้ (ข้อ 10 ประกาศกระทรวงฯ) คือ ให้คำนวณค่าใช้น้ำรายวันตามปริมาณน้ำสูงสุดที่ขนาดเครื่องสูบน้ำจะสูบได้ใน 24 ชั่วโมงต่อวันของเครื่องที่ต้องแก้ไข จนกว่าจะแก้ไขการติดตั้งแล้วเสร็จ
<p>การตรวจสอบวิธีคำนวณปริมาณน้ำที่ใช้ในกรณีระหว่างที่ยังติดตั้งไม่แล้วเสร็จ หรืออยู่ระหว่างการซ่อมแซม หรือแก้ไขการติดตั้ง</p>	<p>ควรเสนอทางเลือกให้ผู้ประกอบการในการแสดงวิธีการคำนวณปริมาณน้ำที่ใช้ในระหว่างที่ยังติดตั้งไม่แล้วเสร็จ หรืออยู่ระหว่างการซ่อมแซม หรือแก้ไขการติดตั้ง เพื่อหลีกเลี่ยง</p>	<p>เสนอแนวทางการตรวจสอบวิธีการคำนวณการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ โดยให้เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบข้อมูลที่แสดงวิธีการคำนวณปริมาณน้ำที่ใช้ของผู้ใช้น้ำอย่างละเอียดและรอบด้าน โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลปริมาณน้ำในบ่อพักหรือบ่อเก็บ ปริมาณน้ำที่เข้าสู่กระบวนการผลิต หรือการใช้น้ำของกิจการ ปริมาณสินค้าหรือผลผลิตที่ได้เทียบปริมาณน้ำที่</p>

ประเด็น	คำถามหรือข้อหาหรือ	ข้อเสนอแนะ
	การเสียค่าใช้น้ำในอัตราสูงสุด ซึ่งอาจไม่เป็นธรรมกับผู้ได้รับใบอนุญาต	สูญเสียต่อสินค้าหรือผลผลิตหนึ่งชิ้น ปริมาณน้ำที่ส่งบำบัด ปริมาณน้ำที่ปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ โดยเจ้าหน้าที่สามารถขอเอกสารเพิ่มเติมเพื่อประกอบการตรวจสอบกับผู้ใช้น้ำได้เสมอ ซึ่งอาจรวบรวมเป็นคู่มือเฉพาะสำหรับการตรวจสอบการใช้น้ำอีกฉบับเพื่อเป็นแนวทางให้กับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน
การตรวจสอบความผิดเกี่ยวกับการใช้น้ำ	กรณีตรวจสอบการใช้น้ำแล้วพบว่า ผู้ใช้น้ำกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561	<p>กรณีมีการร้องเรียน หรือเจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้น้ำ เจ้าหน้าที่มีอำนาจตามมาตรา 80 (3) แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ในการเข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีหลักฐานกันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อตรวจค้น กัก ยึด หรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง</p> <p>กรณีรวบรวมพยานหลักฐานแล้ว พบว่า มีความผิดฐานการใช้น้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 89 กรณีน้ำประเภทที่ 2 และมาตรา 90 กรณีน้ำประเภทที่สาม ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบปรับ กรณีเป็นความผิดตามมาตรา 89 และให้รวบรวมพยานหลักฐานส่งสำนวนให้พนักงานสอบสวนเพื่อฟ้องคดีกรณีเป็นความผิดตามมาตรา 90</p>

ประเด็น	คำถามหรือข้อหาหรือ	ข้อเสนอแนะ
<p>กรณีการกำหนดค่าปรับ หรือ ดอกเบี้ย กรณีไม่ชำระค่าใช้น้ำ หรือชำระล่าช้า</p>	<p>การกำหนดค่าปรับ และดอกเบี้ย กรณีไม่ชำระค่าใช้น้ำ หรือชำระล่าช้า สามารถทำได้หรือไม่ และควรดำเนินการอย่างไร</p>	<p>การจะกำหนดค่าปรับ หรือดอกเบี้ย ได้นั้น ต้องมีการให้อำนาจไว้ในพระราชบัญญัติด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ยังไม่มีการกำหนดเรื่องค่าปรับ หรือดอกเบี้ยไว้ จึงยังไม่อาจกำหนดและเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำได้</p> <p>ดังนั้น หากต้องการกำหนดให้สามารถทำได้ถูกต้องตามกฎหมาย เสนอให้ดำเนินการดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แก้ไขพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 โดยเพิ่มบทบัญญัติเรื่องค่าปรับ และดอกเบี้ยกรณีไม่ชำระค่าใช้น้ำ หรือชำระไม่ครบตามกำหนดระยะเวลา 2. กำหนดอัตราค่าปรับ และดอกเบี้ย รวมถึงเหตุแห่งการเรียกเก็บค่าปรับและดอกเบี้ยในอัตราต่างๆ ในกฎกระทรวง โดยอาจกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมใน ร่าง กฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ประเด็น	คำถามหรือข้อหาหรือ	ข้อเสนอแนะ
<p>การกำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมกรณีขอเพิ่มปริมาณการใช้น้ำแต่ละประเภทและรูปแบบการใช้น้ำแบบเดิม</p>	<p>กรณีที่มีการขอเพิ่มปริมาณการใช้น้ำขึ้นสูงสุด ในประเภทการใช้น้ำเดิมที่ได้รับอนุญาตเดิม (เพิ่มการใช้น้ำแต่ไม่เปลี่ยนประเภท) ซึ่งระยะยาวอาจมีผลกระทบต่อปริมาณน้ำในลุ่มน้ำและการใช้น้ำสาธารณะได้ ควรมีแนวทางการปฏิบัติอย่างไร</p>	<p>เสนอให้มีการกำหนดสัดส่วนของการขอเพิ่มปริมาณการใช้น้ำ โดยกำหนดดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กรณีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นไม่เกิน% แจ้งเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมต่ออธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ทำการเปลี่ยนแปลง และให้อธิบดีบันทึกการเปลี่ยนแปลงนั้นไว้ในใบอนุญาต 2. กรณีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเกิน.....% ให้ดำเนินการขอรับใบอนุญาตใหม่ ทั้งนี้เพื่อการตรวจสอบผลกระทบของลุ่มน้ำ และการใช้น้ำ รวมถึงแผนการบริหารจัดการน้ำใหม่ด้วย
<p>แนวทางการปฏิบัติการตรวจสอบกรณีใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับตามคำสั่งได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล</p>	<p>เสนอแนวทางการปฏิบัติกรณีใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับตามคำสั่งได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล</p>	<p>กรมทรัพยากรน้ำต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณดอกเบี้ย ซึ่งต้องพิจารณาถึงความสุจริตของผู้ใช้น้ำเป็นสำคัญ</p>
<p>ความจำเป็นในการลงพื้นที่ตรวจสอบการใช้น้ำของเจ้าหน้าที่</p>	<p>หากในอนาคตเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้สามารถรายงานผลได้แบบ Real-Time ยังมี ความจำเป็นต้องการลงพื้นที่ตรวจสอบการใช้น้ำโดยเจ้าหน้าที่อยู่หรือไม่ และต้องดำเนินการอย่างไรจึงจะเหมาะสม</p>	<p>หากเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้สามารถรายงานผลได้แบบ Real-Time ใน การตรวจสอบ ควบคุมการใช้น้ำ กรมทรัพยากรน้ำอาจไม่จำเป็นต้องส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบ แต่อาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบการ ใช้น้ำโดยการเปรียบเทียบข้อมูลการใช้น้ำย้อนหลัง 3-6 เดือน เทียบข้อมูล ปริมาณน้ำที่ใช้ในกระบวนการดำเนินงานของกิจการ และผลผลิตที่ได้ เพื่อ</p>

ประเด็น	คำถามหรือข้อหาหรือ	ข้อเสนอแนะ
		<p>ตรวจสอบความผิดปกติของการใช้น้ำ และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ใช้น้ำทราบ เพื่อมาชี้แจงพร้อมพยานหลักฐานแทนได้</p>
<p>การรวมขั้นตอนการพิจารณาอนุญาตการใช้น้ำไปพร้อมกับการขออนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำฯ ในกรณีที่ผู้ใช้น้ำมีมิเตอร์อยู่แล้ว</p>	<p>กรณีที่ผู้ขอใช้น้ำมีมิเตอร์อยู่แล้ว สามารถพิจารณาการติดตั้งไปพร้อมกับการพิจารณาอนุญาตใช้น้ำได้หรือไม่ อย่างไร</p>	<p>เพื่อเป็นการลดขั้นตอน และระยะเวลาการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ และเพื่อให้ผู้ใช้น้ำสามารถเริ่มใช้น้ำได้ทันตามโครงการที่กำหนด อีกทั้งเจ้าหน้าที่สามารถเรียกเก็บค่าใช้น้ำได้ตั้งแต่งวดแรกของการใช้น้ำ ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตมีมิเตอร์อยู่แล้ว อาจพิจารณาให้ผู้ใช้น้ำยื่นคำขอติดตั้งพร้อมกับคำขออนุญาตใช้น้ำได้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องไปพร้อมกันได้ โดยหากปรากฏว่า จุดติดตั้ง มิเตอร์ที่ใช้ แบบการติดตั้ง (Shop Drawing) ถูกต้อง และการติดตั้ง As-Built Drawing ถูกต้องก็ย่อมสามารถพิจารณาอนุญาตการติดตั้งไปพร้อมกับการอนุญาตใช้น้ำได้เลย เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถเก็บข้อมูลการเริ่มใช้น้ำได้</p>
<p>การลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นสำหรับการการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ตรวจสอบ</p>	<p>หากผู้รับใบอนุญาตได้ติดตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประกาศแล้วโดยรายงานข้อมูล แบบแปลน ภาพถ่าย พร้อมหลักฐานการรับรองความถูกต้องเที่ยงตรงของเครื่องมือ และ</p>	<p>ด้วยมาตรา 51 บัญญัติให้ผู้รับใบอนุญาตต้องติดตั้งเครื่องมือ และเก็บข้อมูลที่จำเป็น และบัญญัติให้อธิบดีประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการติดตั้ง และเก็บข้อมูล ดังนั้นหากผู้รับใบอนุญาตได้ติดตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประกาศแล้วโดยรายงานข้อมูล แบบแปลน ภาพถ่าย พร้อมหลักฐานการ</p>

ประเด็น	คำถามหรือข้อหาหรือ	ข้อเสนอแนะ
	<p>ใบรับรองของวิศวกรผู้ออกแบบและวิศวกรผู้ควบคุมการติดตั้งแล้ว สามารถเริ่มเก็บข้อมูลการใช้น้ำได้เลยโดยไม่ต้องมีขั้นตอนการขออนุญาตติดตั้ง การรอกการตรวจสอบและอนุญาตติดตั้ง และรอกการตรวจสอบผลการติดตั้งได้หรือไม่</p>	<p>รับรองความถูกต้องเที่ยงตรงของเครื่องมือ และ ใบรับรองของวิศวกรผู้ออกแบบและวิศวกรผู้ควบคุมการติดตั้ง ก็น่าจะเพียงพอที่จะเริ่มเก็บข้อมูลการใช้น้ำไว้ให้ตรวจสอบได้เลย โดยไม่ต้องมีขั้นตอนการขออนุญาตติดตั้ง การรอกการตรวจสอบและอนุญาตติดตั้ง และรอกการตรวจสอบผลการติดตั้ง</p> <p>ทั้งนี้ สามารถปิดช่องว่างได้โดยการกำหนดเงื่อนไขไว้ในประกาศ ว่ากรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าการติดตั้งเครื่องมือวัดอาจไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่ อาจขอหลักฐานยืนยันหรืออาจเข้าดำเนินการตรวจสอบการติดตั้งและการเก็บข้อมูลก็ได้</p>
<p>พิจารณาลดขั้นตอน ระยะเวลา การปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถทำได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น</p>	<p>ควรพิจารณารายละเอียดของกฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง กับการตรวจสอบค่าขออนุญาตการใช้น้ำแล้วเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และลดขั้นตอนระยะเวลา ในการปฏิบัติงาน</p>	<p>สามารถลดระยะเวลาการปฏิบัติงานได้ เช่น ให้อื่นเอกสาร หลักฐาน แผนงาน แผนที่ ภาพถ่าย ภาพวิดีโอ รายการคำนวณ แบบแปลน หรือสิ่งอื่นใด ให้เพียงพอต่อการตรวจสอบได้โดยไม่ต้องเดินทางไปยังสถานที่ตั้งที่มีการใช้น้ำ เป็นต้น</p> <p>ทั้งนี้สามารถปิดช่องว่าง กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าข้อมูลในคำขออนุญาตไม่ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจส่งคืนคำขอโดยให้ผู้ยื่นคำขออนำไปตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ สถานที่จริงตามที่ผู้ยื่นคำขอระบุไว้ก็ได้</p> <p>แนวทางดังกล่าวมีข้อดีหลายประการ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพิ่มประสิทธิภาพและลดระยะเวลาการทำงาน

ประเด็น	คำถามหรือข้อหาหรือ	ข้อเสนอแนะ
		2) ลดการใช้ดุลยพินิจในระหว่างการตรวจซึ่งอาจนำไปสู่ข้อพิพาทหรือนำไปสู่ข้ออ้างของผู้รับใบอนุญาตในภายหลัง 3) ลดความเสี่ยงต่อกรณีมีผู้ตีความว่า กรมและพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจเกินบทบัญญัติของกฎหมาย มาตรา 51

บทที่ 6

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

จากรายงานการศึกษาบทที่ 1 - บทที่ 5 ได้ศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและขั้นตอนดังกล่าว
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สอง และประเภทที่สาม ตั้งแต่ขั้นตอนการขอ
อนุญาตใช้น้ำ การติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ และการควบคุม ตรวจสอบการใช้น้ำ ตลอดจนการเรียก
เก็บค่าใช้น้ำ และแนวทางการปฏิบัติ กรณีตรวจพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้น้ำตามพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 รวมถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิธี
ปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. 2539 เพื่อเสนอแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถตรวจสอบ ควบคุมการใช้น้ำให้เกิด
ประสิทธิภาพสูงสุด และจัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้น้ำสาธารณะ และ
การเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 สามารถสรุปประเด็นสำคัญและ
ข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 บทสรุป

จากรายงานการศึกษาบทที่ 1 ได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษา และขอบเขตการศึกษาโดยมุ่ง
ศึกษากฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (หมวด 4)
พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของ
เจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 การจัดทำร่างแนวทางปฏิบัติในการออกคำสั่งทางปกครองโดยใช้กรณีศึกษาการสั่ง
ให้แก้ไขมาตรวัดน้ำ การสั่งระงับการใช้น้ำชั่วคราว และการสั่งพักใช้ใบอนุญาตการ ใช้น้ำ การจัดทำร่าง
แนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะและการจัดเก็บค่าธรรมเนียม รวมถึง
แม่แบบคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 52, 53 และ 54-55 ตลอดจนขั้นตอนการสอบสวนการ กระทำ
ความผิดและการบังคับใช้กฎหมาย การพัฒนาแนวทางและมาตรการจัดเก็บค่าธรรมเนียมน้ำตามมาตรา 50
ครอบคลุมการออกใบแจ้งหนี้ การลดหย่อน การยกเว้น และการนำส่งรายได้ การจัดทำแผนผังขั้นตอนงาน
(Flowchart) ที่ชัดเจน แสดงขั้นตอนการออกคำสั่งทางปกครอง การกำหนดแนวทางปฏิบัติและ
บทกำหนดโทษสำหรับผู้ใช้น้ำประเภทที่ 2 และ 3 ที่ละเอียดไม่ขอรับใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด
พร้อมทั้งการจัดประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างน้อย 15 ท่าน (รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย
นักวิชาการ และ ภาครัฐ) เพื่อนำเสนอและรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแนวทางปฏิบัติ และการจัดประชุม
เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำอย่างน้อย 30 ท่าน เพื่อนำเสนอแนวทางปฏิบัติและรับฟังความคิดเห็นภายใน
เพื่อการจัดทำรายงานสรุปผลแนวทางปฏิบัติฉบับสมบูรณ์ โดยรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ทั้งหมดเพื่อการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำหรับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 เพื่อให้ ผู้ปฏิบัติงานทราบขั้นตอน กระบวนการสำหรับการตรวจสอบการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม การตรวจสอบ และควบคุมการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ การใช้น้ำ การคำนวณค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้น้ำ และขั้นตอนการปฏิบัติกระทำความผิดกรณี ฐานใช้น้ำสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต รวมถึงตัวอย่างรูปแบบคำสั่งทางปกครองในการตรวจสอบและ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการดำเนินงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งเพื่อใช้เป็นคู่มือการ ปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้สนใจได้รับประโยชน์จาก กระบวนการที่มีอยู่ และเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเป็น มาตรฐานเดียวกัน

รายงานการศึกษาบทที่ 2 มุ่งศึกษาทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องการศึกษาการดำเนินการตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 การจัดสรรและการใช้น้ำ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ประกอบกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะการใช้น้ำ แต่ละประเภท พ.ศ. 2567 กฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 กฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำ ประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2567 ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้ง เครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่จากบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 ตลอดจนพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติราชการตามกฎหมายดังกล่าวเป็นไปตามหลักความชอบด้วยกฎหมายของ การกระทำทางปกครอง (Principle of Legality of Administrative Action) ประเด็นสำคัญในการศึกษาใน บทนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง คือ การเข้าใจรูปแบบการขออนุญาตใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม การดำเนินการเพื่อออกใบอนุญาตของเจ้าหน้าที่ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายระดับอนุบัญญัติที่กำหนด หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติเพิ่มเติมอันเนื่องกับการใช้น้ำ เช่น ติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำ และเก็บข้อมูลการใช้น้ำ การออกคำสั่งเป็นหนังสือให้หยุดการใช้น้ำชั่วคราว และให้แก้ไข/ระงับเหตุ ตลอดจน การออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ และส่วนที่สอง คือ การการเข้าใจองค์ประกอบ ขั้นตอนการออก และ หลักเกณฑ์ในการออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดแนวทางการตรวจสอบ และควบคุมการใช้น้ำตามพระราชบัญญัติ

ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เนื่องจากการจุดเริ่มต้นในการกอนิติสัมพันธ์ทางกฎหมายของกระบวนการใช้น้ำสาธารณะ คือ ใบอนุญาตการใช้น้ำฯ ซึ่งต้องออกโดยอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำโดยความเห็นของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือ กนช. แล้วแต่กรณี ซึ่งมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างกรมฯ และผู้ใช้น้ำ ส่งผลเป็นการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือ ระงับสิทธิฯ อันมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งจะส่งผลต่อแนวทางการจัดทำคำสั่งทางปกครองอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องถูกต้องตามรูปแบบและมืองค์ประกอบครบถ้วนตามที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 กำหนด โดยในบทนี้ได้การศึกษาเปรียบเทียบการออกคำสั่งทางปกครองในกระบวนการขอใช้น้ำสาธารณะ ประเภทที่สองและประเภทที่สาม สถานะของคำสั่ง เจื่อนไขทางกฎหมายในการออกคำสั่ง และผู้มีอำนาจออกคำสั่งไว้ในตารางที่ 2.7.4 -3 : การนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ไปประยุกต์ใช้กับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 การจัดสรรและการใช้น้ำ (บทที่ 2 หน้า 39) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจ และกำหนดสถานะทางกฎหมายของการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนได้ รวมถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ตลอดจนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และการหลักเกณฑ์ในการดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำความผิดอันเกี่ยวข้องกับการใช้น้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นการรวบรวม สรุปสาระสำคัญ และหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดแยกตามขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่เพื่อการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการออกคำสั่งทางปกครอง และการจัดทำร่างคำสั่งทางปกครองเพื่อการตรวจสอบ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะในบทที่ 3 ต่อไป

รายงานการศึกษาในบทที่ 3 เป็นการทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมแบบมในการยื่นคำขอแต่ละประเภทไว้ในบทนี้ด้วย ซึ่งครอบคลุมคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา (แบบ ทน.1) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐ (แบบ ทน.2) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา (แบบ ทน.3) คำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐ ให้ใช้แบบ ทน.4 กระบวนการขออนุญาตติดตั้งเครื่องวัดปริมาณน้ำที่ใช้ (แบบ ทน.4) แผนการบริหารจัดการน้ำ ใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและสาม รวมถึง Flow Chart ขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม คำขอต่ออายุใบอนุญาตการใช้น้ำ (แบบ ทน.8) คำขอโอนใบอนุญาตการใช้น้ำ (แบบ ทน.9) คำขอออกใบแทน

ใบอนุญาตการใช้น้ำ (ทน.10) ซึ่งประเด็นสำคัญในการศึกษาบทนี้ คือ การการควบคุมและตรวจสอบการใช้น้ำสาธารณะตามมาตรา 45 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เป็นการควบคุมและตรวจสอบตามกระบวนการขออนุญาตเริ่มตั้งแต่การขอรับใบอนุญาตใช้น้ำ การออกใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต การโอนใบอนุญาต และการขอยกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ ซึ่งในการขออนุญาตแต่ละขั้นตอนมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาให้ปฏิบัติตามเป็นลำดับ ซึ่งหากผู้ขออนุญาตใช้น้ำ ไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ย่อมมีผลให้การยื่นคำขออนุญาตนั้นไม่สมบูรณ์ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งให้แก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด และหากผู้ขออนุญาตใช้น้ำ ไม่แก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ย่อมส่งผลให้คำขออนุญาตดังกล่าวสิ้นผลไป นอกจากนี้ยังรวมถึงการควบคุมและตรวจสอบในขั้นตอนการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ ซึ่งกำหนดกรณีศึกษา 3 กรณี คือ 1) แนวปฏิบัติกรณีให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้เหตุผลของการสั่งให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ 2) แนวปฏิบัติกรณีให้ผู้รับการอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นการชั่วคราวเหตุผลของการสั่งหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นการชั่วคราว และ 3) แนวปฏิบัติกรณีสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ซึ่งทั้ง 3 กรณีได้มีการจัดทำ Flow Chart แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานตามลำดับที่กฎหมายกำหนด และได้จัดทำร่างคำสั่งทางปกครองที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในทั้ง 3 กรณีศึกษาด้วย เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ และนำไปปรับใช้ในกระบวนการปฏิบัติงานจริงของเจ้าหน้าที่ต่อไป

รายงานการศึกษาในบทที่ 4 ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แบบฟอร์มเอกสารที่กฎหมายกำหนด และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ควบคุมการใช้น้ำ โดยมุ่งเน้นในส่วนของการคำนวณค่าใช้น้ำ การยกเว้นค่าใช้น้ำ การลดหย่อนค่าใช้น้ำ เพื่อนำไปสู่ประเด็นสำคัญในรายงานการศึกษานี้ นั่นคือ แนวปฏิบัติสำหรับตรวจสอบ และควบคุมการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้น้ำ ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีกฎหมายระดับอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ฉบับ คือ 1) กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สามที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาล พ.ศ. 2567 และ 2) กฎกระทรวงหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน และยกเว้นค่าใช้น้ำ สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม พ.ศ. 2567 โดยในส่วนของการเรียกเก็บค่าใช้น้ำได้ศึกษาจาก (ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม (ฉบับที่...) พ.ศ. ซึ่งเป็นร่างกฎหมายที่กรมทรัพยากรน้ำกำลังดำเนินการแก้ไขเพื่อประกาศใช้ ต่อไป ซึ่งได้กำหนดได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าใช้น้ำไว้ โดยกำหนดให้คิดเป็นรายเดือน รายงวด หรือตามระยะเวลาที่แต่ละกรมกำหนด โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ดำเนินการตรวจสอบและคำนวณค่าใช้น้ำตามปริมาณน้ำที่ใช้จริงที่วัดได้จากเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ และยังคงกำหนดแนวทางปฏิบัติกรณีไม่อาจคำนวณปริมาณน้ำที่

ใช้จริงจากเครื่องมือวัดได้ เนื่องจากเครื่องมือวัดชำรุดใช้การไม่ได้หรือด้วยเหตุอื่นใด ให้ประเมินปริมาณน้ำที่ใช้โดย 1) กรณีน้ำบนผิวดินให้คำนวณจากปริมาณน้ำสูงสุดที่ขนาดของเครื่องสูบน้ำทุกเครื่องที่ใช้จริงรวมกันจะสูบได้ต่อวัน 2) แต่กรณีการใช้น้ำที่ไม่ผ่านเครื่องสูบน้ำให้คำนวณปริมาณน้ำ ตามปริมาณน้ำสูงสุดที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตโดยคำนวณตามวันที่ไม่อาจคำนวณปริมาณน้ำได้จนกว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำจะดำเนินการซ่อมแซมเครื่องมือวัดหรือติดตั้งเครื่องมือวัดใหม่ 3) กรณีน้ำบาดาลให้คำนวณจากปริมาณน้ำบาดาลสูงสุดที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตโดยคำนวณตามวันที่ไม่อาจคำนวณปริมาณน้ำบาดาลได้ แต่หากพบว่าผู้รับใบอนุญาตได้ใช้น้ำบาดาลสูงกว่าปริมาณน้ำบาดาลสูงสุดที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตให้ประเมินปริมาณน้ำบาดาลเพิ่มขึ้นได้ รวมถึงกรณีตรวจสอบแล้วเห็นว่าไม่สามารถติดตั้งเครื่องมือวัดได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินปริมาณน้ำที่ใช้โดยให้คำนวณปริมาณน้ำจากปริมาณการใช้น้ำจริงสูงสุดต่อวัน แต่ไม่เกินปริมาณน้ำสูงสุดต่อวันที่ได้รับอนุญาต หรือปริมาณน้ำสูงสุดที่นำไปใช้ได้ต่อวัน (แล้วแต่วิธีการใดจะใช้น้ำมากกว่ากัน) อีกทั้งยังกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ที่ไม่อาจติดตั้งเครื่องมือวัดได้ทุก 6 เดือน หรือเมื่อได้รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงจากผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุม และในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำมิได้ชำระค่าใช้น้ำหรือชำระค่าใช้น้ำไม่ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้หน่วยงานแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำชำระค่าใช้น้ำค้างจ่าย ค่าปรับเงินเพิ่ม หรือค่าใช้น้ำเพิ่ม (แล้วแต่กรณี) พร้อมกำหนดระยะเวลาในการชำระ ซึ่งเป็นร่างกฎกระทรวงฉบับนี้ เมื่อมีผลบังคับใช้จะเป็นการสร้างอำนาจแก่เจ้าหน้าที่ให้สามารถดำเนินการเรียกเก็บค่าใช้น้ำได้ตามที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ใ้ส่วนของการกำหนดแนวทางการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ในส่วนของอัตราค่าปรับเงินเพิ่ม หรือค่าใช้น้ำเพิ่ม และระยะเวลาในการชำระให้เป็นไปตามที่หน่วยงานกำหนด ต้องมีการกำหนดเพิ่มเติมในระดับพระราชบัญญัติด้วย จึงจะมีผลบังคับตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังได้จัดทำ Flow chart ขั้นตอนการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้น้ำ และตัวอย่างใบแจ้งหนี้ค่าใช้น้ำผ่านระบบการรับชำระเงินกลางของบริการภาครัฐ (e-Payment Portal of Government) และช่องทางการชำระเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

และรายงานการศึกษาในบทที่ 5 เป็นการสรุปคำถาม ข้อหารือและข้อเสนอแนะจากประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่างแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และการเรียกเก็บค่าใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 4 ซึ่งแยกประเด็น คำถามหรือข้อหารือ และข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินเป็นประเด็นไป ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประเด็นปัญหาสถานะทางกฎหมายของเงื่อนไขทำใบอนุญาตการใช้น้ำ การจ้างบุคคลภายนอก (Outsource) ดำเนินการติดตั้งและตรวจสอบภายใต้การกำกับดูแลของกรมทรัพยากรน้ำ การเริ่มเก็บค่าใช้น้ำกับประกาศฯ การติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ พ.ศ. 2568 แนวทางปฏิบัติกรณีไม่สามารถติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำให้แล้วเสร็จได้ในกำหนดระยะเวลา แนวทางปฏิบัติกรณีไม่สามารถแก้ไขการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำให้แล้วเสร็จได้ในกำหนดระยะเวลา การตรวจสอบวิธีคำนวณปริมาณน้ำที่ใช้ในกรณี

ระหว่างที่ยังติดตั้งไม่แล้วเสร็จ หรืออยู่ระหว่างการซ่อมแซม หรือแก้ไขการติดตั้ง การตรวจสอบความผิด เกี่ยวกับการใช้น้ำ กรณีการกำหนดค่าปรับ หรือดอกเบี้ย กรณีไม่ชำระค่าใช้น้ำหรือชำระล่าช้า การกำหนด หลักเกณฑ์เพิ่มเติม กรณีขอเพิ่มปริมาณการใช้น้ำแต่ประเภทและรูปแบบการใช้น้ำแบบเดิม การเรียกเก็บ ดอกเบี้ยโดยไม่ต้องแก้ไขพระราชบัญญัติ และความจำเป็นในการลงพื้นที่ตรวจสอบการใช้น้ำของเจ้าหน้าที่ รวมถึงข้อเสนอแนะในประเด็น แนวทางปฏิบัติในการออกคำสั่งทางปกครองเมื่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติวิธี ปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีผลบังคับใช้ เพื่อเสนอแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และหน่วยงานเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินงานที่เปลี่ยนไปเมื่อ ร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้

ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อกำหนดและผลจากการประชุมรับฟังความคิดเห็น พบว่าหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เกิดเอกภาพ คือ การบูรณาการอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) คณะกรรมการลุ่มน้ำ และกรมทรัพยากรน้ำ เพื่อกำกับดูแลการใช้น้ำ ประเภทที่สองและประเภทที่สามให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยสรุปประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ สำคัญ คือ

1) การกำหนดและแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในระดับกฎกระทรวงเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการ ดำเนินการได้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในระดับอนุบัญญัติอื่น

2) การสร้างความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ในมิติของการ ออกคำสั่งทางปกครอง และวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเพื่อให้การปฏิบัติงานมีความถูกต้องและ รักษาประโยชน์ของทั้งภาครัฐ และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

- สถานะเป็นคำสั่งทางปกครอง เพื่อสร้างอำนาจในการบังคับตามหนี้เงินโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล

6.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะที่เสนอเพิ่มเติมจากข้อคำถาม และข้อหารือ ในการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยเป็นข้อเสนอแนะในประเด็นแนวทางปฏิบัติในการออกคำสั่ง ทางปกครองเมื่อ (ร่าง)พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีผลบังคับ ซึ่งที่ ปรึกษาเห็นว่า มีหลายประเด็นที่อาจกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งหากทราบก่อน ย่อมสามารถเตรียมการเพื่อวางแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎหมายเมื่อมีผลใช้บังคับได้ โดยมี ข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.2.1 การเพิ่มข้อความในคำสั่งทางปกครองที่ออก โดยเพิ่มข้อความในส่วนท้ายของคำสั่ง ซึ่งเป็นการ แจ้งสิทธิในการโต้แย้งหรืออุทธรณ์คำสั่งเพื่อให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองทราบระยะเวลาในการแจ้งตอบกลับ

กรมทรัพยากรน้ำต้องเพิ่มข้อความในคำสั่งทางปกครองที่ออก โดยเพิ่มข้อความในส่วนท้ายของคำสั่ง ซึ่งเป็นการแจ้งสิทธิในการโต้แย้งหรืออุทธรณ์คำสั่งเพื่อให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองทราบเงื่อนไขในการแจ้งตอบกลับ โดยระบุข้อความดังนี้

“กรณีคู่กรณีส่งคำขอทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ให้ถือว่าวันที่ส่งหนังสือแก่เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์เป็นวันยื่นคำขอ กรณีคู่กรณีให้ผู้ประกอบกิจการส่งพัสดุภัณฑ์เป็นผู้ส่งคำขอให้แก่เจ้าหน้าที่ ให้ถือว่าวันที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำขอไว้เป็นวันยื่นคำขอ”

6.2.2 แนวทางปฏิบัติกรณีใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับตามคำสั่งได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล

กรมทรัพยากรน้ำต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณดอกเบี้ย ซึ่งต้องพิจารณาถึงความสุจริตของผู้ใช้น้ำเป็นสำคัญ โดยต้องดำเนินการไปพร้อมกับกระบวนการที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ โดยต้องดำเนินการออกเอกสาร “หนังสือคำสั่งให้ใช้เงิน” เพิ่มในทุกงวดที่ครบกำหนดชำระค่าใช้น้ำเพิ่มเติมจากเอกสารใบแจ้งหนี้ค่าใช้น้ำตามปกติ ซึ่งการนำมูลค่าของค่าใช้น้ำที่ต้องชำระซึ่งเป็น “หนี้เงิน” มาออกเป็นเอกสาร “หนังสือคำสั่งให้ใช้เงิน” ทำให้การเรียกเก็บค่าใช้น้ำทุกงวดมีสถานะเป็นคำสั่งทางปกครอง และเป็นกรสร้างอำนาจในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองให้กับเจ้าหน้าที่โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลโดยอาจขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีบังคับทางปกครองแทนได้

ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 หมวด 2/1 การบังคับทางปกครอง มาตรา 63/1 ถึงมาตรา 63/25”

6.2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติและการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่

จากการศึกษาทบทวนของที่ปรึกษา เห็นว่า กรมทรัพยากรน้ำมีความจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยขยายผลจากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้กรมทรัพยากรน้ำ ทำการศึกษา ทบทวน หรือปรับปรุงเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยเฉพาะในบทบัญญัติของมาตรา 53 ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 52 กรณีการใช้น้ำตามใบอนุญาต “เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในกลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ...” ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ต้องอาศัยการตีความจากพนักงานเจ้าหน้าที่และอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทางกฎหมายอันเนื่องมาจากการใช้ดุลพินิจดังกล่าว และอาจนำมาสู่ข้อโต้แย้งและเกิดเป็นข้อพิพาททางกฎหมายของผู้ได้รับผลจากคำสั่งดังกล่าวได้ ดังนั้น ทางที่ปรึกษาจึงเห็นว่าควรมีการกำหนดกรอบหรือขอบเขตในการพิจารณาให้ชัดเจนเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อไป ในประเด็นดังต่อไปนี้

1) หลักเกณฑ์ในการพิจารณา กรณี “การใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในกลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง”

2) หลักเกณฑ์การพิจารณา กรณี “การใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญ
ต่อประโยชน์สาธารณะ”

3) หลักเกณฑ์การพิจารณาว่า กรณีใดถือเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561/กฎกระทรวง/ระเบียบ/ประกาศ/เงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาต/คำสั่งของ
พนักงานเจ้าหน้าที่/ตลอดจนกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนบริหารจัดการน้ำฯ (มาตรา 53)

ทั้งนี้ ควรร่วมกับ สทนช.หารือในหลักการและกรอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่
เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันในการใช้
อำนาจตามกฎหมาย ภายใต้บริบทของมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงกำหนดลักษณะการใช้น้ำแต่ละประเภท พ.ศ. 2567
- กมลชัย รัตนสกววงศ์. อ่างแล้วเชิงอรุณที่ 23. หน้า 14-15.
- กมลชัย รัตนสกววงศ์. (2540). สรุปคำบรรยายพิเศษ เรื่อง พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของ
เจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2540. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ. หน้า 14.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. (2540). “กฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่”. เอกสารการบรรยาย.
บรรยาย ณ โรงแรมพรพิงค์ทาวเวอร์ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 28 มีนาคม 2540.. หน้า 16.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. อ่างแล้วเชิงอรุณที่ 21. หน้า 290.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2554). กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และความรับผิดชอบ
ของรัฐโดยปราศจากความผิด (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 290.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. อ่างแล้วในเชิงอรุณที่ 21. หน้า 88.
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2562
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539
- เพ็ง เพ็งนิตติ. (2548). **คำอธิบาย (ฉบับย่อ) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด และพ.ร.บ.ความ
รับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่**. กรุงเทพฯ: จีระชัยการพิมพ์. หน้า 6.
- ไพโรจน์ อาจารย์ภา. (2563). ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ: นิตยธรรม. หน้า 38.
- ไพโรจน์ อาจารย์ภา. (2563). ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
นิตยธรรม. หน้า 38.
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์ (2554). กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. สถาบันพระปกเกล้า. วิทยาลัย
พัฒนาการปกครองท้องถิ่น หน้า 5.
- สนิท สนั่นศิลป์. (2548). **คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่**. กรุงเทพฯ: สุตร
ไพศาล. หน้า 13.
- สะท้อน ชูสกุล. (2540). “พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539”. สารสำคัญของ
ของกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. หน้า 36.
- สุรียา ปานแป้น และอนันต์ บุญนันท์. อ่างแล้วเชิงอรุณที่ 31. หน้า 214-216.
- สุรียา ปานแป้น และอนันต์ บุญนันท์. อ่างแล้วเชิงอรุณที่ 31. หน้า 196-199.
- สุรียา ปานแป้น และอนันต์ บุญนันท์. อ่างแล้วเชิงอรุณที่ 31. หน้า 199-201.

สุรียา ปานแป้น และอนุวัฒน์ บุญนันท์. (2565). คู่มือสอบกฎหมายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ:

วิญญูชน. หน้า 164-166.

สุรียา ปานแป้น, อนุวัฒน์ บุญนันท์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 31. หน้า 166-169.

สุรียา ปานแป้น, อนุวัฒน์ บุญนันท์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 31. หน้า 202-214.

แนวทางการออกคำสั่งทางปกครองกรณีให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และข้อ 12 แห่ง ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินน้ำที่ใช้และการเก็บ ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้น้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำ ชลประทานและไมใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ 2568

ออกหนังสือแจ้งสิทธิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ

แจ้งให้ปรับปรุง แก้ไขการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ ภายใน 30 วันนับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

ผู้ติดตั้งไม่ดำเนินการแก้ไข / แก้ไขไม่เสร็จตามกำหนด

ออกหนังสือถึงอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

เสนอพิจารณาใช้มาตรการตามมาตรา 53 วรรค 1 พักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำฯ เป็นระยะเวลา 30 วัน โดย เสนอไปพร้อมกับคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำฯ

อธิบดีพิจารณา และลงนาม

ดำเนินการตามแนวทางการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำฯ ตามมาตรา 53

สำนักงาน.....(๑).....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง ขอให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่ฯ

เรียน(๒).....

อ้างถึง ๑. ใบอนุญาตใช้น้ำเลขที่(๓)..... ออกให้ ณ วันที่(๔).....

๒. หนังสือแจ้งการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่ ที่ ลงวันที่

ตามที่อ้างถึง ๑ ท่านได้รับอนุญาตใช้น้ำประเภทที่(๕)..... มีระยะเวลาตามใบอนุญาตปี ตั้งแต่วันที่ ถึงวันที่ และได้รับอนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่ ตามอ้างถึง ๒ นั้น

เนื่องจาก พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ตรวจสอบการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่ฯ ของท่านแล้ว เมื่อวันที่(๖)..... พบว่า การติดตั้งของท่านที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดในประกาศประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่และการเก็บข้อมูลที่เป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗ ดังนี้

.....(๗).....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๑ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบข้อ ๑๒ วรรคหนึ่งแห่งประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่และการเก็บข้อมูลที่เป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗ พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งให้ท่านปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

(๑)(๘).....

(๒)

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนด..... (๙).....วัน นับแต่วันที่รับคำสั่งนี้ หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาดังกล่าว จะขอดำเนินการเสนออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเพื่อพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อไป

อนึ่ง หากท่านไม่พอใจคำสั่ง ท่านมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือต่อ(๑๐)..... ได้ภายใน.....(๑๑)..... นับแต่วันทราบคำสั่งนี้ โดยส่งไปที่(๑๒).....

จึงเรียนมาเพื่อทราบและปฏิบัติตามคำสั่งข้างต้นด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

สำนัก/กอง/ฝ่าย

โทร.

คำอธิบาย

คำสั่งตามมาตรา ๕๑ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบข้อ ๑๒ ประกาศประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบ และควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗

“กรณีให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้”

- (๑) : พิจารณาใส่ชื่อหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำที่มีอำนาจในการออกคำสั่งในเขตท้องที่ที่ได้ตรวจสอบการติดตั้ง ซึ่งได้แก่ “สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑” หรือ “สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....”
- (๒) : พิจารณาใส่ชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๓) : พิจารณาใส่เลขที่ใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๔) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่ระบุในใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๕) : พิจารณาใส่ชื่อประเภทการใช้น้ำที่ได้รับอนุญาต ซึ่งได้แก่ “๒” หรือ “๓”
- (๖) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำ
- (๗) : พิจารณาใส่ข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบที่แสดงให้เห็นว่าการติดตั้งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนด
- (๘) : พิจารณากำหนดวิธีการหรือมาตรการที่ให้ผู้รับคำสั่งดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ชัดเจนเพียงพอที่ผู้รับคำสั่งปฏิบัติตามได้
- (๙) : พิจารณากำหนดระยะเวลาให้ผู้รับคำสั่งดำเนินการตาม (๘) โดยต้องพิจารณาตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แต่ต้องมีระยะเวลาไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง
- (๑๐) : พิจารณาใส่ผู้มีอำนาจรับการอุทธรณ์คำสั่ง
- (๑๑) : พิจารณาใส่ระยะเวลาในการอุทธรณ์คำสั่งฯ ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ ซึ่งกำหนดไว้ ภายใน ๑๕ วัน
- (๑๒) : พิจารณาใส่ข้อมูลสถานที่ในการจัดส่งหนังสืออุทธรณ์คำสั่งฯ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงาน.....(๑).....

ที่

วันที่เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง ขอให้พิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสม กรณีไม่ปรับปรุง แก๊ซ การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่ฯ ภายในระยะเวลาที่กำหนด (...๒)...

เรียน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

เรื่องเดิม

ตามที่(๓)..... ซึ่งเป็นผู้ได้รับอนุญาตใช้น้ำประเภทที่(๔)..... ใบอนุญาตที่(๕)..... ออกให้ ณ วันที่(๖)..... และได้รับอนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่ฯ ตามเอกสารลงวันที่(๗)..... นั้น (เอกสารแนบ ๑ และ ๒)

ข้อเท็จจริง

.....ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่ฯ แล้ว เมื่อวันที่(๘)..... พบว่า การติดตั้งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนด จึงได้มีหนังสือ ที่(๙)..... ลงวันที่(๑๐)..... โดยกำหนดระยะเวลาให้ผู้ได้รับอนุญาตใช้น้ำดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนด..... (๑๑).....วัน นับแต่วันที่รับคำสั่ง และได้ครบระยะเวลาดังกล่าวแล้วในวันที่ (๑๒)..... นั้นปรากฏว่า(๑๓)..... ไม่ได้ดำเนินการปรับปรุง แก๊ซ การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่ฯ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ปรากฏตามรายงานการตรวจสอบหลังครบกำหนดระยะเวลาให้ปรับปรุง แก๊ซ การติดตั้งฯ (เอกสารแนบ ๓)

ข้อกฎหมาย

๑. พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๕๓ วรรคแรก เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สามแล้วแต่กรณี ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๗ ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และเมื่อสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือต่อ กนช. แล้วแต่กรณี ทราบโดยมิชักช้า

๒. ประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช่และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗

ข้อ ๑๒ ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าผู้รับใบอนุญาตติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประกาศกำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้ง

หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลงภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเสนออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ เพื่อพิจารณามาตรการที่เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

สำนักงาน.....(๑๔).....พิจารณาแล้ว เพื่อให้เป็นไปตามประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗ และเป็นไปตามหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย เห็นควรมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตใช้น้ำ ตามมาตรา ๕๓ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ เป็นระยะเวลา ๓๐ วัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบโปรดลงนามในคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำที่เสนอมาพร้อมนี้

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

คำอธิบาย

คำสั่งตามมาตรา ๕๑ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบข้อ ๑๒ วรรคสองแห่งประกาศประกาศกรมทรัพยากรน้ำเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่เป็นเพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ไม่ใช่จากทางน้ำชลประทานและไม่ใช่น้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๗

“กรณีไม่ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ฯ ภายในระยะเวลาที่กำหนด”

- (๑) : พิจารณาใส่ชื่อหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำที่มีอำนาจในการออกคำสั่งในเขตท้องที่ที่ได้ตรวจสอบการติดตั้ง ซึ่งได้แก่ “สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑” หรือ “สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....”
- (๒) : พิจารณาใส่ชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๓) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๒)
- (๔) : พิจารณาใส่ชื่อประเภทการใช้น้ำที่ได้รับอนุญาต ซึ่งได้แก่ “๒” หรือ “๓”
- (๕) : พิจารณาใส่เลขที่ใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๖) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่ระบุในใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๗) : พิจารณาใส่ใส่ชื่อวัน เดือน ปี ที่ระบุในเอกสารอนุญาตการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำฯ
- (๘) : พิจารณาใส่ชื่อวัน เดือน ปี ที่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำฯ
- (๙) : พิจารณาใส่เลขที่หนังสือขอให้ปรับปรุง แก้ไข การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ฯ
- (๑๐) : พิจารณาใส่ชื่อวัน เดือน ปี ที่ระบุในหนังสือ (๙)
- (๑๑) : พิจารณาใส่ระยะเวลาให้ดำเนินการตามที่ระบุในหนังสือ (๙)
- (๑๒) : พิจารณาใส่ชื่อวัน เดือน ปี ที่ครบกำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จ ตามที่ระบุในหนังสือ (๙)
- (๑๓) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๒)
- (๑๔) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๑)

แนวทางการออกคำสั่งทางปกครอง
กรณีให้ผู้รับใบอนุญาตฯ
หยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว
ตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

ออกหนังสือแจ้งสิทธิถึงผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ
แจ้งสิทธิและรับทราบถึงเหตุผลเกี่ยวกับการใช้น้ำ
ที่เป็นเหตุให้ออกคำสั่งให้หยุดการใช้น้ำไว้เป็นการชั่วคราว

ออกคำสั่งให้หยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว
และกำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการแก้ไข
หรือระงับเหตุแห่งผลกระทบจากการใช้น้ำดังกล่าว

ตรวจติดตามหลังครบกำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการแก้ไข
หรือระงับเหตุแห่งผลกระทบจากการใช้น้ำดังกล่าว

ที่/.....

สำนักงาน..... (๑).....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง แจ้งสิทธิโต้แย้งคำสั่งหยุดใช้น้ำเป็นการชั่วคราว
เรียน (๒)
อ้างถึง ใบอนุญาตใช้น้ำเลขที่(๓)..... ออกให้ ณ วันที่(๔).....

ตามที่ อ้างถึง ท่านได้รับอนุญาตใช้น้ำประเภทที่ (๕)..... มีผลตามใบอนุญาตตั้งแต่วันที่(๖).....
ถึงวันที่(๗)..... นั้น

เนื่องจาก เมื่อวันที่....(๘)....พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด ๔ การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ตรวจสอบ
การใช้น้ำตามใบอนุญาตของท่าน ณ ตั้งอยู่เลขที่ (๙).....พบว่า.....(๑๐).....

อันเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่าง
สำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.
๒๕๖๑ ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ท่านหยุดใช้น้ำเป็นการชั่วคราว และให้ดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือ
ระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งคำสั่งหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการ
ชั่วคราวเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อนมีคำสั่ง
ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องแจ้งสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาทางปกครองให้คู่กรณีทราบตาม
ความจำเป็นแก่กรณีตามมาตรา ๒๗ และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสดังกล่าว
ข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนตามมาตรา ๓๐

ดังนั้น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ท่านได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและ
เป็นธรรมตามนัย มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงขอให้ท่านชี้แจง
ข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อ..... (๑๑)..... ภายใน ๑๕ วัน
นับแต่วันที่ได้รับหนังสือฉบับนี้ หากท่านไม่ใช้สิทธิโต้แย้งภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว กรมทรัพยากรน้ำ
จะดำเนินการพักใช้ใบอนุญาตใช้น้ำ ตามมาตรา มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการ

สำนัก/กอง/ฝ่าย
โทร.

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

พนักงานเจ้าหน้าที่

คำอธิบาย

หนังสือแจ้งสิทธิก่อนออกคำสั่งตามมาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

“กรณีหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว”

- (๑) : พิจารณาใส่ชื่อหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำที่มีอำนาจในการออกคำสั่งในเขตท้องที่ ซึ่งได้แก่ “กองการจัดสรรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ หรือ สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑ หรือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....” แล้วแต่กรณี
- (๒) : พิจารณาใส่ชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๓) : พิจารณาใส่เลขที่ใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๔) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่ระบุในใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๕) : พิจารณาใส่ชื่อประเภทการใช้น้ำที่ได้รับอนุญาต ซึ่งได้แก่ “๒” หรือ “๓”
- (๖) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่เริ่มมีผลตามใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๗) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี สุดท้ายที่มีผลตามใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๘) : พิจารณาใส่วัน/เดือน/ปี ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบการใช้น้ำ
- (๙) : พิจารณาใส่เลขที่สถานที่ตั้งตามใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๑๐) : ระบุเหตุแห่งการกระทำที่ตรวจพบจากการลงพื้นที่ตรวจสอบการใช้น้ำพร้อมอ้างถึงพยานเอกสาร วัตถุพยานที่เกี่ยวข้อง
- (๑๑) : พิจารณาใส่ตำแหน่งผู้มีอำนาจรับโต้แย้งสิทธิตามหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้แก่ กรณีคำสั่งออกโดยกองการจัดสรรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ ให้ระบุ “อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ” กรณีคำสั่งออกโดยสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑ หรือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ให้ระบุ “ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑” หรือ “ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....”

คำสั่งกรมทรัพยากรน้ำ

ที่ /

เรื่อง ให้อภัยการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว

ตามที(๑)..... ได้รับอนุญาตใช้น้ำประเภทที่(๒)..... ใบอนุญาตที่(๓)..... ออกให้ ณ วันที่(๔)..... มีผลตามใบอนุญาตตั้งแต่วันที่(๕)..... ถึงวันที่(๖).....

ปรากฏว่า เมื่อวันที่(๗)..... พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ตรวจสอบการใช้น้ำตามใบอนุญาตของท่าน พบว่า(๘)..... ซึ่งการใช้น้ำตามใบอนุญาตในลักษณะดังกล่าวนี้(๙).....

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.๒๕๖๑ กรมทรัพยากรน้ำจึงมีคำสั่งให้ท่านหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง และขอให้ท่านดำเนินการแก้ไข หรือระงับเหตุแห่งผลกระทบจากการใช้น้ำดังกล่าว พร้อมแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบอีกครั้งภายใน(๑๐)..... วัน

หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่จะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.๒๕๖๑ ดำเนินการพิจารณาออกคำสั่งพักใบอนุญาตการใช้น้ำของท่านตามกฎหมายต่อไป

อนึ่ง หากท่านไม่เห็นด้วยกับคำสั่ง ท่านมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือต่อ(๑๑)..... ได้ภายใน(๑๒)..... นับแต่วันทราบคำสั่งนี้โดยส่งไปที่(๑๓).....

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

คำอธิบาย

คำสั่งตามมาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

“กรณีให้หยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว”

- (๑) : พิจารณาชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๒) : พิจารณาชื่อประเภทการใช้น้ำที่ได้รับอนุญาต ซึ่งได้แก่ “๒” หรือ “๓”
- (๓) : พิจารณาเลขที่ใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๔) : พิจารณาไต่สวน เดือน ปี ที่ระบุในใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๕) : พิจารณาไต่สวน เดือน ปี ที่เริ่มมีผลตามใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๖) : พิจารณาไต่สวน เดือน ปี สุดท้ายที่มีผลตามใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๗) : พิจารณาไต่สวน เดือน ปี ที่ได้ตรวจสอบการใช้น้ำ
- (๘) : พิจารณาใส่ข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้น้ำของผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๙) : พิจารณาเลือกใส่ข้อความ ดังนี้
 - ๑) เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง
 - ๒) ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ
- (๑๐) : พิจารณากำหนดระยะเวลาให้ผู้รับคำสั่งดำเนินการแก้ไข หรือระงับเหตุแห่งผลกระทบจากการใช้น้ำดังกล่าว พร้อมแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบอีกครั้ง
- (๑๑) : พิจารณาใส่ผู้มีอำนาจรับการอุทธรณ์คำสั่ง
- (๑๒) : พิจารณาใส่ระยะเวลาในการอุทธรณ์คำสั่งฯ ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ ซึ่งกำหนดไว้ ภายใน ๑๕ วัน
- (๑๓) : พิจารณาใส่ข้อมูลสถานที่ในการจัดส่งหนังสืออุทธรณ์คำสั่งฯ

แนวทางการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

ตามมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

กรณีตามมาตรา 52 การใช้น้ำเป็นเหตุให้

- (1) เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือ
- (2) ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ

ในลักษณะที่การใช้น้ำฯ ดังกล่าว
สร้างความเสียหายเป็นประจักษ์

พนักงานเจ้าหน้าที่ สามารถ
ออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตใช้น้ำได้ทันที
โดยไม่ต้องออกหนังสือแจ้งสิทธิ
เพื่อเป็นการระงับความเสียหายดังกล่าว

กรณีผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง หรือประเภทที่สาม

(1) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ

(2) ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตาม

แผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา 47 ได้

ออกหนังสือแจ้งสิทธิถึงผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ
แจ้งสิทธิและรับทราบถึงเหตุผลเกี่ยวกับการใช้น้ำ
ที่เป็นเหตุให้ออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

ออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ระยะเวลาครั้งละไม่เกิน 30 วัน
พร้อมกำหนดระยะเวลาให้แก้ไข หรือดำเนินการให้ถูกต้อง

ออกหนังสือรายงานการออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

- กรณี พักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่ 2 รายงานต่อ “คณะกรรมการลุ่มน้ำ”
- กรณี พักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่ 3 รายงานต่อ “กนช.”

ออกหนังสือแจ้งให้แก้ไข หรือดำเนินการให้ถูกต้อง
พร้อมกำหนดระยะเวลาสำหรับการแก้ไข หรือดำเนินการดังกล่าว

กรณีผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง
ก่อนครบกำหนดระยะเวลา 30 วันที่ระบุในคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต

ออกหนังสือยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

ที่/.....

สำนักงาน.....(๑).....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง แจ้งสิทธิโต้แย้งคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตใช้น้ำ

เรียน(๒).....

อ้างถึง ๑. ใบอนุญาตใช้น้ำเลขที่(๓)..... ออกให้ ณ วันที่(๔).....

๒. คำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการแก้ไข เมื่อวันที่..... ตามคำสั่ง/หนังสือที่..... ลงวันที่.....

ตามที่อ้างถึง ๑ ท่านได้รับอนุญาตใช้น้ำประเภทที่(๕)..... มีผลตามใบอนุญาตตั้งแต่วันที่(๖)..... ถึงวันที่(๗)..... นั้น

เนื่องจาก เมื่อวันที่.....(๘).....พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด ๔ การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้เข้าทำการตรวจสอบสถานที่รับใบอนุญาตการใช้น้ำตามใบอนุญาตการใช้น้ำของท่าน ณ ตั้งอยู่เลขที่(๙)..... พบการกระทำอันอาจเข้าลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๗ (พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง) ดังนี้

..... (๑๐)

ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งตามที่อ้างถึง ๒ ให้ท่านดำเนินการแก้ไข ภายใน วัน แต่ท่านไม่ได้แก้ไข ตามกำหนดระยะเวลา อันอาจเป็นเหตุให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ ครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน

ด้วยเหตุที่ท่านถูกกล่าวโทษว่าได้มีการกระทำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๓ บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี ฝ่าฝืนหรือไม่ ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๗ ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้

สำนัก/กอง/ฝ่าย

โทร.

น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามลิตรวัน และเมื่อสั่งพักใช้ใบอนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือต่อ กนช. แล้วแต่กรณี ทราบโดยมิชักช้า

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำตามวรรคหนึ่งต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้” ประกอบกับคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อนมีคำสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องแจ้งสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาทางปกครองให้คู่กรณีทราบตามความจำเป็นแก่กรณีตามมาตรา ๒๗ และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนตามมาตรา ๓๐

ดังนั้นเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ท่านได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรมตามนัย มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงขอให้ท่านชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อ.....(๑๑)..... ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือฉบับนี้ หากท่านไม่ใช้สิทธิโต้แย้งภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว กรมทรัพยากรน้ำจะดำเนินการพักใช้ใบอนุญาตใช้น้ำ ตามมาตรา มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

พนักงานเจ้าหน้าที่

สำนัก/กอง/ฝ่าย

โทร.

คำอธิบาย

หนังสือแจ้งสิทธิก่อนออกคำสั่งตามมาตรา ๕๓ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

“กรณีพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ”

- (๑) : พิจารณาใส่ชื่อหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำที่มีอำนาจในการออกคำสั่งในเขตท้องที่ ซึ่งได้แก่ “กองการจัดสรรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ หรือ สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑ หรือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....” แล้วแต่กรณี
- (๒) : พิจารณาใส่ชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๓) : พิจารณาใส่เลขที่ใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๔) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่ระบุในใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๕) : พิจารณาใส่ชื่อประเภทการใช้น้ำที่ได้รับอนุญาต ซึ่งได้แก่ “๒” หรือ “๓”
- (๖) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่เริ่มมีผลตามใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๗) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี สิ้นสุดที่มีผลตามใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๘) : พิจารณาใส่วัน/เดือน/ปี ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบการใช้น้ำ
- (๙) : พิจารณาใส่เลขที่สถานที่ตั้งตามใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๑๐) : ระบุเหตุแห่งการกระทำที่ตรวจพบจากการลงพื้นที่ตรวจสอบการใช้น้ำพร้อมอ้างอิงพยานเอกสาร วัตถุพยานที่เกี่ยวข้อง
- (๑๑) : พิจารณาใส่ตำแหน่งผู้มีอำนาจรับโต้แย้งสิทธิตามหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้แก่
กรณีคำสั่งออกโดยกองการจัดสรรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ ให้ระบุ “อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ”
กรณีคำสั่งออกโดยสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑ หรือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
ให้ระบุ “ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑” หรือ
“ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....”

คำสั่ง(๑).....

ที่ /

เรื่อง พักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ.....(ประเภทใบอนุญาต).....ราย (ชื่อ สกุล ผู้รับใบอนุญาต).....

ด้วย(๒)..... ได้รับรายงานจาก.....(๓).....ว่า เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....
คณะเจ้าหน้าที่ประกอบด้วย.....(๔)..... ได้เข้าทำการตรวจสอบสถานที่รับอนุญาตตามใบอนุญาตการใช้น้ำของ
..... (๕)..... ตั้งอยู่ ณ เลขที่(๖).....ถนน..... หมู่ที่ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... ตามใบอนุญาตการใช้น้ำ.....(๗)..... ลงวันที่.....(๘).....ใบอนุญาต
สิ้นอายุวันที่.....(๙).....พบว่า.....(๑๐).....จึงเป็นกรณีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต
หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๗
ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๓

ด้วยเหตุถูกกล่าวโทษว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง
ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของ
พนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๗ ตาม
พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๓ ข้างต้น และพนักงานเจ้าหน้าที่.....(๑๑)..... ได้ปฏิบัติ
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๐ โดยได้มีหนังสือ
ลงวันที่....(๑๒)... แจ้งสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาทางปกครองให้(๑๓)..... ทราบข้อเท็จจริง
และโต้แย้ง แสดงพยานหลักฐานเพิ่มเติม และ(๑๔)..... ได้มีหนังสือลงวันที่.....(๑๕).....ส่งเอกสารและ
ชี้แจงเพิ่มเติมแล้ว แต่ปรากฏว่าข้อโต้แย้งและพยานหลักฐานดังกล่าวไม่อาจรับฟังได้ และกรณีที่ได้รับใบอนุญาต
การใช้น้ำต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว ตามหนังสือลงวันที่
.....(๑๖)..... และ(๑๗)..... ไม่ได้ดำเนินการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในกำหนดระยะเวลาตาม
หนังสือดังกล่าวแต่ประการใด

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่บัญญัติให้อำนาจพนักงาน
เจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาต
การใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

.....(๑๘).....จึงมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตใช้น้ำของ.....(๑๙)..... ตามใบอนุญาตการใช้น้ำฉบับที่
..... เล่มที่.....ลงวันที่.....ใบอนุญาตสิ้นอายุวันที่.....เป็นระยะเวลา (๒๐)..... วัน
ตั้งแต่วันที่..... (๒๑)..... ถึงวันที่(๒๒).....

อนึ่ง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ท่านมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งฉบับนี้
ต่อ.....(๒๓)..... ได้ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

คำอธิบาย

คำสั่งตามมาตรา ๕๓ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

“กรณีพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ”

- (๑) : พิจารณาใส่ชื่อหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำที่มีอำนาจในการออกคำสั่งในเขตท้องที่ ซึ่งได้แก่
“กองการจัดสรรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ หรือ
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑ หรือ
สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....” แล้วแต่กรณี
- (๒) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๑)
- (๓) : พิจารณาใส่แหล่งที่มาที่ทำให้ทราบถึงการกระทำอันเป็นเหตุให้ออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต
- (๔) : พิจารณาใส่ตำแหน่งงานของคณะเจ้าหน้าที่ที่เข้าตรวจสอบสถานที่ฯ
- (๕) : พิจารณาใส่ชื่อ-นามสกุล ผู้ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๖) : พิจารณาระบุที่ตั้งตามใบอนุญาต
- (๗) : พิจารณาใส่เลขที่ใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๘) : พิจารณาใส่ที่ระบุในใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๙) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี สุดท้ายที่มีผลตามใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๑๐) : พิจารณาระบุการกระทำที่ตรวจพบจากการลงพื้นที่ตรวจสอบการใช้น้ำอันเป็นเหตุให้ออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต พร้อมอ้างถึงพยานเอกสาร วัตถุพยานที่เกี่ยวข้อง
- (๑๑) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๑)
- (๑๒) : พิจารณาระบุวันที่ของหนังสือแจ้งสิทธิฯ
- (๑๓) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๕)
- (๑๔) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๑)
- (๑๕) : พิจารณาระบุวันที่ของหนังสือชี้แจงการโต้แย้งสิทธิของผู้รับใบอนุญาต
- (๑๖) : พิจารณาระบุวันที่ของหนังสือแจ้งให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง
- (๑๗) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๕)
- (๑๘) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๑)
- (๑๙) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๕)
- (๒๐) : พิจารณากำหนดระยะเวลาพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำโดยต้องมีระยะเวลาครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน
- (๒๑) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำมีผล
- (๒๒) : พิจารณาใส่พิจารณาใส่วัน เดือน ปี สุดท้ายที่คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำมีผล

(๒๓) : พิจารณาใส่ตำแหน่งผู้มีอำนาจรับอุทธรณ์คำสั่งตามหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้แก่
กรณีคำสั่งออกโดยกองการจัดสรรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ ให้ระบุ “อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ”
กรณีคำสั่งออกโดยสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑ หรือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
ให้ระบุ “ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑” หรือ
“สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ(๑).....

ที่

วันที่เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง รายงานการออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ (.....(๒).....)

เรียน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

ตามที่(๓)..... ได้ตรวจสอบ.....(๔)..... ของ.....(๕)..... ซึ่งเป็นผู้ได้รับอนุญาตการใช้น้ำ
ประเภทที่(๖)..... ใบอนุญาตที่.....(๗)..... ออกให้ ณ วันที่(๘)..... ปรากฏว่า (๙).....

ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือว่า(๑๐).....

.....(๑๑)..... ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด ๔ การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑
จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.๒๕๖๑ มีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการ
ใช้น้ำของ(๑๒).....เป็นระยะเวลา(๑๓)..... วัน ตั้งแต่วันที่.....(๑๔)..... ถึงวันที่(๑๕).....
รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

คำอธิบาย

หนังสือรายงานการออกคำสั่งพักใบอนุญาตใช้น้ำตามมาตรา ๕๓ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

“กรณีพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ”

- (๑) : พิจารณาใส่ชื่อหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำที่มีอำนาจในการออกคำสั่งในเขตท้องที่ ซึ่งได้แก่ “สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑” หรือ “สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....”
- (๒) : พิจารณาใส่ชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๓) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๑)
- (๔) : พิจารณาระบุประเด็นที่ได้ดำเนินการเข้าตรวจสอบ เช่น การติดตั้งเครื่องมือวัดฯ/ การใช้น้ำของผู้ได้รับใบอนุญาต ฯลฯ
- (๕) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๒)
- (๖) : พิจารณาใส่ชื่อประเภทการใช้น้ำที่ได้รับอนุญาต ซึ่งได้แก่ “๒” หรือ “๓”
- (๗) : พิจารณาใส่เลขที่ใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๘) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่ระบุในใบอนุญาตการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำ
- (๙) : พิจารณาใส่รายละเอียดของการการกระทำอันเป็นเหตุให้ออกคำสั่งพักใบอนุญาตฯ เป็นลำดับโดยละเอียด
- (๑๐) : พิจารณาเลือกใส่ข้อความ (ตามที่ระบุในคำสั่งพักใบอนุญาตฯ) ดังนี้
 - ๑) ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.๒๕๖๑ หรือกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้
 - ๒) ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต
 - ๓) ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่
 - ๔) ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.๒๕๖๑ ได้
- (๑๑) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๑)
- (๑๒) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๒)
- (๑๓) : ใส่ระยะเวลาพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ (ตามที่ระบุในคำสั่งพักใบอนุญาตฯ)
- (๑๔) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่เริ่มมีผลตามคำสั่งพักใบอนุญาตฯ
- (๑๕) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี สิ้นสุดที่มีผลตามคำสั่งพักใบอนุญาตฯ

คำสั่งที่/

สำนักงาน.....(๑).....

.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง ขอให้แก้ไข หรือดำเนินการให้ถูกต้อง

เรียน(๒).....

ตามที่(๓)..... ได้มีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ที่(๔)..... ลงวันที่(๕)..... นั้น เพื่อยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำดังกล่าว และให้สิทธิท่านในการดำเนินการตามใบอนุญาตการใช้น้ำ(๖)..... ขอให้ท่านดำเนินการแก้ไขในรายการข้อบกพร่อง ดังนี้

(๑)(๗).....

(๒)

(๓)

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนด (๘).....วัน นับแต่วันที่รับคำสั่งนี้ และให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบอีกครั้งหลังดำเนินการแก้ไขเสร็จสิ้น

จึงเรียนมาเพื่อทราบและปฏิบัติตามคำสั่งข้างต้นด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

สำนัก/กอง/ฝ่าย

โทร.

คำอธิบาย

หนังสือแจ้งขอแก้ไข หรือดำเนินการให้ถูกต้อง

“กรณีพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ”

- (๑) : พิจารณาใส่ชื่อหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำที่มีอำนาจในการออกคำสั่งในเขตท้องที่ ซึ่งได้แก่
“สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑” หรือ “สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....”
- (๒) : พิจารณาใส่ชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๓) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๑)
- (๔) : พิจารณาใส่เลขที่คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๕) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่ระบุในคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๖) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๒)
- (๗) : พิจารณากำหนดวิธีการหรือมาตรการที่ให้ผู้รับคำสั่งดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ชัดเจน
เพียงพอที่ผู้รับคำสั่งปฏิบัติตามได้ เพื่อเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดอันเป็นเหตุให้ถูกพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๘) : พิจารณากำหนดระยะเวลาให้ผู้รับคำสั่งดำเนินการตาม (๗) โดยต้องพิจารณาตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

สำนัก/กอง/ฝ่าย

โทร.

สำนักงาน.....(๑).....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง ยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต

เรียน(๒).....

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการตรวจสอบการแก้ไขหลังมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

ตามที่(๓)..... ได้มีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ ที่(๔)..... ลงวันที่(๕)..... ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่(๖)..... ถึงวันที่.....(๗)..... และได้แจ้งให้มิตำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องตามหนังสือแจ้งที่(๘)..... ลงวันที่(๙)..... นั้น

ปรากฏว่า(๑๐)..... ได้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องให้ถูกต้องตามกำหนดระยะเวลาตามคำสั่งดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามที่ส่งมาด้วย

ฉะนั้น(๑๑)..... อาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำดังกล่าว และให้(๑๒)..... มีสิทธิในการใช้น้ำตามใบอนุญาตการใช้น้ำ เลขที่(๑๓)..... ตามที่กฎหมายกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

สำนัก/กอง/ฝ่าย

โทร.

คำอธิบาย

หนังสือแจ้งยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ

“กรณีพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ”

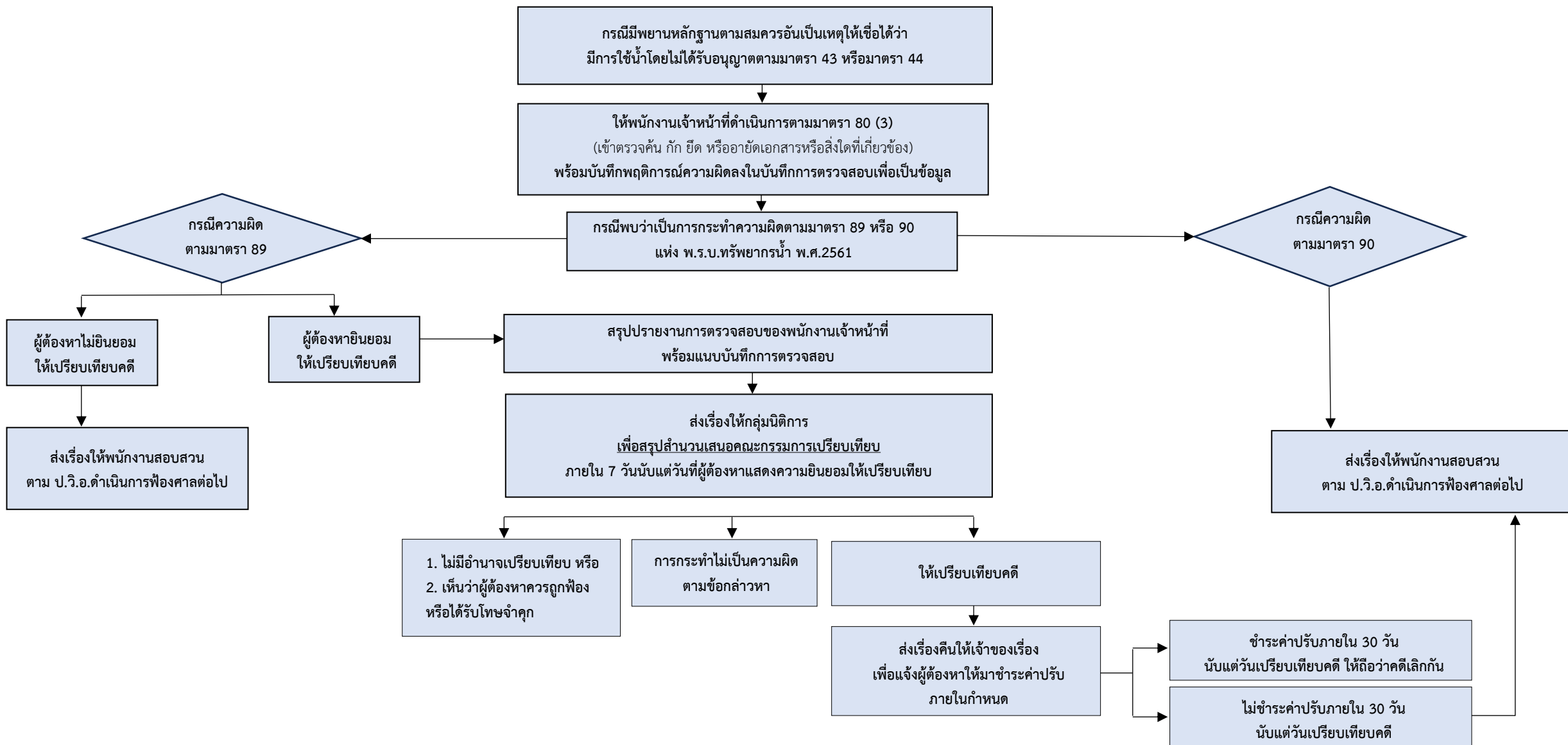
- (๑) : พิจารณาใส่ชื่อหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำที่มีอำนาจในการออกคำสั่งในเขตท้องที่ ซึ่งได้แก่
“สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๑-๑๑” หรือ “สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.....”
- (๒) : พิจารณาใส่ชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำ
- (๓) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๑)
- (๔) : พิจารณาใส่เลขที่คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๕) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่ระบุในคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๖) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่เริ่มมีผลตามคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๗) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี สุดท้ายที่มีผลตามคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำ
- (๘) : พิจารณาใส่เลขที่หนังสือแจ้งขอให้แก้ไข หรือดำเนินการให้ถูกต้อง
- (๙) : พิจารณาใส่วัน เดือน ปี ที่ระบุในหนังสือแจ้งขอให้แก้ไข หรือดำเนินการให้ถูกต้อง
- (๑๐) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๒)
- (๑๑) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๑)
- (๑๒) : ใส่ข้อความเดียวกับที่ระบุใน (๒)
- (๑๓) : พิจารณาใส่เลขที่ใบอนุญาตการใช้น้ำ

แนวปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิด

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561

กรณีฝ่าฝืนใช้น้ำสาธารณะประเภทที่สอง หรือประเภทที่สาม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 43 หรือมาตรา 44

แบบตรวจกำกับและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ที่ไม่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ใช้น้ำบาดาล

สถานที่บันทึก.....

.....

.....

บันทึกนี้เป็นหลักฐานเพื่อแสดงว่า วันที่..... เวลา..... น.
พนักงานเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำประจำท้องที่ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ
ประกอบด้วย

๑..... ตำแหน่ง.....

๒..... ตำแหน่ง.....

๓..... ตำแหน่ง.....

๔..... ตำแหน่ง.....

ได้ตรวจการใช้น้ำของผู้ขอใบอนุญาตใช้น้ำโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลผู้รับใบอนุญาต

๑.๑ ชื่อผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำ.....

๑.๒ เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....

ตรอก/ซอย..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

โทร..... โทรสาร.....

พิกัดสถานที่ใช้น้ำ Zone..... N..... E.....

๒. ข้อมูลใบอนุญาตใช้น้ำ

๒.๑ ประเภทที่..... เลขที่ใบอนุญาต.....

๒.๒ วันที่ได้รับอนุญาต..... วันที่สิ้นสุดใบอนุญาต.....

๒.๓ ปริมาณน้ำที่ได้รับอนุญาต..... ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

๒.๔ กิจกรรมการใช้น้ำ.....

๓. ข้อมูลแหล่งน้ำ - จุดสูบน้ำ

๓.๑ ชื่อแหล่งน้ำ.....

๓.๒ จุดสูบน้ำที่..... พิกัด Zone..... N..... E.....

เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....

ตรอก/ซอย..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

จำนวนเครื่องสูบน้ำ.....เครื่อง อัตราการสูบน้ำเครื่องที่ ๑ :.....ลบ.ม./ชม.
อัตราการสูบน้ำเครื่องที่ ๒ :.....ลบ.ม./ชม.
อัตราการสูบน้ำเครื่องที่ ๓ :.....ลบ.ม./ชม.

๔. การดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการน้ำ

๔.๑ การดำเนินกิจกรรมในทรัพยากรน้ำสาธารณะและกิจการใช้น้ำประเภทที่สองหรือประเภทที่สาม

- เพื่อการอุตสาหกรรม
- เพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า
- เพื่อการประปา
- เพื่อกิจการอื่น (โปรดระบุ)
- เพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือ

ครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ ตามลักษณะหรือรายละเอียดที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๔๑ วรรคสอง (โปรดระบุลักษณะหรือรายละเอียดให้ชัดเจน)

๔.๒ รายละเอียดขนาดกิจการ

- ขนาดพื้นที่.....ตร.ม.
- จำนวนห้องพัก.....ห้อง
- จำนวนผู้ใช้บริการ.....คน/ปี
- กำลังการผลิต.....ลบ.ม./วัน หรือ ต้น/วัน

๔.๓ แหล่งน้ำที่นำมาใช้ในกิจกรรมหรือกิจการ

มีแหล่งน้ำจำนวน.....แหล่ง ความจุรวม.....ลบ.ม.
ปริมาณการใช้น้ำสูงสุด.....ลบ.ม./วัน หรือ.....ลบ.ม./ปี
กระบวนการใช้น้ำในกิจกรรมหรือกิจการ (เช่น การบำบัดสิ่งปฏิกูล, การหล่อเย็นเครื่องจักร,
เป็นวัตถุดิบในการผลิต)

๔.๔ สภาพสถานที่กักเก็บน้ำ

มีสถานที่กักเก็บน้ำ.....แห่ง ความจุรวม.....ลบ.ม.
ท่อสูบน้ำ จำนวน :.....ท่อ ขนาด Ø ท่อสูบน้ำ :.....นิ้ว/มม.
ท่อส่งน้ำ จำนวน :.....ท่อ ขนาด Ø ท่อส่งน้ำ :.....นิ้ว/มม.

๔.๕ การใช้น้ำประเภทอื่นร่วมด้วย (ถ้ามี)

ในกิจการหรือสถานประกอบการแห่งนี้มีหารใช้น้ำประเภทอื่นร่วมด้วย คือ

- น้ำจากทางน้ำชลประทาน คลองชลประทาน หรืออ่างเก็บน้ำชลประทาน
- น้ำบาดาล
- อื่นๆ (ระบุ).....

ปริมาณ.....ลบ.ม./วัน

๔.๖ สภาพการใช้น้ำสาธารณะปัจจุบัน

- ในการอุตสาหกรรม.....ลบ.ม./เดือน
- ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.....ลบ.ม./เดือน
- ในการผลิตพลังงานไฟฟ้า.....ลบ.ม./เดือน กำลังการผลิต.....ต่อ/เดือน
- ใช้การประปา.....ลบ.ม./เดือน กำลังการผลิต.....ต่อ/เดือน
- อื่นๆ.....ลบ.ม./เดือน

ปริมาณน้ำตามใบอนุญาตไม่เกิน.....ลบ.ม./เดือน

เดือน	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.
ปริมาณการใช้น้ำ (ลบ.ม./เดือน)						
เดือน	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
ปริมาณการใช้น้ำ (ลบ.ม./เดือน)						

๔.๗ ผลกระทบการใช้น้ำ

- ยังไม่เกิดผลกระทบ
- เกิดผลกระทบต่อสมดุลน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำ.....
- เกิดผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ
- มีแหล่งมลพิษ (ฝังกลบขยะมูลฝอย, สารพิษหรือของเสียอุตสาหกรรม, บ่อพักน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม, เหมืองแร่, ฯลฯ) ในรัศมี ๑ กิโลเมตร
- อื่นๆ.....

ผลการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการน้ำ (ภาพรวม)

๑) ปริมาณการใช้น้ำที่ได้รับอนุญาต

- เป็นไปตามเงื่อนไขใบอนุญาตใช้น้ำ
- ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขใบอนุญาตใช้น้ำ เนื่องจาก.....

๒) การปฏิบัติตามแผนบริหารจัดการน้ำ (การดูแลรักษาแหล่งน้ำ การจัดการน้ำภาวะน้ำแล้ง/น้ำท่วม)

- มีการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการน้ำ.....
- ยังไม่มีการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการน้ำ เนื่องจาก.....

.....

๕. ข้อมูลเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้

- ยังไม่ได้ติดตั้ง
- ติดตั้งแล้ว

๕.๑ ประเภทเครื่องมือวัดฯ.....

พิกัด Zone..... E..... N.....

๕.๒ รูปแบบเครื่องมือวัดฯ

- ไหลในท่อ
- ทางน้ำเปิด.....

.....

๕.๓ เลขรหัสมิเตอร์ (ออกโดยกรมทรัพยากรน้ำ).....

๕.๔ ข้อมูลเครื่องมือวัดฯ

- ๑) ยี่ห้อ.....
- ๒) รุ่น.....
- ๓) เลขที่ประจำเครื่อง (Serial Number).....

๕.๕ การติดตั้งเครื่องมือวัดฯ

- ติดตั้งถูกต้องตามแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต
- ไม่ถูกต้อง เนื่องจาก.....

.....

.....

ผลการตรวจสอบหน้าจอแสดงผล (ใบพัด/อุลตราโซนิก/อิเล็กทรอนิกส์)

- ใช้การได้ปกติ
- ขำรุดเสียหาย (โปรดระบุ).....

.....

.....

ผลการตรวจสอบตัวรับสัญญาณ (อุลตราโซนิก/อิเล็กทรอนิกส์)

- ใช้การได้ปกติ
- ขำรุดเสียหาย (โปรดระบุ).....

.....

.....

ผลการตรวจสอบตะกั่วประตบัตรากรมทรัพยากรน้ำป้องกันการดัดแปลงเครื่องมือวัดฯ

เม็ดตะกั่วประตบัตราและลวดทองแดงอยู่ในสภาพปกติ

เม็ดตะกั่วประตบัตราและลวดทองแดงอยู่ในสภาพชำรุดเสียหาย/ใช้การได้ไม่ปกติ

(โปรดระบุ).....

๖. ข้อสังเกต/คำแนะนำ/การปรับปรุงแก้ไข

ในการตรวจสอบการใช้น้ำครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ มิได้บังคับขู่脅หรือทำอันตราย
ผู้หนึ่งผู้ใด และมีได้เรียกร้องทรัพย์สินเงินทองจากผู้ขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำฯ หรือตัวแทนสถานที่ประกอบการ
พยาน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงมิได้ทำให้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในสถานที่นี้สูญหาย หรือเสียหายแต่อย่างใด ทั้งนี้
ได้อ่านข้อมูลในบันทึกการตรวจสอบฯ ให้ผู้ถูกตรวจสอบรับฟัง พร้อมทั้งตรวจเช็คข้อมูลในบันทึกการตรวจสอบฯ
มีความถูกต้อง ตรงกัน ไม่คลาดเคลื่อน จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อเจ้าหน้าที่ด้วยกันทั้งสองฝ่าย

ลงชื่อ.....พนักงานเจ้าหน้าที่
(.....)

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่.....

ลงชื่อ.....ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ
(.....)

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่.....

ลงชื่อ.....พนักงานเจ้าหน้าที่
(.....)

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่.....

กรมทรัพยากรน้ำ

Department of Water Resources

www.dwr.go.th